

T.C.
İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
PARK BAHÇE VE YEŞİL ALANLAR DAİRESİ BAŞKANLIĞI
YEŞİL ALAN VE TESİSLER YAPIM ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ

İSTANBUL GENELİ AÇIK VE YEŞİL ALANLARA İLİŞKİN ÜST ÖLÇEKLİ YAKLAŞIM
GELİŞTİRİLMESİ, VİZYON, POLİTİKA, STRATEJİLER İLE EYLEM PLANIN
OLUŞTURULMASI VE İBB PARK BAHÇE VE YEŞİL ALANLAR DAİRE BAŞKANLIĞI
SORUMLULUĞUNDA BULUNAN BAKIM ALANLARININ ÖLÇÜLMESİ-
SAYISALLAŞTIRILMASI HİZMET ALIM İŞİ

İSTANBUL AÇIK VE YEŞİL ALAN YAKLAŞIMI RAPORU

Kasım 2022

İÇİNDEKİLER

TABLO LİSTESİ	iv
HARİTA LİSTESİ	viii
ŞEKİL LİSTESİ	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.1. ÇALIŞMANIN AMACI	2
1.2. ÇALIŞMANIN KAPSAMI	3
1.3. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ	4
2. İSTANBUL’UN AÇIK VE YEŞİL ALAN YAKLAŞIMINA YÖN VEREN ADIMLAR.....	5
2.1. ULUSLARARASI ÖRNEKLERDE AÇIK VE YEŞİL ALAN YAKLAŞIMLARI	5
2.1.1. New York Yeşil Alan Stratejisi	5
2.1.2. Londra Yeşil Alan Stratejisi	7
2.1.3. Viyana Yeşil Alan Stratejisi	10
2.2. İLGİLİ PLANLARDA AÇIK VE YEŞİL ALAN YAKLAŞIMLARI	11
2.2.1. On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023).....	11
2.2.2. İstanbul 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı – 2009	14
2.2.3. İstanbul İklim Değişikliği Eylem Planı – 2021	16
2.2.4. İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi	18
2.3. KATILIM SÜRECİNDEN ELDE EDİLEN BULGULAR	23
2.3.1. Birinci Odak Grup Toplantıları	23
2.3.2. İkinci Odak Grup Toplantısı	25
2.3.3. Strateji Geliştirme Çalıştayı	27
2.3.4. Anketler	34
2.4. ANALİZ VE SENTEZ BULGULARI	40
2.4.1. Mekânsal Analiz Bulguları	40
2.4.2. GZFT (SWOT) Analizi	52
2.4.3. Sentez Bulguları	57
3. İSTANBUL AÇIK VE YEŞİL ALAN YAKLAŞIMI.....	70
3.1. TANIMLAR VE METODOLOJİ	70
3.2. VİZYON	71

3.3. HEDEF, STRATEJİ VE EYLEMLER	72
HEDEF – 1: Doğal/Kırsal Nitelikli Alanların Ekosistem Değerleri ve Dengelerini Koruyarak Sürdürülebilirliğini Sağlamak, Kente Sağladığı Ekosistem Hizmetlerini Geliştirmek	73
HEDEF – 2: Mavi-Yeşil Altyapı Sistemini Oluşturmak İçin Kentsel Yeşil Alanlar ile Doğal/Kırsal Nitelikli Alanlar Arasında Entegrasyonu Sağlamak.....	75
HEDEF – 3: Aktif Yeşil Alan Miktarını ve Erişilebilirliğini Artırmak	76
HEDEF – 4: Kent Genelindeki Açık ve Yeşil Alanları Bağlantılı ve Bütüncül Bir Ağ Olarak Planlamak	77
HEDEF – 5: Düzenli Fiziksel Aktiviteyi ve Sağlıklı Yaşlanmayı Teşvik Edici, İşlevsel ve Estetik Kamusal Açık Alanlar Yaratmak.....	78
HEDEF – 6: Kent İçi Açık ve Yeşil Alanları Ekolojik Etkinliğini Artıracak ve İklim Değişikliğinin Etkilerini Azaltacak Şekilde Düzenlemek ve Tasarlamak.....	79
HEDEF – 7: Kentsel Hafızayı ve Tarihi Alanları Koruyarak Kent Kimliğini Güçlendirmek	80
HEDEF – 8: Tarihi, Doğal ve Kültürel Miras Değerine Sahip Ayrıcalıklı Alanlarla İlgili Özgün Yaklaşımlar Geliştirmek.....	81
HEDEF – 9: Mevcut Açık ve Yeşil Alanların Koruma, Bakım, Onarım ve Geliştirme Çalışmalarını Planlamak.....	82
HEDEF – 10: Doğal ve İnsan Kaynaklı Riskleri Azaltmak ve Kentsel Dayanıklılığı Artırmak	84
HEDEF – 11: Yeşil Alanlara Aidiyet Duygusunu Güçlendirmek İçin Toplumsal Katılımı Sağlamak ve Çevre Bilincini Artırmak	85
HEDEF – 12: Kentliler Arasındaki Sosyal Uyumunu Güçlendirmek ve Sosyal Adaleti Sağlamak	85
HEDEF – 13: İyi Yönetişim Prensiplerine Dayalı Yeşil Alan Yönetim Sistemi (YAYSİS) Oluşturmak, Güncel Tutmak, Geliştirmek ve Yaygınlaştırmak	86
3.4. EYLEM PLANI	88
3.4.1. Projeler	88
PROJE – 1: Tarihi Kırkçeşme Su Yolu Master Planı.....	92
PROJE – 2: Biyolojik Çeşitliliğin Artırılması	94
PROJE – 3: Kent Bitkileri Üretim Alanları.....	96
PROJE – 4: İSKİ İçme Suyu Havzalarının Ağaçlandırılması	98
PROJE – 5: İstanbul Geneli Eski Maden Sahalarının Ağaçlandırılması.....	99
PROJE – 6: Kent İçinde Uygun Alanların Ağaçlandırılması	100
PROJE – 7: Mezarlıkların Ekolojik Durumunun Tespiti ve Gerekli Alanlarda Ağaçlandırma Yapılması	102
PROJE – 8: Yeşil Çatılı ve Yağmur Bahçeli Kamu (İBB) Binaları	103
PROJE – 9: Geçirimli Yüzeyler Projesi	104
PROJE – 10: Yenilenebilir Enerji Projeleri.....	105
PROJE – 11: Kendine Yeten Yeşil Alanlar Projesi	113
PROJE – 12: Yeşil Tuvalet Projesi	114
PROJE – 13: Yaşam Vadileri	116

PROJE – 14: Cep Parklar	119
PROJE – 15: Doğal Yaşam Parkları	122
PROJE – 16: Yeşil Alanlarda Spor ve Fiziksel Aktivite Olanaklarının Çeşitlendirilmesi ve Artırılması.....	123
PROJE – 17: Mahalle Parklarının Yaygınlaştırılması	125
PROJE – 18: Paylaşımlı Kamusal Alan Uygulamaları	127
PROJE – 19: Yayalaştırma Uygulamaları.....	128
PROJE – 20: Peyzaj ve Park Tasarım Rehberi	130
PROJE – 21: Mevcut Yeşil Alanların Ekolojik, İşlevsel ve Estetik Açidan Rehabilitasyonu	132
PROJE – 22: Anıt ve Korunmaya Değer Ağaçların Koruma ve Restorasyon Çalışmaları 135	
PROJE – 23: Koru ve Kent Ormanlarında Ekolojik Tabanlı Çalışmalar	137
PROJE – 24: Ekolojik Peyzaj Dönüşümü	140
PROJE – 25: Oyun Alanlarının Doğal Malzemelerle Dönüşümü.....	143
PROJE – 26: Açık Ve Yeşil Alanların Kentin Direncini Artıracak Şekilde Düzenlenmesi	144
PROJE – 27: Yaşlı Bireyler için Parklarda Oyun Alanları	146
PROJE – 28: Toplumsal Katılımcılık ile Bilinçlendirme Çalışmaları.....	147
PROJE – 29: Katılımcı Tasarım Uygulamaları.....	150
PROJE – 30: Yeşil Alan Gönüllüleri Projesi.....	152
PROJE – 31: Yeşil Alanlardan Memnuniyetin Ölçülmesi ve İzlenmesi	153
PROJE – 32: Yeşil Alanlar Bellek Müzesi.....	154
PROJE – 33: Taktiksel Şehircilik Projeleri	155
PROJE – 34: Akıllı Sulama ve Enerji Yönetimi Otomasyon Sistemleri	157
PROJE – 35: Park Ağı Projesi.....	158
PROJE – 36: İstanbul Aydınlatma Yönetmeliği	160
PROJE – 37: Park Donatıları İleri Dönüşüm Atölyesi	161
PROJE – 38: Parklar Senin Mobil Uygulaması	163
PROJE – 39: YAYSİS Şefliği Kurulması.....	165
3.4.2. Rutin Faaliyetler	167
3.4.3. İzleme – Değerlendirme	171
3.4.3.1. Performans Göstergelerinin İzlenmesi	171
3.4.3.2. Projelerin İzlenmesi	175
KAYNAKLAR.....	177

TABLO LİSTESİ

Tablo 2-1: New York Yeşil Alan Strateji ve Eylemleri (OneNYC 2050, 2019)	6
Tablo 2-2: Londra Planı Yeşil Alan Politikaları (London Environment Strategy, 2018)	8
Tablo 2-3: Viyana Yeşil Alan Stratejileri (Step 2025 Urban Development Plan Vienna, 2011)	10
Tablo 2-4: 2019-2023 Kalkınma Planı Politika ve Tedbirleri	12
Tablo 2-5: İstanbul 1/100000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Yeşil Alan Stratejileri	15
Tablo 2-6: İstanbul Azaltım Hedefleri.....	17
Tablo 2-7: İstanbul Uyum Stratejileri	17
Tablo 2-8: Öncelikli Uyum Eylemleri.....	18
Tablo 2-9: Vizyon 2050 Strateji Belgesi Amaç ve Hedefleri.....	19
Tablo 2-10: Katılım Etkinliklerinde Katılımcı Sayısı	23
Tablo 2-11: Motto/Slogan Önerileri	29
Tablo 2-12: Açık ve Yeşil Alanların Sınıflandırılmasında Arazi Kullanım Hiyerarşisi.....	45
Tablo 2-13: Çevresel ve ekolojik açıdan özet GZFT analizi	53
Tablo 2-14: Sosyal ve demografik açıdan özet GZFT analizi.....	54
Tablo 2-15: Planlama ve tasarım açısından özet GZFT analizi	55
Tablo 2-16: Yönetim ve mevzuat açısından özet GZFT analizi	56
Tablo 3-1:Hedefler	72
Tablo 3-2: Hedef-1'in Strateji ve Eylemleri.....	73
Tablo 3-3: Hedef-2'nin Strateji ve Eylemleri	75
Tablo 3-4: Hedef-3'ün Strateji ve Eylemleri	76
Tablo 3-5: Hedef-4'ün Strateji ve Eylemleri	77
Tablo 3-6: Hedef-5'in Strateji ve Eylemleri.....	78
Tablo 3-7: Hedef-6'nın Strateji ve Eylemleri	79
Tablo 3-8: Hedef-7'nin Strateji ve Eylemleri	80

Tablo 3-9: Hedef-8'in Strateji ve Eylemleri	81
Tablo 3-10: Hedef-9'un Strateji ve Eylemleri	83
Tablo 3-11: Hedef-10'un Strateji ve Eylemleri	84
Tablo 3-12: Hedef-11'in Strateji ve Eylemleri	85
Tablo 3-13: Hedef-12'nin Strateji ve Eylemleri	86
Tablo 3-14: Hedef-13'ün Strateji ve Eylemleri	87
Tablo 3-15: Eylem Planı Kapsamında Belirlenen Projeler ve İlişkili Olduğu Stratejiler / Çevresel – Ekolojik Teması	89
Tablo 3-16: Eylem Planı Kapsamında Belirlenen Projeler ve İlişkili Olduğu Stratejiler / Planlama – Tasarım Teması	90
Tablo 3-17: Eylem Planı Kapsamında Belirlenen Projeler ve İlişkili Olduğu Stratejiler / Sosyal - Demografik Teması	91
Tablo 3-18: Eylem Planı Kapsamında Belirlenen Projeler ve İlişkili Olduğu Stratejiler / Yönetim – Finans Teması	91
Tablo 3-19: Tarihi Kırkçeşme Su Yolu Master Planı – Proje Künyesi	92
Tablo 3-20: Biyolojik Çeşitliliğin Artırılması – Proje Künyesi	95
Tablo 3-21: Kent Bitkileri Üretim Alanları – Proje Künyesi	97
Tablo 3-22: İSKİ İçme Suyu Havzalarının Ağaçlandırılması – Proje Künyesi	98
Tablo 3-23: İstanbul Geneli Eski Maden Sahalarının Ağaçlandırılması – Proje Künyesi ...	99
Tablo 3-24: Kent İçi Yeşil Alanların Ağaçlandırılması – Proje Künyesi	101
Tablo 3-25: Mezarlıkların Ekolojik Durumunun Tespiti ve Gerekli Alanlarda Ağaçlandırma Yapılması – Proje Künyesi	103
Tablo 3-26: Yeşil Çatılı ve Yağmur Bahçeli Kamu (İBB) Binaları – Proje Künyesi	104
Tablo 3-27: Geçirimli Yüzeyler Projesi – Proje Künyesi	105
Tablo 3-28: Yenilenebilir Enerji Projeleri – Proje Künyesi	106
Tablo 3-29: “procuRE: Binalarda %100 Yenilenebilir Enerji Kullanımında Yenilikçi Çözümlerin Tedariki” Projesi – Proje Künyesi	108
Tablo 3-30: Sürdürülebilir Enerji ve İklim Planı (SECAP) – Proje Künyesi	111
Tablo 3-31: Enerji Etkin Parklar – Proje Künyesi	112
Tablo 3-32: Binalarda Iso 50001: 2018 Enerji Yönetim Sistemi Standardının Kurulması – Proje Künyesi	113

Tablo 3-33: Kendine Yeten Yeşil Alanlar Projesi – Proje Künyesi	114
Tablo 3-34: Yeşil Tuvalet Projesi – Proje Künyesi.....	115
Tablo 3-35: Yaşam Vadileri – Proje Künyesi	116
Tablo 3-36: Projelendirilen Yaşam Vadileri ve Uygulama Oranları.....	118
Tablo 3-37: Cep Parklar – Proje Künyesi	121
Tablo 3-38: Doğal Yaşam Parkları – Proje Künyesi.....	122
Tablo 3-39: Yeşil Alanlarda Spor ve Fiziksel Aktivite Olanaklarının Çeşitlendirilmesi ve Artırılması – Proje Künyesi.....	124
Tablo 3-40: Mahalle Parklarının Yaygınlaştırılması – Proje Künyesi	126
Tablo 3-41: Paylaşımlı Kamusal Alan Uygulamaları – Proje Künyesi	127
Tablo 3-42: Yayalaştırma Uygulamaları – Proje Künyesi.....	129
Tablo 3-43: Peyzaj ve Park Tasarım Rehberi – Proje Künyesi	131
Tablo 3-44: Mevcut Yeşil Alanların Ekolojik, İşlevsel ve Estetik Açıdan Rehabilitasyonu – Proje Künyesi.....	133
Tablo 3-45: Mevcut Pati Parkları	134
Tablo 3-46: Anıt ve Korunmaya Değer Ağaçların Koruma ve Restorasyon Çalışmaları – Proje Künyesi.....	136
Tablo 3-47: Korumaya Değer Kent Ormanlarında Ekolojik Tabanlı Çalışmalar – Proje Künyesi...	138
Tablo 3-48: Ekolojik Peyzaj Dönüşümü – Proje Künyesi	141
Tablo 3-49: Oyun Alanlarının Doğal Malzemelerle Dönüşümü – Proje Künyesi.....	143
Tablo 3-50: Açık Ve Yeşil Alanların Kentin Direncini Artıracak Şekilde Düzenlenmesi – Proje Künyesi.....	145
Tablo 3-51: Yaşlı Bireyler için Parklarda Oyun Alanları – Proje Künyesi	146
Tablo 3-52: Toplumsal Katılımcılık ile Bilinçlendirme Çalışmaları - Proje Künyesi.....	148
Tablo 3-53 Toplumsal Katılımcılık İle Bilinçlendirme Kapsamında Yapılan Faaliyetler .	149
Tablo 3-54: Katılımcı Tasarım Uygulamaları - Proje Künyesi.....	151
Tablo 3-55: Yeşil Alan Gönüllüleri - Proje Künyesi	152
Tablo 3-56: Yeşil Alanlardan Memnuniyetin Ölçülmesi ve İzlenmesi - Proje Künyesi ...	154
Tablo 3-57: Yeşil Alanlar Bellek Müzesi - Proje Künyesi.....	155
Tablo 3-58: Taktiksel Şehircilik - Proje Künyesi.....	156

Tablo 3-59: Akıllı Sulama ve Enerji Yönetimi Otomasyon Sistemleri - Proje Künyesi	158
Tablo 3-60: Park Ağı - Proje Künyesi	159
Tablo 3-61: İstanbul Aydınlatma Yönetmeliği - Proje Künyesi	160
Tablo 3-62: Park Donatıları İleri Dönüşüm Atölyesi - Proje Künyesi.....	162
Tablo 3-63: Parklar Senin Mobil Uygulaması - Proje Künyesi.....	164
Tablo 3-64: YAYSİS Şefliği Kurulması - Proje Künyesi	166
Tablo 3-65: Performans Göstergeleri.....	172
Tablo 3-66: Projeler ve Hedeflenen Tamamlanma Vadeleri.....	175

HARİTA LİSTESİ

Harita 2-1: İlçe Düzeyinde Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Yeterliliği (2. Kabul)	48
Harita 2-2: Mahalle Düzeyinde Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Yeterliliği (2. Kabul)	48
Harita 2-3: Sağlıklı Yetişkin Bireyler için Açık ve Yeşil Alanların Hizmet Alanları	51
Harita 2-4: Dezavantajlı Bireyler için Açık ve Yeşil Alanların Hizmet Alanları	51
Harita 2-5: Birim Alanlara Göre Sosyo-Demografik Açından Erişim ve Yeterlilik Sorunu Olan Alanların Kent Genelinde Yayılımı	59
Harita 2-6: İl Geneli Mavi Yeşil Altyapı ve Ekolojik Fonksiyon Etkinliği Olan Bölgeler	62
Harita 2-7: İstanbul Yeşil Alan İhtiyacı ve Kamusal Edinim Kolaylığı	64
Harita 2-8: Yerleşim Alanı Dışında Kalan Hassas Bölgeler ve Metropolitan Yerleşim Alanında Öncelikli Müdahale Bölgeleri.....	65
Harita 3-1: Projelendirilen Yaşam Vadileri.....	119

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2-1: Anahtar Kelime Bulutu.....	28
Şekil 3-1: Vizyon Geliştirme Araçları.....	70
Şekil 3-2: Hedef, Strateji ve Eylem Geliştirme Metodolojisi.....	71
Şekil 3-3: Eylem Planı Metodolojisi	88

1. GİRİŞ

Dünya nüfusunun büyük çoğunluğu kentlerde yaşamakta ve bu oran gittikçe artmaktadır. Sanayi devrimi ile başlayan bu süreç yoğun nüfuslu yapılaşmış alanların çoğalmasına ve çeşitli kentsel sorunların oluşmasına neden olmuştur. Tifo, kolera gibi salgınlar, içme suyu ve atık suyun ayrıştırılarak kanalizasyon sistemi kurulması ve kentsel altyapının planlanması gerekliliğini doğurmuştur. 2019'da başlayarak tüm dünyayı etkileyen Covid-19 salgını da kentsel yaşamı derinden etkilemiş, gelecekte kentlerin daha hazırlıklı ve halk sağlığını gözetir şekilde planlanması ihtiyacını vurgulamıştır. Aynı şekilde fosil yakıtların kullanımı ile atmosferde bulunan sera gazlarının artışı, çağımızın en büyük ekolojik sorununa, küresel ısınmaya yol açmıştır. İnsan faaliyetleri kaynaklı küresel iklim değişikliğine karşı kentlerin dirençli hale getirilmesi, günümüzün temel kent planlama konuları arasındadır.

Küresel iklim değişikliği, ani ve olağanüstü hava olaylarının yaşanmasına, yağış rejiminin değişmesiyle beraber sellere ve taşkınlara, kuraklık ya da sıcak hava dalgalarına, kentlerde ısı adaları oluşmasına, hava kirliliğine ve biyolojik çeşitlilik kaybına neden olmaktadır. Bu etkilere karşı kentlerin dayanıklılığının artırılması, ekosistemlerin korunmasına bağlıdır. Ekosistem servisleri; hava, su ve toprak kalitesinin düzenlenmesi, doğal afetlere karşı dayanıklı kentler yaratılması ve iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin azaltılması gibi yararlar sağlar.

Kentlerde yaşam kalitesinin ciddi bir göstergesi olarak kabul edilen, doğal nitelikli açık ve yeşil alanlar ile planlanan açık ve yeşil alanların kent ekosistemindeki yeri ve önemi; artan nüfus ve kentsel yayılma, küresel iklim değişikliği ve olası salgınlar nedeniyle her geçen gün artmaktadır. Günümüzde dünyada kentsel, bölgesel ve ülkesel ölçekte mavi-yeşil alt yapı sistemlerinin organize edilmesi ve ilişkilendirilmesi düşüncesi öne çıkmakta ve kabul görmektedir. Mavi-yeşil altyapı; ekosistem servislerini ve işlevlerini koruyan, birbirleriyle yeşil koridorlar ile bağlantılı doğal, yarı doğal ve kültürel alanlardan oluşan, sürdürülebilir, bütüncül bir açık ve yeşil alan sistemidir.

Mavi-yeşil altyapı sistemi oluşturacak şekilde planlanan kentsel açık ve yeşil alanlar, ekolojik, ekonomik, toplumsal, sosyokültürel, psikolojik ve estetik açıdan önemli katkılar

sağlar. Kentte iklim değişikliğinin etkilerini azaltan, biyolojik çeşitliliğin ve ekolojik dengenin korunmasını sağlayan, kentlilerin doğa ile bağ kurmasına ve birlikte sosyalleşmesine olanak vererek rekreasyon ve eğlence ihtiyacını karşılayan özellikleri ile kentsel yaşam kalitesinin oluşturulmasında önemli rol üstlenir.

1.1. ÇALIŞMANIN AMACI

Kentsel alanlarda açık ve yeşil alanlar ekolojik, ekonomik, fiziksel, toplumsal, estetik işlevleri ile kaliteli yaşam çevrelerinin oluşumunda önemli rol oynamaktadır. Hızla artmakta olan kentleşme eğilimi nedeniyle özellikle açık ve yeşil alanlar, tarım alanları, meralar ve orman alanları gibi ekolojik yaşam alanlarının varlığı, büyüklüğü ve etkin kullanımı üzerinde ciddi baskı bulunmaktadır.

Çetiner (1979)'a göre, yeşil alan kavramı, kent içerisindeki yapılaşmış alanlarda yer alan açık alan düzenlemelerinden, kent çeperlerinde yer alan doğal alanlara kadar farklı ölçek ve işlevlerdeki açık alanları içermektedir. Yuen (1996)'ya göre, ulaşım sistemi üzerindeki en küçük yeşil eleman olan ağaçlardan, kent çevresindeki ormanlara kadar, yeşil örtü ile ilgili her doğa elemanı, yeşil alan tanımı içinde yer almaktadır. Kentsel yeşil alanlar, kent mekânı içinde fiziksel ve sosyal çevrenin niteliğini belirleyen, eğitimsel, kültürel ve rekreasyon amaçlı kullanımlara olanak tanıyan ve toplumun tüm bireylerinin kullanımına açık olan kamu mekânlarıdır (Ceylan, 2007).

15.06.2009 onaylı İstanbul İl Çevre Düzeni Planı'nda "Çevresel, toplumsal ve ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda özgün kültürel ve doğal kimliğini koruyarak gelişen, küresel ölçekte rekabet gücüne sahip bilgi toplumuna dönüşen yaşam kalitesi yüksek bir İstanbul" vizyonuna bağlı olarak, "İstanbul'un mekânsal gelişimini, çevresel, ekonomik ve toplumsal sürdürülebilirlik doğrultusunda kentsel işlevsel bütünleşmeyi sağlamak" ve "yaşam kalitesini yükseltmek" hedeflenmiştir. Bu çalışmanın öncelikli amacı da, İstanbul'da sistemli, işlevsel, bütüncül ve herkes tarafından erişilebilir açık ve yeşil alanlar planlanması; bunların mahalle, ilçe ve kent ölçeğinde yeterliliğinin sağlanması; sağlıklı ve kaliteli kentsel çevrenin oluşturularak, kentsel yaşam kalitesinin artırılmasıdır.

Bu çalışma ile İstanbul'daki yeşil alanların İstanbul halkının ihtiyaçlarına cevap vermesi, İstanbul'da yaşayan tüm kesimleri kentle bütünleştiren kentsel donatı alanlarının ve kamusal açık alanların kent bütünü içinde yeterli, dengeli ve kaliteli hale getirilerek;

kentsel hizmet ve fırsatlardan toplumun tüm kesimlerinin yararlanabilme olanaklarının artırılması hedeflenmektedir. Öncelikli olarak İstanbul genelinde mevcut açık ve yeşil alanlar dikkate alınarak, kişi başına düşen yeşil alan miktarının artırılması hedefiyle beraber, tüm yeşil altyapının sistemli ve erişilebilir olarak planlamasına çalışılacaktır. Böylece sağlıklı, ekolojik krizlere ve afetlere karşı dirençli bir kentsel gelişim süreci yaratılmasına katkı sunulmuş olacaktır.

1.2. ÇALIŞMANIN KAPSAMI

Açık ve yeşil alanlar ve kullanım amaçları konusunda ulusal ve uluslararası literatürde yayınlanmış ve kabul görmüş standartların derlenmesi, kavramların açıklanması çalışmanın ilk aşamasını oluşturmuştur. Yurt içi ve yurt dışı örneklerde yeşil altyapı stratejileri incelenmiştir. Kent bütününde önceden beri çeşitli kurumlar tarafından yapılmış çalışmalar ve oluşturulmuş politikalar, mevcut yeşil altyapı uygulamaları, bu kapsamda dünyada uygulanmakta olan anlaşmalar, standartlar, kriterler, rasyonel değerler ışığında ele alınmıştır.

Çalışmanın sonraki aşamalarında, İstanbul'un mevcut ve planlanan açık ve yeşil alanlarının durumu detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Analiz aşaması, veri toplama, donatı parametreleri ile karşılaştırma, eksiklerin tespiti, erişim ve etki mesafelerinin tespiti, arazi ve arsa değerlerinin tespiti gibi konuları içermiştir. Sonrasında erişilebilirlik, işlevsellik, etki durumu, meri plan kararları, yatırımlar gibi başlıklarda sentez çalışması ve SWOT (GZFT: güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler) analizi yapılmıştır. Çalışmanın son aşamasında, İstanbul'un açık ve yeşil alan yaklaşımı ortaya konulmakta, bu yaklaşımı gerçekleştirmeye yönelik hedef ve stratejiler ile eylem planı oluşturulmaktadır.

Şeffaflık ve planlamaya katılım temel ilkeleri doğrultusunda çalışmanın kamuya duyurulması, takibinin kamu tarafından kolayca yapılmasının sağlanması amacı ile web tabanlı bir platform faaliyete geçirilmiştir. Ayrıca, çalışma kapsamında kent bütününde Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı sorumluluk alanlarının yapım, bakım ve onarım faaliyetlerinin etkin ve verimli olarak mekânsal bir bilgi sistemi içinde yürütülebilmesi için, halihazırda kullanılan Yeşil Alan Yönetim Sistemi (YAYSİS) güncellenerek geliştirilmiştir.

1.3. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

İstanbul Yeşil Alan Yönetim Sistemi (YAYSİS) Strateji Belgesi çalışması kapsamında daha önceki aşamalarda; açık ve yeşil alanlara yönelik literatür araştırmaları yapılmış, uluslararası örnekler incelenmiş, mevcut durumu yansıtan mekânsal analizler ve yeşil alanlar açısından sorunlu bölgelerin tespit edildiği sentez çalışmaları tamamlanmıştır. Tüm bu süreçler katılımcılık ilkesi esas alınarak çalıştay ve odak grup toplantısı organizasyonlarıyla uzman ve paydaş görüşleri alınarak desteklenmiştir.

Çalışmanın son aşaması olan İstanbul açık ve yeşil alan yaklaşımının geliştirilmesi, yapılan tüm aşamalardan edinilen bulgular doğrultusunda İstanbul'un açık ve yeşil alanlarına yönelik vizyon, hedef ve stratejiler ile eylem planının oluşturulmasını içermekte olup, 2024, 2030 ve 2050 hedef yıllar olarak belirlenmiştir. Bu çalışmayla, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı'nın yetki ve sorumluluk alanında bulunan yeşil alanların ötesinde, İstanbul'un tüm açık ve yeşil alanlarına yönelik bütüncül bir yaklaşım geliştirilmiştir.

Bu raporda, İstanbul açık ve yeşil alan yaklaşımına yön veren adımlar ile belirlenen vizyon, hedef, stratejiler ve eylem planı açıklanmaktadır.

2. İSTANBUL'UN AÇIK VE YEŞİL ALAN YAKLAŞIMINA YÖN VEREN ADIMLAR

Çalışmanın önceki aşamalarında incelenen; uluslararası örneklerde ve üst ölçekli ya da yeşil alanlarla ilişkisi bulunan diğer planlarda geliştirilen stratejiler, katılım sürecinde uzmanlardan ve İstanbullulardan alınan görüşler, mevcut duruma yönelik analizler ve sorunlu ya da öncelikli alanların tespit edildiği sentez çalışmaları, İstanbul'un açık ve yeşil alan yaklaşımının geliştirilmesine altlık oluşturmuştur. 2024 – 2030 – 2050 yılları için belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesi için yön veren adımlar bu bölümde özetlenmektedir.

2.1. ULUSLARARASI ÖRNEKLERDE AÇIK VE YEŞİL ALAN YAKLAŞIMLARI

Uluslararası ölçekte iyi örnekler olarak nitelendirilebilecek düzeyde olan metropollerden; New York, Londra ve Viyana'nın yeşil alan stratejileri incelenmiştir. Bu başlık altında kent genelinde benimsenen yeşil alan yaklaşımlarına yer verilmektedir.

2.1.1. New York Yeşil Alan Stratejisi

New York, Amerika Birleşik Devletleri'nde 784 km² yüzölçümü ve 8,6 milyon nüfusu olan bir kenttir. 2019 verilerine göre kentin %25'i park alanı ve şehir alanının %22'si ağaç gölgeliğinde kalmaktadır. Şehir genelindeki sokaklar, parklar, özel mülk bahçeleri ve ormanlık alanlardaki toplam ağaç sayısı ise 7 milyondur (OneNYC 2050, 2019).

Kent planı 2007'den bu yana geliştirilerek, New York'ta yaşayanların %81,7'sinin 10 dakikalık yürüme mesafesinde olan parklara ve kamusal alana erişimleri sağlanmıştır. 2030'a kadar ise nüfusun %85'nin bu alanlara erişimini sağlamak hedeflenmiştir. Buna göre; OneNYC 2050 plan vizyonu "Güçlü ve Adil Bir Şehir İnşa Etmek" (Building a Strong and Fair City) olarak tanımlanmıştır (OneNYC 2050, 2019). Kent planı kapsamında açık ve yeşil alanlara yönelik belirlenen hedef ve stratejiler Tablo 2-1'deki gibidir.

Tablo 2-1: New York Yeşil Alan Strateji ve Eylemleri (OneNYC 2050, 2019)

HEDEF	STRATEJİ	EYLEM
GELİŞEN MAHALLELER	Tüm New Yorkluların mahalledeki açık alanlara ve kültürel kaynaklara erişimini sağlamak	Yetersiz kaynaklara sahip ve büyümekte olan mahallelerde rekreasyon için açık alanları ve fırsatları güçlendirmek
		Mahalle erişimini ve parklara ve açık alanlara bağlanabilirliği geliştirmek
		Tüm topluluklarda sanat ve kültürü desteklemek
		Sosyal uyumu ve bütüncül hizmet sunumunu desteklemek için paylaşılan alanlar oluşturmak ve yükseltmek
	Topluluk güvenliği için paylaşılan sorumluluğu artırmak ve mahalle polisliğini teşvik etmek	Mahalle Aktivasyonu yoluyla kamu güvenliği için tasarım çözümleri oluşturmak
		Çevresel tasarımı kullanarak bölge sakinlerini suç önleme sürecine dahil etmek
SAĞLIKLI HAYATLAR	Yer tabanlı topluluk planlamasını ve stratejilerini teşvik etmek	Mahalle temizliğini ve güvenliğini iyileştirmek
	Tüm mahallelerde sağlıklı yaşam tarzını kolaylaştırmak	Yer tabanlı planlamayı desteklemek için araçlar ve kaynaklar oluşturmak
		Fiziksel aktiviteyi, topluluk oluşturmayı ve daha iyi zihinsel sağlığı teşvik eden inşa edilmiş bir ortam yaratmak
		Hava kalitesinde önceden adil iyileştirmeler yapmak
	Sağlık ve esenlik için gerekli koşulları yaratan fiziksel bir ortam tasarlamak	Su yollarının kalitesini iyileştirmek
		Şehrin doğal ortamını korumak, eski haline getirmek ve muhafaza etmek
YAŞANABİLİR İKLİM	Karbon nötr ve %100 temiz elektrik elde etmek	%100 temiz elektrik kaynaklarını sağlamak
	Daha dayanıklı olmak için toplulukları, binaları, altyapıyı ve sahili güçlendirmek	Kritik projeler sunarak iklim değişikliğinin neden olduğu fiziksel riskleri azaltmak
		İklim direncini ve uyumu desteklemek için politikalar ve yönetim yapıları geliştirmek
	İklim eylemi yoluyla tüm New Yorklular için ekonomik fırsatlar yaratmak	İyi ücretli işler ve vasıflı bir iş gücü ile yeşil ekonomiyi büyütme
	İklim hesap verebilirliği ve adalet için mücadele etmek	İklim hesap verebilirliğini ve iklim adaletini desteklemek için küresel şehirlerle ortak olmak

2019'da yapılan OneNYC2050 planında yeşil alanlarla ilgili uygulanması hedeflenen projeler şunlardır:

- **Topluluk Parkları Girişimi (Community Parks Initiative – CPI):** İhtiyacın en fazla olduğu mahallelerde, parkları geliştirmek.
- **OneNYC Plaza Eşitlik Programı:** Açık alan miktarı az olan düşük ve orta gelirli mahallelerde, yeterince kullanılmayan yolları, boş arsaları, köprü ve otoyol altlarında kalan alanları yaya meydanlarına dönüştürerek açık alan miktarını artırmak.
- **El-Space Programı (El-Space Program):** Büyük ölçüde düşük gelirli mahallelerde bulunan 300 millik yükseltilmiş tren hatlarının ve otoyolların altında kalan boşlukları değerlendirmek.
- **Su Kenarlarına Rekreatyon Amaçlı Erişimin Geliştirilmesi:** yetersiz hizmet alan mahallelerde güvenli, iyileştirilmiş sahil kamusal alanlarına erişimi genişletmek, rekreasyon ve pasif kullanım için fırsatları araştırmak.
- **Sınır Tanımayan Parklar (Parks Without Borders):** Parkları daha davetkâr, erişilebilir ve çevredeki toplulukla bağlantılı hale getirmek için standart park tasarım ilkelerini belirlemek.
- **Yeşil Yol Ağı:** Şehir genelinde yeşil yol ağını geliştirmek.
- **Bölgesel Parklar Girişimi (Anchor Parks Initiative):** Bölgesel Parklar / Çapa Parklar, çok sayıda kentlinin yürüme mesafesinde erişebildiği büyük parklar geliştirmek.

2.1.2. Londra Yeşil Alan Stratejisi

Londra, İngiltere'nin başkenti olan, 1.572 km² yüzölçümüne ve 8,9 milyon (2019) nüfusa sahip olan bir kenttir. 2021'de "Londra'nın Geleceğini Planlamak–İyi Büyüme" (The London Plan: Planning London's Future–Good Growth) vizyonu ile Londra planı yapılmış ve bu plan içinde yeşil alanlar politikaları belirlenmiştir. Buna göre plan; sadece büyümeyi değil, Londra'nın zayıflıklarının üstesinden gelmek için güçlü yanlarını kullanan ve herkesin işine yarayan iyi büyümeyi planlamaktadır. İyi büyüme olmasını sağlamak için, bu plandaki hedefler aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

- Güçlü ve kapsayıcı topluluklar oluşturmak
- Araziyi en iyi şekilde kullanmak
- Sağlıklı bir şehir yaratmak

- Londralıların ihtiyaç duyduğu evleri teslim etme
- İyi bir ekonomiyi büyütme
- Artan verimlilik ve dayanıklılık

Planda yukarıdaki hedeflere bağlı kalmak üzere; mekânsal gelişim modelleri, tasarım, konut, sosyal altyapı, ekonomi, miras ve kültür, yeşil altyapı ve doğal çevre, sürdürülebilir altyapı, ulaşım, Londra planını finanse etmek ve izleme alanlarında belirli politikalar geliştirilmiştir. Belirlenen temalarda açık ve yeşil alanlar ile ilgili olan politikalar Tablo 2-2’de açıklanmıştır (London Environment Strategy, 2018).

Tablo 2-2: Londra Planı Yeşil Alan Politikaları (London Environment Strategy, 2018)

TEMA	POLİTİKA	POLİTİKA ÖNLEMLERİ
SOSYAL ALTYAPI	Oyun ve Eğlence	Farklı yaş grupları için uygun, güvenli ve teşvik edici oyun alanları Çocukların ve gençlerin özgürce hareket edebilmesi
		İhtiyaca göre planlama yapılması
	Spor ve Dinlenme	Yürüyüş, bisiklete binme ve diğer aktiviteler için mevcut ağların korunması, teşvik edilmesi ve geliştirilmesi
		Erişilebilirliğin artırılması
		Alanların çok amaçlı kullanımının geliştirilmesi
		Yeni rekreasyon tesislerinin yapılması durumunda korunma ilkelerine göre planlama yapılması
YEŞİL ALTYAPI VE DOĞAL ÇEVRE	Yeşil Altyapı	Londra'nın açık ve yeşil alan ağı ile yapılı çevredeki yeşil alanlarının korunması ve geliştirilmesi
	Londra'nın Yeşil Kuşağı	Yeşil Kuşağa zarar verecek kalkınma önerileri çok özel durumlar dışında reddedilmesi
		Çok işlevli faydalı kullanımlar sağlamak üzere Yeşil Kuşağın güçlendirilmesi
	Metropolitan Açık Araziler	İlçelerin, kalitesini ve kullanım alanlarını geliştirmek için ortaklarla birlikte çalışması
		Yerleşim alanından net bir şekilde ayırt edilerek Londra'nın fiziki yapısına katkıda bulunması
		Dinlenme, spor, sanat ve kültür faaliyetlerine yönelik açık hava tesislerini kapsaması
		Ulusal veya metropolitan değeri olan özellikler veya manzaralar (tarihi, rekreasyonel, biyolojik çeşitlilik) içermesi

Londra Planı Yeşil Alan Politikaları (London Environment Strategy, 2018) - devam

TEMA	POLİTİKA	POLİTİKA ÖNLEMLERİ
YEŞİL ALTYAPI VE DOĞAL ÇEVRE	Açık Alanlar	Değerlendirmelerde, açık alanın kalitesinin, miktarının ve erişilebilirliğinin dikkate alınması
		İhtiyaçların karşılanması ve eksiklikleri gidermek için açık alanların korunmasına yönelik uygulamalar
		Gelecekteki açık alan ihtiyaçlarının planlanmasını sağlayarak, halka açık yeni alanların yaratılmasının teşvik edilmesi
		Açık ve yeşil alanların halkın erişimine açık kalmasının sağlanması
	Kentsel Yeşillendirme	Kentsel yeşillendirmeyi site ve bina tasarımında yüksek kaliteli çevre düzenlemesi (ağaçlar dahil), yeşil çatılar, yeşil duvarlar ve doğa temelli sürdürülebilirlik, drenaj gibi önlemlerin dahil ederek Londra'nın yeşillendirilmesine katkıda bulunması
	Biyçeşitlilik ve Doğaya Erişim	Doğa koruma açısından önemli alanları ve ekolojik koridorları belirlemek için doğal çevre ve ilgili prosedürler hakkında güncel bilgilerin kullanılması
		Doğaya erişimde eksiklik olan alanların belirlenmesi (1 km'den fazla yürüme mesafesinde olan alanlar) ve bunları ele almak için fırsatlar aranması
		Öncelikli türlerin ve habitatların korunmasını ve Biyçeşitlilik Eylem Planlarını kullanarak bunları geliştirmek için fırsatların teşvik edilmesi
	Ağaçlık ve Orman Alanları	Kentsel orman ve ormanlık alanların korunması, bakımlarının yapılması ve ormanın kapsamını artırmak için uygun yerlere yeni ağaçlar dikilerek, ormanlık alanlar yaratılması
		Hâlihazırda korunan bir alanın parçası olmayan 'kıdemli' ağaçların ve eski ormanlık alanlarının korunması
		Stratejik yerlerde ağaç dikme fırsatlarının belirlenmesi
	Gıda Yetiştiriciliği	İmar önerilerinde ek ağaçların dikilmesi (özellikle geniş yüzey alanı nedeniyle gölgelik sağlayan büyük taçlı türler)
		Mevcut tarım alanlarının korunması, kentsel tarım ve toplum bahçelerinin geliştirilmesi, gıda üretimi yapılabilecek uygun alanların oluşturulması

2.1.3. Viyana Yeşil Alan Stratejisi

Avusturya'nın başkenti Viyana, 415 km² yüzölçümü ve 1,8 milyon (2019) nüfusu olan bir kenttir. Viyana'nın kentsel alanı toplam 42 hektardır. Kentsel alanın 15 hektarı (%35) yerleşim alanı, 19 hektarı (%46) yeşil alan, 2 hektarı (%5) su yüzeyleri, 6 hektarı (%14) ise yollar ve sokaklardan oluşmaktadır (BrajoVIC, 2022, s. 2).

Viyana Kentsel Gelişim Planı (Step 2025 Urban Development Plan Vienna); kalite, nicelik, iklim değişikliğine adaptasyon temaları çerçevesinde geliştirilmiştir. *"Açık alanlar şehrin bütününde yeterli nitelik ve nicelikte, her şekilde mevcut ve kullanılabilir olmalı"* yaklaşımıyla, mevcut doğal alanları ve yeşil koridorları korumayı, yeşil kuşağı tamamlamayı ve şehir içi açık alanları doğal alanlar ile bağlamayı taahhüt etmektedir (Step 2025 Urban Development Plan Vienna, 2011).

Tablo 2-3'te Viyana'nın yeşil alan stratejilerine yer verilmektedir.

Tablo 2-3: Viyana Yeşil Alan Stratejileri (Step 2025 Urban Development Plan Vienna, 2011)

VİZYON	AMAÇ	STRATEJİ
AÇIK ALANLAR ŞEHİRİN BÜTÜNÜNDE YETERLİ NİTELİK VE NİCELİKTE, HER ŞEKİLDE MEVCUT VE KULLANILABİLİR OLMALI	Mevcut Doğal Alanlarını ve Yeşil Koridorları Korumak	Viyana için kent ölçeğinde üç yeni rekreasyon alanı yaratılması Korunan alanlar yaklaşımı
	Yeşil Kuşağı Tamamlamak	Yeni gelişen alanlarda uygulanacak kalite standartlarının oluşturulması Açık ve yeşil alanları birbirine bağlayacak Viyana Açık Alan Ağı
	Şehir içi Açık Alanları Doğal Alanlar ile Bağlamak	Yerel Yeşil Plan – yeşil alanların arz verimliliği için planlama aracı ve barometre Şehir estetiği için yenilikçi yaklaşımlar Vatandaşlara açık ve yeşil alan taahhüdü

Viyana açık alan ağı her bir kentlinin ağın en yakın kesimine yaklaşık 250 metre mesafe içinde ulaşabileceği şekilde tasarlanmıştır. Bu ağ ile büyük ölçekli yeşil alanlar, parklar, ekolojik öneme sahip daha küçük alanlar ve yeşil unsurlara sahip sokaklar birbirine bağlanacaktır. Bu sayede sınırlı hareket kabiliyetine sahip kişilerin de en yakın çevrelerinde yüksek kaliteli eğlence ve egzersiz alanlarına erişimleri sağlanacaktır.

2.2. İLGİLİ PLANLARDA AÇIK VE YEŞİL ALAN YAKLAŞIMLARI

İstanbul'un açık ve yeşil alanlarına yönelik geliştirilen yaklaşımın üst ölçekli ve ilgili planlarla uyumlu olması açısından bu başlık altında; On Birinci Kalkınma Planı, İstanbul Çevre Düzeni Planı, İstanbul İklim Değişikliği Eylem Planı ve İstanbul Vizyon 2050 Stratejik Planı kapsamında geliştirilen ilgili stratejiler incelenmektedir.

2.2.1. On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023)

On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023), 30.10.1984 tarihli ve 3067 sayılı kanun gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nun 18.07.2019 tarihli 105'inci birleşiminde onaylanmıştır. Plana göre; hızla artan nüfus, şehirleşme, ekonomik faaliyetler ve çeşitlenen tüketim alışkanlıkları çevre ve doğal kaynaklar üzerindeki baskıyı artırmaktadır. Çevre kirliliği, iklim değişikliği, çölleşme, ormansızlaşma, biyolojik çeşitlilik kaybı, kuraklık gibi çevre problemleri, her geçen gün insan yaşamını ve kalkınma sürecini daha belirgin bir şekilde etkilemektedir.

Türkiye'de insan odaklı, doğal hayata ve tarihi mirasa saygılı, temel kentsel hizmetlerin adil ve erişilebilir şekilde sağlandığı, yerel hizmetlerin yerindelik ilkesiyle yürütüldüğü, yaşam kalitesi yüksek ve dayanıklı yerleşimler oluşturulmasına yönelik politikalara ağırlık verilmektedir.

Bu çerçevede, çevre kirliliğinin önlenmesi çalışmalarına, biyolojik çeşitlilik ve doğal kaynakların korunmasına ve sürdürülebilir kullanımına öncelik verilmektedir (Tablo 2-4) (On Birinci Kalkınma Planı, 2019).

Tablo 2-4: 2019-2023 Kalkınma Planı Politika ve Tedbirleri

AMAÇ	POLİTİKA VE TEDBİRLER
YAŞANABİLİR ŞEHİRLER, SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE: ŞEHİRLEŞME	
İnsan odaklı, doğal hayata ve tarihi mirasa saygılı, temel kentsel hizmetlerin adil ve erişilebilir bir şekilde sağlandığı, yaşam kalitesi yüksek ve değer üreten şehirler ve yerleşimler oluşturmak temel amaçtır.	Şehirlerimiz kalkınma vizyonu ile eşgüdüm içerisinde, çok merkezli, karma kullanımı destekleyen, özellikle erişilebilirliği sağlayan bir yaklaşımla planlanacak; Mekânsal planlarda topoğrafyayla ahengin sağlanması ve afet riski, iklim değişikliği, coğrafi özellikler ve tarihi değerlerin gözetilmesi esas alınacaktır.
	Başta açık ve yeşil alanlar olmak üzere şehirlerdeki kamusal alanların korunması; erişim ve güvenliğinin artırılması; Kadınlara, çocuklara, yaşlılara, engellilere duyarlı olarak insan-tabiat ilişkisi çerçevesinde yeniden kurgulanması sağlanacaktır.
	Kamusal alanların erişim ve güvenliğinin artırılması için mahalle bazında kırılma kesimlere yönelik olarak yerel yönetimlerin ihtiyaç analizi yaptırması ve hizmet kalitesinin artırılması desteklenecektir.
	Yeşil şehir vizyonu kapsamında yaşam kalitesinin artırılması ve iklim değişikliğine uyumu teminen şehirlerimizde Millet Bahçeleri yapılacak ve yeşil alanların miktarı artırılabilecektir.
	Şehirlerimizde sağlıklı yaşam alanları oluşturmak, kentsel yeşil alan standartlarını ve yaşam kalitesini yükseltmek için Millet Bahçeleri 81 ile yaygınlaştırılacak, 2023 yılına kadar 81 milyon m ² alanda Millet Bahçesi çalışmaları Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, TOKİ, İLBANK ve belediyelerin finansmanı ile yürütülecektir.
	Mekânsal planlama sistemi, merkezi kuruluşlarla işbirliği içerisinde belirlenen ilke ve kurallar çerçevesinde, mahalle düzeyinde etkili katılım mekanizmalarını, izleme ve denetleme süreçlerini içerecek şekilde geliştirilecek; Planlama ve uygulamanın mahalli idareler tarafından yapılması esas olacaktır.
	İmar uygulamalarında kırsal ve kentsel yerleşmeleri dikkate alan katılımcılık ve finansman alanında yenilikçi yaklaşımlar geliştirilecektir.
	Kentlerin yaşam kalitesi seviyelerinin izlenmesine altlık teşkil etmek üzere ölçme ve değerlendirme araçları geliştirilecektir.

2019-2023 Kalkınma Planı Politika ve Tedbirleri - devam

AMAÇ	POLİTİKA VE TEDBİRLER
YAŞANABİLİR ŞEHİRLER, SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE: KENTSEL DÖNÜŞÜM	
Afet tehlikesi ve riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapıların bulunduğu arsa ve araziler, fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşamayı esas alacak şekilde dönüştürülecektir.	Tehlikeli ve riskli alanlardaki yapıların risk önceliklendirilmesi yapılarak ülke çapında konutların ve şehir içinde kalmış sanayi sitelerinin illerden gelen talep ve ihtiyaçlara göre kentsel dönüşüm hizmetleri yürütülecektir. İstanbul genelinde kentsel dönüşüm uygulamaları ve imara yeni açılacak alanların planlaması yapılırken nüfus yoğunluğu dikkate alınarak afet ve acil durum toplanma alanları oluşturulacaktır.
YAŞANABİLİR ŞEHİRLER, SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE: KENTSEL ALTYAPI	
Nüfusun sağlıklı ve güvenilir içme ve kullanma suyuna erişiminin sağlanması ve atık suyun insan ve çevre sağlığına etkilerinin en aza indirilerek etkin yönetiminin gerçekleştirilmesi; atıkların insan ve çevre sağlığına etkilerinin en aza indirilerek etkin yönetiminin gerçekleştirilmesi için azaltılması, geri dönüşüm ve geri kazanımın sağlanması ve bertaraf edilmesi; erişilebilir, güvenli, zaman ve maliyet yönünden etkin ve sürdürülebilir kentiçi ulaşım sistemlerinin oluşturulması temel amaçtır.	Su kaynaklarının korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir kullanımı kapsamında havza bazında yapılan plan, strateji ve eylem planları bir bütünlük içinde uygulamaya konulacaktır. Su kaynaklarının etkin kullanımı ve korunması amacıyla 25 havza için nehir havzası yönetim planları, sektörel su tahsis planları, havza master planları, kuraklık yönetim planları, taşkın yönetim planları, içme suyu havzaları koruma eylem planları tamamlanacaktır. Aritılmış atıksuların başta tarım olmak üzere yeniden kullanılması için havza bazında planlama yapılacak ve su kaynakları üzerindeki baskı azaltılacaktır.
YAŞANABİLİR ŞEHİRLER, SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE: AFET YÖNETİMİ	
Afetlere karşı toplumsal bilincin artırılması, afetlere dayanıklı ve güvenli yerleşim yerlerinin oluşturulması ve risk azaltma çalışmaları yapılarak afetlerin neden olabileceği can ve mal kaybının asgari düzeye indirilmesi temel amaçtır.	Afet ve acil durumlara karşı ülke genelinde bilinçlendirme çalışmaları yapılacak, Eğitim ve farkındalık merkezleri aracılığı ile toplumsal farkındalığın artırılması sağlanacaktır.

2019-2023 Kalkınma Planı Politika ve Tedbirleri - devam

AMAÇ	POLİTİKA VE TEDBİRLER
YAŞANABİLİR ŞEHİRLER, SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE: ÇEVRENİN KORUNMASI	
Çevre ve doğal kaynakların korunması, kalitesinin iyileştirilmesi, etkin, entegre ve sürdürülebilir şekilde yönetiminin sağlanması, her alanda çevre ve iklim dostu uygulamaların gerçekleştirilmesi, toplumun her kesiminin çevre bilinci ile duyarlılığının artırılması temel amaçtır.	Çevre konusunda kurum ve kuruluşların görev, yetki ve sorumlulukları netleştirilerek kamu, özel sektör, mahalli idareler ve STK'lar arasında koordinasyon ve işbirliği geliştirilecek, toplumun çevre bilinci artırılacak ve etkin çevre yönetimi sağlanacaktır.
	Biyolojik çeşitliliğin ve genetik kaynakların tespiti, tescili, korunması, sürdürülebilir kullanımı, geliştirilmesi, izlenmesi ve kaçakçılığının önlenmesi sağlanacak, genetik kaynaklardan ve bağlantılı geleneksel bilgilerden elde edilen faydalar ülkemize kazandırılacaktır.
	Ekosistemler ve ekosistem hizmetlerinin korunması, onarımı ve sürdürülebilir kullanımının sağlanmasına yönelik kara ve denizde korunan alan miktarı artırılarak doğa koruma alanlarının etkin yönetimi gerçekleştirilecektir.
NİTELİKLİ İNSAN, GÜÇLÜ TOPLUM: SPOR	
Sporun bir yaşam alışkanlığı haline geldiği, talep eden herkesin spor faaliyetlerine eriştiği, uluslararası şampiyonalarda başarı elde eden, prestijli spor organizasyonlarına ev sahipliği yapan ve böylelikle sporun her dalında dünya çapında rekabet edebilen bir seviyeye ulaşmak temel amaçtır.	Mahallinde spor imkânları geliştirilerek her yaşta vatandaşların sportif faaliyetlere düzenli katılımı teşvik edilecektir.

2.2.2. İstanbul 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı – 2009

2009'da onaylanan ve halen yürürlükte olan İstanbul Çevre Düzeni Planı (ÇDP) ile İstanbul'un kapsamlı bir yapısal dönüşüm sürecinden geçerek küresel ölçekte güçlenmiş bir kent olması amaçlanmıştır. Bu nedenle; çevresel, ekonomik ve toplumsal sürdürülebilirlik, İstanbul Çevre Düzeni Planı planlama yaklaşımının temelini oluşturmaktadır.

İstanbul'un kentsel gelişmesi ve geleceği planlanırken; sağlıklı yapılaşmasına, ekolojik çevresi ile sürdürülebilir ilişkiler kurmasına ve vizyonuna ilişkin gereklerine yanıt verebilecek en uygun kentsel gelişme modeli saptanmıştır. Planın vizyonu; "Çevresel,

toplumsal ve ekonomik sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda özgün kültürel ve doğal kimliğini koruyarak gelişen, küresel ölçekte rekabet gücüne sahip bilgi toplumuna dönüşen yaşam kalitesi yüksek bir İstanbul” olarak belirlenmiştir. Vizyona bağlı yeşil alanlar ile ilgili hedef ve ana stratejiler Tablo 2-5’te verilmektedir (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2009).

Tablo 2-5: İstanbul 1/100000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Yeşil Alan Stratejileri

VİZYON	ÇEVRESEL, TOPLUMSAL VE EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLKELERİ DOĞRULTUSUNDA ÖZGÜN KÜLTÜREL VE DOĞAL KİMLİĞİNİ KORUYARAK GELİŞEN, KÜRESEL ÖLÇEKTE REKABET GÜCÜNE SAHİP BİLGİ TOPLUMUNA DÖNÜŞEN, YAŞAM KALİTESİ YÜKSEK BİR İSTANBUL
HEDEF	ANA STRATEJİ
<i>İstanbul’un Mekânsal Gelişimini, Çevresel, Ekonomik ve Toplumsal Sürdürülebilirlik Doğrultusunda Kentsel İşlevsel Bütünleşmeyi Sağlayacak Şekilde Kurgulamak</i>	» Yerleşmelerin yaşam destek sistemlerine ve hassas ekosistemlere duyarlı gelişmesini sağlamak » Orman alanlarının ve barındırdığı biyolojik çeşitliliğin korunması » Yeraltı ve yerüstü su kaynaklarının korunması ve akılcı yönetimlerinin sağlanması » Tarım alanlarının korunması ve toprak verimliliğinin artırılması » Ekolojik koridorların, hassas ekosistemlerin ve biyolojik çeşitliliğin korunması » İklim değişikliğinin uzun dönemli etkileri dikkate alınarak, iklim değişikliğine adaptasyon ve zarar azaltma konularının mekânsal planlarla ilişkisini kurmak » İklim değişikliğinin etkilerinin azaltılmasında etkili olabilecek arazi kullanım kararlarının geliştirilmesi
<i>Yaşam Kalitesini Yükseltmek</i>	» Yerleşim alanlarında mekânsal kaliteyi yükseltmek » İstanbul’da yaşayan tüm kesimleri kentle bütünleştiren kentsel donatı alanlarının ve kamusal açık alanların kent bütünü içinde yeterli, dengeli ve kaliteli hale getirilerek; kentsel hizmet ve fırsatlardan toplumun tüm kesimlerinin yararlanabilme olanaklarının artırılması
<i>Sosyal Sermayeyi Güçlendirmek</i>	» Sosyal adaleti ve kentle bütünleşmeyi sağlamak » Çocuk, genç ve yaşlıların sosyal ve kültürel faaliyetlere katılabilmesi için kentteki sosyal donatı alanlarının artırılması » Kente yeni gelenlere kentsel kültüre geçişte yardımcı olacak mekanizmaların geliştirilmesi

İstanbul'a, ekonomik ve toplumsal sürdürülebilirlik ilkelerini mekâna yansıtarak yaşam kalitesini yükselten, etkin ve katılımcı bir kent yönetimi/yönetişimi yapılandırmasında, kurumsal ve mekânsal planlarını verimli bir araç olarak kullanan küresel ölçekte güçlenmiş bir kent statüsü kazandırmak amacı ve doğal çevreyle uyumlu, doğal ve yapay risklere karşı güçlü bir kentsel bölge sisteminin kurulması bileşeni doğrultusunda; İstanbul'un yaşam destek sistemleri olan doğal alanların ve yaşam kalitesinin iyileştirilebilmesi aynı zamanda kent yönetiminin sürdürülebilir olabilmesi için insan odaklı bir planlama anlayışıyla ilkeler belirlenmiştir.

2.2.3. İstanbul İklim Değişikliği Eylem Planı – 2021

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından oluşturulan İstanbul İklim Değişikliği Eylem Planı kapsamında; kentte iklim değişikliğinin etkileri, süresi ve şiddeti giderek artan sıcak dalgaları, kuraklık ve değişen yağış rejimleri öncelikli konular olarak değerlendirilmiştir. İklim kriziyle mücadelede, emisyon azaltımı ve uyum stratejileri için etkin hedefleriyle birlikte "2050'de Karbon Nötr Bir Şehir Olma" vizyonuna ulaşılmasında destek sağlayacak politika belgeleri oluşturulmuştur (İstanbul İklim Değişikliği Eylem Planı, 2021).

Bu ana hedefler aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- **Hedef 1:** 2050 yılına kadar karbon nötr hâle gelinmesi ve emisyonlarda 2019'daki 50,9 MtCO₂e baz yıl değerlerine kıyasla, 2030'a kadar %52'lik bir azalma elde edilmesi
- **Hedef 2:** İklim değişikliğinin en kötü etkilerine karşı direncin artırılması
- **Hedef 3:** Yeşil ve adil ekonomik kalkınmanın inşa edilmesi

Bu hedeflere ulaşmanın yolu stratejiler ile belirlenmiştir. Stratejilerin bazıları azaltıma, bazıları uyuma ve bazıları da her ikisine odaklanmıştır.

Tablo 2-6: İstanbul Azaltım Hedefleri

SEKTÖR: SU						
KONU	STRATEJİ	HEDEF	2030	2040	2050	AZALTIM EYLEMLERİ
Su kaybı	Su kaybının azaltılması	Su kaybının azaltılması	18%	23%	32%	Tedarik hatlarının ve içme suyu şebekesinin akıllı sistemlerle yönetilmesi Su kullanımının azaltılmasını, suyun yerinde yeniden kullanımını ve geri dönüşümü teşvik etmek için bina ve belediye yönetmeliğinin gözden geçirilmesi,
Su kullanımı	Su kullanımının azaltılması	Su kullanımının azaltılması	8%	11%	-	Yağmur suyu sürdürülebilir çözümlerin (yağmur bahçeleri, geçirimli malzeme kullanımı, depolama vb.) uygulanması

Tablo 2-7: İstanbul Uyum Stratejileri

Uyum Stratejisi
» Kentsel/kırsal sıcaklık farkının azaltılması, aşırı sıcaklığın yaşandığı gece sayısının sınırlanması, alınacak önlemlerle İstanbul'da artan kentsel ısı etkisinin azaltılması
» İstanbul'un kuraklığa karşı daha dayanıklı hale gelmesinin sağlanması için şehir içindeki su mevcudiyetinin artırılması
» Deniz seviyesinin yükselmesi ve/veya aşırı yağış nedeniyle kıyı ve yoğun kentleşmiş alanların yağmur suyu yakalama ve doğal önlemler yoluyla taşkın maruziyetinin azaltılması
» Değişen bir iklimde İstanbul'un gıda sistemlerinin dayanıklılığının ve yüksek kaliteli gıdaya erişiminin artırılması

Yukarıdaki uyum stratejileri, beşerî ve doğal faktörler dikkate alınarak, kentsel ısı adası etkisinin azaltılmasına, su kaynaklarının sürdürülebilirliğinin artırılmasına ve taşkınların önlenmesine odaklanmıştır.

Tablo 2-8: Öncelikli Uyum Eylemleri

RİSK KATEGORİSİ	STRATEJİ	EYLEMLER
Kuraklık	Suya ulaşımın artırılması	Kentsel su depolama kapasitesinin artırılması ve sızıntı nedeniyle işlev kaybının önlenmesi
Aşırı Sıcaklık	Artan kentsel ısının etkisinin azaltılması	Kamusal alanlarda ağaç dikimi Kritik altyapı sistemleri için soğutma sistemleri Derelerin, yeşil nehir kıyılarının ıslah edilmesi
Sel-Deniz Seviyesi Yükselmesi	Sel riskinin azaltılması	Yol drenajlarının iyileştirilmesi ve drenajın temiz tutulması
Gıda Güvenliği	Gıda güvenliği konusunda dayanıklılığın artırılması	Boş arazilerde ve parklarda, arka bahçe ve ortak bahçelerde ve yol kenarında kentsel tarım

Belirlenen öncelikli eylemlerin ana başlıkları şu şekildedir:

- Eylemlerin gerçekleştirilme süresi, (kısa, orta, uzun vade)
- Eylemlerin uyum kapasitesi
- Eylemlerin yürütülmesinden sorumlu ana kurumlar
- Uygulamadaki engeller
- Ölçülebilir ve izlenebilir göstergeler
- Finansman kaynağı

2.2.4. İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından geliştirilen İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi'nde; İstanbul'un yenilikçi, yaratıcı, yaşanabilir ve yeşil bir kent olarak ön plana çıkması amaçlanmaktadır.

- İstanbul'un geleneksel değerlerini geleceğe taşıyan,
- Doğaya saygılı ve doğayla uyum içinde yaşayan,
- Dayanıklı kentsel mekânlara sahip,
- Döngüsel yaşamı ve yeşil ekonomiyi destekleyen,
- Üreten ve bütüncül koruma yaklaşımı çerçevesinde, çevresi ile ilişki kurabilen,
- Bilim ve teknolojiye öncü,

- Yaratıcılıkları ile yarının teminatı gençler için geleceğin mesleklerini içinde barındıracak mekânsal dönüşümü sunan,
- Yaratıcılık, yenilikçilik ve teknoloji odakları ile yeni çalışma fırsatları sunan bir dünya kenti olması hedeflenmektedir.

Tüm bunların ışığında İstanbul'un geleceği; çevreyi koruyan ve değişen iklime uyumlu, etkin ve kapsayıcı hareketlilik, bütünleşik ve akıllı altyapı sistemleri, iyi yaşam sağlayan canlı ve duyarlı mekânlar, dönüştüren ve dayanıklı ekonomi, herkes için erişilebilir ve adil kentsel olanaklar, eşit ve özgür bir toplum temaları ile şekillenmektedir.

Bu kapsamda İstanbul'un vizyonu, *"Hayatın Tüm Çeşitliliği ile Canlı ve Özgür Olduğu, Herkesin İyi Yaşadığı Bir Dünya Şehri İSTANBUL"* olarak tanımlanmaktadır. Tanımlanan vizyona bağlı temalar, amaçlar ve hedeflerden açık ve yeşil alanlar ile ilgili olanlar Tablo 2-9'de verilmektedir (İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi, 2022).

Tablo 2-9: Vizyon 2050 Strateji Belgesi Amaç ve Hedefleri

AMAÇ	HEDEF
Çevreyi Koruyan ve Değişen İklimle Uyumlu Kent	
Doğal Değerleri Korumak, İyileştirmek ve Onarmak	Yapılaşmış çevrenin genişlemesini kontrol altında tutan tampon bölgenin oluşturulması
	Su havzalarının, yer üstü ve yer altı su kaynaklarının korunması
	Tahrip olmuş dere, göl gibi sulak alanların yeniden ekosisteme kazandırılması
	Bütünleşik kıyı alanları yönetimi yaklaşımı ile kıyı ve deniz ekosisteminin korunması
	Öncelikle Kuzey Ormanları olmak üzere parçalanmış ekosistemlerin bütünleştirilmesi
	Ekosisteminin unsuru ve kent kültürünün parçası olan tüm canlıların tanınması ve korunması
	Göçmen ve ziyaretçi türler başta olmak üzere kuş türlerinin kent içerisindeki beslenme ve dinlenme alanlarının muhafaza edilmesi
Çevre Kirliliğini ve Sera Gazı Emisyonlarını Azaltmak	Endemik ve tehlike altındaki türler başta olmak üzere biyoçeşitliliğin envanterinin çıkarılması ve buna dair uluslararası farkındalık yaratılması
	Enerji verimliliğinin sağlanması ve tüketimin azaltılması, enerji üretimi ve tüketiminde yenilenebilir enerjinin payının artırılması
	Işık kirliliğinin azaltılmasına yönelik çevre dostu ışıklandırma sistemlerinin kullanılması

Vizyon 2050 Strateji Belgesi Amaç ve Hedefleri - devam

AMAÇ	HEDEF
Kentin İklim Değişikliğine Uyum Kapasitesini ve Yurttaşların İklim Krizi Mücadelesine Katılımını Artırmak	İklim risklerine karşı kentsel olanakların ve altyapının kırılganlığının azaltılması ve uyum kapasitesinin artırılması (Aşırı sıcak dalgaları, kentsel ısı adası, sel ve taşkınlar) Kent içi yutak alanların artırılması ve kent peyzajının iklim uyumlu hale getirilmesi İklim risklerine karşı gıda tedarik süreçlerinde kırılganlığın azaltılması, kentsel tarım alanlarının aktif olarak kullanılması
İklim Adaletini Sağlamak	Başta kırılgan gruplar olmak üzere, istihdam dönüşümünün sağlanması
Ekonomik Çeşitliliği ve Sektörler Arası Etkileşimi Geliştirmek	Farklı kurumlar, sektörler ve ekonomi paydaşlarının ulusal ve uluslararası diyalog ve iş birliği imkânlarının artırılması Sosyal girişimciliğin, kooperatiflerin ve ekonomik dayanışma ağlarının ekonominin aktörü olarak güçlendirilmesi
Yeşil Dönüşümü Sağlamak	Çevreye duyarlı ürünlerin üretiminin desteklenmesi Yeşil ve sürdürülebilir finansman modellerinin geliştirilmesi Sektörlerin yeşil dönüşüme uyumunu kolaylaştıracak bilgi ve desteğin sağlanması
Herkes İçin Erişilebilir ve Adil Kentsel Olanaklar	
İstanbulluların Aktif Katılımıyla Kenti Sanat ve Kültür Alanında Odak Haline Getirmek	İstanbul'un kültürel zenginliğini artırmak için farklı kültürel ve sosyal gruplar tarafından üretilen kültürel değerlerin desteklenmesi Herkes için erişilebilir kamusal kültür ve sanat üretim alanlarının oluşturulması
Sağlıklı Yaşam Koşullarını Geliştirmek ve Nitelikli Sağlık Hizmetlerine Erişim Sağlamak	Sağlıklı yaşama imkân sağlamak ve halk sağlığını korumak üzere fiziksel çevrenin iyileştirilmesi Ruh sağlığını güçlendirmeye yönelik hizmetlerin erişilebilir ve talep edilir hale getirilmesi
Her Koşulda Sağlıklı Gıdaya Erişimi Sağlamak	Tarımsal üretimin ve kentsel tarım alanlarının artırılması ve üretimin teşvik edilmesi
Uluslararası Standartlarda Spor Altyapısını Geliştirmek, Sporun Yaşam Biçimi Olarak Benimsenmesini Sağlamak	Sporun bir hayat biçimi olarak yaygınlaştırılması, İstanbulluların spor yapma alışkanlıklarının artırılması Spor olanaklarının artırılması, uluslararası standartlarda altyapının geliştirilmesi ve tüm İstanbullular için erişilebilirliğinin sağlanması

Vizyon 2050 Strateji Belgesi Amaç ve Hedefleri - devam

AMAÇ	HEDEF
İyi Yaşam Sağlayan Canlı ve Duyarlı Mekanlar	
Kentin Biyo-kültürel Alanlara Yayılmasını Engellemek, Nitelikli Kentsel Yapılı Çevre Oluşturmak	Yapılaşmış kentsel alan içerisindeki biyo-kültürel alanların korunması Kente özgü ihtiyaçları gözetken, sürdürülebilir yapılaşmaya yönelik tasarım standartları belirlenerek kentsel alanın niteliğinin artırılması
Yaşam Kalitesini Yükseltmek Üzere Kentsel Mekanın Dengeli Gelişimini Sağlamak	Kent bütününe hizmet eden kentsel donatıların dengeli mekânsal dağılımının sağlanması Sürdürülemez ve atıl durumdaki alanların, kentsel olanakları geliştirecek, canlı ve yenilikçi bir kent oluşturacak şekilde yeniden işlevlendirilmesi ve kentsel yaşama kazandırılması
Canlı Kentsel Yaşamı Destekleyen Dinamik Kamusal Mekânları Geliştirmek	Tüm kamusal mekânların kalitesinin artırılması, güvenli ve aktif kullanılmasına yönelik iyileştirmelerin yapılması Kamusal açık mekân sisteminin sürdürülebilir, esnek ve adaptif hâle getirilmesi ve kamusal açık mekân bağlantılarının güçlendirilmesi Farklı alt bölgelerin nitelikleri doğrultusunda, burada yaşayan nüfusun özgün ihtiyaçlarına cevap veren kamusal mekânların katılımcı süreçlerle oluşturulması Kamusal açık mekân sistemi içerisinde erişilebilir ve canlı kıyı alanlarının geliştirilmesi Kamusal mekânların farklı fiziksel yeterlilikteki bireylerin kentsel hayata katılımlarına olanak sağlayacak şekilde iyileştirilmesi
Etkin ve Kapsayıcı Hareketlilik	
Yaya ve Bisikletli Ulaşımı Kent Geneline Bir Ulaşım Türü Olarak Yaygınlaştırmak	Yürünebilirliği artıracak şekilde mahalle ölçeğinde kentsel fonksiyonların güçlendirilmesi Sağlıklı yaşam için İstanbullularda yürüme ve bisiklete binme alışkanlıklarının geliştirilmesi
Bütünleşik ve Akıllı Altyapı Sistemleri	
Yenilikçi Teknolojilerle Altyapı Sistemlerinde Koordinasyon ve Verimliliği Artırmak	Altyapının yönetiminde etkin iş birliği, koordinasyon ve verimliliği sağlayacak akıllı yönetim sisteminin kurulması
Enerji Üretimi ve Tüketiminde Yenilenebilir Enerjinin Payını Artırmak	Yapılarda yenilenebilir enerji sistemlerinin kurulması ve şebeke entegrasyonunun teşvik edilmesi Kamu yapılarında ve kentsel donatılarda yenilenebilir enerji uygulamalarının artırılması, enerji verimliliğinin sağlanması

Vizyon 2050 Strateji Belgesi Amaç ve Hedefleri - devam

AMAÇ	HEDEF
Sürdürülebilir Su Sistemlerini Geliştirerek Dışa Bağımlılığı Azaltmak	Tarımda verimli sulama tekniklerinin yaygınlaştırılması Sürdürülebilir yağmursuyu çözümlerinin artırılması Gri su sistemlerinin yaygınlaştırılması
Eşit ve Özgür Toplum	
Bütün Toplumsal ve Kültürel Grupların Özgünlükleriyle Birlikte Yaşayabilmesine İmkân Sağlamak	Kentte farklı kültürlerin bir araya gelebileceği ve birlikte üretebileceği diyalog mekânlarının oluşturulması Kentın herkesçe paylaşılacak değerleri üzerinden aidiyet ve dayanışmanın güçlendirilmesi
Yaşlanan Nüfusun Bağımsız Yaşayabilmesini, Kentsel Yaşama Aktif Katılabilmesini Sağlamak	Yaşlanan nüfusun toplumsal ve ekonomik hayata katılımını sağlayan aktif yaşlanma olanaklarının sağlanması Yaşam kalitesini artıracak sağlıklı yaşlanma olanaklarının sağlanması Yaşlanan nüfusa yönelik mekânsal olanakların iyileştirilmesi, kentsel hizmetlerde yaşlı dostu uygulamaların artırılması

2.3. KATILIM SÜRECİNDEN ELDE EDİLEN BULGULAR

İstanbul Yeşil Alan Yönetim Sistemi Strateji Belgesi çalışmasının katılım süreci kapsamında, 2 odak grup toplantısı, 1 çalıştay ile hanehalkı ve kullanıcılarla 3 farklı anket yapılmıştır. Toplamda 3.662 katılımcının 219'u odak grup toplantıları ve çalıştaya katkı sunan uzmanlardan, 3.443'ü ise ankete katılan İstanbullulardan oluşmaktadır.

Aşağıdaki tabloda, katılım etkinliklerindeki katılımcı sayılarına yer verilmektedir.

Tablo 2-10: Katılım Etkinliklerinde Katılımcı Sayısı

	Katılımcı Sayısı
1. Odak Grup Toplantıları	106
2. Odak Grup Toplantısı	41
Strateji Geliştirme Çalıştayı	72
Hanehalkı Anketi	1.120
Ziyaretçi Anketi	1.160
Çevrimiçi Anket	1.163
Toplam	3.662

İstanbul açık ve yeşil alan yaklaşımını oluşturmanın araçlarından biri olan katılım süreci bu başlık altında özetlenmektedir.

2.3.1. Birinci Odak Grup Toplantıları

Birinci odak grup toplantıları 30-31 Mart 2022 tarihlerinde İPA Florya Kampüsünde üç ayrı paydaş grubuyla gerçekleştirilmiştir. İlk oturumlarda, tüm katılımcılar ile birlikte İstanbul'un açık ve yeşil alanlarının güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditlerinin ortaya koyulduğu GZFT analizi yapılmıştır. İkinci oturumlarda ise İstanbul'un açık ve yeşil alanlarının planlanması ve yönetilmesi konusunda katılımcı gruplarına göre sorular yöneltilmiştir.

30 Mart 2022 tarihinde gerçekleştirilen odak grup toplantısı akademisyen ve uzmanlardan oluşmakta olup, 31 Mart 2022 tarihinde sabah saatlerinde gerçekleştirilen odak grup toplantısına İBB birimlerinden, öğleden sonra ise ilçe belediyelerinden temsilciler katılmıştır. İki gün süren etkinliklere katılan toplam katılımcı sayısı 106'dır.

Değerlendirme

İstanbul'un açık ve yeşil alanlarının güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditlerin tartışıldığı ilk oturumlarda genel olarak; akademisyen ve uzmanların kent ölçeğinde ve ekoloji odaklı, İBB birimlerinin planlama ve yönetim odaklı, ilçe belediyelerinin ise daha yerel düzeyde ve uygulama odaklı bakış açılarıyla görüşlerini aktardığı görülmüştür. Daha serbest bir tartışmanın hedeflendiği ikinci oturumlarda vurgulanan konular da GZFT temaları kapsamında değerlendirilebilmektedir. Belirlenen beş tema kapsamında grupların ortaklaştığı konular şöyle özetlenebilir:

■ Çevresel – Ekolojik

Kuzey ormanlarının ve doğal nitelikli alanların tüm tahribata rağmen varlığını sürdürmesi, zengin biyolojik çeşitliliğin varlığı ve dört mevsimin bir arada yaşanması, kent coğrafyasının özelliklerinin hava ve gürültü kirliliğini azaltmada yardımcı olması olumlu yönler olarak vurgulanmıştır. Kentsel yayılma eğilimi ve bunu besleyen mega projelerin kent ekosistemine ve ekolojik koridorlara baskı oluşturması, tüm masalarda altı çizilen bir tehdit olarak belirlenmiştir.

■ Sosyal – Demografik

Kentteki genç nüfusun ve yeşil alanları korumaya çalışan toplumsal örgütlenmelerin varlığı, tüm gruplar tarafından olumlu bir yön ve fırsat olarak görülmüştür. Nüfus yoğunluğunun ve göç artışının sorun yarattığı konusunda ortak fikre varılmıştır. Aktif yeşil alanlardaki kullanıcı yoğunluğuna, semtler arası dengesiz dağılıma ve erişilebilirlik konusundaki yetersizliğe de dikkat çekilmiştir. Ekolojik sorunlar ve iklim değişikliği ile mücadele konusunda genel olarak toplumsal bir farkındalık eksikliği olduğu vurgulanmıştır.

■ Planlama – Tasarım

Tüm gruplar, bilgi birikimi ve coğrafi bilgi sistemleri gibi teknik araçların kullanımı konusunda İstanbul'un yeterli olduğunu, ancak asıl sorunun bütüncül bir planlama anlayışının yerleşmemesinden kaynaklandığını vurgulamıştır. Yeşil alanların sürekliliğinin sağlanması ve erişilebilirliğinin artırılması, entegre bir mavi-yeşil altyapı sisteminin oluşturulması önemli görülmüştür. Özellikle kentsel dönüşüm sürecinin yeşil alanların artırılması konusunda çeşitli fırsatlar yaratabileceği, örneğin kent içindeki sanayi alanlarının yeşil alana dönüştürülebileceği, ancak uygulamanın genelde bina bazlı yürütülmesinin bu durumu engellediği vurgulanmıştır.

- **Yönetim – Mevzuat**

Genel olarak katılımcılar açık ve yeşil alanlar konusunda mevzuatın yeterli olduğunu, ancak uygulamada sorunlar ile karşılaştığını belirtmiştir. Merkezi ve yerel yönetimler arasındaki yetki karmaşasına, kurumlar arası koordinasyon yetersizliğine, mülkiyet sorunlarına ve politik çatışmalara vurgu yapılmıştır. Mevzuatta kıyıların kamusal alanlar olarak kullanımının kararlaştırıldığına ve mevcut durumda bunun gerçekleştirilemediğine dikkat çekilmiştir.

- **Ekonomi – Finans**

Yeşil alanların bulundukları bölgeye değer kattığı, kentin çevresinde bulunan tarım alanlarının potansiyeli ve kentsel dönüşümün yarattığı fırsatlar değerlendirilmiştir. Avrupa Birliği hibe ve fonlarından yararlanılarak, iklim değişikliğiyle mücadele ve açık yeşil alanların artırılması konularında katkı sağlanabileceği belirtilmiştir. Mevcut durumda -özellikle ilçe belediyeleri- kamulaştırma, mülkiyet sorunları ve yeşil alanların bakımı konusunda bütçe yetersizliğine vurgu yapmıştır.

2.3.2. İkinci Odak Grup Toplantısı

İkinci odak grup toplantısı 16 Haziran 2022 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Etkinlikte, birinci odak grup toplantısında yapılan GZFT analizinde ortaya çıkan sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirilmesi hedeflenmiştir. Katılımcılar uzmanlıklarına göre beş tema doğrultusunda ayrılan odalara dağıtılmış olup, katılımcıların uzman oldukları konular üzerinden derinlemesine tartışmaları sağlanmıştır. Toplantıya uzmanlar, akademisyenler, İBB birimleri, ilçe belediyeleri ve sivil toplum kuruluşu temsilcileri olmak üzere toplam 41 kişi katılmıştır.

Değerlendirme

Tartışma sonuçları temalara göre şu şekilde özetlenebilmektedir:

- **Çevresel – Ekolojik**

İklim değişikliğinin etkilerinin azaltılması, biyolojik çeşitliliğin ve yaban hayatının korunması, dolayısıyla doğal alanlarda tahribata izin verilmemesi gibi konular öncelikli ekolojik beklentiler olarak vurgulanmıştır. Yeşil alanların, ekosistem hizmetleri de göz ardı edilmeden bütüncül bir bakış açısıyla planlanması

gerekmektedir. Su havzalarındaki kentleşme baskısının önlenmesi ve Kuzey Ormanları'nın korunması çok önemlidir. Yeşil alanların koruma-kullanma dengesinin ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasının; özellikle orman alanlarında rekreasyon kullanımının sınırlandırılmasına, yeşil alanların "yabanlaştırılmasına" ve imar hareketlerinin engellenmesine bağlı olduğu belirtilmiştir. Tarım ve mera alanlarının korunması ve doğaya zararlı kimyasal kullanımının azaltılması ile toprak ve su korunması sağlanabilir.

▪ **Kapsayıcılık – Farkındalık**

Kentsel yeşil alanların "herkes için erişilebilirlik" ve "herkes için tasarım" ilkeleri doğrultusunda, dezavantajlı bireyler dâhil toplumun tüm kesimlerinin birlikte kullanabildiği şekilde planlanması gereklidir. Halkın parklarını sahiplenmesi ve bilinçlenmesi için çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalar, güvenlik ve denetim sorunlarının çözümüne de katkı sunacaktır. Kentsel tarım uygulamalarının geliştirilmesi ve teşvik edilmesinin, kırsal kesimde mevcut olan tarımsal faaliyetlerin desteklenmesinin önemi vurgulanmıştır.

▪ **Planlama – Tasarım**

Bütünleşik bir yeşil-mavi altyapı sisteminin hayata geçirilmesi önündeki temel engel mülkiyet sorunu olarak görülmüştür. Ayrıca yoğun yapılaşma, kentlerde nüfus kontrolünün olmaması ve bu sebeple nüfusun dengeli dağılamaması, kurumlar arasındaki yetki ve sorumluluk karmaşası açık yeşil alan planlamasındaki temel sorunlardır. Kişi başına düşen yeşil alan miktarı gibi niceliksel standartların tek başına yeterli olmadığı, erişilebilirliğin de önemli olduğu, ekolojik süreçlerin dikkate alınması, su kaynaklarının yeşil alanlarla birlikte düşünülmesi ve plan hiyerarşisinde düzenleme yapılması gibi öneriler ile yeşil-mavi altyapı sisteminin bütüncül ve entegre olarak planlanmasının mümkün olacağı belirtilmiştir. Çevreye verilebilecek zararı minimuma indirerek doğal süreçleri yönetmek temel amaç olmalıdır. Kentsel yenileme ve dönüşüm süreçlerinde, rezerv alanların ekolojik temelde bir yaklaşımla belirlenmesi ve projelerin bu doğrultuda geliştirilmesi gereklidir. Kentsel rant için bir araç olarak kullanılan dönüşüm uygulamalarından vazgeçilmeli ve özellikle gecekondu bölgelerinin dönüşümünde mevcut doku ve yoğunluk korunmalıdır. Yeşil alanların tasarımında, toplum için aidiyet bilinci yaratılması, halkın katılımı, doğal malzeme seçimi ve suyu önceleyen bir bakış açısının önemi vurgulanmış; park ve oyun alanları için tasarım rehberleri oluşturulması önerilmiştir.

- **Veri – Koordinasyon**

İstanbul'daki mevcut yeşil alanlarda ekolojik ve fiziksel verilerin ortaya koyulması, yeni ve gelişen mekânsal teknolojilerle mümkündür. Yeşil alanlarla ilgili mekânsal verilerin her kurum için ortak bir formatta oluşturularak kurumlar arası paylaşımı ve etkin bir şekilde yönetilmesi; verilerin güncel tutulması gibi konularda ortak bir portal kurulabileceği tartışılmıştır. Bunun mümkün olabilmesi için bir organizasyon oluşturulabileceği, kurumsal iş birliği konusunda üst yönetimin aktif rol almasının gerektiği belirtilmiştir.

- **Yönetim – Finans**

Kamulaştırma ve mülkiyet sorunlarının çözümünde; merkezi ve yerel yönetim arasında koordinasyon olması, farklı disiplinler arası çalışmalar yapılması ve halkın da katılımının sağlanması gereklidir. Yeşil alanların bakımı ve onarımı için maliyet düşürücü ve kaynak geliştirici çözümler konusunda, ekosisteme destek olacak, kuraklığa dayanıklı doğal bitki türlerinin seçilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Yeşil altyapının oluşturulması ile ilgili meri mevzuatın yeterli olduğu ancak uygulamada sorun yaşandığı, örneğin havzalarda sanayinin engellenmediği belirtilmiştir. Dolayısıyla orman ve su kaynaklarının korunmasında bazı düzenlemeler yapılmasının faydalı olacağı sonucuna varılmıştır. Yeşil alanların koruma-kullanma dengesinin sağlanmasında ve yönetilmesinde, öncelikle merkezi ve yerel yönetim arasında, sonrasında da İBB ve ilçe belediyeleri arasında koordinasyon sağlanmalıdır.

2.3.3. Strateji Geliştirme Çalıştayı

Strateji Geliştirme Çalıştayı, 26 Ekim 2022 tarihinde Yenikapı Etkinlik Alanında gerçekleştirilmiştir. Etkinlikte, uzmanlar, akademisyenler, İBB birimleri, ilçe belediyeleri, kamu kurumları, diğer büyükşehir belediyeleri ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinden oluşan katılımcı sayısı 72'dir.

Çalıştay, İstanbul'un açık ve yeşil alanlarına yönelik vizyon ve amaçların tartışılması üzerine üç oturum olarak kurgulanmıştır. Tartışma oturumlarının içerikleri şöyledir:

- **1. Oturum:** İstanbul'un açık ve yeşil alanlarının planlanması için İBB'nin vizyonu ne olmalıdır?
Bu oturumda katılımcılardan İstanbul'un açık ve yeşil alanlarına dair en önemli buldukları 5 kelime istenmiş ve her masadan çeşitli motto/slogan önerileri çıkması hedeflenmiştir.
- **2. Oturum:** Bu vizyonu gerçekleştirmek için hangi amaçlar benimsenmelidir?
Bu oturumda İstanbul açık yeşil alanlarının önceki oturumda belirlenen vizyonla planlanması için ortaya koyulması gereken amaçların, çalışma sürecinin önceki aşamalarında belirlenmiş olan 4 tema bağlamında üretilmesi hedeflenmiştir.
- **3. Oturum:** Bu amaçlara yönelik olası projeler nelerdir?
Bu oturumda ise önceki oturumda belirlenmiş olan amaçların gerçekleşmesi için uygulanabilecek projeler için öneriler, yine 4 tema altında alınmıştır.

Değerlendirme

İlk oturumda: Katılımcılardan istenen anahtar kelimeler, söylenme sıklıklarına göre derlenmiş ve kelime bulutu oluşturulmuştur. Anahtar kelime tartışmalarında en çok üstünde durulan konular; hiç parkı olmayan yerleşim bölgeleri, dezavantajlı kullanıcı grupları ve iklim krizi olmuştur. Buna bağlı olarak; erişilebilirlik, sürdürülebilirlik ve kapsayıcılık en çok önemsenen kavramlar olarak ortaya çıkmıştır. Tartışmaya konu olan diğer önemli konular planlama süreçlerinde ortak akıl kullanılması gerekliliği, parklardaki güvenlik sorunları ve yeşil alanlarda koruma – kullanma dengesinin önemi olmuştur.

Şekil 2-1: Anahtar Kelime Bulutu

Bu oturumda katılımcılardan beklenen bir diğer çıktı da motto/slogan önerileri olmuştur. Ortaya çıkan öneriler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 2-11: Motto/Slogan Önerileri

Temiz Nefes İçin Sürdürülebilir Yeşil Alanlar	Doğaya Ve Tarihe Saygılı Yaşayan Katılımcı Bir Ruhla İstanbul	İstanbul Yeşilini Keşfet	Toprak İle Buluşan İstanbul
Güncellenebilir, Geliştirilebilir	Geleceğe Yeşil Nefes	Yeşili Mavisıyla Yarışan İstanbul	Kapsayıcı Sürdürülebilir Ve İşlevsel Yeşil Alanlar Mümkün
Hedef: Herkese En Az 15 m ² Yeşil Alan	Yaşam İçin Yeşil Gelecek	Bölgesinde Yeşili İle Örnek İstanbul	Daha Adil, Yeşil Ve Eğlenceli Bir İstanbul Mümkün
Kimliğinde Yeşil Yazan İstanbul	Sürdürülebilir Yeşil Hayat	İstanbul'u Dinliyorum Ellerim Yeşilde	Yeşile Dönüş
İstanbul'un Nefesi İçin Doğal Açık Erişilebilir Herkes İçin Yeşil Bir Kent	Yeşeren Ve Üreten İstanbul	Huzur, Yeşil İstanbul'da	İyi Yaşam, Yeşil İstanbul
Adil, Kimlikli, Bütüncül, Planlı Yeşil Alanlarda Ekolojik Ve Sürdürülebilir Bir Kent	Nefes Alan İstanbul	Herkes İçin Yeşil	Yaşayan İstanbul'a Ulaşmak
Yeşille Yaşayan Yeşille Büyüyen İstanbul	Arka Bahçen Kadar Senin	Yeşil Hafıza, Yeşil Senaryo	Yaşam İçin Yeşil
Yaşayan İstanbul'a Ulaşmak	Kentte Yeşile Ulaş, Tüm Canlılarla Paylaş	Yaşanabilir Ve Dayanıklı Bir İstanbul İçin Erişilebilir, Sürdürülebilir Ve Adil Yeşil Alanlar	
Ulaşılan İstanbul'da Yaşamak	Yeşili Koruyan Herkes İçin Nefes Olan İstanbul	Aktif, Yeşil, Güvenli Ve Erişilebilir Yeşil Alanlar	
Yaşamak İçin Yaşanabilir Yeşil Alan	Yeni İhtiyaçlara Cevap Veren Ortaklıkları Geliştiren Adil Ve Güvenli Yeşil Alan Sistemi	Nefes Alan Bir İstanbul İçin Daha Doğal Ve Kolay Erişilen Güvenli Yeşil Alanlar	

İkinci ve üçüncü oturumlarda: Tartışmalar projenin önceki aşamalarında belirlenmiş olan dört tema çerçevesinde gerçekleştirilmiş, katılımcılardan temalara yönelik amaç ve proje önerileri geliştirmeleri istenmiştir. Ortaya çıkan sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

▪ **Çevresel – Ekolojik**

Bu tema altındaki tartışmalar yoğunlukla biyolojik çeşitlilik, koruma, havza alanları, sürdürülebilir peyzaj, iklim değişikliğinin etkileri, ekolojik tarım, kentsel ısı adası etkisi, atık yönetimi, doğal afetler, ekosistem bölünmeleri konularında gerçekleşmiştir.

Biyolojik çeşitliliğin ve yaban hayatının korunması tüm masalarda üstünde çokça durulan bir konu olmuş, bu konuda birçok proje ve eylem önerilmiştir. Otoyollarla bölünmüş olan ekosistem parçaları arasında yaban hayvanlarının geçebilmesi için alt ve üst geçitler yapılması, yaban hayatın korunması için ekolojik koruma alanları ve yaban hayatı koruma havzalarının planlanması önerilmiştir. Koruma için doğu-batı aksında ekolojik koridor oluşturulması da öneriler arasındadır. Yararlı böcek türlerinin ve arı popülasyonunun azalma tehdidine karşılık yararlı böcek türlerinin üretildiği “Bio-dinamik Parklar Projesi” ve “Tozlaşma Koridorları Projesi” geliştirilmiştir. İstanbul’un biyoçeşitlilik haritasının çıkarılması da endemik türlerin tespiti ve korunması için önerilen bir eylemdir.

Biyοçeşitlilik konusunda; kent içi fauna çatışmalarından bir sorun olarak bahsedilmiştir. Sokak hayvanlarının (kedi ve köpeklerin) kentsel alanda yaşayan diğer türler üzerinde baskı oluşturduğu, buna çözüm olarak parklarda besleme alanlarının tanımlı hale getirilmesinin, açık yeşil alanlarda evcil hayvan sahiplenmeyi kolaylaştırabilecek barınak alanları oluşturulmasının ve bilinçlendirme eğitimleri yapılmasının işe yarayacağı belirtilmiştir.

Peyzaj alanlarında çim ekiminden uzak durulması gerektiğinin üstünde özellikle durulmuş, bunun yerine mümkün olan alanların kendi haline bırakılarak doğal bitki örtüsünün gelişmesine izin verilmesi, doğal çayırların yaygınlaştırılması, bu yolla sürdürülebilir peyzaj alanları oluşabileceği belirtilmiştir. Sürdürülebilir peyzaj, kurakçıl peyzaj ve iklime uygun bitki türleri de çokça bahsedilen kavramlardır. Bu konuların birlikte ele alınacağı bir Peyzaj Master Planı yapılması da öneriler arasındadır.

Kent genelindeki mevcut ağaç varlığının korunması, bakımı, rehabilitasyonu bir diğer konudur. Anıt ağaçlarla ilgili toplumsal bilinçlendirme yapılması, nitelikli

diğer ağaçların da tespit edilmesi ve anıt ağaç statüsüne getirilmesi için çalışmalar yürütülmesi bir diğer eylem önerisidir.

Bu tema kapsamında öne çıkan bir diğer konu da kent içi tarımdır. Masa tartışmalarında kent içinde ekolojik tarım çalışmalarının özendirilmesinin önemine vurgu yapılmış, bunun için hobi bahçeleri ile kent bostanlarının yaygınlaştırılması ve ekolojik tarım eğitimleri verilmesi önerilmiştir.

Büyümekte olan iklim krizinin kentsel yerleşim alanları üzerindeki olumsuz etkileri de çok önemsenen bir konudur. Bu konuda açık otoparkların yeşillendirilmesi ve zeminde geçirgen yüzeyler oluşturulması, kent genelinde çatı bahçelerinin yaygınlaştırılması, yeşil enerji kullanımının ödüllendirilmesi, kent genelinde geçirimli yüzeyler oluşturulması gibi eylemler önerilmiştir.

Doğal alanların korunması konusundaki üst ölçek öneriler ise tampon bölgeler oluşturulması, havza koruma planları yapılması, yeşil alanların sınıflandırılması ve ekosistem potansiyeline göre koruma derecelerinin belirlenmesi, mevcut yeşil alanların fragmentasyonunun engellenmesi, açık yeşil alanların sel, yangın, deprem gibi doğal afetlere karşı dayanıklı hale getirilmesi, organik atıkların organizasyonu ve kompost yöntemlerinin kullanılmasıdır.

▪ **Planlama – Tasarım**

Bu tema altındaki tartışmaların net olarak birbirinden ayırt edilebildiği görülmektedir. Planlama temasındaki tartışmalar yoğunlukla yetersizlik, erişim sorunları ve bağlantısızlık konularında gerçekleşirken; tasarım temasındaki tartışmalar kapsayıcılık, işlevsellik, ergonomi, estetik, ekoloji ve iklim dayanıklılığı konularında gerçekleşmiştir.

Yeşil alan yetersizliğine çözüm olarak sunulan eylemler boş kamu arazilerinin, kadastral boşlukların, işlevini kaybetmiş sanayi alanlarının ve planlarda yeşil alan olarak belirlenmiş alanların aktif yeşil alan olarak değerlendirilmesi ve okul bahçelerinin Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği sağlanarak okul saatleri dışında aktif yeşil alan olarak kullanıma açılması önerilmiştir. Açık otoparkların yer altına alınması ve kentsel dönüşüm süreçleri ile kazanılacak alanların da aktif yeşil alan miktarının artırılması için kullanılabileceği belirtilmiştir. Hâlihazırda pasif durumdaki yeşil alanların koruma-kullanma dengesi gözetilerek yapılacak düzenlemelerle aktif yeşil alanlara dönüştürülebileceği de bir diğer öneridir.

Yeşil alanların kent içindeki dengesiz dağılımı ve bunun sonucunda yeşil alanı yetersiz olan bölgelerde ortaya çıkan erişilebilirlik sorunları oldukça fazla

önemsenen bir sorun olmuştur. Bunun çözümü için yeni parkların yer seçiminde dezavantajlı bölgeler lehine karar alınması gerektiği vurgulanmış, mahalle parklarının artırılması önerilmiştir. Yeşil alanı olmayan yoğun yapılaşmış yerleşimlerde yeşil alan yaratmak için önerilen çözüm yolu bazı sokakların trafiğe kapatılarak yeşil alana dönüştürülmesidir. Üretilen projeler ise “Parksız Mahalle Kalmasın Projesi”, “Cep Parkları Projesi”dir.

Kent içindeki yeşil alanların hem ekolojik koridorlar oluşturmak, hem de adil bir erişilebilirlik sağlamak için kent çapında bütüncül ve bağlantılı olacak şekilde planlanması gerekliliği de vurgulanan bir diğer konudur. Bunu sağlamak için yeşil alanlar arasında bağlantı sağlayan yollarda yayalaştırmalar yapılması, yeşil alanların yaya ve bisiklet ulaşımını desteklemesi, “Yaya ve Mikromobilité Ağları Projesi”, “Yaşam Yolları ve Yaşayan Sokaklar Projesi, “5 Dakikada Park Projesi” önerilmiştir.

Parkların tasarım süreçlerinde bulunduğu bölgenin demografik yapısına uygunluk, taleplerin karşılanması, memnuniyetin yükseltilmesi, katılımcılık ve kapsayıcılık önemsenen kavramlardır. Kent genelinde yeşil alan türlerinin park, bostan, hobi bahçesi gibi çeşitlendirilmesi gerektiği üstünde durulmuştur.

Yeni parklar tasarlanırken ve mevcut parklar yenilenirken; kültür ve sanatın tasarıma dahil edilmesi, engellilere yönelik standartların benimsenmesi, yerel toplantıların yapılabileceği alanlar eklenmesi, ağaçlandırma ve gölge miktarının artırılması, gürültü için önlem alınması, scooter park alanları oluşturulması, park içi fonksiyon çeşitliliğinin artırılması, kent mobilyalarının geri dönüşümü mümkün doğal malzemelerle üretilmesi, ekolojik tasarım kriterlerinin benimsenmesi ve tüm bunlar çerçevesinde Yeşil Alan Tasarım Rehberi oluşturulması önerilmiştir.

İklim değişikliğinin getireceği olumsuzluklar tasarım konusunda da önemsenerek tartışılmış, yeşil alanların değişen iklime dayanıklı ve olumsuz etkilerini azaltacak şekilde tasarlanması için öneriler getirilmiştir. İBB binalarının çatılarının yeşil çatılara dönüştürülmesi, akıllı aydınlatmalar ve yağmur suyu hasadı tekniklerinin kullanılması ile bakım gerektirmeyen, kendi kendine yeten ve sürdürülebilir parkların tasarlanması, park aydınlatmalarının yaban hayatına zarar vermeyecek şekilde düşünülmesi, yeşil enerji kullanılması bu öneriler arasındadır.

▪ Sosyal – Demografik

Bu tema altındaki tartışmalar yoğunlukla planlama ve tasarımda katılımcılık, bilinçlendirme ve farkındalık, çevre kirliliği, vandalizm, güvenlik, kentsel adalet ve kentlilik bilinci konularında gerçekleşmiştir.

Katılımcılığın sağlanması için tasarım projeleri öncesi katılım toplantıları düzenlenmesi ve geri bildirim almak için memnuniyeti ölçen anket çalışmaları önerilmiştir. Çevre bilinci ve farkındalık için ise birçok eğitim, etkinlik ve yarışma projesi önerisi üretilmiştir. Çocuklar için “Köklere Dönüş Eğitimleri”, “Macera Ormanı Projesi”, tüm toplum kesimleri için de yaban hayatı gözlem etkinlikleri, rehberli orman turları, ağaç dikim etkinlikleri, bahçe balkon tasarım yarışmaları önerilen eylemler arasındadır.

Katılımcıların görüşleri yerel yönetimler tarafından yeşil alanlarda düzenlenen etkinliklerin yer seçimlerinde şehir genelinde adil bir dağılım sağlanması gerektiği yönündedir.

Yeşil alanlarda güvenlik sorunları da tartışılan önemli konulardandır. Yerel yönetimlerin günün her saati yaşayan güvenli yeşil alanlar sağlamakla görevli olduğunun üstünde durulmuş, güvenlik sorunu olan yeşil alanlarda daha fazla etkinlik düzenlenmesi ve parklara güvenlik kameraları yerleştirilmesi gibi eylemler önerilmiştir.

Bu tema çerçevesinde tartışılan bir diğer konu da kent hakkı ve kentlilik bilincinin artırılmasıdır. Yoğun göç alan bir şehir olan İstanbul’un sosyal entegrasyon sorunlarını çözmek için yeşil alanların önemli katkısının olabileceği belirtilmiştir. Yoğun kullanıcı baskısı altındaki yeşil alanlarda bilgilendirme panoları aracılığıyla özel olarak içinde bulunan yeşil alan hakkında bilgiler verilebileceği, ziyaretçilerin bu yeşil alanda yapabilecekleri ve yapmamaları gereken aktiviteler hakkında kuralların yazılabileceğine değinilmiş ve “Yeşil Alan Kullanım Rehberi Projesi” önerilmiştir. Hiç yeşil alanı bulunmayan yerleşimlerin sakinlerine yönelik “Yeşil Geziler Projesi”, genç nüfusa yönelik konserler gibi açık alan etkinlikleri, toplumun farklı kesimlerini bir araya getirmek amacıyla ortak buluşma noktaları oluşturulması, halk buluşmaları etkinlikleri ve dezavantajlı gruplara (yaşlılara ve fiziksel aktivite kısıtı olanlara) yönelik “Yeşil Servis Projesi” diğer öneriler arasındadır.

▪ Yönetim – Finans

Bu tema altındaki tartışmalar yoğunlukla kurumlar arası koordinasyon, yetki karmaşası, ekonomik ve çevresel sürdürülebilirlik, veri yönetimi, yönetimde şeffaflık, yeşil alanların ekonomik değeri, kamulaştırmada maliyet sorunları ve yeşil alanlar için kaynak geliştirilmesi konularında gerçekleşmiştir.

Kurumlar arası koordinasyon sorunları İBB iç birimleri arasında, İBB ile ilçe belediyeleri arasında ve İBB ile ilgili bakanlıkların alt birimleri arasında olmak üzere çeşitlenmektedir. Katılımcılar bu sorunu çözmek için kurumlar arası toplantılar ve kurumlar arası kullanılan web tabanlı portal önermiştir. İmar planları hazırlanırken yeşil alanlarla ilgili personelin de sürece dâhil edilmesi İBB iç birimleri arası koordinasyonu sağlamak için getirilen bir diğer öneridir. Yönetim konusunda İBB'nin ilgili birimlerinde dünyadaki güncel uygulamaların takip edilmesi gerekliliğine de değinilmiştir.

Katılımcıların açık yeşil alan yönetimiyle ilgili bir diğer önerisi ise; veriye dayalı yönetimi sağlayan, şeffaf, adil planlama süreçleri yürütülmesi için şehir çapında ağaçların ve tüm yeşil alanların tespit edildiği, işlendiği ve sürekli güncellendiği bir coğrafi veri tabanı oluşturulmasıdır.

Yeni yeşil alanların elde edilmesi süreçlerinde; kamulaştırma sorunlarının çözülmesi için bütçenin artırılması gerekliliği ve kentsel dönüşüm süreçlerinde yeşil alanların ekonomik değerinin / getirilerinin hesaplanması gerektiği üstünde durulmuştur.

Bütçe ve finansman konularında kent içi yeşil alanlar için kaynak yaratılması gerekliliğinden bahsedilmiş, sponsorluk çalışmalarına yer verilmesi ve uluslararası hibe projelerine başvurulması için bir birim kurulması önerisi getirilmiştir.

Yeşil alanların bakım emek ve maliyetlerini azaltmak için yeşil alanların bakımında akıllı sistemler ve ileri teknolojiler kullanılması, yeşil alanların ekonomik fayda sağlayacak şekilde kendi kendine yeten, kendi kaynaklarını üretebilen sistemler olarak tasarlanması ise bakım maliyetlerini azaltıcı bir öneridir.

2.3.4. Anketler

Çalışma kapsamında belirlenen katılım araçlarından biri de anketlerdir. İstanbulluların yeşil alanlara yönelik olarak talep, beklenti ve şikayetlerini değerlendirmek, çalışmada söz sahibi olmasını sağlamak amacıyla her ilçede olmak üzere kent genelinde hanehalkı

anketi, yine her ilçede olmak üzere park, kent parkı gibi aktif/rekreatif yeşil alanlarda ziyaretçi anketi ve “yaysis.istanbul” adresi üzerinden çevrimiçi olarak katılım sağlanabilecek çevrimiçi anket yapılmıştır.

Aşağıdaki tabloda, yapılan anketlere ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

Tablo 1-1: Anket Bilgileri – Özet Tablo

	Tarih		Süre	Katılım
	Başlangıç	Bitiş		
Hanehalkı anketi	21 Temmuz 2022	3 Ağustos 2022	14 gün	1.120
Ziyaretçi anketi	21 Temmuz 2022	2 Ağustos 2022	13 gün	1.160
Çevrimiçi anket	28 Şubat 2022	31 Ekim 2022	245 gün	1.163
Toplam Katılım				3.443

Hanehalkı Anketi

Hanehalkı saha çalışmasında araştırma evreni İstanbul’daki hanelerde ikamet eden 18 yaş üstü bireylerdir. Bu çalışmada örneklem; İstanbul’u temsilen %95 güven aralığında $\pm 2,93$ hata payı ile bütün ilçeleri kapsayacak şekilde basit rasgele seçim yöntemi ile seçilmiş 1120 hanedir. Çalışmaya katılan hanelerdeki bireylerden yeşil alan kullanımlarıyla ilgili genel bilgiler toplanmıştır. 21 Temmuz 2022 – 3 Ağustos 2022 tarihleri arasında İstanbul’un tüm ilçelerinde yapılan hanehalkı anketi, 33 sorudan oluşmakta olup, bu sorular; demografi, erişim, kullanım şekli ve amacı, algı ve beklenti, bilinirlik ve memnuniyet üzerinedir.

Konu başlıklarına göre elde edilen bulgular şu şekildedir:

- **Erişim**

Katılımcılar yüksek oranda, yeşil alanların yetersiz olduğunu, dolaşımın rahat olmadığını, bisiklet kullanımını desteklediklerini, %64,5 gibi belirgin olarak yüksek bir oranda da yeşil alanlara 5 dakikadan fazla yürüyerek ulaşabildiklerini belirtmişlerdir.

- **Kullanım Şekli ve Amacı**

Katılımcılar yüksek oranda, yeşil alanları haftada birkaç ya da ayda bir iki defa kullandıklarını, genelde 12.00 – 18.00 saatleri arasında hafta sonları 1- 4 saat arasında ve yaz mevsiminde kullandıklarını,

Ayrıca yeşil alanlara çoğunlukla aileleriyle birlikte, zaman geçirmek ya da dinlenmek/temiz hava almak için gittiklerini, yemek yiyecekleri durumlarda yanlarında hazır getirdiklerini belirtmişlerdir.

- **Algı ve Beklenti**

Katılımcılar yüksek oranda, yeşil alanları ağaçsız ya da az ağaçlı bulduğunu, yeşil alanlardaki sorunlardan en önemlilerinin parkların temiz olmaması, kullanıcı yoğunluğu ve donatı yetersizliği olduğunu, yakın çevrelerinde bulunan yeşil alanlarda çocuklara yönelik etkinlikler ile çocuk etkinliklerinin yapılmasını istediklerini belirtmişlerdir.

- **Bilinirlik ve Memnuniyet**

Katılımcılar yüksek oranda, dikey bahçelerin kaldırılmasını istemediklerini, yeni parkların mahalle içi park ya da kent ormanı gibi büyük yeşil alanlar olarak yapılmasını istediklerini, çocuk oyun alanlarında kum ve ahşap malzeme görmek istediklerini, İBB'nin karayolu ekolojik bitkilendirme projesi kapsamında bilgi sahibi olmadıklarını/kararsız olduklarını, 5-9 yaş grubuna yönelik oyun imkanlarının daha fazla olması gerektiğini, oyun imkanlarının engelli çocuklar için yeterli olmadığını, yaban hayatın korunması ve geliştirilmesi için yeterli sayıda etkinlik yapıldığını ve katılım sağladıklarını ancak yine de etkinliklerin artırılabilceğini belirtmişlerdir.

İstanbul genelinde en çok bilinen yeşil alanlar içinde; Belgrad Ormanı, Maltepe Sahili, Millet Bahçesi, Aydos Ormanı, Florya Sahil Parkı, Bakırköy Sahil Parkı, 15 Temmuz Millet Bahçesi, Taşdelen Mesire Alanı, Emirgan Korusu, Kemerburgaz Kent Ormanı,

En sık kullanılan yeşil alanlar içinde ise Maltepe Sahili, Belgrad Ormanı, Mahalle içi Parklar, Millet Bahçesi, Taşdelen Mesire Alanı, Florya Sahil Parkı, Kemerburgaz Kent Ormanı, Eyüp Sahil Parkı, Arnavutköy Ormanı ve Moda Sahil Parkı ön plana çıkmıştır.

Ziyaretçi Anketi

Ziyaretçi anketi araştırma evreni İstanbul'da mevcut olan mahalle parkı, çocuk parkı, sahil, kent ormanı gibi yeşil alanları kullanan 18 yaş üstü bireylerdir. Katılımcılar, alanı kullanan ziyaretçiler içerisinde basit rasgele seçim yöntemi ile seçilmiştir. Bu seçim sonuçlarına göre görüşülen 1160 katılımcının temsil seviyesi %95 güven aralığında $\pm 2,88$ hata payı ile gerçekleşmiştir. Görüşmecilerden sosyo-ekonomik durumları ve yeşil alan

kullanım eğilimleriyle ilgili genel veriler toplanmıştır. 21 Temmuz 2022 – 2 Ağustos 2022 tarihleri arasında her ilçede en az 1 adet olmak koşuluyla toplam 67 açık ve yeşil alanda yapılan ziyaretçi anketi, 29 sorudan oluşmakta olup, bu sorular; demografi, park memnuniyet ve kullanım bilgileri ile etkinlik ve festival konuları üzerinedir.

Konu başlıklarına göre elde edilen bulgular şu şekildedir:

- **Memnuniyet ve Kullanım Bilgileri**

Katılımcıların bir kısmı parkların kalitesinden çok memnun olduklarını, bir kısmı ise kararsız olduklarını, yüksek oranda yeşil alanları yetersiz bulduklarını, dolaşımın rahat olmadığını, genelde haftada birkaç gün dinlenme ve yürüyüş/gezinti amaçlı kullandıklarını, parklarda spor yapmadıklarını, yapanlar ise günde 1-2 saat spor yaptıklarını, İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı sosyal medya hesaplarını takip etmediklerini, yeşil alanlarda yapılan etkinliklerde gönüllü olmak istemeyeceklerini, evlerinden en yakın parka 5 dakika sürede yaya olarak ulaşabildiklerini, yeşil alanları genelde 12.00-18.00 saatleri arasında 1-2 saat kadar kullandıklarını, parklara arkadaşlarıyla birlikte geldiklerini, oturdukları mahalle dışındaki parkları da kullandıklarını, genelde dinlenmek/temiz hava almak ve aile/arkadaşlarla zaman geçirmek amacıyla geldiklerini, parklardaki mevcut durumun geliştirilmesi gerektiğini, peyzaj tasarımlarının güzel görüldüğünü ancak bakım-onarım, engelliler ve etkinlikler konusunda yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

İstanbul'da en sık kullanılan yeşil alanlar içinde ise Çamlıca Tepesi, Maçka Parkı, Mahalle Parkları, Maltepe Sahili, Belgrad Ormanı, Aydos Ormanı, Sultangazi Kent Ormanı, Çekmeköy Taşdelen Mesire Alanı, Ataköy 80.Yıl Parkı ve Beylikdüzü Yaşam Vadisi ön plana çıkmıştır.

- **Etkinlik ve Festival**

Katılımcılar yüksek oranda, İBB tarafından yeşil alanlarda düzenlenen etkinliklerden ve Lale Festivali'nden haberdar olmadıklarını, haberdar olanlar ise buna internet üzerinden sağladığını belirterek, Lale festivaline katılmak istemedikleri yönünde görüş bildirmişlerdir.

Çevrimiçi Anket

İstanbulluların davranış ve tercihlerini anlayabilmek için kurgulanan "İstanbul Geneli Yeşil Alanlar Anketi" tüm toplum sınıflarının temsiliyetini sağlamak için şehir genelinde yaygın

bir katılım hedeflemektedir. 28 Şubat 2022 tarihinde çevrimiçi olarak yayınlanan anket 31 Ekim 2022 tarihi itibarıyla sonlandırılmıştır. Bu tarihler arasında toplam 1.163 kişi ankete katılmıştır. Anket, 31 sorudan oluşmakta olup, bu sorular; demografi, erişim, kullanım şekli ve amacı, algı ve beklenti, bilinirlik ve memnuniyet üzerinedir.

Konu başlıklarına göre elde edilen bulgular şu şekildedir:

- **Erişim**

Katılımcılar yüksek oranda, İstanbul'daki yeşil alanları yetersiz bulunduğunu, mahallelerinde yeşil alan bulunduğunu, yaya dolaşımını rahat bulmadıklarını, yeşil alan ihtiyaçlarını sıklıkla en yakın mahalle parkında karşıladıklarını ara sıra şehir genelindeki sahil parkları, korular ve kent ormanlarını ile mesire ve piknik yapılan yeşil alanları da kullandıklarını, en yakın yeşil alana 0-10 dakika arasında yaya olarak ulaşabildiklerini belirtmişlerdir.

- **Kullanım Şekli ve Amacı**

Katılımcılar yüksek oranda, açık ve yeşil alanları sıklıkla haftada birkaç defa 12.00-18.00 saatleri arasında 2-4 saat süre için ve yaz mevsiminde kullandıklarını, yeşil alanlara aileleriyle birlikte, dinlenmek/temiz hava almak ya da aile/arkadaşlarıyla zaman geçirmek için gittiklerini, yeşil alanda yemek yiyecekleri zaman yemeklerini yanlarında hazır olarak getirdiklerini belirtmişlerdir.

- **Algı ve Beklenti**

Katılımcılar yüksek oranda, yeşil alanların kentlilere sağladığı ekosistem hizmetlerinin önemini her açıdan çok önemli bulduklarını, yeşil alanlarda az ağaç bulunduğunu, en önemli sorunların kullanıcı yoğunluğu, donatı elemanlarının yetersizliği ve güvenlik sorunu olduğunu, yeşil alanlarda kültürel etkinlikler ve çocuklara yönelik etkinlikler görmek istediklerini belirtmişlerdir.

- **Bilinirlik ve Memnuniyet**

Katılımcılar yüksek oranda, dikey bahçe düzeni dönüşümleri hakkında, kaldırılanlar yerine duvar örtü getirilmesi gerektiğini, yapılacak yeni parkların mahalle içi parklar olmasını istediklerini, çocuk oyun alanlarında ahşap ve kum malzeme görmek istediklerini, İBB'nin karayolu ekolojik birkilendirme projesini desteklemediklerini, 5-9 yaş grubuna yönelik oyun imkanları olması gerektiğini, yaban hayatın korunması ve geliştirilmesi amacıyla yapılan etkinliklerden haberleri olmadığı için katılamadıklarını belirtmişlerdir.

İstanbul genelinde en çok bilinen ve en sık kullanılan yeşil alanlar içinde; Kemerburgaz Kent Ormanı, Belgrad Ormanı, Maçka Demokrasi Parkı, Yıldız Parkı ve Emirgan Korusu ön plana çıkmıştır.

Değerlendirme

Tüm anketlerin sonuçları değerlendirildiğinde, çoğunlukla İstanbul'da yeşil alanlara 0-10 dakika sürede erişilebildiği, ancak yeşil alanlarda yaya dolaşımının rahat bulunmadığı ve kentin yeşil alan miktarı ile donatı açısından yetersiz görüldüğü sonucu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, kent sakinlerinin daha çok mahalle içi parkları kullanmayı tercih ettiği, bu alanlarda daha çok hafta sonları öğle saatlerinde ve 1-2 saat süreyle dinlenmek/temiz hava almak ya da aile/arkadaşlarıyla biraraya gelmek için vakit geçirdikleri söylenebilmektedir. Katılımcılar, yeşil alanların engelliler için uygun olmadığını, güvenlik, etkinlikler ve oyun imkânları açısından yetersiz gördüklerini, bunların geliştirilmesi gerektiğini, açık ve yeşil alanlarda daha fazla ağaçlandırma yapılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Katılımcıların en sık kullandıklarını söyledikleri yeşil alanlar mahalle içi parklar olmakla birlikte, kent genelinde bilinen ve kullanılan büyük yeşil alanların aşağıdaki gibi olduğunu belirtmişlerdir:

- Kemerburgaz Kent Ormanı
- Belgrad Ormanı
- Maçka Demokrasi Parkı
- Yıldız Parkı
- Emirgan Korusu
- Maltepe Sahili
- Kemerburgaz Kent Ormanı
- Taşdelen Mesire Alanı
- Eyüp Sahil Parkı
- Arnavutköy Ormanı
- Moda Sahil Parkı
- Aydos Ormanı
- Florya Sahil Parkı
- Bakırköy Sahil Parkı

2.4. ANALİZ VE SENTEZ BULGULARI

Bu başlık altında; mekânsal analizler, GZFT analizi ve sentez çalışmalarından elde edilen, İstanbul'un açık ve yeşil alan yaklaşımının, vizyon, amaç ve hedeflerinin belirlenmesi ve bu doğrultuda stratejilerin geliştirilerek eylem planı oluşturulmasına yön verecek bulgular değerlendirilmiş ve öne çıkan bulgular özetlenmiştir.

2.4.1. Mekânsal Analiz Bulguları

Analiz çalışmalarında İstanbul'a dair genel bilgiler verilmiş, İstanbul'da mevcut olan ve imar planlarında önerilen açık ve yeşil alanlar ile bu alanların hizmet etki alanında kalan sosyo-demografik yapının anlaşılmasına yönelik mekânsal analizler yapılmıştır.

Mekânsal analizler 7 başlık altında değerlendirilmiştir:

- İstanbul'a ait genel bilgiler: Kullanıcı karakteristikleri ve demografik yapı analizi, doğal-çevresel karakteristikler ve ekolojik durum analizi, güncel arazi kullanımı
- Mevcut açık ve yeşil alanların konumu, büyüklüğü ve türleri
- Açık ve yeşil alanların donatı alanları parametrelerine göre yeterliliği
- Meri imar planlarında ayrılan açık ve yeşil alanlar
- Planlanan açık ve yeşil alanların mülkiyet durumu
- Erişilebilirlik ve etki mesafelerinin tespit edilmesi
- Arazi ve arsa değerlerinin tespit edilmesi

İstanbul'a Ait Genel Bilgiler

Açık ve yeşil alanların kullanıcı karakteristikleri ve kentin demografik yapısı, doğal-çevresel karakteristikleri ve ekolojik durumu ortaya konulmuş, kent genelinde yerleşim alanı, orman ve tarım alanlarını kapsayan üst ölçekli güncel arazi kullanımı tespit edilmiştir.

Kullanıcı Karakteristikleri ve Demografik Yapı Analizi

İstanbul, sahip olduğu stratejik coğrafi konum, köklü tarihi geçmişi, barındırdığı kültürel zenginlikleri, dinamik nüfus yapısı ile bir dünya metropolüdür. 2021 TÜİK verilerine göre,

İstanbul 15.840.900 kişiden oluşan nüfusu ile sosyal ve ekonomik anlamda Türkiye'nin merkezi konumundadır.

Nüfus verileri incelendiğinde; Avrupa Yakası'nda ve kent bütününde en çok nüfusa sahip ilçelerin Esenyurt (977.489 kişi), Küçükçekmece (805.930 kişi) ve Bağcılar (744.371 kişi) olduğu görülmektedir. Anadolu Yakası'nda ise Pendik (741.895 kişi) ve Ümraniye (726.758 kişi) nüfus büyüklüğü en yüksek değere sahip ilçelerdir. Kent genelinde erkek nüfus oranı %50,08, kadın nüfus oranı ise % 49,91'dir.

Açık ve yeşil alanlara erişilebilirlik seviyeleri, kullanım biçimleri ve ihtiyaçları açısından farklılık gösteren yaş gruplarının oransal dağılımı çocuk (0-14) %20,94; genç (15-24) %14,77; yetişkin (25-64) %56,82 ve yaşlı (65+) %7,47 şeklindedir. Nüfusun %33,24'ü (5.266.028 kişi) okul çağındaki nüfustur. İlkokul ve ilköğretim seviyesindeki eğitimli nüfusun oranı %27,34'tür.

Engelli nüfusu en yüksek olan mahalleler Bahçelievler ve Gaziosmanpaşa'daki Zafer Mahallesi (1245 kişi), Şirinevler (945 kişi) ve Kocasınan Merkez (918 kişi) mahalleleridir. Sosyo-ekonomik statü açısından en yüksek seviyenin A, en düşük seviyenin D olduğu bir sıralama yapıldığında; mahallelerin 152'sinin (%15,6) A grubunda, 788'inin (%81) B grubunda, 29'unun (%3) C grubunda ve 4'ünün ise (%0,4) D grubunda olduğu belirlenmiştir.

Doğal-Çevresel Karakteristikler ve Ekolojik Durum Analizi

Yeşil alan planlama çalışmalarında fiziksel ve sosyo-ekonomik çevrenin yanında doğal çevrenin önemi de çok büyüktür. Ekolojik temelli yapılan doğal çevre analizleri sonucunda; sıcaklık, yağış, bağıl nem, rüzgâr ve ışık verilerini barındıran iklim analizleri; yükseklik, eğim ve bakıyı barındıran topografik ve fizyografik analizler; jeoloji, hidroloji ve hidrojeoloji analizleri; flora, fauna ve vejetasyon özellikleri bu bölümde değerlendirilmektedir.

İklimsel Analizler

İstanbul'un kuzey kısmında Karadeniz Sahil iklimi görülürken, güney kısmında ise Marmara Geçiş iklimi görülmektedir (Atalay, 2011). Yazları ılık ve kışları serin geçer. Yıllık ortalama nem miktarı %75 seviyelerinde iken, her mevsimde yağış görülür. Hakim rüzgar yönünün kuzey, kuzey-doğu, güneşlenme süresinin il bazında yaklaşık olarak 5,51 ila 7,00 saat arasında olduğu belirlenmiştir. Doğal bitki örtüsünü, genellikle geniş yapraklı nemli

ormanlar oluşturur. İklim'e uygun olarak kayın, gürgen, meşe, kestane, akçaağaç, karaağaç, üvez, kızılğış vb. türlerinin hakim olduğu Avrupa Sibirya Coğrafik Bölgesi öksin grubu türleri yer almaktadır.

Topografik Yapı ve Fizyografik Analizler

İl geneli analiz edildiğinde, İstanbul'un engebeli bir şehir olduğu görölmektedir. Kentte yüksekliğı 100 – 200 metre arasında değışen tepeler yer almaktadır. Kentin büyük bir bölümünün %11-20 arasında eğime sahip alanlardan oluştuğu, bunu %6-10 arası eğime sahip alanların izlediğı tespit edilmiştir. Güneye bakan yamaçların, kuzeye bakan yamaçlara göre daha sıcak olduğu düşünöldüğünde, İstanbul il geneli için yapılan baki analizinde hâkim olan yönün %15 ile batı ve doğu yönleri olduğu belirlenmiştir. Ufak farklarla güneyden kuzeye doğru yönler sıralanmaktadır.

Jeolojik Yapı, Hidroloji ve Hidrojeoloji

İstanbul ili ve yakın çevresi tektonik hatla birbirinden ayrılan iki gruptan metamorfizma gösteren istif Istranca masifi, metamorfizma göstermeyen istif ise "İstanbul Napı"dır (Şengör, 1984). "İstanbul Napı", İstanbul Zonu ve İstanbul Birliğı adlarıyla da bilinmektedir.

İstanbul genelinde toplam alanın %43,64'ü yarı geçirimsiz ortamdan oluşmaktadır. Geri kalan alanın yaklaşık %17'si geçirimsiz, %16'sı geçirimli taneli ortam, %13'ü ise yarı geçirimli taneli ortamdan oluşmaktadır. Toplam dere uzunluğunun yaklaşık %60'ı Avrupa Yakasında, %40'ı ise Anadolu Yakasında bulunmaktadır. Ayrıca su kaynakları (baraj ve regölatörler) incelendiğinde ise en büyük yıllık verim katkısını 575 milyon m³'le "Melen Regölatörü" sağlamaktadır. Bir diğeri su kaynağı göletlerdir. 30 adet gölet bulunmaktadır. İçme suyu havzalarının alansal olarak büyük kısmı Avrupa yakasındadır.

Flora, Fauna ve Vejetasyon

İstanbul'un kuzey kesimleri Avrupa-Sibirya Fitocoğrafik bölge özelliklerini gösterirken; güney kesimleri ise Akdeniz Fitocoğrafik bölge özelliklerini göstermektedir. Kuzeyde Karadeniz'e açık, denizel-okyanusal iklimin hâkim olduğu kuşakta kayın, gürgen, meşe, kestane, akçaağaç, karaağaç, üvez, kızılğış vb. türlerinin hâkim olduğu Avrupa Sibirya coğrafik bölgesi Öksin grubu türleri; güneyde Marmara Denizi etkisine açık Akdeniz ikliminin hâkim olduğu kuşakta kızılğış (Adalar), kurakçıl meşeler, sakız, defne, zeytin ve tipik maki elemanlarından oluşan Akdeniz türleri yer alır. Bununla birlikte her iki bölge

türlerinin birçok yerde birbirine karıştığına ve bunlara yer yer de İran-Turan bölgesi türlerinin eşlik ettiğine rastlamak mümkündür.

İstanbul, yaşam ortamlarının çeşitliliği bakımından flora ve faunistik özellikleriyle önemli kentlerin başında gelmektedir. DKMP 1. Bölge Müdürlüğü sınırları içerisinde İstanbul'da tespit edilen tür sayısı 4771 adettir. Bunlardan 2.267 tanesi damarlı bitki ve 566 tanesi tohumlu bitki, 52 tanesi memeliler, 361 tanesi kuşlar, 38 tanesi iç su balıkları, 9 tanesi çift yaşarlar, 29 tanesi sürüngenler, 1.449 tanesi omurgasız hayvanlardır. İstanbul'da tespit edilen endemik türlerden 62 tanesi damarlı bitki, 5 tanesi iç su balıkları ve 8 tanesi omurgasız hayvan grubundadır. Florada tespit edilen 62 endemik tür içinde 27 adet lokal endemik bitki türü de bulunmaktadır.

Sit Alanları

2021 yılı sonu itibarıyla İstanbul'da toplam 114 adet sit alanının olduğu; bu alanların %62'sinin arkeolojik sit alanı, %25'inin ise kentsel sit alanı olduğu belirlenmiştir. Diğer sit alanları ise %5 ve altında yer kaplamaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2022). İstanbul'da 23 ilçede 383 adet anıt ağaç bulunmaktadır (İBB, 2022). İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Planlama Müdürlüğüne göre 31.734, Kültürel Miras Koruma Şube Müdürlüğü'ne göre ise 34.850 adet kültür varlığının olduğu hesaplanmıştır. Kültür varlıklarının en yoğun olduğu ilçeler sırasıyla Fatih, Beyoğlu, Üsküdar, Beşiktaş, Kadıköy, Sarıyer, Adalar ve Beykoz olarak sıralanmaktadır. Kültür varlıklarını korumak üzere Boğaziçi Kanunu ve UNESCO Dünya Mirası Alanları önem teşkil etmektedir.

Başlıca Çevresel-Kültürel Tehditler ve Risk Faktörleri

Türkiye'de 2017 yılından beri hava kirliliğine bağlı ölüm sayısının en fazla olduğu il İstanbul'dur. 2019 yılında İstanbul'da 3.761 kişi hava kirliliği nedeniyle hayatını kaybetmiştir. Gürültü konusunda ise başlıca gürültü kaynaklarının ulaşım ve endüstri sektörleri olduğu tespit edilmiştir.

Orman yangınları konusunda ülkemizde risk oldukça yüksektir. Bu durum İstanbul'u da etkilenmektedir. İstanbul'da 2021 yılında 81 adet orman yangını meydana gelmiştir. Bu yangınlar ile tahrip olan orman alanı büyüklüğü 42,96 hektardır. Yangınların %90'ının sebebi bilinmemektedir.

İstanbul ili nem oranı genel olarak %70'in üzerinde seyretmektedir. Öte yandan İstanbul ili Avrupa yakası, ülke geneline yakın bir nem oranına sahiptir. Avrupa Yakası nem seviyesi "Orta Kurak" iken, Anadolu yakası nem seviyesi "Normal Civarı" olarak tanımlanmaktadır.

Bir diğer tehdit ve risk faktörü olan kentsel yayılma 1973 yılı itibariyle Boğaziçi Köprüsünün açılmasıyla başlamış, 1988 yılında açılan Fatih Sultan Mehmet Köprüsü ile kuzeye doğru yayılma hız kazanmıştır. 2016'da açılan Yavuz Sultan Selim Köprüsü ve bağlantılarını sağlayan Kuzey Marmara Otoyolu ve 3. Havalimanı ile İstanbul'un can damarı olan kuzey ormanları ve su havzaları hasar görmüştür. Çevresinde geriye kalan orman ve tarım alanları ise yapılaşma tehdidi altındadır.

Güncel Arazi Kullanımı

Kuzey kesimlerde orman, batı kesiminde tarım alanlarının, güneyde ise yerleşme alanlarının hâkim olduğu İstanbul, su yüzeyleri ile birlikte 546.242,30 hektar alana sahiptir. Arazi kullanımına ilişkin alansal dağılım incelendiğinde; orman alanları %43,10, yerleşim alanları %27,35, tarım alanları %24,27, maden ve hafriyat alanları %2,57, göller %2,49, kumul ve kayalık alanlar ise %0,21 oranında yer kaplamaktadır.

Orman, tarım ve yerleşim alanlarının zaman içindeki değişimini anlayabilmek için, 2009 onaylı 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı'nın analiz çalışmalarında üretilen arazi kullanım raporu ile karşılaştırma yapılmıştır. Kentte yerleşim alanlarının kapladığı alan %20'den %27'ye yükselmiştir. Doğal nitelikli alanlar olarak değerlendirilen orman alanları %47'den %43'e düşerken, tarım alanları da yaklaşık %28 iken %24 oranına gerilemiştir. Kuzeye doğru gerçekleşen kentsel yayılmayı besleyen arazi kullanım ve ulaşım kararları; çevre düzeni planının, Kuzey Ormanları'nın ve su kaynaklarının korunması ile Doğu-Batı eksenli kentsel gelişme stratejisine zarar vermiştir.

Mevcut Açık ve Yeşil Alanların Konumu, Büyüklüğü ve Türleri

Çalışma kapsamında kentte bulunan tüm açık ve yeşil alanlar, coğrafi bilgi sistemleri yardımıyla uydu görüntüleri, sokak fotoğrafları ve kurum görüşlerinden yararlanılarak tespit edilmiştir. Literatür araştırmasının sonuçları, ilgili yönetmelikler ve halihazırda kullanılan veri setleri incelenerek, kentin açık ve yeşil alanlar envanteri veri tabanı için, üç düzeyden oluşan hiyerarşik bir arazi kullanım sınıflaması oluşturulmuştur (Tablo 2-12). Rekreatyon amaçlı kullanılmayan orman alanları ile kentsel alan dışındaki tarım alanları, açık yeşil alanlar envanterine dâhil edilmemiş, ayrıca detaylı analiz edilmiştir.

Tablo 2-12: Açık ve Yeşil Alanların Sınıflandırılmasında Arazi Kullanım Hiyerarşisi

Arazi Kullanım Sınıfları		
Düzyey 1	Düzyey 2	Düzyey 3
Kentsel Açık ve Yeşil Alanlar	Kentsel Açık Alanlar	Meydan
		Yaya Bölgesi
	Aktif Yeşil Alanlar	Çocuk Bahçesi
		Park
		Kent Parkı
		Koru
		Panayır - Festival Alanı
		Botanik Bahçesi
	Pasif Yeşil Alanlar	Refüj
		Şev - Yamaç
		Ağaçlık Alan
		Yapılaşmamış Kentsel Açık Alan
		Mezarlık Alanı
		Çimen - Çayırılık Alan
		Kent İçi Tarım Alanı
Sosyal Altyapı Alanları	Spor Alanları	Açık Spor Alanı
		Kapalı Spor Alanı
		Karma Spor Kompleksi
		Kentsel ve Bölgesel Spor Alanı
		Özel Spor Tesisleri
Doğal / Kırsal Nitelikli Alanlar	Kumul/Kayalık Alanlar	Kumsal - Plaj Alanı
		Kayalık Alan
	Rekreatif Orman Alanları	Kent Ormanı
		Tabiat Parkı
		Mesire Alanı
		Arboretum
	Orman Alanları*	
	Tarım Alanları*	

İstanbul'un yüzölçümü (göller dâhil edildiğinde) 546.242,30 hektardır. Bu bölümde ilçe bazında hesaplamalar yapılacağı için göller dâhil edilmeyerek, ilçe yüzölçümlerinin toplamı olan 534,534.67 hektarlık alan dikkate alınmıştır. İl yüzölçümüne göre, açık ve yeşil alanların oranı %3,25'tir. Açık ve yeşil alanların kendi içindeki dağılımı ise kentsel açık

ve yeşil alanlar %46,67, doğal/kırsal nitelikli alanlar %48,21, sosyal altyapı alanları ise %5,12 şeklindedir. Toplam alan ise 17.370,10 hektardır. Açık ve yeşil alanların ilçe yüzölçümünde kapladığı alan oranı en yüksek olan ilçelerin Zeytinburnu (%18.03), Şişli (%13.80) ve Üsküdar (%13.60) olduğu görülmektedir. Açık ve yeşil alanların en az payı aldığı ilçeler ise Çatalca (%0.30), Silivri (%1.18) ve Şile (%1.26) olmuştur.

Açık ve yeşil alanların yetki dağılımı incelendiğinde, %44,78 oranla belediyeler dışındaki diğer kamu kurumlarının ön plana çıktığı görülmektedir. Bu durum rekreatif orman alanlarının yüzölçümünün büyüklüğünden kaynaklanmaktadır. Yeşil alanların %36,53'ü İstanbul Büyükşehir Belediyesi, %15,45'i ise ilçe belediyeleri yetkisindedir.

Orman alanları, meşcere haritasında ekosistem hizmet ve fonksiyonlarına göre sınıflandırılmıştır. Çalışma kapsamında orman alanları; fonksiyonlarına göre korunan ormanlar, koruyan ormanlar, işletilen ormanlar, rekreasyon amaçlı kullanılan ormanlar ve diğer ormanlar olarak değerlendirilmiştir. Orman alanları içinde korunan ormanlar %17, koruyan ormanlar %26, işletilen ormanlar %45, rekreasyon amaçlı kullanılan ormanlar %2 ve diğer ormanlar %10 oranında pay sahibidir.

Tarım alanları analizinde, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'na göre sınıflandırılan sulu mutlak tarım arazisi, kuru mutlak tarım arazisi, sulu özel ürün arazisi, kuru özel ürün arazisi, sulu marjinal tarım arazisi, kuru marjinal tarım arazisi sınıfları "Ekili Alanlar" olarak birlikte ele alınmıştır. Yine mutlak koruma altındaki "Örtü Altı Yetiştiriciliği Yapılan Alanlar" ayrıca değerlendirilmiş, kapsam dışı olan "Mera Alanları" ve tarım dışı olarak sınıflandırılan potansiyel mera alanları da "Meraya Uygun Alanlar" olarak analize dâhil edilmiştir. Ekili alanlar, İstanbul'daki tarım alanlarının yaklaşık %66'sına karşılık gelmektedir.

Açık ve Yeşil Alanların Donatı Alanları Parametrelerine Göre Yeterliliği

Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği standartlarına göre, nüfus fark etmeksizin ilçe sınırları dahilinde yapılan planlamalarda; çocuk bahçesi, park, meydan, semt spor alanı, botanik parkı, mesire yeri ve rekreasyon alanı için kişi başına düşen miktar 10 m², il sınırları bütününde yapılan planlamalarda ise hayvanat bahçesi, kent ormanı, ağaçlandırılacak alan, fuar, panayır ve festival alanı ile hipodrom için kişi başına düşen miktar 5 m² olmalıdır.

İl düzeyinde 11.387 hektar rekreasyon amaçlı kullanılan yeşil alan bulunurken, resmi rakamlara göre İstanbul'da yaşayan 15.840.900 kişi üzerinden hesaplama yapıldığında, kişi başına 7,20 m² aktif yeşil alan bulunmaktadır. İstanbul için kent ölçeğinde ve semt ölçeğinde olmak üzere de yeterlilik analizi yapılmıştır. Buna göre İstanbul'da kent ölçeğindeki yeşil alanlar 5,90 m²/kişi ile standardın üstündedir. Ancak semt ölçeğindeki aktif yeşil alanlar 1,30 m²/kişi ile standardın oldukça altında kalmaktadır. Yeni yapılacak aktif yeşil alanlarda semt ölçeğine öncelik verilmesi gerekmektedir.

Çalışma kapsamında iki farklı kabul yapılmıştır. Birinci kabulde Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin standartları kullanılarak; çocuk bahçeleri ve parklar ilçe ve mahalle düzeyinde, çocuk bahçeleri, parklar, kent parkı/korular, panayır - festival alanları, botanik bahçeleri, kent ormanları, tabiat parkları, mesire alanları ve botanik parkları (arboretum) il düzeyinde yeterlilik hesabına dahil edilmiştir. İkinci kabulde ise; çocuk bahçeleri, park, kent parkları/korular, panayır ve festival alanları, botanik bahçeleri, kent ormanları, tabiat parkları, mesire yerleri ve arboretumlar/botanik parkları, il ve ilçe/mahalle düzeyinde yapılan tüm analizlere dahil edilmiştir.

İlçe düzeyinde hesaplamalar yapıldığında, birinci kabule göre kişi başına düşen yeşil alan büyüklüğünün tüm ilçelerde Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin 10 m² standardının altında kaldığı tespit edilmiştir (Tablo 4 4). İkinci kabule göre değerlendirildiğinde ise, tabiat parkı, kent parkı ve mesire yeri gibi büyük alan kullanımı olan açık ve yeşil alanların yoğun olduğu ilçeler kişi başına düşen açık ve yeşil alan miktarı bakımından ön plana çıkmaktadır. Birinci ve ikinci kabuller karşılaştırıldığında ilçe ve mahalle düzeyinde açık ve yeşil alan (çocuk bahçesi ve parklar) standartlarının, il düzeyindeki büyük ölçekli açık ve yeşil alan (mesire yeri, tabiat, parkı, kent parkı vb.) standartlarına göre düşük kaldığı tespit edilmiştir.

Mahalle düzeyinde yeterlilik analizine göre, çocuk oyun alanı bulunmayan mahalle sayısı (nüfus barındıran) 107'dir. 79 mahallede ise aktif yeşil alan ve rekreatif orman alanı bulunmadığı tespit edilmiştir. Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin standartlarına göre bir inceleme yapıldığında birinci kabule göre (sadece çocuk bahçesi ve parklar), İstanbul'da standartları sağlayan sadece 54 adet mahalle olduğu tespit edilmiştir. İkinci kabule göre ise İstanbul'daki mahallelerin %75,4'ünün kişi başına düşen yeşil alan miktarının 10. 75 m²'nin altında olduğu görülmüştür.

Meri İmar Planlarında Ayrılan Açık ve Yeşil Alanlar

İstanbul il bütününde yürürlükte olan 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planları; toplam 401.292,81 hektar alanı kapsamaktadır. Açık ve yeşil alan plan kararları ise 32.816,81 hektardır. Planlı alanların %8,18'si açık ve yeşil alanlar olarak planlanmıştır. Açık ve yeşil alan plan kararlarının %63,40'ı aktif yeşil alan, %0,83'ü kentsel açık alan, %2,15'i kumul/kayalık alan, %26,12'si pasif yeşil alan, %1,81'i rekreatif orman alanları ve %5,69'u spor alanları olarak dağılım göstermektedir. Nazım imar planlarında kararlaştırılan açık ve yeşil alan plan kararlarının %17'si gerçekleşmiştir.

1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planları; toplam 288.231,51 hektar alan olarak planlanmış, 32.816,81 hektar açık ve yeşil alan plan kararı verilmiştir. Açık ve yeşil alan plan kararlarının %68,81'i aktif yeşil alan, %0,91'i kentsel açık alanlar, %1,76'sı kumul/kayalık alan, %21,63'ü pasif yeşil alan, %2,22'si rekreatif orman alanları ve %4,68'i spor alanları olarak dağılım göstermektedir. Uygulama imar planlarında kararlaştırılan açık ve yeşil alan plan kararlarının %20'si gerçekleşmiştir.

Planlanan Açık ve Yeşil Alanların Mülkiyet Durumu

Nazım imar planlarında planlanan açık ve yeşil alanların mülkiyet durumuna göre; planlanan açık ve yeşil alan fonksiyonlarının %37,95'i "Şahıs", %31,75'i "Kamu", %10,41'i "Hisseli Parseller", %8,21'i "İBB", %6,83'ü "Tüzel Kişilik" ve %4,85'i "Belirsiz" parsel mülkiyetindedir.

Uygulama imar planlarında planlanan açık ve yeşil alanların mülkiyet durumuna göre; planlanan açık ve yeşil alan fonksiyonlarının %38,26'sı "Şahıs", %30,55'i "Kamu", %11,81'i "Hisseli Parseller", %8,86'sı "İBB", %5,60'ı "Tüzel Kişilik" ve %4,91'i "Belirsiz" parsel mülkiyetindedir.

Erişilebilirlik ve Etki Mesafelerinin Tespit Edilmesi

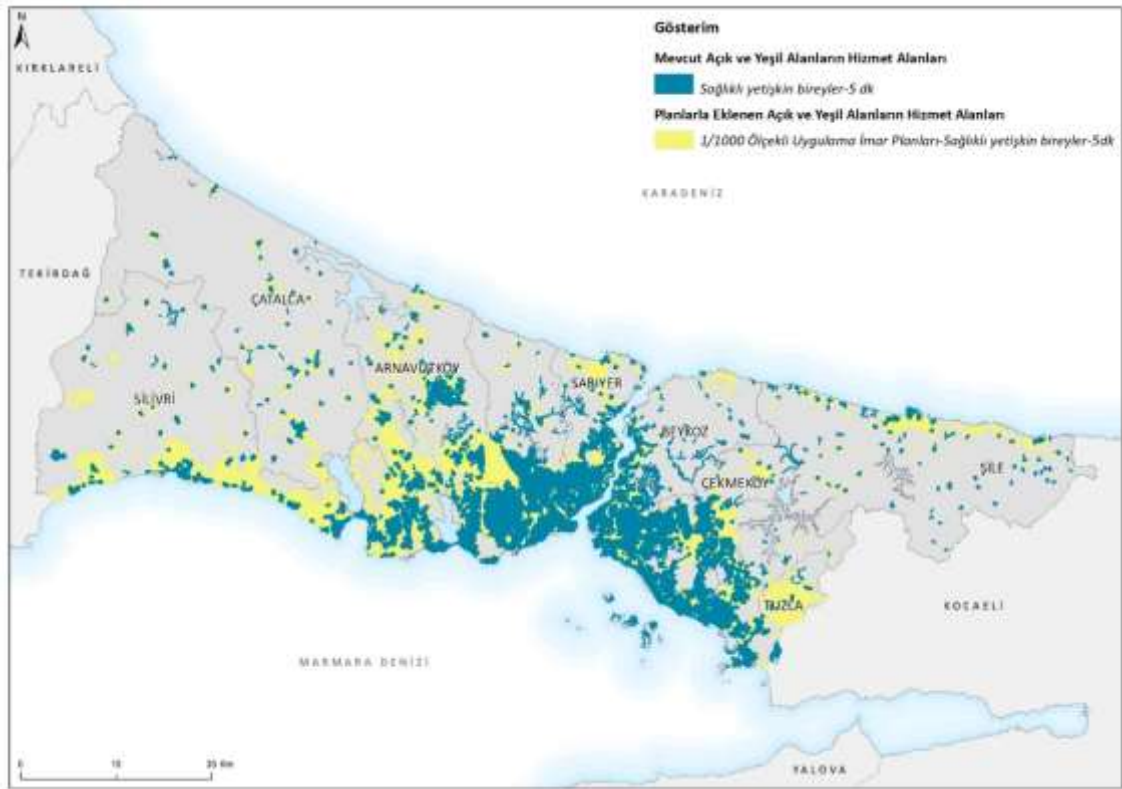
Erişilebilirlik ve etki mesafelerinin tespit edilmesine yönelik analiz çalışmaları kapsamında sağlıklı bir yetişkin için yürüme hızı aşağı yönlü %5 eğimde 6 km/sa; fiziki engeli olan kişiler, pusetli ebeveynler, küçük çocuklar, yaşlılar gibi dezavantajlı bireyler için ise ortalama 3 km/sa olarak kabul edilmiştir.

Açık ve yeşil alanlara 5 dakikada erişebilen sağlıklı yetişkin bireylerin toplam hizmet alanı 82.816,40 hektar, dezavantajlı bireylerin toplam hizmet alanı ise 52.674,32 hektardır. Nüfus verisine göre İstanbul'da, 15 ve 65 yaş arası yetişkin 11.274.943 kişi bulunmaktadır. Analiz sonucunda bu kişilerin %87,2'sinin açık ve yeşil alanlara 5 dakika yürüyüş ile erişebildiği tespit edilmiştir. Dezavantajlı bireylerde, 15 yaş altı ve 65 yaş üstü grubun nüfus verileri ile hizmet alanları analiz edildiğinde bu yaş grubunun %40'ının açık ve yeşil alanlardan hizmet alamadığı tespit edilmiştir.

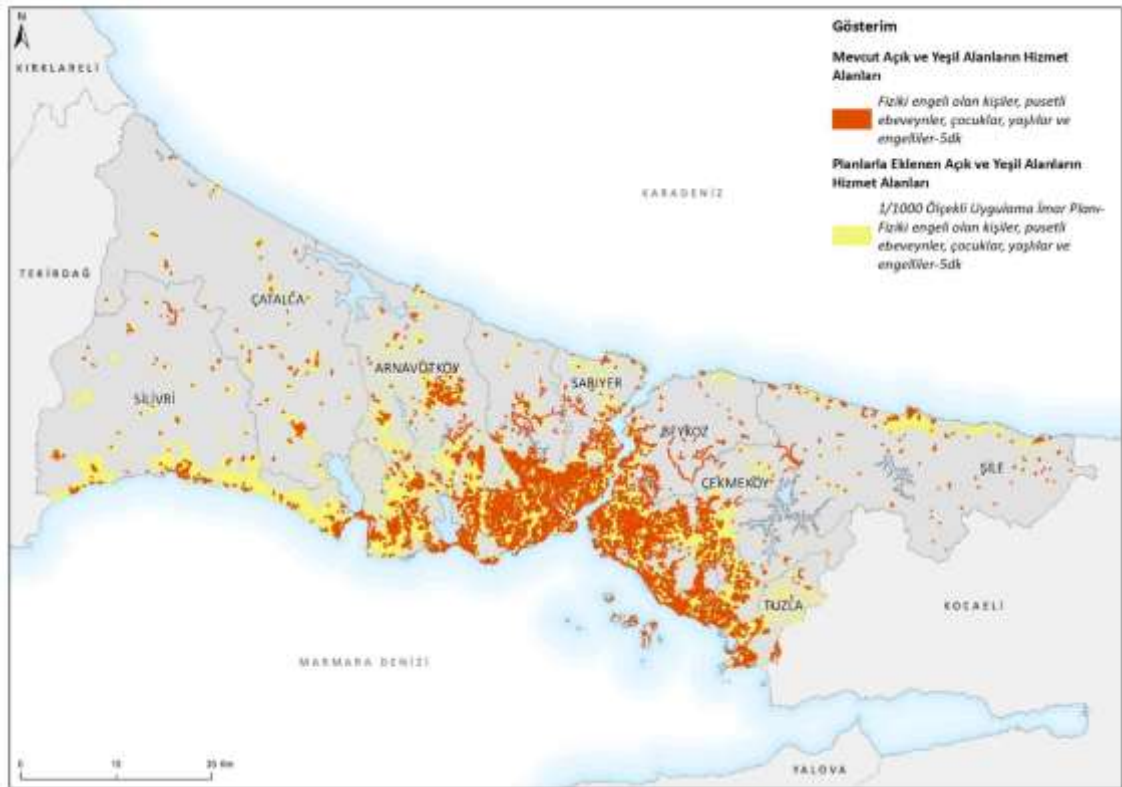
İmar planlarında planlanan açık ve yeşil alanlar uygulandığı takdirde, yetişkin bireylerin 5 dakikalık yürüyüş ile erişebileceği ilave alan büyüklüğü 75.778 hektardır. Dezavantajlı bireyler için yapılan analiz sonucuna göre ise, planlardaki aktif yeşil alanların dezavantajlı bireylere yönelik olan hizmet alanı büyüklüğü mevcutta erişilebilen alanlar hariç 72.105 hektardır. Mevcut durum ile karşılaştırıldığında planlardaki tüm aktif yeşil alanların uygulanması ve mevcut durumdaki açık ve yeşil alanların korunması ile dezavantajlı bireyler için hizmet alanı %137 oranında artacaktır.

Kullanıcı yoğunluğu analizine göre; açık ve yeşil alanların %26'sında bir kişiye 1 ile 5 m² arasında alan bulunduğu, %16'sında ise 0,5 ile 1 m² arasında alan bulunduğu tespit edilmiştir. İstanbul'daki açık ve yeşil alanların %55 'inin kişi başına düşen açık ve yeşil alan büyüklüğü 1 m²'nin altındadır. Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin 10 m² standardını sağlayan parkların oranı ise %12'dir.

Harita 2-3: Sağlıklı Yetişkin Bireyler için Açık ve Yeşil Alanların Hizmet Alanları

Harita 2-4: Dezavantajlı Bireyler için Açık ve Yeşil Alanların Hizmet Alanları

Arazi ve Arsa Değerlerinin Tespit Edilmesi

İstanbul genelinde yıllık ortalama konut imarlı satılık arsaların piyasa değeri 988.000,00- TL'dir. Birim fiyat bazında ise 2.391 TL/m²'dir. Ortalama arsa alanı ise 500 m² olarak tespit edilmiştir. Yıllık ortalama değerin (TL) 521.840- TL ile 4.280.016- TL arasında, yıllık ortalama birim fiyatların 800- TL/m² ile 11.030- TL/m² arasında değiştiği belirlenmiştir.

2.4.2. GZFT (SWOT) Analizi

İstanbul'un açık ve yeşil alanlarının güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditleri ortaya koyulmuştur. GZFT analizinin bulguları düzenlenmiş olan odak grup toplantılarıyla alınan görüşlere, proje ekibinin, kontrol teşkilatının ve proje danışmanlarının katkıları ile İstanbul açık ve yeşil alanlarının analiz sonuçlarına dayanmaktadır. GZFT analizi beş tema altında yapılmıştır. Bunlar *çevresel ve ekolojik, sosyal ve demografik, planlama ve tasarım, yönetim ve mevzuat* ile *ekonomi ve finans*tır.

Açık ve yeşil alanların çevresel ve ekolojik yönden analizi hava kalitesi, gürültü, mikro-iklim, karbon salınımı gibi konuları kapsamaktadır. Çevresel ve ekolojik açıdan özet GZFT analizi Tablo 2-13'te verilmektedir.

Tablo 2-13: Çevresel ve ekolojik açıdan özet GZFT analizi

GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER
» Sahip olduğu iklim özellikleri, toprak kalitesi, topografik hareketlilik, kıyılar, rüzgârlar, ormanlar, tarım alanları, bitki örtüsü ve biyolojik çeşitlilik » Mevcut yerel yönetim yapısının sürdürülebilirliğe katkı sağlayan uygulamaları	» Yeşil alan azlığı » Yönetimsel yanlışlara bağlı olarak gelişen hava, su ve ses kirliliği » Enerji tüketiminin yüksek olması » Verilen yanlış peyzaj seçimi kararları
FIRSATLAR	TEHDİTLER
» Veri toplama teknolojilerinin gelişmiş olması » Kentsel yağmur suyu hasadı yöntemlerinin uygulanma ihtimali » Dere ıslah çalışmaları için ıslah yöntemlerinin düzeltilmesi » Hobi bahçeleri, kentsel tarım uygulamaları ve çatı bahçeleri için teşvikler yaratılması	» Küresel iklim değişikliği » Doğal afetler » Mega projeler » Kuzey yönündeki kentsel yayılma » Askeri alanların yapılaşmaya açılması » Önemli doğal alanlardaki ormancılık dışı faaliyetler » Doğal ağaç yapısının bozulması » Tek tip ağaçlandırma » Gece ışıklandırması » Yanlış sondajlama » Kirlilik yaratan insan faaliyetleri » Su tüketimini artıran projeler ve bitki seçimi

Açık ve yeşil alanların sosyal ve demografik yönden analizi; erişilebilirlik, kullanıcı grupları-hedef kitle, sosyalleşme olanakları, kimlik, aidiyet, canlılık gibi konuları kapsamaktadır. Sosyal ve demografik açıdan özet GZFT analizi Tablo 2-14'deki gibidir.

Tablo 2-14: Sosyal ve demografik açıdan özet GZFT analizi

GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER
» Doğal alanları korumak ve yenilerini üretmek konusunda güçlü STK'ların ve genç nüfus yapısının oluşturduğu toplumsal talep » Yerel yönetimlerin açık ve yeşil alanlarda düzenlemekte olduğu sportif ve kültürel etkinlikler	» Hızlı nüfus artışı » Göç ve adaptasyon sorunları » Güvenlik sorunları ve vandalizm » Dezavantajlı gruplara ve yerel yapıya özel tasarım yapılmaması » Yeşil alanların dengesiz dağılımı sebebiyle erişimde eşitsizlikler » Toplumsal bilinç yetersizliği
FIRSATLAR	TEHDİTLER
» Eğitim merkezleri ve bilgilendirme noktaları kurulması gibi farkındalık çalışmaları » Sosyal bir aradalığı sağlayacak etkinlikler düzenlenmesi » Mekânların toplanma imkânları yaratacak şekilde ve yerel halkın katılımını sağlayarak tasarlanması » Katılımcılık yöntemlerinin İBB içinde gelişmiş ve kullanılmakta olması » Etkinlik duyuruları için sosyal medya kullanım imkânı » Engelli nüfusun konum bilgilerinin veri tabanında bulunması ve kullanılması	» Yaklaşan gıda krizi » Sürekli nüfus artışı » Göçle gelen nüfusun kent yaşamına entegrasyon sorunları

Açık ve yeşil alanların planlama ve tasarım açısından analizi; kentsel planlama, büyüklük, hiyerarşi, mekânsal dağılım/denge, tasarım, zemin, malzeme, bitki materyali unsurları gibi konuları kapsamaktadır. Planlama ve tasarım açısından özet GZFT analizi Tablo 2-15'teki gibidir.

Tablo 2-15: Planlama ve tasarım açısından özet GZFT analizi

GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER
» Yeşil alan ihtiyaç bölgelerini belirlemek için İBB tarafından planlama çalışmalarının yapılması » CBS teknolojilerinin gelişmiş ve kullanılmakta olması » İBB bünyesindeki uzmanların yeterli sayıda ve donanımlı olması » Planlama süreçlerinde katılımcılığın önemsenmesi	» Üst ölçek plan kararlarının uygulanmaması » Açık ve yeşil alan planı olmaması » Yeşil alanların kent çapında entegre bir ağ oluşturacak şekilde planlanmaması » Yanlış yürütülen kentsel dönüşüm süreçleri » Yeşil alanlara zarar veren mega projeler ve rant baskısı » Planlamada havza ölçeğinin benimsenmemesi » İşgal edilmiş alanların boşaltılmaması » Yeni yeşil alan elde etmek için gerekli kamulaştırmalarda zorluklar » Hedef kitleye yönelik tasarım yapılmaması » Birimler arası koordinasyonsuzluk » Planlama kararlarını besleyecek düzeyde envanter verisi toplanmaması » Doğal alanlarda habitatların bölünmesine sebep olan müdahaleler » Derelerin yer altına alınarak kapatılması » Bakımsız, donatısız, topraksız, ağaçsız, sert zeminli açık alanların fazlalığı » Reklam tabelası gibi öğelerin yarattığı görsel kirlilik » Parklarda ve yaya alanlarında yeterli gölgenin sağlanmaması » Gece aydınlatmasının fazla olması
FIRSATLAR	TEHDİTLER
» Yerel yönetimlerin üniversitelerle işbirlikleri » CBS tabanlı açık veri portalının daha verimli kullanılması » Gerekli durumlarda kamulaştırma yapılması » Kent içi bostan alanlarının korunması » Sürdürülebilir enerji kaynaklarının ve ekolojik malzemelerin kullanılması » Yeni yeşil alanlar elde etmek için değerlendirilebilecek; kentsel dönüşüm projeleri, işlek olmayan ara sokaklar, boş kamu parselleri, yol ve otoparkların yer altına alınması, kent içinde işlevini yitirmiş sanayi alanları	» Kentsel rant ve politik ortamın belirleyici olması » Yerleşime uygun olmayan bazı alanlarda yapılaşma bulunması » İnsan faaliyetlerinin içme suyu havzalarını baskılaması » Kentsel yayılmayı kuzeye çeken ulaşım kararları » Yeni havalimanının yer seçimi » Mevcut yeşil alanların "millet bahçesi" ne dönüştürülmesi » Sanayinin baskısı » Koruma-kullanma dengesinin sağlanamaması » Oyun gruplarında sağlık sorunları yaratabilecek yanlış malzemelerin kullanılması

Açık ve yeşil alanların yönetim ve mevzuat açısından analizi; yönetsel - işletme, eşgüdüm, yetki, mülkiyet unsurları gibi konuları kapsamaktadır. Yönetim ve mevzuat açısından özet GZFT analizi Tablo 2-16'daki gibidir.

Tablo 2-16: Yönetim ve mevzuat açısından özet GZFT analizi

GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER
» Açık ve yeşil alanların mevzuatta yer alması » İBB'nin konuyla ilgili teşkilat yapısı ve önceliklerinin gelişmiş olması » Alt ölçeklerde ilçe belediyelerinin alanla ilgili bilgilere hâkimiyeti	» Denetim / yaptırım eksiklikleri » Mevzuattaki yetersizlikler ve mevzuatın uygulanmasına yönelik sorunlar » Yetki çakışmaları » Yetki devirleri » Merkezi yönetim ile kopukluklar/anlaşmazlıklar » ÇED süreçlerinin devre dışı bırakılması » Uzmanların karar alma süreçlerinde yer almaması » Kurum görüşlerini seçimlerle değişen yöneticilerin belirlemesi
FIRSATLAR	TEHDİTLER
» Uluslararası sözleşmelere taraf olunması » "İklim" ibaresinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ismine eklenmiş olması » Gelecekte "iklim yasası" çıkarılması ihtimali » Konuya dair mevzuatın incelenerek gerekli düzenlemelerin yapılması » İmar planlarının mülkiyet ile ilişkili olarak tasarlanması » Yeşil alanları korumak için sit alanı ilan edilmesi » Yeşil çatı gibi sürdürülebilir uygulamalar için teşviklerin oluşturulması » Yeşil alanlardaki işgal ve kural dışı uygulamaların daha iyi denetlenmesi ve yaptırımlar kullanılması	» Sık sık imar affı çıkarılması » Yönetmeliklerin sık değiştirilmesi » Proje ekiplerinde uzman çeşitliliği olmaması » Karar mekanizmalarında uzmanların sözünün geçmemesi » Kamu mülklerinin vakıflara devredilmesi » Katılımcı olmayan planlama süreçleri » Tarımsal üretimin azalmasına sebep olan Büyükşehir Kanunu

2.4.3. Sentez Bulguları

Sentez çalışması; literatür araştırması, katılım süreci ve mekânsal analizler sonucunda elde edilen bulguların birbirleriyle olan ilişkisini yansıtmak ve yeşil alanlar açısından sorunlu olan bölgelerin tespit edilmesi amacıyla yapılmıştır. Sentez için yeşil alanlarla ve birbirleriyle ilişki kurulabilecek olan 7 tema belirlenmiştir:

- Yeşil alanlar ile sosyo-demografik-kültürel yapı ilişkisi
- Yeşil alanlar ile çevresel-ekolojik yapı ilişkisi
- Yeşil alanlar ile planlama ilişkisi
- Yeşil alanlar ile tasarım-estetik ilişkisi
- Yeşil alanlar ile tarihi, kültürel miras ve turizm ilişkisi
- Yeşil alanlarda doğal ve insan kaynaklı riskler
- Yeşil alanlara ilişkin projeksiyonlar

Metodoloji

Sentez çalışmasında belirlenen ilk altı temada, verilerin niteliği dikkate alınarak; birim alan ve süperpoze olmak üzere iki farklı yöntem kullanılmıştır.

Birim alan yöntemi; birbiriyle niteliksel ve niceliksel olarak eş değer olmayan çok boyutlu verilerin, somut ve ölçülebilir bir hale getirilmesini sağlamak amacıyla, kentin mekânsal olarak 250 metre yarıçaplı eşdeğer birimlere bölünmesi ile oluşturulan sentezleri kapsamaktadır. Yeşil alanlar ile sosyo-demografik kültürel yapı, yeşil alanlar ile çevresel-ekolojik yapı ilişkisi ve yeşil alanlar ile planlama ilişkisi kurulan temalarda birim alan yöntemi ile sentez çalışmaları yapılmıştır.

Süperpoze yöntemi; subjektif, mekânsallaştırılamayan, birim alana indirgenemeyen ya da birim alana indirgenmesi anlamlı sonuç vermeyen verilerle oluşturulan sentezlerde kullanılmıştır. Yeşil alan ve çevresel-ekolojik yapı ilişkisi başlığında iklim verileri, topoğrafya, su kaynakları, flora, fauna ve vejetasyon konularında ve yeşil alanlar ile tasarım-estetik ilişkisi; yeşil alanlar ile tarihi, kültürel miras ve turizm ilişkisi; yeşil alanlarda doğal ve insan kaynaklı tehlikeler başlıklı temalarda süperpoze yöntemi ile değerlendirmeler yapılmıştır.

Son olarak da yeşil alanlara ilişkin projeksiyonlar başlığında 2024, 2030 ve 2050 hedef yılları dikkate alınarak, yeşil alan yeterlilik projeksiyonları ortaya koyulmuştur.

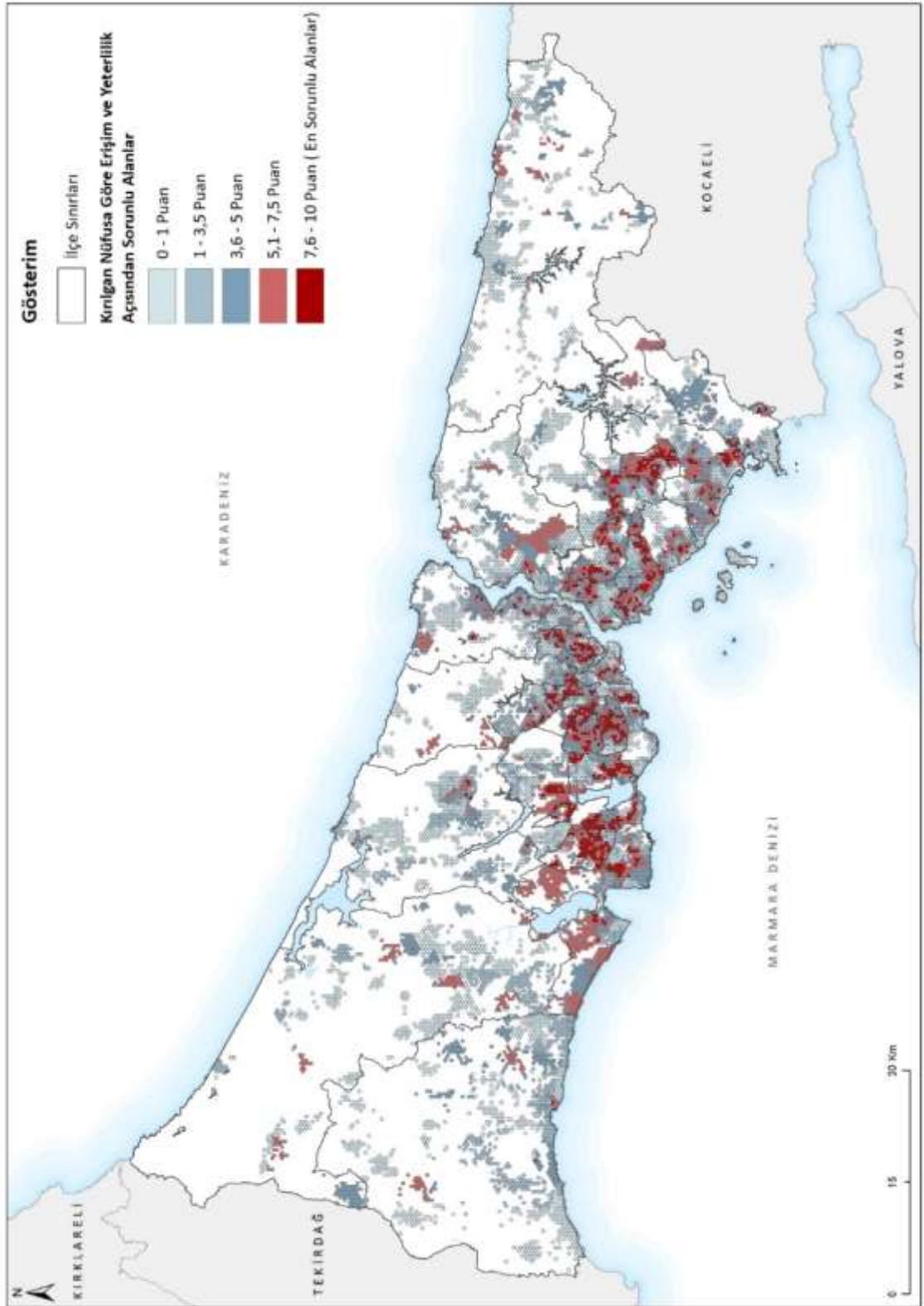
Yeşil Alanlar ile Sosyo-Demografik-Kültürel Yapı İlişkisi

Yaşlı, çocuk ve engelli bireyler, açık ve yeşil alanlara erişim konusunda fiziki problemler yaşadıklarından ve yetişkin sağlıklı bireylere göre erişim hızları ve biçimleri farklı olduğundan, sosyo-demografik yapıya yönelik sentez çalışması kırılabilirlik ve kırılabilir nüfus dikkate alınarak oluşturulmuştur. Kırılabilir nüfusun en fazla Esenyurt ve Bağcılar ilçelerinde yayılım gösterdiği, 39 ilçenin 17'sinde yüksek seviye kırılabilirliğe sahip nüfusa rastlandığı ve bu ilçelerin tamamının Avrupa yakasında olduğu görülmüştür.

Açık ve yeşil alanlara erişim ve kişi başına düşen yeterlilik, birim alanlar ve kırılabilir nüfus bazında yeniden hesaplanmıştır. Adalar, Çatalca ve Şile ilçeleri hariç 36 ilçede; yeşil alanlara 5 dakikada erişemeyen kırılabilir nüfusun bulunduğu ve erişen kırılabilir nüfusa ise kişi başına 1 m²'den az yeşil alan düştüğü bölgeler ortaya konulmuştur.

Sosyo-demografik açıdan yeşil alanlara erişim ve yeterlilik konusunda en sorunlu olan ilçelerin, Avrupa Yakası öncelikli olmak üzere merkez bölgesinde yapılaşmanın ve nüfusun yoğun olduğu ilçeler olduğu söylenebilmektedir (Harita 2-5).

Harita 2-5: Birim Alanlara Göre Sosyo-Demografik Açısından Erişim ve Yeterlilik Sorunu Olan Alanların Kent Geneline Yayılmı

Yeşil Alanlar ile Çevresel-Ekolojik Yapı İlişkisi

İklim verilerinin sentezi ile sıcaklık, nem, yağış, rüzgâr, ışık gibi iklim elemanlarının ortak etkilerinin insan yaşamının yanı sıra, bir yerin bitki örtüsünün şekillenmesinde de önemli rol oynadığı gösterilmiştir. Bu iklim elemanlarının etkileri doğal vantilasyon bakımından kritik ekolojik koridorlar ile mikro iklimsel açıdan kritik bölgeler başlıkları altında detaylı olarak incelenmiştir. Topografyası hâkim rüzgâr yönü ile uyumlu şekillenen alanlarda doğal vantilasyon sayesinde kirli havanın temizlenmesi ve taşınması mümkündür. Mikro iklimsel açıdan kritik bölgeler incelendiğinde ise iklim elemanlarında, yapılaşmanın çok olduğu yerlerde negatif yönde etkilenmenin olduğu belirlenmiştir. Özellikle çok fazla yüzeysel ısınma, sıcaklığın artması, nem ve yağış miktarlarındaki değişim gibi durumlar kentte çevresel ve ekolojik açıdan olumsuzluklara sebebiyet vermektedir.

Artan nüfus ve iklim değişikliğinin etkileriyle mevcut su kaynakları tehlike altına girmekte ve bu tehlikelerden dolayı su kaynaklarının önemi artmaktadır. İstanbul hidrolojik açıdan birçok su havzasına ve genel olarak geçirimli yüzeylere sahip olması, orman alanlarında ise hidrolojik fonksiyonun görülmesi sebebiyle su kaynakları açısından olumlu veriler sunarken, kentsel gelişmenin su kaynaklarına etkisinin minimize edilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

İstanbul; vadi, tepe ve düzlükler gibi hareketli bir topografyaya sahiptir. Böyle hareketli bir doğal yapıya sahip kent hala varlığını sürdüren dereleri, yeraltı-yerüstü su kaynakları ve yeşil alanları ile birlikte yaban hayatı için barınma mekanı oluşturma, floranın sürekliliğinin sağlanması gibi konularda fırsatlar sunmaktadır. Sahip olduğu biyolojik çeşitlilik bakımından, İstanbul'un bulunduğu bölge içerisinde diğer illere kıyasla ön plana çıktığı görülmektedir.

İnsan kaynaklı faaliyetlerin oluşturduğu çevre kirliliği pek çok canlı türünü olumsuz yönde etkilemekte, hatta bazı türlerin yok olmasına neden olmaktadır. Biyoçeşitlilik açısından zengin olan tarihi korular ve kent ormanlarının sunduğu ekosistem hizmetlerinin sürdürülebilirliğini sağlayarak, kentin çevre sorunlarına yeşil alan destekli çözümler planlanması gereklidir. Yeşil alanlar içerisinde yer alan su kaynakları, toprak ve benzeri doğal elemanlar, kentin kirliliğinden etkilenmeden ya da çok az etkilenecek doğal yapılarını koruyabilirler. Bu alanlar kuşlar, böcekler ve diğer yaban yaşamının korunması ve geliştirilmesi için önemli habitat alanları oluşturarak biyolojik çeşitliliği korurlar. Kent

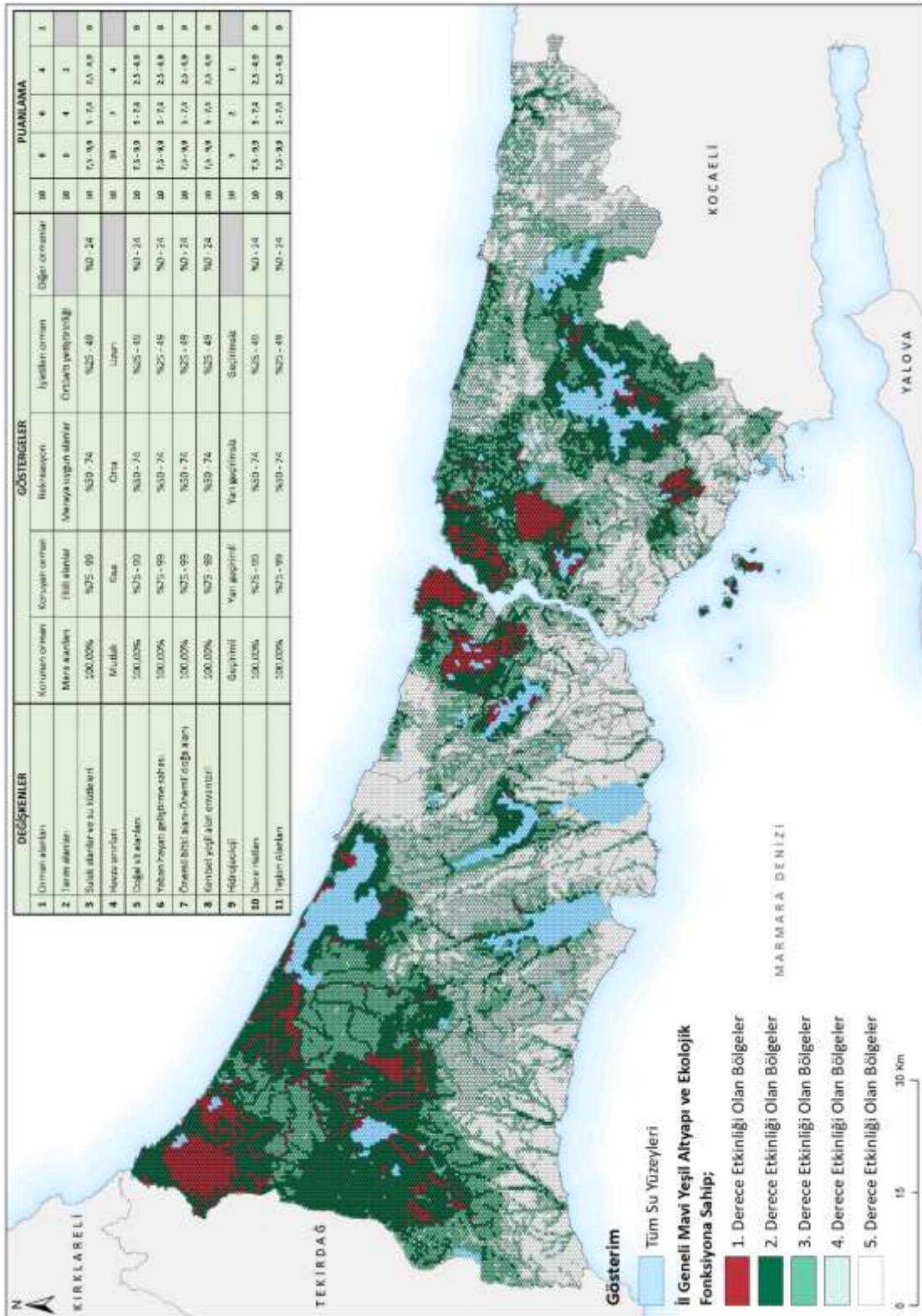
ekosisteminin sağlıklı olarak varlığını sürdürebilmesi için yaban hayatının korunması sağlanmalıdır.

Mavi-Yeşil altyapı kavramı; sulak alanları, su kanallarını, vahşi yaşam koridorlarını, ormanları, mutlak tarım alanlarını ve diğer açık yeşil alanları (parklar, yeşil koridorlar vb.) belirli bir sistematik çerçevede ele almaktadır. Bu çalışma kapsamında, mavi-yeşil altyapı sistemi bakımından ekolojik fonksiyon etkinliği olan bölgeler belirlenirken; orman alanları, tarım alanları, sulak alanlar ve doğal-yapay göl ve göletler, barajlar, havza koruma kuşakları, koruma alanları (doğal sit alanları ve yaban hayatı geliştirme sahası), önemli bitki alanı ve önemli doğa alanı, hidrojeoloji, taşkın alanları, drenaj hatları gibi mekânsal analizler incelenmiş ve birim alan sentez modeline bileşen olarak entegre edilmiştir (Harita 2-6).

Özellikle yerleşim alanlarında kentin binalar, yollar ve otoparklar gibi yapay, geçirimsiz yüzeylerle kaplı olması, aşırı yağış ve sıcakların artması gibi kentlerde ısı adası oluşmasına ve yaşanabilir ortamların olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır. Isı adası etkisi ile sıcaklık derecesinin etkisini ve yağmur suyu akışının hızını önemli derecede azaltmasına etki eden, ayrıca sel riskini düşüren geçirimli yüzeylerin kullanılması bu noktada önemli olmaktadır.

Mavi yeşil altyapı sisteminin en önemli bileşenleri olarak orman ve kumullar gibi doğal alanlar; kent parkları, çocuk oyun alanları gibi kentsel açık ve yeşil alanlar; tarım alanları ve fidanlıklar gibi kent içi tüm yeşil alanlar ile göller, dereler gibi su yüzeyleri ve bunları birbirine bağlayan sistemin varlığı ön plana çıkmaktadır. İnsan sağlığı ve refahı için, tüm su yüzeyi ve su kaynaklarının korunması gerekmektedir. Kentlerde iklim değişikliğine uyum sağlamaya ve ekosistem hizmetlerine katkı sağlayacak doğal ve yarı doğal alanlar ile birlikte su kaynaklarının stratejik düzeyde planlanması gerekmektedir.

Harita 2-6: İl Geneli Mavi Yeşil Altyapı ve Ekolojik Fonksiyon Etkinliği Olan Bölgeler

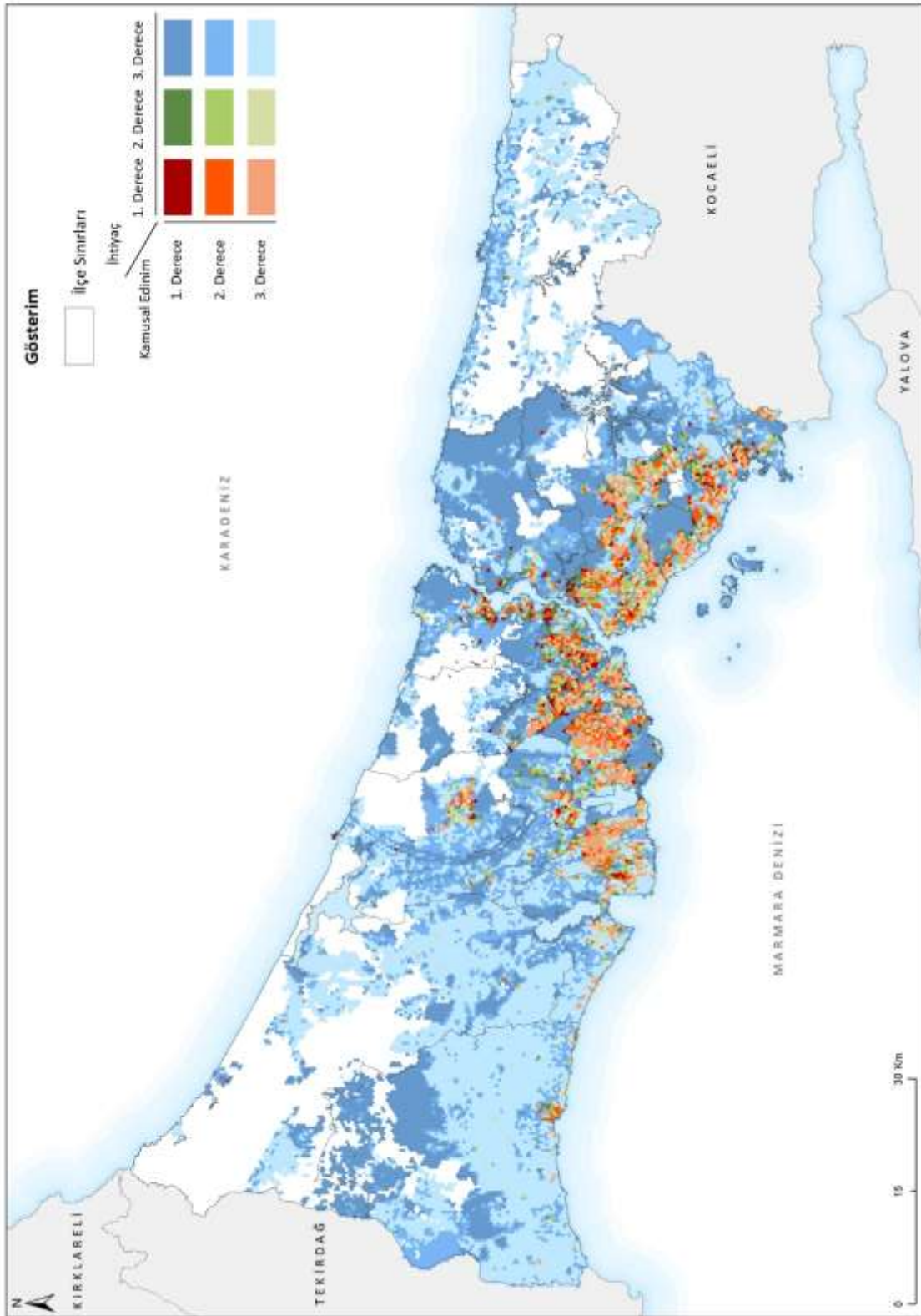
Yeşil Alanlar ile Planlama İlişkisi

Açık ve yeşil alan planlaması yapılabilmesi için ihtiyacın ve uygulanabilirliğin tespit edilmesi önemlidir ve bu çalışmada yeşil alanlar ile planlama ilişkisi kurulurken temel alınan ölçüt bu olmuştur. Mekânsal analizler kapsamında; mahalle düzeyinde kişi başına düşen yeşil alan miktarı, yeşil alanlara 5 dk süre içinde erişemeyen nüfus yüzdesi ve yeşil alan kullanıcı yoğunluğu (m² başına düşen kullanıcı sayısı) dikkate alınmıştır. İhtiyacın yüksek olduğu bölgelerde uygulanabilirliğin sağlanması kamusal edinim açısından kolaylığa göre mümkün olacağından, potansiyel yeşil alanlar (meri imar planları) ile mülkiyet ve arsa/arazi değerleri kullanılarak bu alanlar tespit edilmiştir.

Beylikdüzü, Gaziosmanpaşa ve Bayrampaşa ilçelerinin kuzey bölgeleri, Beykoz ve Üsküdar ilçelerinin sınır olduğu bölge, Sarıyer ilçesi güneyi gibi alanlar kamusal edinim bakımından en uygun, yeşil alan ihtiyacı bakımından en öncelikli alanlar olarak tespit edilmiştir. Bu alanlar kısa vadede yapılacak yeni yeşil alan uygulamaları için bir öncelik sunmaktadır (Harita 2-7).

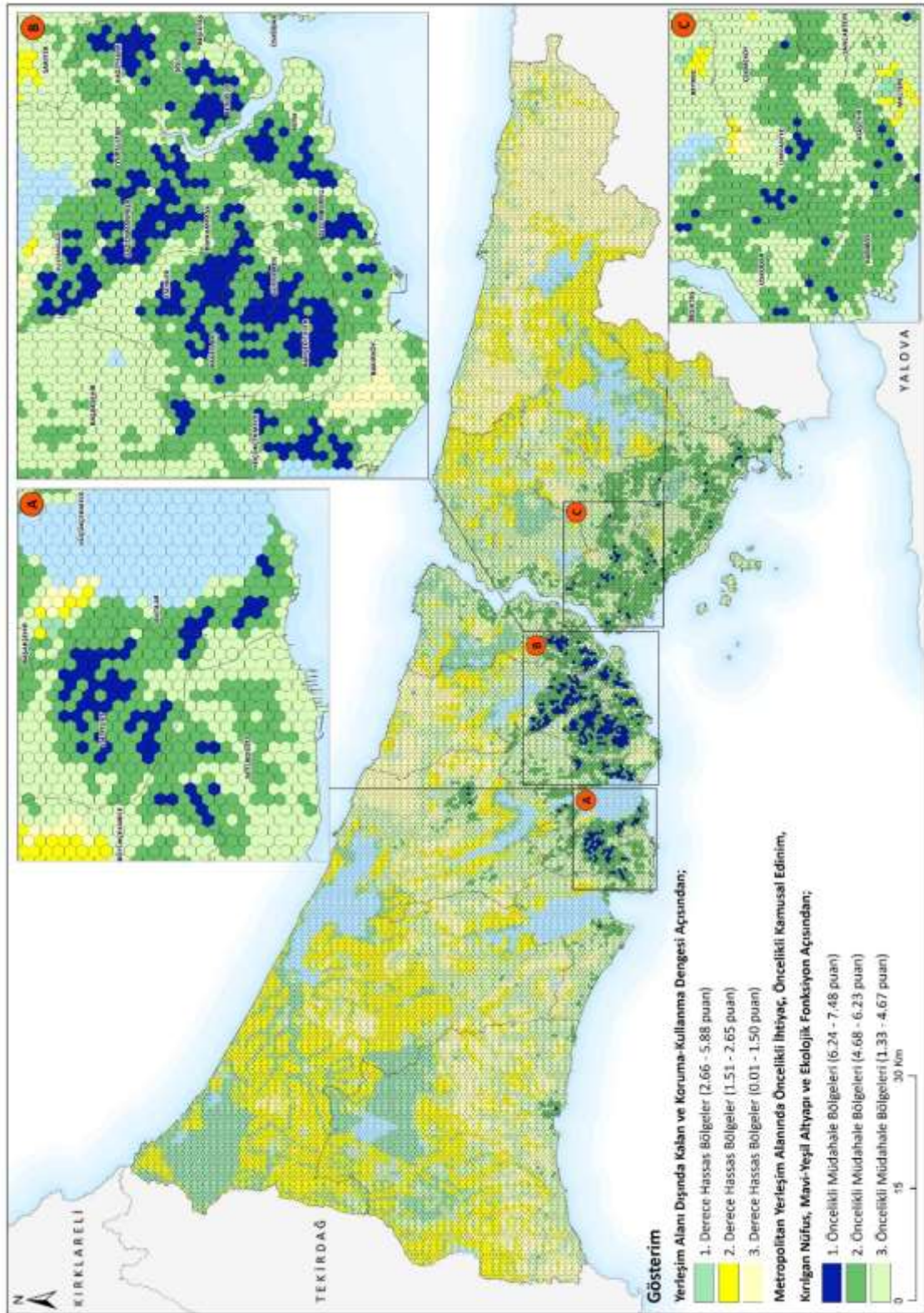
Kent genelinde açık ve yeşil alan planlamalarında öncelikle müdahale edilmesi gereken yerlerin belirlenmesi amacıyla, tüm sentez çalışmalarından faydalanılarak bütüncül bir değerlendirme yapılmıştır. Yerleşim alanı dışında kalan ve koruma-kullanma dengesi açısından ortaya çıkan hassas bölgeler ile metropolitan yerleşim alanında yüksek seviye kırılğan nüfus içeren, yeşil alan ihtiyacı bakımından öncelikli alanlar, yeşil alanların kamusal edinimi bakımından uygun alanlar, mavi yeşil altyapı sistemi ve ekolojik fonksiyon bakımından etkinliği olan bölgeler birlikte ele alınmıştır. Böylece mekânsal analiz ve sentez çalışmalarının il geneli kısa, orta ve uzun vadede oluşturulacak stratejik eylem planları için yönlendirici olması sağlanmıştır. Değerlendirme sonucunda A-B-C olmak üzere üç ayrı bölge tanımlanmıştır (Harita 2-8).

Harita 2-7: İstanbul Yeşil Alan İhtiyacı ve Kamusal Edinim Kolaylığı

Harita 2-8: Yerleşim Alanı Dışında Kalan Hassas Bölgeler ve Metropolitan Yerleşim Alanında Öncelikli Müdahale Bölgeleri

A bölgesi; Avcılar, Beylikdüzü, Esenyurt ve kısmen Büyükçekmece ilçelerini kapsamaktadır. Bu bölgelerde; kentsel yeşil alan barındırmayan, yeraltı ve yüzeysuyu kaynak oluşumunun görülmediği mavi-yeşil altyapı ve ekolojik fonksiyon bakımından zayıf alanlar, 14 yaş altı, 65 yaş üstü, engelli bireyler ile gelir düzeyi düşük olan bireylerin yoğunlukta bulunduğu, kişi başına düşen aktif yeşil alanların az olduğu, mevcut aktif yeşil alana erişilebilirliğin kolay olmadığı, mevcut aktif yeşil alanların yoğun olarak kullanıldığı yeşil alan ihtiyacı bakımından öncelikli alanlar ve imar planlarında yeşil alan olarak tanımlanmış fakat mevcutta açık ve yeşil alan olarak kullanılmayan alanlar ile üzerinde herhangi bir yapılaşma bulunmayan ve İBB, kamu mülkiyeti gibi kamusal edinim bakımından uygun olan birim alanlar ön plana çıkmaktadır.

B bölgesi; Bağcılar, Bahçelievler, Bayrampaşa, Beyoğlu, Esenler, Eyüpsultan, Fatih, Gaziosmanpaşa, Güngören, Kağıthane, Küçükçekmece, Sultangazi, Şişli, Zeytinburnu ve kısmen Bakırköy ilçesini kapsamaktadır. Tespit edilen birim alanlar, yoğun yerleşim dokusunun olduğu mahallelerde ön plana çıkmaktadır. Yoğun doku olmasından ötürü mülkiyetin yeşil alan planlamasının önünde sorun oluşturacağı görülmektedir. Kamusal edinimin kolay olmadığı yerlerde de kamulaştırma imkanlarının artırılması gerekmektedir. Yoğun dokunun bulunduğu alanlarda üst ölçekli planlardan ziyade daha alt ölçeklerde çözülebilecek cep parkları, alle planlaması gibi mahalle düzeyinde sorunları giderebilecek projeler geliştirilmelidir. Bu bölgelerde yapılacak kentsel dönüşümlerin parsel bazında değil ada bazında yapılması gerekliliği unutulmamalıdır. Üstelik dönüşüm projelerinde emsal ve nüfus yoğunluğu artırılırken yeni yeşil alanların oluşturulmasına dikkat edilmelidir. Riskli alan olarak belirlenen mahallelerde hak sahiplerinin, gerçekleştirilecek kentsel dönüşüm projesi sonrasında bulundukları çevreden uzaklaşmadan proje alan sınırları içerisinde yerinde dönüşüm yapılması önerilmektedir. Projelendirilen yaşam vadileri ile birlikte B bölgesindeki yeşil alan ihtiyacı azaltılabilir.

C bölgesi; Ümraniye yoğun olmak üzere Ataşehir, Beykoz, Çekmeköy, Kadıköy, Kartal, Maltepe, Pendik, Üsküdar, Sancaktepe, Sultanbeyli, Tuzla ilçelerini kısmen kapsamaktadır. Anadolu yakasında müdahale edilmek üzere tespit edilen birim alanlar birden fazla birim alanın bir araya gelerek oluşturduğu öbekler halinde görülmemektedir. Avrupa yakasında ortaya çıkan öncelikli müdahale alanlarına göre söz konusu yakadaki müdahale edilecek birim alanlar mevcut ilçelerde daha dağınık bir şekilde yayılım göstermektedir.

Yeşil Alanlar ile Tasarım-Estetik İlişkisi

Tasarım ve konsept konularına yönelik; parklarda erişilebilirlik, bağlantılılık, kullanım, etkinlikler, sosyallik, konfor ve estetik kavramları irdelenmiş, parkların tasarımı konusunda değerlendirme kriterleri ortaya koyulmuştur. İl geneli yeşil alanlarındaki donatı varlığı durumu değerlendirildiğinde en yaygın donatının çocuk oyun alanı (%81,24) olduğu tespit edilmiştir. Yaygın olan diğer donatılar sırasıyla aletli spor donatısı (%50,33), basketbol sahası (%24,26) ve yürüyüş parkurudur (%14,76). Parkların %7,71'inde süs havuzu bulunurken çeşme varlığının %2,27, tuvalet varlığının %4,17 ile sınırlı kaldığı belirlenmiştir. Su tesisatı altyapısı bakımından özellikle içme suyuna erişimin insan haklarından biri olması ve parkların çoğunluğunun toplanma alanı işlevine de sahip olması sebebiyle, bu konuda yeni bir politika geliştirilmesi gereklidir. Park içi donatılar bulunduğu bölgedeki kullanıcı alışkanlıkları ve taleplerine göre çeşitlendirilmelidir.

Parkların tasarımının alanın şekline ve büyüklüğüne uygun, hedef kitleye yönelik, sert-geçirgen zemin oranının dengeli olması önemlidir. Donatılarda doğal malzeme kullanımı ve ekolojik etkinliği yüksek, yazın gölge, ilkbahar, kış ve sonbaharda güneşlenme sağlayan, mümkün mertebe kurakçıl, bakımı ve sürdürülebilirliği kolay bitkilendirme yapılması gibi ekolojik, işlevsel ve estetik tasarım ilkelerinin hayata geçirilmesi önerilmektedir.

Yeşil Alanlar ile Tarihi, Kültürel Miras ve Turizm İlişkisi

Tarihi kent dokusunda yer alan kamusal açık-yeşil alanlar, kültürel miras olarak geçmişten günümüze ulaşan tarihsel bellek niteliğindedir. Bu alanlar bulundukları bölgeye ve kent bütününe hizmet veren, kent kimliğinin oluşmasında etkili olan unsurlardır. Kentsel açık ve yeşil alanların %44'ü sit alanlarında bulunmaktadır. Sit türlerine göre bakıldığında, en büyük payın %30 ile doğal sit alanlarında olduğu ve %12 ile karma sit alanlarının ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Sit alanlarında bulunan kentsel açık ve yeşil alanların kullanım türlerine göre dağılımı incelendiğinde, rekreasyon amaçlı kullanılan orman alanlarının yaklaşık %67 ile başı çektiği tespit edilmiştir. Genellikle Tarihi Yarımada ve Boğaziçi koruma alanında bulunan açık ve yeşil alanlar, kentin tarihi ve kültür mirasına katkıda bulunan yeşil alanlar olarak öne çıkmaktadır.

İstanbul'un zengin doğal ve kültürel mirasının önemli bir parçası olan tarihi korularda bütünlük bir koruma anlayışı ile koruma-kullanma dengesinin sağlanması gereklidir.

Tasarım yaklaşımlarında koruların karakteristik özellikleri korunmalı, standart park uygulamalarına dönüşmeleri önlenmelidir. Koruların işlevlerine göre zonlara ayrılması ve koruma-kullanma planlarının hazırlanması gereklidir. Ekolojik, fiziksel ve algısal taşıma kapasitesini aşan tasarımlardan uzak durularak, kullanıcı yükünün aşılmasına dikkat edilmelidir. Korularda yaban hayatı ve biyolojik çeşitliliği desteklemek üzere çalışmalar ve tasarımlar yapılmalıdır. Ekolojik dengeye katkıda bulunmak amacıyla, doğal bitki örtüsünün devamlılığı benimsenmelidir. Ağaç bakımları düzenli olarak yapılmalıdır.

İstanbul'da turizm faaliyetlerinin yoğunlaştığı alanlar, genellikle tarihi ve kültürel miras alanları ile örtüşmektedir. Dolayısıyla, Tarihi Yarımada ve Boğaziçi bölgelerinde bulunan açık ve yeşil alanlar turizm açısından da öne çıkmaktadır. Kullanım türleri açısından bakıldığında, tarihi meydanların ve özellikle sahillerde bulunan yaya bölgelerinin turizm açısından parklar ve korular kadar önemli olduğu söylenebilir.

Yeşil Alanlarda Doğal ve İnsan Kaynaklı Riskler

Yeşil alanlar üzerinde doğal ya da insan kaynaklı olarak ortaya çıkan riskler; iklim krizi, taşkın, yangın, heyelan, erozyon, kuraklık, tsunami, kentsel yayılma ve vandalizm olarak belirlenmiştir. Buna ek olarak afet sonrası kullanım için belirlenen afet toplanma alanlarının yeşil alanlar üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Afet toplanma alanları ve yeşil alanlar birlikte değerlendirildiğinde, 3.788 adet yeşil alandan en çok aktif yeşil alanların ve alt kullanım türü olarak parkların afet toplanma alanı olarak belirlendiği görülmüştür. 3.788 adet yeşil alanın koruma-kullanma dengesi ve yoğunluk açısından risk altında olduğu söylenebilmektedir.

Kentsel yayılma doğal-kırsal nitelikli açık ve yeşil alanlar üzerinde önemli bir baskı oluşturmaktadır. Tarihsel sürece bakıldığında: İstanbul kent makroformu 1995 – 2009 yılları arasında batı yönü ön planda olmak üzere yoğunlukla doğu – batı aksında gelişmiş, 2009 – 2014 yılları arasında bu gelişim kuzeye doğru kaymış ve 2022 yılına kadarki süreçte havalimanı başta olmak üzere yapılan uygulamalar tamamıyla kuzeye doğru yönelmiştir. Özellikle Başakşehir, Eyüpsultan, Çekmeköy ve Beykoz gibi çeper ilçelerde yayılım gösteren yapılaşma bu ilçelerdeki orman alanları ve yeşil alanlar için birincil öncelikli risk unsurudur.

Yeşil Alanlara İlişkin Projeksiyonlar

BİMTAŞ A.Ş. tarafından “Vizyon 2050” çalışması kapsamında hazırlanan “İstanbul İçin Nüfus Projeksiyonları 2022-2050” raporundan faydalanılarak, kentin gelecek nüfusuna ve yeşil alan ihtiyacına yönelik çeşitli senaryolar değerlendirilmiştir. En uygun ve gerçekçi senaryonun “2050 yılına kadar 15 m² standardının sağlanacağı varsayımıyla her yıl aynı miktarda yeşil alan yapılması” olduğu kanaatine varılmıştır. Bu senaryoya göre İstanbul’da kişi başına düşen yeşil alan miktarı standardının sağlanabilmesi için her yıl 8.512.735 m² yeni yeşil alanın yapılması gerektiği ortaya koyulmuştur.

Değerlendirme

Sonuç olarak; İstanbul’da kentsel yaşam kalitesinin artırılması için insanları doğaya yaklaştıracak ve rekreasyonel aktivitelere imkan verecek, nicelik ve nitelik açısından yeterli açık ve yeşil alanların sağlanabilmesi gereklidir. Kentlerdeki doğal süreçlerin devamlılığının sağlanması konusunda yarar sağlayan ve ekolojik sorunlara çözüm alternatifleri sunabilecek stratejik bir yaklaşım olarak geliştirilen mavi-yeşil altyapı kavramı öne çıkmaktadır.

Bunun için kişi başına düşen yeşil alanın artırılması kadar yeşil alanların erişilebilirliğinin de çok önemli olduğu açıktır. Kentsel açık ve yeşil alanların planlanmasında temel hedef, kent bütününde sistemli, bağlantılı ve adaletli bir dağılım gösteren, kent ekosisteminin korunmasına katkı sağlayacak altyapı ile birlikte yeşil ağ sistemi oluşturmak olmalıdır.

3. İSTANBUL AÇIK VE YEŞİL ALAN YAKLAŞIMI

Bu bölümde, İstanbul'un 2024 – 2030 – 2050 yılları için İstanbul'un açık ve yeşil alan yaklaşımı oluşturulmaktadır. Bu yaklaşım geliştirilirken öncelikle 2050 yılı vizyonu belirlenmiş, ardından bu vizyonu gerçekleştirmek üzere yön gösteren hedefler tanımlanmıştır. Hedeflerin gerçekleşmesi için izlenecek yolu tarifleyen stratejilerin hangi eylemlerle somut hale getirileceği belirlenmiştir. Eylem planının somut adımları olarak projeler tanımlanmıştır. Projeler için süresi, gerçekleşme oranları ve hedefleri, paydaşlar ve pilot bölge önerilerini içeren proje kartları hazırlanmıştır.

2050 yılı vizyonunu gerçekleştirebilmenin aracı olan eylemlerin ve projelerin uygulanması durumunda, ortaya çıkan sonuçları izlemek ve değerlendirmek için ilgili performans göstergeleri belirlenmiştir. Göstergelerin 2022 yılı bazlı mevcut değerlerinden yola çıkılarak 2024 – 2030 – 2050 yılları için hedefler koyulmuştur.

3.1. TANIMLAR VE METODOLOJİ

Vizyon, çalışma süreci boyunca hedef, strateji ve eylemlerin geliştirilmesine rehberlik etmeye hizmet eden, arzu edilen bir kentsel geleceğin niteliksel bir tanımıdır. İstanbul'un açık ve yeşil alanlarına yönelik 2050 yılı vizyonu belirlenirken; uluslararası örnekler, mekânsal analiz ve sentez çalışmaları, odak grup toplantıları ve çalıştay ile anketler yön verici olmuştur.

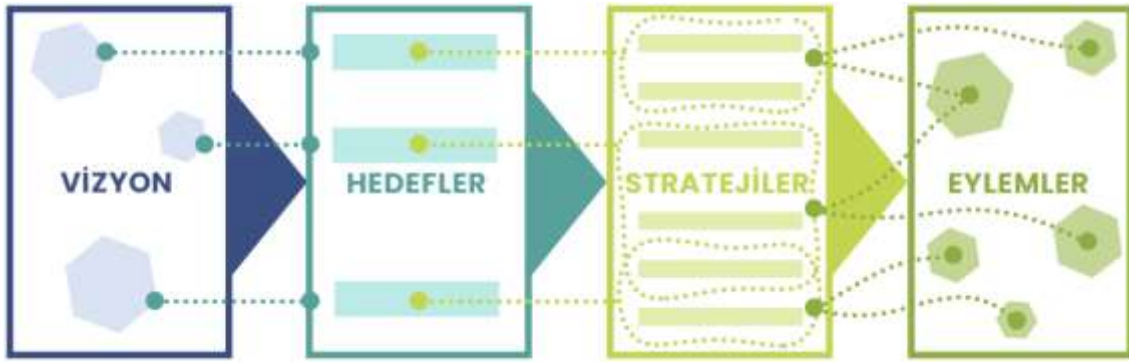
Şekil 3-1: Vizyon Geliştirme Araçları

Hedef, arzu edilen vizyona ulaşabilmek için iyileştirme, önceliklendirme ya da koruma gibi ilgili konuya ilişkin yaklaşımların ön plana çıkarıldığı ve yön belirttiği bir adımdır. Hedefler, vizyonun parçaları olarak düşünülebilir.

Strateji, gerçekleştirilmek istenen bir hedef için izlenecek yolu ve kullanılacak yöntemi tariflemektedir. Her bir hedef altında birden fazla strateji ya da bir strateji birden fazla hedefe yönelik olabilmektedir.

Eylem, geliştirilen stratejinin somut hale gelebilmesi için ne yapılması gerektiğini tariflemektedir. Eylemler, projelerin geliştirilmesinden bir önceki adımdır.

Şekil 3-2: Hedef, Strateji ve Eylem Geliştirme Metodolojisi

3.2. VİZYON

Yapılan mekânsal analizler, sentez, GZFT analizi bulguları ve katılımcı süreçlerden gelen paydaş görüşleri doğrultusunda oluşturulan İstanbul'un açık ve yeşil alanlarına yönelik 2050 yılı vizyonu şu şekildedir:

ÇAĞDAŞ VE ETKİN BİR YEŞİL ALAN YÖNETİMİ ANLAYIŞIYLA, EKOSİSTEM DEĞERLERİNİ KORUYARAK OLASI İKLİM DEĞİŞİKLİKLERİNE DİRENÇLİ; BAĞLANTILI VE BÜTÜNCÜL BİR AĞ KURGUSUNA SAHİP, TOPLUMSAL KATILIMI VE SOSYAL ADALETİ GÜÇLENDİREN, ESTETİK, EKOLOJİK VE İŞLEVSEL BİR YEŞİL ALAN SİSTEMİNİ HAYATA GEÇİRMEK

3.3. HEDEF, STRATEJİ VE EYLEMLER

İstanbul açık ve yeşil alanlar vizyonundan hareketle belirlenen 4 temaya yönelik 13 tane hedef belirlenmiştir. Hedefler İstanbul'un açık ve yeşil alanlarını tüm yönleriyle iyileştirmek üzere ekolojik, fiziki, toplumsal ve yönetsel açıdan ele alınmıştır. Aşağıdaki tabloda belirlenen hedeflere yer verilmektedir.

Tablo 3-1:Hedefler

TEMA	HEDEFLER
ÇEVRESEL - EKOLOJİK	HEDEF – 1 Doğal/kırsal nitelikli alanların ekosistem değerleri ve dengelerini koruyarak sürdürülebilirliğini sağlamak, kente sağladığı ekosistem hizmetlerini geliştirmek*
	HEDEF – 2 Mavi-yeşil altyapı sistemini oluşturmak için kentsel yeşil alanlar ile doğal/kırsal nitelikli alanlar arasında entegrasyonu sağlamak
PLANLAMA - TASARIM	HEDEF – 3 Aktif yeşil alan miktarını ve erişilebilirliğini artırmak
	HEDEF – 4 Kent genelindeki açık ve yeşil alanları bağlantılı ve bütüncül bir ağ olarak planlamak
	HEDEF – 5 Düzenli fiziksel aktiviteyi ve sağlıklı yaşlanmayı teşvik edici, işlevsel ve estetik kamusal açık alanlar yaratmak
	HEDEF – 6 Kent içi açık ve yeşil alanları ekolojik etkinliğini artıracak ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltacak şekilde düzenlemek ve tasarlamak
	HEDEF – 7 Kentsel hafızayı ve tarihi alanları koruyarak kent kimliğini güçlendirmek
	HEDEF – 8 Tarihi, doğal ve kültürel miras değerine sahip ayrıcalıklı alanlarla ilgili özgün yaklaşımlar geliştirmek
	HEDEF – 9 Mevcut açık ve yeşil alanların koruma, bakım, onarım ve geliştirme çalışmalarını planlamak
	HEDEF – 10 Doğal ve insan kaynaklı riskleri azaltmak ve kentsel dayanıklılığı artırmak
SOSYAL - DEMOGRAFİK	HEDEF – 11 Yeşil alanlara aidiyet duygusunu güçlendirmek için toplumsal katılımı sağlamak ve çevre bilincini artırmak
	HEDEF – 12 Kentliler arasındaki sosyal uyumu güçlendirmek ve sosyal adaleti sağlamak
YÖNETİM - FİNANS	HEDEF – 13 İyi yönetim prensiplerine dayalı yeşil alan yönetim sistemi (YAYSİS) oluşturmak, güncel tutmak, geliştirmek ve yaygınlaştırmak

Hedeflere bağlı olarak belirlenen strateji ve eylemler ise aşağıda detaylı olarak aktarılmaktadır.

HEDEF – 1: Doğal/Kırsal Nitelikli Alanların Ekosistem Değerleri ve Dengelerini Koruyarak Sürdürülebilirliğini Sağlamak, Kente Sağladığı Ekosistem Hizmetlerini Geliştirmek

Çalışma kapsamında hazırlanan *İstanbul Kentsel Açık ve Yeşil Alanlar Envanteri* dışında kalan doğal ve kırsal nitelikli açık ve yeşil alanların (orman ve tarım alanları ile sulak alanlar) ekosistem değerlerinin korunması, sürdürülebilirliğinin sağlanması ve bunların geliştirilmesi, kentin doğal değerlerinin bütünlüğünün sağlanması açısından önemlidir. Yapılan mekânsal analizler ve sentezlerin sonuçları İstanbul’da doğal nitelikli alanların yıllar içinde azaldığını ve tahribata uğradığını göstermiştir. Bu durumu engellemek adına oluşturulan bu hedef her ne kadar İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı’nın yetki ve sorumluluğunda olmasa da, bütüncül planlama anlayışının sağlanması açısından ilgili kurumlara tavsiye niteliğindedir.

Bu kapsamda belirlenen strateji ve eylemler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 3-2: Hedef-1’in Strateji ve Eylemleri

STRATEJİ – 1.1: Doğala yakın ormancılık yaklaşımı ve doğaya yakın silvikültür teknikleri benimsenerek, ormanların ekolojik etkinliğinin korunması ve artırılması	
Eylem – 1.1.1	İğne yapraklı plantasyonların tekrar özgün tür veya tür bileşimlerine dönüştürülmesi
Eylem – 1.1.2	Sürgün kökenli ormanların da boylandırılarak koru kuruluşlarına yaklaştırılması veya dönüştürülmesi
Eylem – 1.1.3	Mantar, böcek gibi biyotik kökenli zararlıların izlenmesi, kontrol edilmesi ve gerekli durumlarda başta “biyolojik savaş” olmak üzere uygun yöntemlerle mücadele edilmesi
Eylem – 1.1.4	Biyotik (mantar, böcek vb.) ve abiyotik (yangın, fırtına, kar, çığ vb.) faktörlerin geniş alanlarda yarattığı afetler sonrasında tahrip olan alanların hızla temizlenip, uygun silvikültürel tekniklerle onarımı ve ıslahının sağlanması
STRATEJİ – 1.2: İşletilen ormanlarda odun üretimi yerine diğer ekosistem hizmetlerini ön planda tutan amenajman ve silvikültür prensiplerinin esas alınması	
Eylem – 1.2.1	Silvikültür ve amenajman planlarının ekolojik tabanlı revize edilmesi ve üretime yönelik değil korumaya yönelik planlamanın yapılması.

Hedef-1'in Strateji ve Eylemleri - devam

STRATEJİ – 1.3: Doğal ve kırsal ekosistem tahribatlarının saptanması ve giderilmesi

Eylem –1.3.1 Zorunlu altyapı tesislerinden kaynaklanan ekosistem parçalanmalarının (fragmantasyon) giderilmesi için bölünmüş ekosistemler arasında ekolojik köprü ve tünellerin planlanması

Eylem –1.3.2 Ekolojik onarım projelerinin hazırlanması

STRATEJİ – 1.4: Yaban hayatı için özgün habitatlar oluşturması dikkate alınarak, orman dokusu içindeki doğal açıklıkların korunması ve sürdürülmesi

Eylem –1.4.1 Doğa koruma kapsamlı projeler geliştirilmesi

STRATEJİ – 1.5: Sulak alanların korunması

Eylem –1.4.1 Doğa koruma kapsamlı projeler geliştirilmesi

STRATEJİ – 1.6: Meraların ekolojik dengesinin güçlendirilmesi

Eylem –1.6.1 Otlakların amenajman ve ıslah planlarının hazırlanması, kontrolsüz otlatmanın sonlandırılması

STRATEJİ – 1.7: Tarım alanlarının ekolojik dengesi ve görsel etkinliğinin güçlendirilmesi

Eylem –1.7.1 Tarımsal faaliyetlerin arazi yetenek sınıflarına ve ekolojik kapasitelerine göre kullanımlarının denetlenmesi ve organize edilmesi

Eylem –1.7.2 Koruma değerine sahip tarımsal sitlerin saptanması, denetimi ve izlenmesi

Eylem –1.7.3 Miras değeri taşıyan köklü ve geleneksel tarım kültürleri ve kültür yöntemlerini sergileyen örneklerin oluşturulması, korunması, geliştirilmesi

Eylem –1.7.4 Tarım alanlarındaki özgün biyotoplar oluşturan ağaç ya da çalı topluluklarının korunması

Eylem –1.7.5 Ekolojik ve estetik etkileri dikkate alınarak mümkün olan koşullarda, rüzgar perdeleri ve rüzgar çitlerinin tesis olanaklarının araştırılması ve uygulanması

Eylem –1.7.6 Tarım parsellerinin kenarlarında, estetik ve ekolojik açıdan önemli katkıları olan "bordür ağaçlandırmalarının" kurulmasının teşvik edilmesi; tarım arazi sınırlarının çalı türleri ile zenginleştirilerek kuş, sürüngen ve faydalı böcek türleri için yaşam alanları oluşturulması.

Eylem –1.7.7 Tarım alanlarının ekolojik dengesi bakımından, yüzeysel erozyonun önlenmesi ile ilgili kültürel ve teknik önlemlerin alınması

Eylem –1.7.8 Tarımsal peyzajın ekolojik dengesi açısından önemli olan nehir ya da dere kıyısı vejetasyonlarının korunması, geliştirilmesi

HEDEF – 2: Mavi-Yeşil Altyapı Sistemini Oluşturmak İçin Kentsel Yeşil Alanlar ile Doğal/Kırsal Nitelikli Alanlar Arasında Entegrasyonu Sağlamak

Ekosistem bütünlüğünün sağlanması açısından İstanbul'un çeperlerinde bulunan doğal nitelikli alanlar, kentsel açık ve yeşil alanlar ile su kaynaklarının entegrasyonu önemlidir. Mavi-yeşil altyapı sisteminin tanımlanması için kent genelini kapsayan mekânsal bir kurguya ve uygulama araçlarına ihtiyaç vardır. Öncelikli olarak Kuzey Ormanları gibi doğal alanların kentsel yayılma nedeniyle hasara uğramasını engelleyecek tampon bölgelerin oluşturulması, bu bölgeler ile kentsel açık ve yeşil alanlar arasında bağlantılılığın sağlanması ve mevcut alanların korunması gerekmektedir. Bu hedef, İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı'nın tek başına gerçekleştirebileceği bir hedef olmayıp, İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı, İSKİ ve diğer ilgili kurumlarla işbirlikleri sağlanarak gerçekleştirilebilecek niteliktedir.

Bu kapsamda belirlenen strateji ve eylemler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 3-3: Hedef-2'nin Strateji ve Eylemleri

STRATEJİ – 2.1: Yer üstü, yer altı su kaynaklarının ve havzalarının korunması, ekolojik dengelerinin güçlendirilmesi	
Eylem – 2.1.1	Havza koruma planlarında tanımlanan hassas alanlarda rekreatif kullanımların sınırlandırılması
Eylem – 2.1.2	Havza alanlarının yaprağını döken kategorideki uygun ağaç türleri ile ağaçlandırılması
STRATEJİ – 2.2: Kuzey ormanlarıyla çevresindeki yapılaşma arasına orman dışında tampon bölgelerin oluşturulması	
Eylem – 2.2.1	İmar ve Şehircilik DB ile imar planlarında gerekli düzenlemelerin yapılması için koordineli çalışılması
STRATEJİ – 2.3: Kent genelindeki açık ve yeşil alanların, mavi - yeşil alt yapı sistemi bileşenleri bağlamında "çekirdek bölgeler, tampon bölgeler, bağlantılar ve bağlantı noktaları" olarak ele alınması	
Eylem – 2.2.1	İmar ve Şehircilik DB ile imar planlarında gerekli düzenlemelerin yapılması için koordineli çalışılması
STRATEJİ – 2.4: Dere yataklarının doğal niteliklerinin yeniden kazandırılması ve dere kıyısı vejetasyonlarının korunması, geliştirilmesi için ıslah çalışmalarının ekolojik yöntemlerle yapılması	
Eylem – 2.4.1	İSKİ ile yapılacak ortak çalışmayla, ekolojik dere ıslah yöntemlerinin geliştirilmesi ve rekreatif kullanımda ekolojik taşıma kapasitesine uygun denetimli eylemlere izin verilmesi

HEDEF – 3: Aktif Yeşil Alan Miktarını ve Erişilebilirliğini Artırmak

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'ne göre il düzeyinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarının kent ölçeğinde 5 m²/kişi, semt ölçeğinde 10 m²/kişi olmak üzere toplamda 15 m²/kişi olması gerekmektedir. 2022 yılı itibarıyla İstanbul'da kişi başına 7,20 m² aktif yeşil alan düşmektedir. Yapılan nüfus ve yeterlilik projeksiyon senaryosuna göre 2050 yılında 15 m² standardının sağlanabilmesi için, her yıl yaklaşık 8 milyon m² yeni aktif yeşil alan yapılması gerekmektedir.

İstanbul için kent ölçeğinde ve semt ölçeğinde olmak üzere de yeterlilik analizi yapılmıştır. Buna göre İstanbul'da kent ölçeğindeki yeşil alanlar 5,90 m²/kişi ile standardın üstündedir. Ancak semt ölçeğindeki aktif yeşil alanlar 1,30 m²/kişi ile standardın oldukça altında kalmaktadır. Yeni yapılacak aktif yeşil alanlarda semt ölçeğine öncelik verilmesi ile hem kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarını hem de erişilebilirliği artırmak mümkün olacaktır.

Bu kapsamda belirlenen strateji ve eylemler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 3-4: Hedef-3'ün Strateji ve Eylemleri

STRATEJİ – 3.1: Yeni yapılacak aktif yeşil alanlarda mahalle ve semt ölçeğine öncelik verilmesi	
STRATEJİ – 3.2: İmar planlarında aktif yeşil alan olarak tanımlanmış alanların kamuya kazandırılması	Eylem – 3.1.1
STRATEJİ – 3.3: Kadastral boşluk olarak tanımlanan ve atıl durumda kalan yapılaşmamış kentsel alanların yeşil alanlara dönüştürülmesi	Cep Parkları, çocuk bahçeleri ve mahalle parkları gibi semt ölçeğindeki aktif yeşil alanların planlanması ve tasarımı
STRATEJİ – 3.4: Yeni yapılacak park ve çocuk bahçelerinin yer seçiminde öncelikli ihtiyaç bölgelerinin dikkate alınması	
STRATEJİ – 3.5: Kırılgan gruplar başta olmak üzere kullanıcıların yeşil alanlara erişiminin artırılması	
STRATEJİ – 3.6: Kentsel dönüşüm ve yenileme uygulamalarında yeşil alanların artırılması	

HEDEF – 4: Kent Genelindeki Açık ve Yeşil Alanları Bağlantılı ve Bütüncül Bir Ağ Olarak Planlamak

Açık ve yeşil alanların bağlantılı ve bütüncül bir ağ olarak tasarlanması, kent ekosistemi ve erişilebilirlik açısından önemlidir. Kentsel dokulardaki doğal çevre unsurları, doğa ve sosyal bilimlerdeki bulguları multidisipliner bir yaklaşımla birleştirilerek ağ sistemi şeklinde modellenilebilir ve yönetilebilir. Açık ve yeşil alanlar doğal olarak kentteki yaya ve bisiklet ulaşım ağının bir parçasıdır. Güncel olarak birçok dünya metropolünde yaya ve bisiklet ulaşım ağlarının planlama süreçlerinde en önemli katman açık ve yeşil alanlardır. Yapılan analiz ve sentez çalışmalarına göre, kentsel alan içinde kalan açık ve yeşil alanlar ile dışında kalanlar arasında bir bağlantılılık söz konusu olmadığı gibi kent içinde kalan alanlar arasında dahi olmadığı bilinmektedir. Bu hedef, İstanbul'da bağlantılı ve bütüncül bir açık ve yeşil alan ağı oluşturmanın gerekliliğine vurgu yapmaktadır.

Bu kapsamda belirlenen strateji ve eylemler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 3-5: Hedef-4'ün Strateji ve Eylemleri

STRATEJİ – 4.1: Aktif yeşil alanlar arasında güvenli ve konforlu yaya bağlantılarının sağlanması	
Eylem – 4.1.1	Yeşil alanlar arasındaki yollarda ilgili İBB birimleri ve ilçe belediyeleriyle koordine olarak ağaçlandırma yapılması ve yeterli aydınlatmanın sağlanması
STRATEJİ – 4.2: Mevcut mavi ve yeşil altyapı unsurlarını dikkate alarak, yeni planlamalarda yeşil koridorlar ile bütüncül bir kentsel yeşil alan sistemi oluşturulması	
Eylem – 4.2.1	Kent genelinde yeşil örtünün tespit edilmesi
Eylem – 4.2.2	Kent genelindeki yeşil alanlarda ekolojik bütünlük sağlayabilecek bağlayıcı nitelikli lineer yeşillendirme (alle, dere kenarları, kenar zonları, yeşil koridorlar, tozlaşma koridorları vb.) imkanlarının yaratılması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi
Eylem – 4.2.3	Kent içi yol ağaçlarının mavi yeşil alt yapı sistemi ile koordineli olarak envanteri, analizi, tesis, bakım, geliştirme ve koruma programlarının hazırlanması
Eylem – 4.2.4	Kamu tesisleri ve açık alanlarda yeşil sokaklar, yeşil kaldırımlar, yeşil otoparklar, yeşil çatı, düşey bahçe, su kanalları, yağmur bahçeleri gibi yeşil altyapı uygulama araçları kullanılarak yeşil ağ sisteminin desteklenmesi

HEDEF – 5: Düzenli Fiziksel Aktiviteyi ve Sağlıklı Yaşlanmayı Teşvik Edici, İşlevsel ve Estetik Kamusal Açık Alanlar Yaratmak

Kamusal açık alanlardaki konfor, güvenlik, estetik gibi etkenler kentsel yaşam kalitesinin belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Açık ve yeşil alanlar ile insan sağlığı arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır. Kentsel alanda bulunan kaliteli ve erişilebilir yeşil alan ve altyapının sağlık ve iyi olma hali üzerindeki olumlu etkileri; daha az sağlık sorunu ve artan yaşam umudu, yüksek fiziksel aktivite sayesinde sağlık seviyesinde ilerlemeler fizyolojik ve zihinsel iyi olma hali olarak sıralanabilmektedir. Bu hedef, düzenli fiziksel aktivite ve sağlıklı yaşlanmayı sağlamak için teşvik edici, işlevsel ve estetik kamusal açık alanların yaratılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Bu kapsamda belirlenen strateji ve eylemler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 3-6: Hedef-5'in Strateji ve Eylemleri

STRATEJİ – 5.1: Açık ve yeşil alan türleri ile fonksiyon çeşitliliğinin bölgenin kültürel, coğrafi ve demografik yapısına uygun şekilde artırılması

Eylem – 5.1.1 Uygun konumlarda tematik parkların oluşturulması

Eylem – 5.1.2 Alt bölgelere yönelik kullanıcı taleplerinin tespit edilmesi ve izlenmesi

STRATEJİ – 5.2: Toplumdaki tüm bireylerin erişimine uygun ve aktif kullanımına imkan verecek şekilde iyileştirme ve tasarım çalışmalarının yapılması

Eylem – 5.2.1 Çeşme ve tuvalet varlığının artırılması

Eylem – 5.2.2 Yürüyüş parkurlarının artırılması ve sürekliliğinin sağlanması

Eylem – 5.2.3 Parkların engelli kullanımına uygun hale getirilmesi

Eylem – 5.2.4 Oyun elemanlarının çeşitlendirilmesi ve doğal malzeme kullanımının yaygınlaştırılması

Eylem – 5.2.5 Açık ve yeşil alanlarda bisiklet yollarının artırılması ve sürekliliğinin sağlanması

HEDEF – 6: Kent İçi Açık ve Yeşil Alanları Ekolojik Etkinliğini Artıracak ve İklim Değişikliğinin Etkilerini Azaltacak Şekilde Düzenlemek ve Tasarlamak

Küresel iklim değişikliğinin etkileri tüm dünyada ısınma, kuraklık, seller gibi aşırı iklim olaylarının görülmesine neden olmaktadır. Bu etkiler sonucunda kentler ısı adalarına dönüşmekte, sıcak dalgaları, kuraklığa bağlı su kesintileri, aşırı yağışlar sonucu yaşanan taşkınlar ve seller gibi çeşitli olumsuzluklar insan sağlığı ve toplum hayatını olumsuz yönde etkilemektedir. Yeşil alanların doğal karbon yutakları olması, kentsel ısı adası etkisi ile birlikte ısıtma ve soğutma ihtiyacını azaltması, hava kirliliğinin azaltılmasına, yağmur suyunun toprağa ulaşmasına, sel ve taşkınların etkisinin azaltılmasına yardımcı olması nedeniyle; kent içindeki ve civarındaki yeşil alanların varlığının korunması, genişletilmesi ve sayısının artırılması büyük önem taşımaktadır. Açık ve yeşil alanlarda yeşil enerji ve enerji etkin tasarım yöntemleri kullanılmalı, termal konforu artıran iklim duyarlı sürdürülebilir peyzaj yöntemleri benimsenmelidir.

Bu kapsamda belirlenen strateji ve eylemler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 3-7: Hedef-6'nın Strateji ve Eylemleri

STRATEJİ – 6.1: Açık ve yeşil alanlarda yeşil enerji kullanılması ve etkin enerji tasarımının yaygınlaştırılması	
Eylem – 6.1.1	İBB sorumluluğundaki meydan, sokak ve parklarda aydınlatmanın yenilenebilir enerji kullanılacak şekilde dönüştürülmesi
Eylem – 6.1.2	İBB tesis ve binalarında enerji verimliliğini artıran uygulamaların yapılması
STRATEJİ – 6.2: Kent içi açık ve yeşil alanların iklim değişikliğinin etkilerini azaltan, termal konfor artıran, iklim duyarlı sürdürülebilir peyzaj yöntemleriyle tasarlanması	
Eylem – 6.2.1	Ekolojik etkinliği yüksek, doğal bitki örtüsüne uygun ve kurakçıl peyzaj uygulamaları
Eylem – 6.2.2	Yağmur bahçelerinin oluşturulması ve sulama amaçlı kullanılması
Eylem – 6.2.3	Akıllı sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması
Eylem – 6.2.4	Aktif yeşil alanlardaki geçirgen yüzey oranının tespit edilmesi ve artırılması
Eylem – 6.2.5	Yerleşim alanındaki ağaç sayısının tespit edilmesi
Eylem – 6.2.6	Parklarda ağaç varlığının ve ihtiyaca göre gölgelik alan miktarının artırılması
Eylem – 6.2.7	Kent içi mezarlıkların kent ekolojisine katkılarının ortaya koyulması için mezarlıkların yeşil alan ve ağaç varlığı bakımından durumlarının belirlenmesi

HEDEF – 7: Kentsel Hafızayı ve Tarihi Alanları Koruyarak Kent Kimliğini Güçlendirmek

Açık ve yeşil alanlar kent içindeki dağılımları, tarih içindeki gelişimleri ve sosyal hareketlilikleri ile kenti şekillendiren ve kent kimliğini güçlendiren unsurlardır. İstanbul tarih boyu birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Kentin açık ve yeşil alanlarının önemli bir kısmı da anıt ağaçlarıyla, tarihi bostanlarıyla, barındırdığı nitelikli arkeolojik buluntularla bu engin tarihi yansıtmakta, kentsel hafızayı güçlendirmekte, tarihi alanların korunmasına katkı sağlamakta ve bu yolla kent kimliğini güçlendirmektedir. Anıt ve nitelikli ağaçların, tarihi kent bostanlarının ve hafıza mekânlarının tespiti, korunması ve iyileştirilmesi için çeşitli adımlar atılmalı, bu tip alanları canlandırmak ve sosyal odak noktası haline getirmek için etkinliklerin yer seçiminde bu alanlara hassasiyetle yaklaşılmalıdır.

Bu kapsamda belirlenen strateji ve eylemler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 3-8: Hedef-7'nin Strateji ve Eylemleri

STRATEJİ – 7.1: Kültürel miras niteliğinde olan tarihi bostanların yeniden özgün kullanımının sağlanması ve kent bostanlarının yaygınlaştırılması

Eylem – 7.1.1 Permakültür ve kentsel üretim projelerinin geliştirilmesi

STRATEJİ – 7.2: Etkinlik (sanatsal, sportif, kültürel vb.) yapılabilecek nitelikteki açık ve yeşil alanların artırılması

Eylem – 7.2.1 Potansiyel etkinlik alanlarının tespit edilmesi ve kategorize edilmesi

STRATEJİ – 7.3: Kent genelinde nitelikli ağaç varlığının korunması, geliştirilmesi ve tanıtılması

Eylem – 7.3.1 Anıt ağaç envanterinin güncellenmesi, korumaya değer ağaçların tespit edilmesi ve tescili için başvuru yapılması

Eylem – 7.3.2 Anıt ağaçlarla ilgili bilgilendirme tabelaları hazırlanması

STRATEJİ – 7.4: Kentsel mekan tasarımı ve uygulamalarında yaban hayatı duyarlılığının artırılması

Eylem – 7.4.1 Tarihi bina restorasyon çalışmalarında başlamadan önce yaban hayatı tespitlerinin yapılması ve çalışmanın buna göre planlanması

Eylem – 7.4.2 Aydınlatma faaliyetlerinin yaban hayatı gözönünde bulundurularak yapılması

HEDEF – 8: Tarihi, Doğal ve Kültürel Miras Değerine Sahip Ayrıcalıklı Alanlarla İlgili Özgün Yaklaşımlar Geliştirmek

Tarihi kent dokusunda yer alan kamusal açık-yeşil alanlar, kültürel miras olarak geçmişten günümüze ulaşan tarihsel bellek niteliğindedir. Bu alanlar bulundukları bölgeye ve kent bütününe hizmet veren, kent kimliğinin oluşmasında etkili olan unsurlardır. Ayrıca tarihsel ve ekolojik önemlerinin yanı sıra, bulundukları bölgenin niteliklerinin bozulmadan korunmasına katkı sağlamaktadırlar. Sit alanları içinde yer alan açık ve yeşil alanların konumları Tarihi Yarımada ve Boğaz çevresinde yoğunlaşmaktadır. Tarihi ve kültürel değeri olan açık ve yeşil alanlar belirlenmeli, envanter analizi yapılmalı, her bir bölge için özel yönetim planları geliştirilmelidir.

Bu kapsamda belirlenen strateji ve eylemler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 3-9: Hedef-8'in Strateji ve Eylemleri

STRATEJİ – 8.1: İstanbulun doğal ve kültürel bitki varlığı ve yeşil alan kültürü için referans alanların belirlenmesi	
Eylem – 8.1.1	Tarihi nitelikli parklar, diğer kültürel yeşil alanlar ile kent içi ve çevresinde İstanbul vejetasyonuna örnek olabilecek yeşil alanların envanter analiz ve koruma geliştirme projelerinin hazırlanması
STRATEJİ – 8.2: Tarihi Yarımada özgün bütüncül (entegre) peyzaj modelinin geliştirilmesi	
Eylem – 8.2.1	Yeşil alan ve ağaç varlığının tarihi, kültürel ve ekolojik açıdan özgün haline dönüşümü için orta ve uzun vadeli projeler hazırlanması
Eylem – 8.2.2	Tarihi Yarımada'da ağaç envanteri ve analizi, her bir ağacın koruma önem düzeylerinin belirlenmesi, ağaç risk analizleri, ağaç restorasyon projeleri, ağaç varlığı dönüşüm projelerinin hazırlanması
Eylem – 8.2.3	Sur dibi ve çevresi yeşil alanların yeniden değerlendirilip projelendirilmesi, surlara ve tarihi yapılar zarar veren istilacı türlerle düzenli mücadele için bakım programlarının geliştirilmesi
Eylem – 8.2.4	Tarihi Yarımada içinde kullanımı uygun bitki taksonlarının belirlenmesi ve özellikle kültür varlıkları çevresinde uygulanacak peyzaj projeleri için koşul getirilmesi
Eylem – 8.2.5	Uygun konumlarda Osmanlı bahçe sanatı örneklerinin sergilenmesi

Hedef-8'in Strateji ve Eylemleri - devam

STRATEJİ – 8.3: Boğaziçi özgün ve bütüncül (entegre) yeşil alan yönetimi yaklaşımının geliştirilmesi	
Eylem – 8.3.1	Boğaziçi ön görünüm alanındaki peyzaj morfolojisi ve yeşil alan tipolojisinin çıkarılması
Eylem – 8.3.2	Boğaziçi korularının envanteri analizi ve yönetim planlarının hazırlanması
Eylem – 8.3.3	Boğaziçi korularında ve yeşil alanlarında envanter verilerine dayanarak yeşil doku "koruma", "bakım", "geliştirme" ve "onarım" işlem birimlerinin belirlenmesi, orta ve uzun vadeli planlarla uygulama projelerinin hazırlanması
Eylem – 8.3.4	Boğaziçi ön görünüm bölgesinde yapılacak her türlü bitkilendirmelerde kullanımı uygun bitki taksonlarının belirlenmesi ve uygulanacak peyzaj projeleri ve bitkilendirmeler için koşul getirilmesi

HEDEF – 9: Mevcut Açık ve Yeşil Alanların Koruma, Bakım, Onarım ve Geliştirme Çalışmalarını Planlamak

Yapılan analiz ve sentez çalışmaları sonucunda kent genelindeki mevcut yeşil alanların ekolojik, işlevsel ve estetik açıdan geliştirilmesi gerektiği gözlenmiştir. Tüm bu iyileştirmeler için kent korularının bakımının daha planlı yapılması, parklarda geçiş zemin oranının belli bir oranda tutulması, donatıların doğal malzemelerden seçilmesi, peyzaj uygulamalarında sürdürülebilirlik ilkesinin benimsenmesi, ağaç bakımlarının ve yeni ağaçlandırmaların planlanması gibi müdahaleler gerekmektedir. Böylece kullanıcı odaklı, kapsayıcı, ergonomik yeşil alanlar oluşturulması sağlanacaktır.

Bu kapsamda belirlenen strateji ve eylemler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 3-10: Hedef-9'un Strateji ve Eylemleri

STRATEJİ – 9.1: Mevcut yeşil alanların ekolojik, işlevsel, estetik işlevlerinin geliştirilmesi ve kullanıcı odaklı, kapsayıcı, ergonomik yeşil alanlar oluşturulması	
Eylem – 9.1.1	Kent korularının taşıma kapasitelerinin belirlenmesi, işlevlerine göre zonlara ayrılması ve ekosistem tabanlı yönetim planlarının hazırlanması
Eylem – 9.1.2	Parkların şekil ve büyüklük bakımından uygunluk ve yeterliliğinin analiz edilerek, gerekli rehabilitasyon çalışmalarının uygulanması
Eylem – 9.1.3	Parklarda yumuşak/sert peyzaj arasında denge kurulması amacıyla standartların belirlenmesi ve rehabilitasyon yapılması
Eylem – 9.1.4	Sert peyzaj ve donatıların doğaya ve çevreye zararlı olmayan malzemelerden seçilmesi
Eylem – 9.1.5	Bitkilendirmelerde kolay bakım ve sürdürülebilirlik koşulları göz önünde tutularak, uygun kitle/boşluk oranı gözetilen uygulamalar yapılması
Eylem – 9.1.6	Peyzaj uygulamalarının, biyotik ve abiyotik kökenli risklere karşı kent genelinde tür çeşitliliği dikkate alınarak yapılması
Eylem – 9.1.7	Kentsel ağaç varlığının envanteri, bakımı, yenilenmesi ve izlenmesi kapsamında her türlü teknik, yönetsel ve arborikültürel işlemleri zamana ve mekana göre organize eden ağaç yönetim planlarının hazırlanması
Eylem – 9.1.8	Parklarda ağaç risk analizlerinin çıkarılması
Eylem – 9.1.9	İnsan ağaç etkileşiminin yoğun olduğu park, alle, meydan vb. yerlerde ağaçların odun yüküne bindirilmemesi, budamalarla hacimlerinin sürekli denetlenmesi
Eylem – 9.1.10	Sahil bandı ve diğer yoğun kullanımlı manzaraya açık alanlarda görsel derinliğin yeterli düzeyde tutulmasına imkan sağlayan bitkilendirme (ağaçlandırma) yapılması
Eylem – 9.1.11	Kenti çevreleyen otoyol ve çevre yollarının bitkilendirme projelerinin revizyonu, düzenli bakım, geliştirme ve onarım programlarının oluşturulması
Eylem – 9.1.12	Bitkilendirmelerin amaca göre çevresel zararları önleme (gürültü, toz kontrolü), iklim kontrolü (rüzgar, gölge vb), kötü manzara perdeleme vb. gibi işlevlere göre uygulanması
Eylem – 9.1.13	Mevcut mezarlıklarda planlı ağaçlandırma yapılması
Eylem – 9.1.14	Yaban hayvanlarının yaşam alanlarının arttırılması için, bitkilendirme ve ağaçlandırma çalışmalarında uygun türlerin tercih edilmesi

HEDEF – 10: Doğal ve İnsan Kaynaklı Riskleri Azaltmak ve Kentsel Dayanıklılığı Artırmak

Doğal ve insan kaynaklı riskler hem açık ve yeşil alanlar hem de insan hayatı üzerinde tehdit oluşturmaktadır. Sentez çalışmasında yeşil alanlar üzerinde doğal ya da insan kaynaklı olarak ortaya çıkan riskler; iklim krizi, taşkın, yangın, heyelan, erozyon, kuraklık, tsunami, kentsel yayılma ve vandalizm olarak belirlenmiştir. Ayrıca afet sonrası kullanım için belirlenen afet toplanma alanlarının yeşil alanlar üzerindeki etkileri de risk olarak değerlendirilmektedir. Ancak doğal afetler insan hayatı üzerinde de büyük tehdit oluşturmaktadır. Sentez çalışmasının sonuçları afet toplanma alanlarının büyük kısmının açık ve yeşil alanlarda bulunduğunu ortaya koymuştur. Kuşkusuz afet toplanma alanlarının sayısı artırılmalı ve nitelikleri geliştirilmelidir. Yoğun kullanım baskısının parklardaki afet toplanma alanları için oluşturacağı risk göz önünde bulundurulmalı, planlama ve tasarım buna göre yapılmalıdır.

Bu kapsamda belirlenen strateji ve eylemler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 3-11: Hedef-10'un Strateji ve Eylemleri

STRATEJİ – 10.1: Açık ve yeşil alanların doğal afetlere dayanıklı (altyapı vb) tasarlanması ve afet sonrasında toplanma, acil yardım, tahliye ve lojistik için kullanılacak açık ve yeşil alanların yaygınlaştırılması	
Eylem – 10.1.1	Parkların depreme hazırlıklı hale getirilmesi
Eylem – 10.1.2	Parkların olağanüstü durumlarda (deprem, sel, yangın, afet vb.) toplanma yeri olarak kullanılma durumunun tasarımlarda dikkate alınması, çeşme ve tuvalet gibi donatıların artırılması
STRATEJİ – 10.2: Kuvvetli rüzgar ve fırtına sonrası sahil parklarında ortaya çıkan su basmalarının ve zararlarının önlenmesi	
Eylem – 10.2.1	Riskli ve kritik yerlerde dalga kıran ve yeşil alanlarda alınabilecek mekanik önlemler, drenaj ve tür seçimi ağırlıklı ıslah projelerinin geliştirilmesi
STRATEJİ – 10.3: Sel ve taşkın risklerine karşı dere yataklarının doğal niteliklerinin yeniden kazandırılması ve dere kıyısı vejetasyonlarının korunması, geliştirilmesi için ıslah çalışmalarının ekolojik yöntemlerle yapılması	
Eylem – 10.3.1	Dere ıslah ve lineer yeşillendirme çalışmalarının ekolojik ve bütünsel olarak projelendirilmesi

HEDEF – 11: Yeşil Alanlara Aidiyet Duygusunu Güçlendirmek için Toplumsal Katılımı Sağlamak ve Çevre Bilincini Artırmak

Açık ve yeşil alanların sürdürülebilirliği konusunda toplumsal aidiyet önemli rol oynamaktadır. Aidiyet; birey ve toplulukların kamusal alanları sahiplenmesini, temiz tutmasını, bakımı için hizmet talep etmesini, diğerlerinin güvenliğine katkıda bulunmasını sağlamaktadır. Aidiyet duygusu tasarım ve planlama süreçlerine toplumsal katılım sağlanması ve toplumda çevre bilinci ile ilgili farkındalığın yükselmesi ile güçlendirilmelidir.

Bu kapsamda belirlenen strateji ve eylemler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 3-12: Hedef-11'in Strateji ve Eylemleri

STRATEJİ – 11.1: Doğa, yaban hayatı, çevre ve kentli bilinci gibi konularda katılım, farkındalık, gönüllülük ve bilinçlendirme çalışmaları yapılması

Eylem – 11.1.1 Yeşil alanlarda gönüllülük geliştirilerek aidiyet duygusunun güçlendirilmesi

STRATEJİ – 11.2: Yeşil alanların tasarlanması ve planlanması süreçlerine katılımcılık adımının entegre edilmesi

Eylem – 11.2.1 Atölye, etkinlik, eğitim, sempozyum, çalıştay, yarışma gibi katılım etkinliklerinin düzenlenmesi

HEDEF – 12: Kentliler Arasındaki Sosyal Uyum Güçlendirmek ve Sosyal Adaleti Sağlamak

İstanbul, nüfusu artmakta olan bir şehirdir. Nüfus artışının en önemli nedenleri arasında yer alan göç ise çeşitli toplumsal sorunlar yaratmaktadır. Göçle kente gelen nüfusun kent yaşamına uyumunda yaşanan zorluklar ise kendini en çok kamusal alanda göstermektedir. Kamusal alandaki bir diğer sosyal sorun ise fiziki dezavantajlı gruplarca yaşanmaktadır. Kırılgan nüfusu oluşturan bu grupların açık ve yeşil alanları güvenli ve konforlu bir şekilde kullanabilmesi tüm kentli grupları arasında sosyal adaleti sağlayacaktır. Açık ve yeşil alanlardaki düzenlemeler kentliler arasındaki sosyal uyumu güçlendirmeye ve sosyal adaleti sağlamaya yardımcı olmalıdır.

Bu kapsamda belirlenen strateji ve eylemler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 3-13: Hedef-12'nin Strateji ve Eylemleri

STRATEJİ – 12.1: Yeşil alanlara, kentte farklı kültürlerin bir araya gelebileceği diyalog mekânı niteliği kazandırılması	
Eylem – 12.1.1	Göçmenler ve kentliler arasındaki uyumu sağlayacak kültürel etkinliklerin düzenlenmesi
Eylem – 12.1.2	Yeşil alanlarda toplumun farklı kesimlerini bir araya getirecek sanatsal-kültürel organizasyon ve etkinliklerin düzenlenmesi
STRATEJİ – 12.2: Yeşil alanların tasarımında, kırılgan gruplar başta olmak üzere kullanıcıların güvenlik ve konforunu sağlayacak uygulamaların belirlenmesi ve önceliklendirilmesi	
Eylem – 12.2.1	Yeşil alanlarda yeterli aydınlatma, güvenlik görevlisi, kamera sistemi, panik butonu vb ek tedbirlerin alınması
Eylem – 12.2.2	Engelli, yaşlı kullanıcılar için uygun yönlendirme sistemlerinin yaygınlaştırılması
Eylem – 12.2.3	Yeşil alan kullanımı artırmak ve sürekliliği sağlamak için sanatsal-kültürel organizasyon ve etkinliklerin düzenlenmesi

HEDEF – 13: İyi Yönetişim Prensiplerine Dayalı Yeşil Alan Yönetim Sistemi (YAYSİS) Oluşturmak, Güncel Tutmak, Geliştirmek ve Yaygınlaştırmak

Çalışma sürecindeki analiz ve sentez aşamaları ile düzenlenen katılım etkinlikleri, şehir genelinde açık ve yeşil alanların yönetiminin geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Açık ve yeşil alanların korunması, geliştirilmesi ve artırılması için konuyu her açıdan ele alan kapsayıcı bir yönetim sistemi gerekmektedir. Konu ile ilgili yetkinin farklı kurumlara dağılmış olmasının yönetimde yarattığı karmaşa çözümlenmelidir. Güncel planlama yaklaşımlarının vazgeçilmezi olan katılımcılık ve şeffaflık ilkeleri gereği, kentte yaşayanların da yönetimde söz sahibi olması sağlanmalıdır. Tüm bu paydaşlar grubu merkezi yönetimi, ilçe belediyelerini ve kamuyu temsil eden sivil toplum kuruluşlarını kapsamaktadır. İBB iç birimlerinin kendi arasında, İBB ile ilçe belediyeleri, merkezi yönetim kurumları ve sivil toplum kurumları arasında eşgüdüm sağlanması ve işbirlikleri kurulması hedeflenmelidir. Açık ve yeşil alanların yönetiminin bahsi geçen tüm paydaşlarla birlikte işbirliği içinde yürütülmesi gerekliliği ise iyi yönetim prensipleri ile mümkündür. İyi yönetim kavramı paydaşlarla işbirliği kadar veri yönetimini ve finansal sürdürülebilirliği de kapsamaktadır.

Bu kapsamda belirlenen strateji ve eylemler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

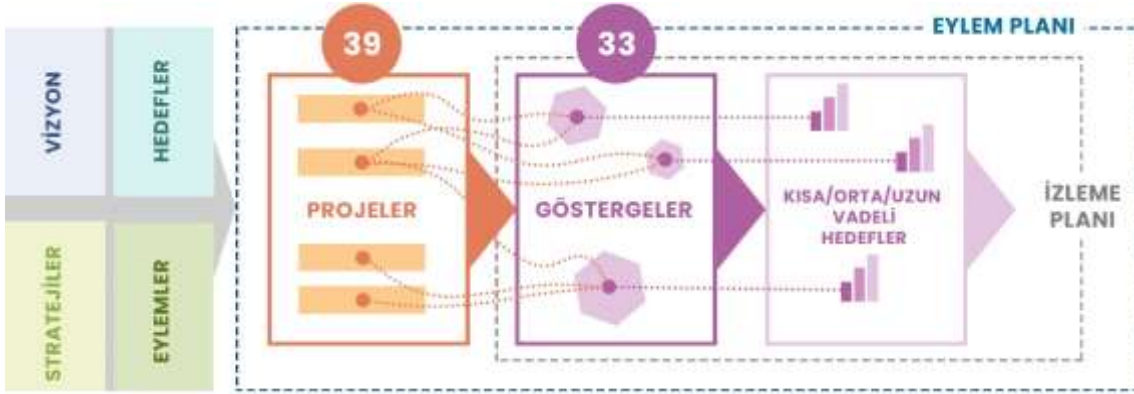
Tablo 3-14: Hedef-13'ün Strateji ve Eylemleri

STRATEJİ – 13.1: Katılımcılık, hesap verilebilirlik ve şeffaflık ilkelerinin benimsenmesi	
Eylem – 13.1.1	İBB tarafından yapılan ve yapılacak olan faaliyetlerin düzenli periyotlarla kamuya açıklanması
Eylem – 13.1.2	Yeşil alanların planlanmasında katılımcı bütçe uygulanması
STRATEJİ – 13.2: Yeşil alanların tanımı, kullanımı ve korunmasına yönelik yasal düzenlemelerin yapılması ve süreçlerin yürütülmesi	
Eylem – 13.2.1	Kamusal kullanım dışındaki yeşil alanların (kamu kurumları, üniversiteler, konut bahçeleri vb.) tanımı, kullanımı ve korunmasıyla ilgili İmar Yönetmeliği'ne hükümler koyulması
Eylem – 13.2.2	Tüm kamusal alanların (okul, camii, spor tesisi gibi) pasif kaldığı zaman aralıklarında aktif kullanımın sağlanması için ilgili kurumlarla işbirliklerinin yapılması
Eylem – 13.2.3	Tarihi korular, mezarlıklar ve bostanlar ile bazı kent parklarının sit alanı olarak tescili için başvuru yapılması
Eylem – 13.2.4	Kadastral boşluktaki mevcut yeşil alanların park-bahçe-yeşil alan olarak kadastro tescillerinin yapılması
STRATEJİ – 13.3: Yeşil alanların finansal sürdürülebilirliği için bütçelerin artırılması ve kaynak geliştirilmesi	
Eylem – 13.3.1	Kamusal edinimi kolay olmayan bölgelerde kamulaştırma süreci için Emlak Müdürlüğü ile koordinasyon sağlanması
Eylem – 13.3.2	Daire Başkanlığı bünyesinde, fon ve kaynak teminiyle ilgili projelerin geliştirilmesi için bir birim kurulması
Eylem – 13.3.3	Yeşil alanlarda gönüllülük geliştirilerek vandalizmin azalmasının sağlanması
Eylem – 13.3.4	Yeşil alanların özgün kimliklerine yönelik hediyelik eşya gibi ürünler tasarlanarak, bunların satışının yapılması
Eylem – 13.3.5	Belirlenen parklarda, kendi içinde yönetiminin sağlanması için tüzel kişiliği olan nitelikli bir alan yönetim modelinin uygulanması
Eylem – 13.3.6	Açık ve yeşil alanlarda yasal izni olan satışlar haricinde kontrolsüz seyyar satıcılara izin verilmeyerek, İBB'nin ilgili birimlerince denetimin ve satışların sağlıklı yürütülmesinin sağlanması
STRATEJİ – 13.4: Kurumlararası eşgüdümü sağlayan, tüm paydaşların temsil edildiği bir üst kurul (YAYSİS-GGY) kurulması, yönetimi ve organizasyon belgesinin tanımlanması	
Eylem – 13.4.1	YAYSİS-GGY üst kurulu çalışmaları için yürütücü kurumun belirlenmesi ve ön çalışmalar için yetkilendirilmesi
Eylem – 13.4.2	YAYSİS-GGY üst kurulunun yetki, görev, örgütlenme/organizasyon şeması, çalışma prensipleri, alt kurulları/komisyonları, bütçe vb. konuları içeren yönergesinin oluşturulması
Eylem – 13.4.3	YAYSİS-GGY Üst Kurulunun Yönergesinin yürürlüğe girmesinin sağlanması
Eylem – 13.4.4	YAYSİS-GGY üst kurulunun ilk toplantısının yapılması. Üst kurul yönetim ve yürütmesinin belirlenmesi, alt kurul/komisyonların üyelerinin belirlenmesi ve görevlendirilmesi. Alınan kararların uygulamaya sokulması

3.4. EYLEM PLANI

İstanbul'un açık ve yeşil alanlar yaklaşımı çerçevesinde belirlenen vizyonun ve hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için somut adımlar atılmasına ihtiyaç vardır. Bu kapsamda belirlenen projeler ile bu projelerin; takvimi, paydaşları ve uygulama alanları belirlenerek, uygulama sonrasında izleme – değerlendirmesinin yapılması ve hedeflere olan katkısının ölçülebilmesi süreci eylem planını oluşturmaktadır. 2024 – 2030 – 2050 hedef yılları gözetilerek oluşturulan eylem planı bu başlık altında açıklanmaktadır.

Şekil 3-3: Eylem Planı Metodolojisi

3.4.1. Projeler

Eylem planı kapsamında 4 temaya yönelik 39 proje belirlenmiştir. Bu projelerin bir kısmı uygulama sürecinde olup, bir kısmı fikir aşamasındadır. Belirlenen projeler, ilgili olduğu hedefler ve göstergeler, uygulama süresi, uygulama alanı, sorumlu birim ve paydaşlar doğrultusunda detaylı olarak anlatılmaktadır.

Aşağıdaki tabloda, temalarına ve konularına göre sınıflandırılmış projelerin listesine yer verilmektedir.

Tablo 3-15: Eylem Planı Kapsamında Belirlenen Projeler ve İlişkili Olduğu Stratejiler / Çevresel – Ekolojik Teması

	PROJE ADI	İLGİLİ STRATEJİLER					UYGULAMA ALANI
1	Tarihi Kırkçeşme Su Yolu Master Planı	S-1.5	S-2.3	S-4.2	S-5.1	S-7.2	Haliç Kıyıları, Kırkçeşme Su Yolu, Kuzey Ormanları ve Karadeniz Kıyıları
2	Biyolojik Çeşitliliğin Artırılması	S-1.3	S-1.4	S-2.3	S-2.4	S-4.2	İl Geneli
3	Kent Bitkileri Üretim Alanları	S-5.1	S-7.1				Yıldız Korusu, Florya Kent Ormanı, Beykoz Korusu, Büyükdere Fidanlığı
4	İSKİ İçme Suyu Havzalarının Ağaçlandırılması	S-1.5	S-2.1				Ömerli, Terkos, Büyükçekmece ve Darlık İçme Suyu Havzaları
5	İstanbul Geneli Eski Maden Sahalarının Ağaçlandırılması	S-1.3					Beykoz, Şile ve Silivri İlçeleri
6	Kent İçinde Uygun Alanların Ağaçlandırılması	S-4.1	S-4.2	S-6.2	S-9.1		İl Geneli
7	Mezarlıkların Ekolojik Durumunun Tespiti ve Gerekli Alanlarda Ağaçlandırma Yapılması	S-6.2	S-9.1				İl Geneli
8	Yeşil Çatılı ve Yağmur Bahçeli Kamu (İBB) Binaları	S-4.2	S-6.2				İBB'ye ait kamu yapıları ve bahçeleri
9	Geçirimli Yüzeyler Projesi	S-4.2	S-6.2	S-9.1			İl Geneli
10	Yenilenebilir Enerji Projeleri	S-6.1	S-6.2				Belirlenen parklar, açık otoparklar, itfaiye istasyonları, katı atık arıtma tesisi ve düzenli depolama alanlarının, hayvan barınaklarının ve İBB hizmet binalarının çatıları
11	Kendine Yeten Yeşil Alanlar Projesi	S-4.2	S-6.1	S-6.2			İl Geneli
12	Yeşil Tuvalet Projesi	S-5.2	S-6.1	S-6.2	S-10.1		İl Geneli

Tablo 3-16: Eylem Planı Kapsamında Belirlenen Projeler ve İlişkili Olduğu Stratejiler / Planlama – Tasarım Teması

	PROJE ADI	İLGİLİ STRATEJİLER						UYGULAMA ALANI
13	Yaşam Vadileri	S-2.3	S-2.4	S-3.3	S-4.2	S-10.3		İl Geneli
14	Cep Parklar	S-3.1	S-3.2	S-3.3	S-3.4	S-3.5	S-3.6	B, A, C Bölgeleri
15	Doğal Yaşam Parkları	S-2.1	S-5.1					Büyükçekmece ve Sarıyer İlçeleri
16	Yeşil Alanlarda Spor ve Fiziksel Aktivite Olanaklarının Çeşitlendirilmesi ve Artırılması	S-5.1	S-5.2	S-9.1				İl Geneli
17	Mahalle Parklarının Yaygınlaştırılması	S-3.1	S-3.2	S-3.3	S-3.4	S-3.5	S-3.6	B, A, C Bölgeleri
18	Paylaşımlı Kamusal Alan Uygulamaları	S-3.5	S-13.2					İl Geneli
19	Yayalaştırma Uygulamaları	S-4.1	S-4.2					İl Geneli
20	Peyzaj ve Park Tasarım Rehberi	S-6.2	S-8.2	S-8.3	S-9.1	S-13.2		İl Geneli
21	Mevcut Yeşil Alanların Ekolojik, İşlevsel ve Estetik Açından Rehabilitasyonu	S-6.2	S-9.1	S-10.1	S-10.2			İl Geneli
22	Anıt ve Korunmaya Değer Ağaçların Koruma ve Restorasyon Çalışmaları	S-7.3						İl Geneli
23	Koru ve Kent Ormanlarında Ekolojik Tabanlı Çalışmalar	S-7.4	S-8.1	S-8.2	S-8.3	S-9.1		Tarihi Korular ve Kent Ormanları
24	Ekolojik Peyzaj Dönüşümü	S-4.2	S-6.2	S-9.1	S-10.2	S-10.3		İl Geneli
25	Oyun Alanlarının Doğal Malzemelerle Dönüşümü	S-5.2	S-9.1					İl Geneli
26	Açık ve yeşil alanların kentin direncini artıracak şekilde düzenlenmesi	S-4.2	S-6.2	S-9.1	S-10.1	S-10.2	S-10.3	İl Geneli
27	Yaşlı Bireyler için Parklarda Oyun Alanları	S-5.1	S-5.2	S-9.1	S-12.1	S-12.2		C, B Bölgeleri

Tablo 3-17: Eylem Planı Kapsamında Belirlenen Projeler ve İlişkili Olduğu Stratejiler / Sosyal - Demografik Teması

	PROJE ADI	İLGİLİ STRATEJİLER					UYGULAMA ALANI
28	Toplumsal Farkındalık ve Bilinçlendirme Etkinlikleri	S-7.2	S-11.1	S-12.1			İl Geneli
29	Katılımcı Tasarım Uygulamaları	S-7.2	S-11.1	S-11.2	S-12.1	S-12.2	İl Geneli
30	Yeşil Alan Gönüllüleri Projesi	S-11.1	S-13.3				İl Geneli
31	Yeşil Alanlardan Memnuniyetin Ölçülmesi ve İzlenmesi	S-5.1	S-11.2	S-13.4			İl Geneli
32	Yeşil Alanlar Bellek Müzesi	S-8.1	S-11.1	S-12.1			İl Geneli
33	Taktiksel Şehircilik Uygulamaları	S-3.5	S-7.2	S-11.2	S-12.1	S-12.2	İl Geneli

Tablo 3-18: Eylem Planı Kapsamında Belirlenen Projeler ve İlişkili Olduğu Stratejiler / Yönetim – Finans Teması

	PROJE ADI	İLGİLİ STRATEJİLER						UYGULAMA ALANI
34	Akıllı Sulama ve Enerji Yönetimi Otomasyon Sistemleri	S-6.1	S-6.2					İl Geneli
35	Park Ağı Projesi	S-9.1	S-10.1					İl Geneli
36	İstanbul Aydınlatma Yönetmeliği	S-4.1	S-6.1	S-7.4	S-12.2	S-13.2		İl Geneli
37	Park Donatıları İleri Dönüşüm Atölyesi	S-9.1						Küçükçekmece ve Kartal Dönüşüm Atölyeleri
38	Parklar Senin Mobil Uygulaması	S-5.1	S-11.1	S-11.2	S-12.1	S-12.2	S-13.1	İl Geneli
39	YAYSİS Şefliği Kurulması	S-13.4						İl Geneli

PROJE – 1: Tarihi Kırkçeşme Su Yolu Master Planı

Kente su getirmek amacıyla İstanbul'un Kuzey Ormanları'ndan başlayarak Tarihi Yarımada'ya ulaşan, Fatih, Eyüpsultan, Gaziosmanpaşa, Sultangazi ve Sarıyer ilçe sınırları dâhilinde bulunan Tarihi Kırkçeşme Su Yolları, mevcut aktif ve pasif yeşil alanları birbirine bağlayabilecek, doğa yürüyüşü ve bisiklet için potansiyele sahip, koruma altındaki bir güzergâhtır. Bu güzergâhın koruma yaklaşımıyla beraber halkın kullanımına açılması, Tarihi Kırkçeşme Su Yolu'nun bilinirliğini artıracak ve kentin yeşil sisteminin aktif olarak da kuzey ormanlarına bağlantısı sağlanmış olacaktır.

Yaklaşık 45 km uzunluğunda, 15 metrelik koruma bandı ile korunan kesimi ilk etapta aktif bir doğa yürüyüşü ve bisiklet güzergâhına dönüştürülebilir, Kemerburgaz Kent Ormanı'na da Sultangazi, Gaziosmanpaşa ve Haliç – Alibeyköy aksından bağlantı sağlanabilir. Ayrıca güzergâh üzerinde bulunan tarihi su yapıları da restore edilerek insan erişimine açılabilir, bu sayede kentin çok önemli bir bileşeni olan su altyapısının tarihi de göz önüne çıkarılabilir.

Tarihi Kırkçeşme Su Yolu Projesi; Haliç Kıyıları, Kırkçeşme Su Yolu, Kuzey Ormanları ve Karadeniz Kıyıları olmak üzere 4 etap şeklinde ele alınmıştır. Projenin ilk etabı olan Haliç Kıyıları, 20.01.2020 tarihinde ilan edilen yarışma ile çalışılmaya başlanmış olup, diğer etaplarla birlikte projenin 2024 yılı içerisinde tamamlanması programlanmıştır. Proje ile Tarihi Kırkçeşme Su Yolları'nın korunması ve yerleşim alanlarını Kuzey Ormanları'na bağlayan bir rekreasyon aksı oluşturulması amaçlanmıştır.

Tablo 3-19: Tarihi Kırkçeşme Su Yolu Master Planı – Proje Künyesi

TEMA	ÇEVRESEL - EKOLOJİK
HEDEFLER	H-2. Mavi-yeşil altyapı sistemini oluşturmak için kentsel yeşil alanlar ile doğal/kırsal nitelikli alanlar arasında entegrasyonu sağlamak
	H-1. Doğal/kırsal nitelikli alanların ekosistem değerleri ve dengelerini koruyarak sürdürülebilirliğini sağlamak, kente sağladığı ekosistem hizmetlerini geliştirmek
	H-4. Kent genelindeki açık ve yeşil alanları bağlantılı ve bütüncül bir ağ olarak planlamak
STRATEJİLER	S-1.5. Sulak alanların korunması
	S-2.3. Kent genelindeki açık ve yeşil alanların, mavi - yeşil alt yapı sistemi bileşenleri bağlamında "çekirdek bölgeler, tampon bölgeler, bağlantılar ve bağlantı noktaları" olarak ele alınması

Tarihi Kırkçeşme Su Yolu Master Planı – Proje Künyesi (devam)

STRATEJİLER	S-4.2. Mevcut mavi ve yeşil altyapı unsurlarını dikkate alarak, yeni planlamalarda yeşil koridorlar ile bütüncül bir kentsel yeşil alan sistemi oluşturulması
	S-5.1. Açık ve yeşil alan türleri ile fonksiyon çeşitliliğinin bölgenin kültürel, coğrafi ve demografik yapısına uygun şekilde artırılması
	S-7.2. Etkinlik (sanatsal, sportif, kültürel vb.) yapılabilecek nitelikteki açık ve yeşil alanların artırılması
GÖSTERGELER	G-1. Kent içi (orman ve tarım dışındaki) açık ve yeşil alanların il yüzölçümüne oranı
	G-4. İl düzeyinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı
	G-10. Aktif yeşil alan miktarı
	G-11. Aktif yeşil alanlara 5 dakikada erişebilen sağlıklı yetişkin nüfus oranı
	G-12. Aktif yeşil alanlara 5 dakikada erişebilen dezavantajlı nüfus oranı
	G-13. Sağlıklı yetişkin nüfus için aktif yeşil hizmet alanının kentsel yerleşim alanına oranı
HEDEF YILI	Kısa Vadeli (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü, İBB Turizm Müdürlüğü, İSKİ, BİMTAŞ AŞ, İSTON AŞ, AĞAÇ AŞ, İlçe Belediyeleri
UYGULAMA ALANI	Haliç Kıyıları, Kırkçeşme Su Yolu, Kuzey Ormanları ve Karadeniz Kıyıları
PROJE ADIMLARI	Paydaşlar arasında koordinasyon sağlanması
	İlgili birimlerden gerekli bilgilerin temin edilmesi
	Swot analizi
	Master plan kararlarının ve eylem planının hazırlanması
	Planlanan rekreasyon alanları ile çevre bağlantıları ve ilgili ilçe'deki rekreasyon alanları arasında bağlantı kurulması
	Yürüyüş, koşu ve bisiklet için gerekli alanlarda zemin düzeltmelerinin yapılması
	Yönlendirme tabelalarının tasarlanması
	Çeşme ve WC gibi altyapı unsurlarının projelendirilmesi
	Giriş noktaları ve güzergâh üzerindeki bilgilendirme tabelalarının tasarlanması
	Tarihi su yolunun şehir içinde kalan yapılarında restorasyon çalışmasının yapılması için ilgili birimle iş birliğinin yapılması
	Su yapıları için bilgilendirme tabelalarının yapılması

PROJE – 2: Biyolojik Çeşitliliğin Artırılması

Biyolojik çeşitlik hem flora hem de fauna açısından değerlendirilmektedir. Proje kapsamında arı popülasyonu artırılarak bitki tür ve sayılarının yükseltilmesi ve bölünmüş ekosistemler arasında bağlantılar kurularak yaban hayvanları tür ve sayılarını açısından sürdürülebilirlik sağlanması hedeflenmiştir.

Bitkü tür ve sayılarının artırılmasında tozlaşmayı sağlayan arıların büyük önemi bulunmaktadır. Bu amaçla tekil arıların korunmasına, sayılarının artırılmasına ve arı koridorları oluşturulmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir. Bu çalışmalar 2024'e kadar 10 tane flora ve fauna gen koridoru oluşturulmasını ve 300 tane arı evi yerleştirilmesini kapsamaktadır. Ayrıca bahar ve yaz döneminde okul öncesi ve ilkokul öğrenci gruplarına arı koridorları gezdirilerek yapılan çalışmanın amacı ve arıların önemine ilişkin bilgilerin yardımcı materyallerle birlikte anlatılması planlanmaktadır.

İstanbul'da kuzey ormanlarını bölen Kuzey Marmara Otoyolu başta olmak üzere birçok doğal alanda ekosistem bölünmeleri oluşmuştur. Bu durum yaban hayatını tehdit etmektedir. Bu proje kapsamında fauna biyoçeşitliliği açısından, yeşil alanlarda barınan yaban hayatı için bölünmüş alanlar arasında ekolojik köprüler ve tüneller oluşturulması için çalışmalar yürütülecektir. 2024'e kadar 10 tane ekolojik geçiş yapılması hedeflenmektedir.

Tablo 3-20: Biyolojik Çeşitliliğin Artırılması – Proje Künyesi

TEMA	ÇEVRESEL - EKOLOJİK
HEDEFLER	H-1. Doğal/kırsal nitelikli alanların ekosistem değerleri ve dengelerini koruyarak sürdürülebilirliğini sağlamak, kente sağladığı ekosistem hizmetlerini geliştirmek
	H-2. Mavi-yeşil altyapı sistemini oluşturmak için kentsel yeşil alanlar ile doğal/kırsal nitelikli alanlar arasında entegrasyonu sağlamak
	H-4. Kent genelindeki açık ve yeşil alanları bağlantılı ve bütüncül bir ağ olarak planlamak
	H-11. Yeşil alanlara aidiyet duygusunu güçlendirmek için toplumsal katılımı sağlamak ve çevre bilincini artırmak
STRATEJİLER	S-1.3. Doğal ve kırsal ekosistem tahribatlarının saptanması ve giderilmesi
	S-1.4. Yaban hayatı için özgün habitatlar oluşturması dikkate alınarak, orman dokusu içindeki doğal açıklıkların korunması ve sürdürülmesi
	S-2.3. Kent genelindeki açık ve yeşil alanların, mavi - yeşil alt yapı sistemi bileşenleri bağlamında "çekirdek bölgeler, tampon bölgeler, bağlantılar ve bağlantı noktaları" olarak ele alınması
	S-2.4. Dere yataklarının doğal niteliklerinin yeniden kazandırılması ve dere kıyısı vejetasyonlarının korunması, geliştirilmesi için ıslah çalışmalarının ekolojik yöntemlerle yapılması
	S-4.2. Mevcut mavi ve yeşil altyapı unsurlarını dikkate alarak, yeni planlamalarda yeşil koridorlar ile bütüncül bir kentsel yeşil alan sistemi oluşturulması
	S-11.1. Doğa, yaban hayatı, çevre ve kentli bilinci gibi konularda katılım, farkındalık, gönüllülük ve bilinçlendirme çalışmaları yapılması
HEDEF YILI	Sürekli
PAYDAŞLAR	İBB Kentsel Ekolojik Sistemler Müdürlüğü Kent Ekosistemi ve Yaban Hayatı Şefliği, İBB Çevre Koruma Müdürlüğü, Üniversiteler
UYGULAMA ALANI	İstanbul'un tarihi koruları ve kent ormanları, Kuzey ormanları başta olmak üzere tüm bölünmüş doğal alanlar
PROJE ADIMLARI	Flora ve Fauna gen koridorlarının oluşturulması
	Koridorlara arı evleri yerleştirilmesi
	Ekolojik köprü ve tüneller için yer tespiti yapılması
	Ekolojik köprü ve tüneller için ilgili birimlerle koordinasyon sağlanması
	Ekolojik köprü ve tüneller için projelendirme ve uygulama

PROJE – 3: Kent Bitkileri Üretim Alanları

Bu proje ile Kentsel Ekolojik Sistemler Şube Müdürlüğü'nün sorumluluk alanlarında yer alan; Beykoz Korusu, Florya Atatürk Ormanı (İPA Yerleşkesi), Yıldız Korusu ve Atatürk Kent Ormanı'nda oluşturulması planlanan kentsel üretim alanlarının "Tohum ve Çelikten Üretim Projesi"nde kullanılması hedeflenmektedir. Buna ek olarak, proje kapsamında İstanbul genelindeki kreş ve okullarla iş birliği yapılarak çocukların toprakla buluşması için öneriler geliştirilmektedir.

Kentsel üretim alanlarında yetiştirilecek ürünlerin başta koru ve kent ormanlarında kullanılmasını sağlayarak, İstanbul genelinde yaygınlaştırılması hedeflenmektedir. Proje kapsamında su ve bakım ihtiyacı az olan fakat temini zor olan türlere dikkat çekerek bu türlerin üretilmesinin teşvik edilmesi, ekolojik ve ekonomik sürdürülebilirliğin sağlanması, "Hayatın Tohumu" olan her yaş grubundan çocuklarımızın, daha küçük yaşlardan üretime dayanan bir felsefeyi benimsemeleri ve doğa bilincine sahip olmaları amaçlanmaktadır.

Proje kapsamında;

- 2022 itibarıyla 4 olan kentsel üretim alanı sayısına 2024'e kadar 5 yeni alan eklenmesi,
- 2022 itibarıyla 16 olan Tohum ve çelikten üretilen İstanbul'un Doğal Bitki Türleri sayısına 2024'e kadar 15 tür eklenmesi
- 2024'e kadar 50 tür Tıbbi Aromatik Bitkinin tohum ve çelikten üretimine başlanması
- 2024'e kadar 1 adet çatı çiftliği tesis edilmesi hedeflenmektedir.

Tablo 3-21. Kent Bitkileri Üretim Alanları – Proje Künyesi

TEMA	ÇEVRESEL - EKOLOJİK
HEDEFLER	H-1. Doğal/kırsal nitelikli alanların ekosistem değerleri ve dengelerini koruyarak sürdürülebilirliğini sağlamak, kente sağladığı ekosistem hizmetlerini geliştirmek
	H-2. Mavi-yeşil altyapı sistemini oluşturmak için kentsel yeşil alanlar ile doğal/kırsal nitelikli alanlar arasında entegrasyonu sağlamak
	H-11. Yeşil Alanlara Aidiyet Duygusunu Güçlendirmek İçin Toplumsal Katılımı Sağlamak ve Çevre Bilincini Artırmak
STRATEJİLER	S-5.1. Açık ve yeşil alan türleri ile fonksiyon çeşitliliğinin bölgenin kültürel, coğrafi ve demografik yapısına uygun şekilde artırılması
	S-7.1. Kültürel miras niteliğinde olan tarihi bostanların yeniden özgün kullanımının sağlanması ve kent bostanlarının yaygınlaştırılması
HEDEF YILI	Kısa vade
PAYDAŞLAR	İBB Kentsel Ekolojik Sistemler Müdürlüğü Üretken Peyzaj Şefliği, Akademiler, Kreş, İlk ve Orta öğretim Kurumları
UYGULAMA ALANI	Yıldız Korusu, Florya Kent Ormanı, Beykoz Korusu, Büyükdere Fidanlığı, Yedikule Bostanları, İBB Bakırköy Ek Hizmet Binası
PROJE ADIMLARI	Kentsel üretim alanlarının artırılması
	Çatı çiftlikleri kurulması

PROJE – 4: İSKİ İçme Suyu Havzalarının Ağaçlandırılması

İçme suyu havzalarının ağaçlandırılması projesi, İSKİ sorumluluğunda bulunan Ömerli, Terkos, Büyükçekmece ve Darlık içme suyu havzalarını içeren master planların oluşturularak kamulaştırılacak alanlarda ağaçlandırma yapılmasını kapsamaktadır.

Alansal büyüklük olarak ele alındığında, yönetmelik ile koruma altına alınmış olan içme suyu havzalarının, İstanbul gibi yoğun ve çarpık kentleşmiş bir şehirde vaha görevi gördüğü fakat kentleşmenin getirdiği yapılaşma ve kötü kullanım baskısı altında olduğu bilinmektedir. İçme suyu havzalarında bulunan işgal, kontrolsüz kullanım ve tarımsal faaliyet kaynaklı suyun kirlenmesi gibi tehditlere karşı önlem alınması, yeşil alan miktarının ve ağaç varlığının artırılması amacıyla ağaçlandırma hareketi yürütülmektedir.

Proje kapsamında havzalara dikilen 4037 adet ağaca ek olarak 2030'a kadar 175000 adet ağaç daha dikilmesi hedeflenmektedir.

Tablo 3-22: İSKİ İçme Suyu Havzalarının Ağaçlandırılması – Proje Künyesi

TEMA	ÇEVRESEL - EKOLOJİK
HEDEFLER	H-1. Doğal/kırsal nitelikli alanların ekosistem değerleri ve dengelerini koruyarak sürdürülebilirliğini sağlamak, kente sağladığı ekosistem hizmetlerini geliştirmek H-2. Mavi-yeşil altyapı sistemini oluşturmak için kentsel yeşil alanlar ile doğal/kırsal nitelikli alanlar arasında entegrasyonu sağlamak
STRATEJİLER	S-1.5. Sulak alanların korunması S-2.1. Yer üstü, yer altı su kaynaklarının ve havzalarının korunması, ekolojik dengelerinin güçlendirilmesi
GÖSTERGELER	G-1. Kent içi (orman ve tarım dışındaki) açık ve yeşil alanların il yüzölçümüne oranı G-32. Yerleşim alanında İBB tarafından dikilen toplam ağaç sayısı
HEDEF YILI	Otra Vade (2030)
SORUMLU BİRİM	Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı
PAYDAŞLAR	İBB Kentsel Ekolojik Sistemler Müdürlüğü, İSKİ, Ağaç ve Peyzaj AŞ
UYGULAMA ALANI	Ömerli, Terkos, Büyükçekmece ve Darlık içme suyu havzaları
PROJE ADIMLARI	Master Planların oluşturulması Ağaç dikimlerinin planlanması

PROJE – 5: İstanbul Geneli Eski Maden Sahalarının Ağaçlandırılması

İstanbul genelinde, mülkiyeti orman idaresine ait eski maden sahalarının rehabilitasyon işleri; mevzuat gereğince İBB Çevre Koruma Müdürlüğü kontrolünde, İBB meclis kararı ile İSTAÇ tarafından yapılmaktadır. 2011-2019 yılları arasında rehabilitasyonu tamamlanan 4.209.152 m² alanda 296.093 adet fidan ile ağaçlandırma çalışmaları yapılarak bu alanlar doğal orman yapısına tekrar kazandırılmıştır. İSTAÇ tarafından 25.079.681 m² alanda yürütülen rehabilitasyon çalışmalarıyla İstanbul'un kuzeyinde yer alan orman varlığı, ekolojik yapısı ve yaban hayatının desteklenmesi sağlanacaktır. Proje kapsamında 2030 yılına kadar 139271 adet ağaç dikilmesi hedeflenmektedir.

Rehabilitasyonu tamamlanan eski maden sahalarında, gönüllülük esasıyla İstanbul halkına ve STK'lara katılım imkânları verilerek İBB Kentsel Ekolojik Sistemler Müdürlüğü, İBB Çevre Koruma Müdürlüğü ve İSTAÇ iş birliğinde yapılacak ağaçlandırma çalışmaları ile bu alanların sağlıklılaştırılarak İstanbul'un mevcut yeşil alanlarına katılması ve yaban hayatının desteklenmesi amaçlanmaktadır.

Tablo 3-23: İstanbul Geneli Eski Maden Sahalarının Ağaçlandırılması – Proje Künyesi

TEMA	ÇEVRESEL - EKOLOJİK
HEDEFLER	H-1. Doğal/kırsal nitelikli alanların ekosistem değerleri ve dengelerini koruyarak sürdürülebilirliğini sağlamak, kente sağladığı ekosistem hizmetlerini geliştirmek H-2. Mavi-yeşil altyapı sistemini oluşturmak için kentsel yeşil alanlar ile doğal/kırsal nitelikli alanlar arasında entegrasyonu sağlamak
STRATEJİLER	S-1.3. Doğal ve kırsal ekosistem tahribatlarının saptanması ve giderilmesi
HEDEF YILI	Sürekli
PAYDAŞLAR	İBB Kentsel Ekolojik Sistemler Müdürlüğü, İBB Çevre Koruma Müdürlüğü, İSTAÇ AŞ, Ağaç ve Peyzaj AŞ, Sivil Toplum Örgütleri, Gönüllü kurum ve kuruluşlar
UYGULAMA ALANI	İstanbul Geneli Eski Maden Sahaları (Beykoz, Şile ve Silivri İlçeleri)
PROJE ADIMLARI	İSTAÇ tarafından yürütülen rehabilitasyon işlerinin OGM'nin vermiş olduğu takvime göre yıllara sari tamamlanması Rehabilitasyonu tamamlanan alanlara OGM'nin belirlediği şekilde ağaç dikim programının oluşturulması ve İSTAÇ tarafında ihale sürecinin yürütülmesi Programı belirlenen ağaçlandırma sahaları için, İBB tarafından duyurularının yapılarak ağaçlandırma faaliyetlerine İstanbul halkının katılımının sağlanması

PROJE – 6: Kent İçinde Uygun Alanların Ağaçlandırılması

Kentsel yerleşim alanlarındaki yapılaşma yüzey ve ortam sıcaklıklarını artırmaktadır. Ortaya çıkan bu kentsel ısı adası etkisi yerleşik alanda yaşayanların yaşam standartlarını düşürmektedir. Ağaçların buharlaşma, güneş ışınlarını yansıtma ve güneş radyasyonunu bloke etme yoluyla bu etkiyi azaltmaktadır. Daha sağlıklı kentsel çevreler yaratılması için ağaçlandırma çalışmaları titizlikle yürütülmelidir.

Kent içi ağaçlandırmalarda uygun tür; büyüme hızı, düşük neme direnç, çiçeklenme, ömür süresi, formu, sonbahar renklenmesi, rüzgâra direnç, etkili gölgeleme, budamalara uygunluk, kent iklimine uyum, gövde formu, allerjen olmama, patojenlere direnç, kolay ve az bakım ihtiyacı gibi niteliklerle belirlenmelidir. Ayrıca kent içi yol ve meydanlarda ağaçlandırma yapılırken; taç büyüklüğü ve yüksekliği gibi nitelikler açısından ağaç türü dikkatle seçilmelidir. Tür seçiminde alanın kullanımı, büyüklüğü ve alanı çevreleyen yapıların niteliği analiz edilmelidir (Dirik, 2014).

Bu kapsamda kent içi yeşil alanlara 2021’de 55888 adet ağaç dikilmiştir. 2022’de dikilen ağaç sayısı güncellenmemiş olmasına rağmen her yıl yaklaşık 55000 ağaç dikileceği öngörülmektedir. 2024’te ise 56500 adet ağaç dikilmesi planlanmaktadır.

Tablo 3-24: Kent İçi Yeşil Alanların Ağaçlandırılması – Proje Künyesi

TEMA	ÇEVRESEL - EKOLOJİK
HEDEFLER	H-1. Doğal/kırsal nitelikli alanların ekosistem değerleri ve dengelerini koruyarak sürdürülebilirliğini sağlamak, kente sağladığı ekosistem hizmetlerini geliştirmek H-9. Mevcut açık ve yeşil alanların koruma, bakım, onarım ve geliştirme çalışmalarını planlamak
STRATEJİLER	S-4.1. Aktif yeşil alanlar arasında güvenli ve konforlu yaya bağlantılarının sağlanması S-4.2. Mevcut mavi ve yeşil altyapı unsurlarını dikkate alarak, yeni planlamalarda yeşil koridorlar ile bütüncül bir kentsel yeşil alan sistemi oluşturulması S-6.2. Kent içi açık ve yeşil alanların iklim değişikliğinin etkilerini azaltan, termal konfor artıran, iklim duyarlı sürdürülebilir peyzaj yöntemleriyle tasarlanması S-9.1. Mevcut yeşil alanların ekolojik, işlevsel, estetik işlevlerinin geliştirilmesi ve kullanıcı odaklı, kapsayıcı, ergonomik yeşil alanlar oluşturulması
GÖSTERGELER	G-31. Yerleşim alanında kişi başına düşen ağaç sayısı G-32. Yerleşim alanında İBB tarafından dikilen toplam ağaç sayısı
HEDEF YILI	Kısa Vadeli (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Kentsel Ekolojik Sistemler Müdürlüğü, İBB Çevre Koruma Müdürlüğü, İSTAÇ AŞ, Ağaç ve Peyzaj AŞ, Sivil Toplum Örgütleri, Gönüllü kurum ve kuruluşlar
UYGULAMA ALANI	Kent içi yeşil alanlar (İl Geneli)
PROJE ADIMLARI	Kent içinde ağaçlandırılacak uygun alanların belirlenmesi Ağaçlandırma faaliyetinin planlanması Ağaçlandırma için birimler arası koordinasyon ve işbirliklerinin ve ihale süreçlerinin yürütülmesi

PROJE – 7: Mezarlıkların Ekolojik Durumunun Tespiti ve Gerekli Alanlarda Ağaçlandırma Yapılması

Mezarlıklar literatürde ve Yaysis yapsamındaki envanter çalışmalarında açık ve yeşil alanların bir bileşeni olan pasif yeşil alanlar içinde değerlendirilmektedir. % 92,5'i İBB yetki ve sorumluluğunda bulunan mezarlık alanları 1.368 hektar büyüklük ile İstanbul'daki tüm açık ve yeşil alanların % 7,88'ini oluşturmaktadır. Kent içindeki eski mezarlıklar, rekreatif kullanıma katkısı olmamakla birlikte, yapılaşmış alan içinde büyük ağaçlar ve peyzaj barındırması sebebiyle ekosistem açısından değerlidir. Son yıllarda yapılan yeni mezarlıkların ise ağaçlandırılmamış olduğu ve büyük kısmının orman kadastrosundan alınarak açıldığı tespit edilmiştir. Orman alanlarından dönüştürülen mezarlık alanları tüm mezarlıklar içinde %20,7 oranındadır.

Tüm bu verileri göz önünde bulunduran bu proje ile; eski mezarlıkların kent ekolojisine katkılarının ortaya koyulması için ağaç ve peyzaj bakımından durumlarının belirlenmesi ve bakımlarının yapılması, yeni ve ağaçsız mezarlıklarda ise planlı ağaçlandırma çalışmaları yapılması planlanmaktadır.

Tablo 3-25: Mezarlıkların Ekolojik Durumunun Tespiti ve Gerekli Alanlarda Ağaçlandırma Yapılması – Proje Künyesi

TEMA	ÇEVRESEL - EKOLOJİK
HEDEFLER	H-1. Doğal/kırsal nitelikli alanların ekosistem değerleri ve dengelerini koruyarak sürdürülebilirliğini sağlamak, kente sağladığı ekosistem hizmetlerini geliştirmek
	H-9. Mevcut açık ve yeşil alanların koruma, bakım, onarım ve geliştirme çalışmalarını planlamak
STRATEJİLER	S-6.2. Kent içi açık ve yeşil alanların iklim değişikliğinin etkilerini azaltan, termal konfor artıran, iklim duyarlı sürdürülebilir peyzaj yöntemleriyle tasarlanması
	S-9.1. Mevcut yeşil alanların ekolojik, işlevsel, estetik işlevlerinin geliştirilmesi ve kullanıcı odaklı, kapsayıcı, ergonomik yeşil alanlar oluşturulması
GÖSTERGELER	G-31. Yerleşim alanında kişi başına düşen ağaç sayısı
	G-32. Yerleşim alanında İBB tarafından dikilen toplam ağaç sayısı
HEDEF YILI	Kısa Vadeli (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Kentsel Ekolojik Sistemler Müdürlüğü, İBB Çevre Koruma Müdürlüğü, İBB Mezarlıklar Müdürlüğü, İSTAÇ AŞ, Ağaç ve Peyzaj AŞ
UYGULAMA ALANI	Mezarlıklar (İl Geneli)
PROJE ADIMLARI	Kent içindeki eski mezarlıkların durum tespiti
	Kent içi eski mezarlıklarda ağaç ve peyzaj rehabilitasyonlarının yapılması
	Yeni mezarlıklarda planlı ağaçlandırma çalışmaları yapılması

PROJE – 8: Yeşil Çatılı ve Yağmur Bahçeli Kamu (İBB) Binaları

Küresel iklim değişikliği sebebiyle kentsel alanlarda ısı adası etkisi oluşmakta, yapı çevre ısıyı daha da yükseltmektedir. Günümüzde binalarda yapısal dönüşümlerle ısınmayı azaltacak, yenilenebilir enerji elde edilmesini sağlayacak ve su döngüsüne ve tasarrufuna katkı sağlayacak pek çok uygulama teknik olarak mümkün hale gelmiştir. Bu proje ile İBB'ye ait kamu yapılarında hem mavi yeşil altyapıya katkı sağlayacak hem de ısı adası etkisini azaltmaya katkı sunacak bu tip uygulamaların hayata geçirilmesi hedeflenmektedir.

Tablo 3-26: Yeşil Çatılı ve Yağmur Bahçeli Kamu (İBB) Binaları – Proje Künyesi

TEMA	ÇEVRESEL - EKOLOJİK
HEDEFLER	H-2. Mavi-yeşil altyapı sistemini oluşturmak için kentsel yeşil alanlar ile doğal/kırsal nitelikli alanlar arasında entegrasyonu sağlamak H-6. Kent içi açık ve yeşil alanları ekolojik etkinliğini artıracak ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltacak şekilde düzenlemek ve tasarlamak
STRATEJİLER	S-4.2. Mevcut mavi ve yeşil altyapı unsurlarını dikkate alarak, yeni planlamalarda yeşil koridorlar ile bütüncül bir kentsel yeşil alan sistemi oluşturulması S-6.2. Kent içi açık ve yeşil alanların iklim değişikliğinin etkilerini azaltan, termal konfor artıran, iklim duyarlı sürdürülebilir peyzaj yöntemleriyle tasarlanması
HEDEF YILI	Orta Vade (2030)
PAYDAŞLAR	İBB Yapı İşleri Şube Müdürlüğü
UYGULAMA ALANI	İBB'ye ait kamu yapıları ve bahçeleri
PROJE ADIMLARI	Uygulamanın yapılacağı uygun İBB yapılarının tespiti İş planının ve projelerin hazırlanması Etaplar halinde uygulamanın başlaması

PROJE – 9: Geçirimli Yüzeyler Projesi

Günümüzde iklim değişikliğinin kentsel yerleşik alanlarda yarattığı en büyük sorunlar aşırı yağış sonucu oluşan seller ve kuraklıktır. Yapılaşmış çevrede açık alanlarda kullanılan geçirimsiz zemin malzemeleri yağışlarla düşen suyun yer altı sularına karışmadan akıp gitmesine sebep olmakta ve su baskınları yaratmaktadır. Tüm bu olumsuzlukları azaltmak için kentsel açık ve yeşil alanlarda zemin malzemeleri geçirimli malzemelere dönüştürülmelidir. Bu proje ile açık otoparkların, yaya ve taşıt yollarının ve meydanların –açık kamusal alanların- zemin malzemelerinin geçirgen malzemelere dönüştürülmesi hedeflenmektedir. Bahsi geçen açık kamusal alanlarda geçirgen yüzey oranı bilinmediğinden, proje kapsamından ilk olarak bu oran tespit edilmelidir. Sürecin devamında her alan için ilgili birimle koordinasyon sağlanmalı ve kaplama dönüşümleri için projelendirme ve uygulama yapılmalıdır.

Tablo 3-27: Geçirimli Yüzeyler Projesi – Proje Künyesi

TEMA	ÇEVRESEL - EKOLOJİK
HEDEFLER	H-4. Kent genelindeki açık ve yeşil alanları bağlantılı ve bütüncül bir ağ olarak planlamak
	H-6. Kent içi açık ve yeşil alanları ekolojik etkinliğini artıracak ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltacak şekilde düzenlemek ve tasarlamak
STRATEJİLER	S-4.2. Mevcut mavi ve yeşil altyapı unsurlarını dikkate alarak, yeni planlamalarda yeşil koridorlar ile bütüncül bir kentsel yeşil alan sistemi oluşturulması
	S-6.2. Kent içi açık ve yeşil alanların iklim değişikliğinin etkilerini azaltan, termal konfor artıran, iklim duyarlı sürdürülebilir peyzaj yöntemleriyle tasarlanması
HEDEF YILI	Orta Vade (2030)
PAYDAŞLAR	İBB Yapı İşleri Şube Müdürlüğü, İBB Altyapı Koordinasyon Şube Müdürlüğü, İBB Avrupa ve Anadolu Yakası Yol Bakım ve Onarım Şube Müdürlüğü, İBB Altyapı Projeler Şube Müdürlüğü, İBB Emlak Şube Müdürlüğü, İSPARK AŞ, İSFALT AŞ, İlçe Belediyeleri
UYGULAMA ALANI	Açık otoparklar, sert zeminli parklar, yaya yolları ve meydanlar
PROJE ADIMLARI	Geçirimli yüzey oranının tespit edilmesi
	Yetkili kurum ve birimlerle koordinasyon sağlanması
	Projelendirme ve uygulama

PROJE – 10: Yenilenebilir Enerji Projeleri

Enerjinin etkin kullanılması, israfının önlenmesi, enerji maliyetlerinin ekonomi üzerindeki yükünün hafifletilmesi ve çevrenin korunması için enerji kaynaklarının ve enerjinin kullanımında verimliliğin artırılmasına yönelik 5627 sayılı “Enerji Verimliliği Kanunu” hazırlanmıştır. Bu kanun kapsamında yayınlanan ikincil mevzuatlar (yönetmelik, tebliğ, genelge vb.), enerji verimliliği ve enerji yönetimi konularında kamu kurum ve kuruluşu olarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi’ne çeşitli sorumluluklar getirmektedir.

Bu proje ile İBB’nin enerji talebini yenilenebilir enerji sistemleri ile sağlamak, iklim değişikliğinin olası etkileri ile mücadele etmek için yenilenebilir enerji sistemleri kurarak farkındalığı artırmak amaçlanmaktadır. Proje kapsamında belirlenen parklarda, açık otoparklarda, itfaiye istasyonlarında, katı atık arıtma tesisi ve düzenli depolama alanlarında, hayvan barınaklarında ve İBB hizmet binalarının çatılarında toplam 24.950

kWp değerinde GES kurulması planlanmaktadır. Bu projenin alt projeleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 3-28: Yenilenebilir Enerji Projeleri – Proje Künyesi

TEMA	ÇEVRESEL - EKOLOJİK
HEDEFLER	H-6. Kent içi açık ve yeşil alanları ekolojik etkinliğini artıracak ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltacak şekilde düzenlemek ve tasarlamak
STRATEJİLER	S-6.1. Açık ve yeşil alanlarda yeşil enerji kullanılması ve etkin enerji tasarımının yaygınlaştırılması S-6.2. Kent içi açık ve yeşil alanların iklim değişikliğinin etkilerini azaltan, termal konfor artıran, iklim duyarlı sürdürülebilir peyzaj yöntemleriyle tasarlanması
GÖSTERGELER	G-24. Yenilenebilir Enerji Kurulu Güç Miktarı G-25. Kurulan Güneş Enerji Santrallerinin Sayısı G-26. ISO 50001 Enerji Yönetimi Standartı Alan Bina Sayısı G-29. İBB sorumluluğundaki yeşil alanlarda sürdürülebilir peyzaj uygulamaları yapılan yeşil alan oranı
HEDEF YILI	Kısa Vade (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Enerji Yönetim ve Aydınlatma Müdürlüğü
UYGULAMA ALANI	Belirlenen parklar, açık otoparklar, itfaiye istasyonları, katı atık arıtma tesisi ve düzenli depolama alanların, hayvan barınakların ve İBB hizmet binalarının çatıları
ALT PROJELER	“procuRE: Binalarda %100 Yenilenebilir Enerji Kullanımında Yenilikçi Çözümlerin Tedariki” Projesi Circular PSP Neutral Path Sürdürülebilir Enerji ve İklim Planı (SECAP) Enerji Etkin Parklar Binalarda Iso 50001: 2018 Enerji Yönetim Sistemi Standardının Kurulması İBB Tesislerinde Enerji Verimliliğini Artırıcı Projeler

“procuRE: Binalarda %100 Yenilenebilir Enerji Kullanımında Yenilikçi Çözümlerin Tedariki” Projesi

Avrupa Komisyonu’nun H2020 PCP çağrısı kapsamında desteklenen “procuRE: Binalarda %100 Yenilenebilir Enerji Kullanımında Yenilikçi Çözümlerin Tedariki” projesi “Düşük Karbon ve İklim Dirençli Gelecek” başlığı altında 7 ülkede (Slovenya, İspanya, Almanya, Portekiz, İsrail, Türkiye, İtalya) bulunan 9 ortak ile yürütülmektedir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin ve Özyeğin Üniversitesi’nin ortak olarak yer aldığı proje, İstanbul’un da aralarında bulunduğu 6 farklı şehirden seçilmiş mevcut kamu binalarına yenilikçi teknolojiler ve özgün çözümler uygulanarak binaların enerji ihtiyacının %100 yenilenebilir enerji ile karşılanmasını kapsamaktadır.

Bu proje ile iklim değişikliği etkilerine karşı yenilenebilir enerji sistemleri ile kentin dayanıklılığını sağlamak, yenilenebilir enerjinin sürdürülebilirliğini, kullanılabilirliğini ve farkındalığını artırmak amaçlanmaktadır.

Tablo 3-29: “procuRE: Binalarda %100 Yenilenebilir Enerji Kullanımında Yenilikçi Çözümlerin Tedariki” Projesi – Proje Künyesi

TEMA	ÇEVRESEL - EKOLOJİK
HEDEFLER	H-6. Kent içi açık ve yeşil alanları ekolojik etkinliğini artıracak ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltacak şekilde düzenlemek ve tasarlamak
STRATEJİ	S-6.1. Açık ve yeşil alanlarda yeşil enerji kullanılması ve etkin enerji tasarımının yaygınlaştırılması
GÖSTERGELER	G-24. Yenilenebilir Enerji Kurulu Güç Miktarı G-25. Kurulan Güneş Enerji Santrallerinin Sayısı
HEDEF YILI	Kısa Vade (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Enerji Yönetimi ve Aydınlatma Müdürlüğü, İBB Yeşil Alan Tesisler ve Yapım Müdürlüğü, İBB Kentsel Ekolojik Sistemler Müdürlüğü, Barcelona Belediyesi (AMB)(İspanya, Barcelona), Savinjska, Šaleška ve Koroška Bölgesi Enerji Ajansı (KSENA)(Slovenya), EMPIRICA İletişim ve Teknoloji Araştırmaları Derneği (Almanya, Bonn), Nürnberg Şehri - Bina Departmanı, Belediye Enerji Yönetimi (Almanya, Nürnberg), El’ad Belediyesi (İsrail, El’ad), Porto Belediyesi Enerji Ajansı (Portekiz, Porto), EURAC (İtalya, Bolzano), Özyeğin Üniversitesi
UYGULAMA ALANI	Belirlenen parklar, açık otoparklar, itfaiye istasyonları, katı atık arıtma tesisi ve düzenli depolama alanların, hayvan barınakların ve İBB hizmet binalarının çatıları
PROJE ADIMLARI	Uluslararası açık pazar etkinliklerinin yapılması Farklı paydaşların bir araya gelebileceği etkinliklerin düzenlenmesi 2023-2024 yılı iş paketlerinin oluşturulması

Circular PSP

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Park, Bahçe ve Yeşil Alanlar Daire Başkanlığı’nın ilk kez lider alıcı rolü ile proje ortakları arasında yer aldığı, Avrupa Birliği’nin Ufuk Avrupa (Horizon Europe) Programı tarafından fonlanan Circular PSP Projesi, 01.01.2023 tarihinde başlayacak olup; 9 ülkeden 12 paydaşın katılımı 40 ay sürecektir. Proje kapsamında Avrupa çapında yenilikçi döngüsel ekonomi çözümlerini daha hızlı ve geniş kapsamlı planlamak, tedarik etmek ve uygulamak için iş süreç ve akışlarının desteklenmesi amaçlanmaktadır.

Proje kapsamında İBB tarafında aşağıdaki çalışmaların yapılması planlanmaktadır:

- İBB binalarını enerji dostu hale getirilmesi, binalar için yeşil sertifika sistemi (YES-TR) uygulaması ve enerji verimliliği politikalarının enerji tüketim verileri ile uygulanması ve takip edilmesi,
- Su döngüsü alanındaki veri yönetimi konularında ortaya çıkan sorunlara karşı, suyun sürdürülebilir yönetiminin sağlanmasına yönelik çözümler geliştirilmesi
- Sürdürülebilir kaynak verimliliği için kullanılmayan ve atık suda bulunan değerli kaynakların yakalanarak kullanılması,
- İBB bünyesinde kullanılan bilgisayar, telefon, tablet, kalorifer kazanı, klima gibi elektronik ürünlerin mal envanteri ve yönetiminin daha etkin hale getirilmesi,
- Türkiye kamu sektörünün ISO 50001 Standartlarının İBB binalarına entegre edilmesi, bu çerçevede elektronik ve enerji kullanan mallara ilişkin bir listenin güncel tutulması.

Neutral Path

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Avrupa Komisyonu Ufuk Avrupa Programı *“Pozitif Temiz Enerji Bölgeleri (PCED)” HORIZON-MISS-2021-CIT-02-04* başlığı altındaki *İklim nötr ve Akıllı Şehirler Misyonunun uygulanmasını destekleyecek Araştırma ve Yenilik Eylemleri (HORIZON-MISS-2021-CIT-02)* teklif çağrısına Neutral Path Projesi ile katılım sağlayacaktır.

Katılımcı ve insan odaklı ilkelerle tasarlanan ve uygulanan **Pozitif Temiz Enerji Bölgeleri**’nin, şehirlerin iklim nötrlüğüne dönüşümüne önemli ölçüde katkıda bulunacağı öngörülmektedir. Bu proje ile uygun maliyetli ve uygulanabilir çözümler ile 2030 için hedeflenen emisyon seviyesine ulaşma sürecinin hızlanmasına katkı sağlayacaktır.

Kentsel dönüşüm projelerinde, güçlü deneyime sahip ve 2030 yılında iklim nötr olma hedefine büyük önem veren Dresden/Almanya ve Zaragoza/İspanya, tasarım aşamasından uygulamaya ve değerlendirme aşamalarına kadar Deniz Feneri (Lighthouse) Şehirler olarak rol alacaklar. Her iki şehir de Avrupa Birliği düzeyinde daha hızlı ölçeklendirme ve tekrarlanabilirliği teşvik etmek amacıyla İnovasyon Merkezleri olarak tasarlanan İklim Nötr Laboratuvarları oluşturarak bu sürecin öncüleri olarak hareket etmeyi ve üç kardeş şehrin (İstanbul/Türkiye, Ghent/Belçika ve Vantaa/Finlandiya) bu sürece doğrudan katılımını sağlamayı, proje sonrasında kendi PCED tasarım ve uygulamalarıyla onların da ana aktörler haline gelmesini hedeflemektedir.

01.01.2023 tarihinde başlayacak olan NEUTRALPATH projesi; 7 ülkeden 25 paydaş ile oluşturulan proje 60 ay sürecektir.

Sürdürülebilir Enerji ve İklim Planı (SECAP)

Güvenli, sürdürülebilir, karbondan arındırılmış ve dayanıklı şehirler vizyonunu kentlere kazandırmak için 2030 yılına kadar CO2 emisyonlarını en az %40 oranında azaltmayı ve iklim değişikliğinin etkilerine karşı dayanıklılıklarını artırmayı taahhüt eden Avrupa Birliği, İklim Değişikliği ve Enerji İçin Belediye Başkanları Sözleşmesi'ne imza atmıştır. Türkiye olarak bu sözleşmeye uyacağımızı belirtmiş olduğumuzdan, 2030 için hedeflenen rakama ulaşabilmek için İstanbul Büyükşehir Belediyesi adına strateji ve eylemler belirlenmiştir.

İklim değişikliği etkilerine karşı kentin dayanıklılığını artırmaya yönelik atılan somut adımlara uluslararası mekanizmanın dâhil edilmesi ve İstanbul'un 2030 yılına kadar karbon salımlarının en az %40 oranında azaltılması, yenilenebilir enerjinin sürdürülebilirliğinin ve kullanılabilirliğinin artırılması amaçlanmıştır.

Tablo 3-30: Sürdürülebilir Enerji ve İklim Planı (SECAP) – Proje Künyesi

TEMA	YÖNETİM-FİNANS
HEDEFLER	H-6. Kent İçi Açık ve Yeşil Alanları Ekolojik Etkinliğini Artıracak ve İklim Değişikliğinin Etkilerini Azaltacak Şekilde Düzenlemek ve Tasarlamak
	H-13. İyi Yönetişim Prensiplerine Dayalı Yeşil Alan Yönetim Sistemi (YAYSİS) Oluşturmak, Güncel Tutmak, Geliştirmek ve Yaygınlaştırmak
STRATEJİLER	S-6.1. Açık ve yeşil alanlarda yeşil enerji kullanılması ve etkin enerji tasarımının yaygınlaştırılması
	S-6.2. Kent içi açık ve yeşil alanların iklim değişikliğinin etkilerini azaltan, termal konfor artıran, iklim duyarlı sürdürülebilir peyzaj yöntemleriyle tasarlanması
	S-13.2. Yeşil alanların tanımı, kullanımı ve korunmasına yönelik yasal düzenlemelerin yapılması ve süreçlerin yürütülmesi
GÖSTERGELER	G-24. Yenilenebilir Enerji Kurulu Güç Miktarı
	G-25. Kurulan Güneş Enerji Santrallerinin Sayısı
	G-29. İBB sorumluluğundaki yeşil alanlarda sürdürülebilir peyzaj uygulamaları yapılan yeşil alan oranı
HEDEF YILI	Kısa Vadeli (2024)
SORUMLU BİRİM	İBB Çevre Koruma Müdürlüğü
PAYDAŞLAR	Enerji Yönetimi ve Aydınlatma Müdürlüğü, Kentsel Ekolojik Sistemler Müdürlüğü, Yeşil Alan Tesisler ve Yapım Müdürlüğü,
UYGULAMA ALANI	İl Geneli
PROJE ADIMLARI	Planın ve eğitimlerin yapılması
	İş projeksiyonlarının çıkarılması
	2030 yılına kadar yapılacak işlerin planlanması

Enerji Etkin Parklar

Bu proje ile Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi sorumluluğunda bulunan parklarda gün içinde tüketilen enerjinin (havuz, aydınlatma, kamera sistemleri vb.), yenilenebilir enerji sistemleri kurulumu ile enerji ihtiyaçlarının daha etkin ve çevreci olarak karşılanması ve farkındalık oluşturulması planlanmaktadır.

İstanbul genelinde yenilenebilir enerji sistemleri kurarak kurumun enerji talebini yenilenebilir enerji sistemleri ile sağlamak, iklim değişikliğinin etkileri ile mücadele etmek ve küçük yenilenebilir enerji sistemleri kurarak farkındalığı artırmak amaçlanmaktadır.

Proje kapsamında Avcılar Ambarlı Sahil Parkı (1 adet), Avcılar Denizköşkleri Sahil Parkı (2 adet), Küçükçekmece Menekşe Parkı (1 adet), Yeşilköy Sahil Parkı (1 adet), Kazlıçeşme Sahil Parkı (1 adet), Yenikapı Sahil Parkı (4 adet), Moda Sahil Parkı (1 adet), Moda Dereboyu Parkı (1 adet), Caddebostan Sahil (2 adet), Küçükyalı Sahil (1 adet), Orhangazi Parkı (3 adet), Dragos Sahil (1 adet), Kartal Kordon Boyu (3 adet), Pendik Kaynarca Parkı (2 adet), İdealtepe Korusu (1 adet), Başibüyük Parkı (1 adet), Dudullu Korusu (2 adet), Cebeci Parkı (1 adet) olmak üzere belirtilen konum ve adetlerde 10 kWp güneş enerji sisteminin kurulması hedeflenmektedir.

Tablo 3-31: Enerji Etkin Parklar – Proje Künyesi

TEMA	ÇEVRESEL - EKOLOJİK
HEDEFLER	H-6. Kent içi açık ve yeşil alanları ekolojik etkinliğini artıracak ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltacak şekilde düzenlemek ve tasarlamak
STRATEJİLER	S-6.1. Açık ve yeşil alanlarda yeşil enerji kullanılması ve etkin enerji tasarımının yaygınlaştırılması S-6.2. Kent içi açık ve yeşil alanların iklim değişikliğinin etkilerini azaltan, termal konfor artıran, iklim duyarlı sürdürülebilir peyzaj yöntemleriyle tasarlanması
GÖSTERGELER	G-24. Yenilenebilir Enerji Kurulu Güç Miktarı G-25. Kurulan Güneş Enerji Santrallerinin Sayısı
HEDEF YILI	Kısa Vade (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Enerji Yönetim ve Aydınlatma Müdürlüğü, İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü, İstanbul Ağaç ve Peyzaj AŞ, İstanbul Enerji AŞ, İSTON AŞ, Sivil Toplum Kuruluşları
UYGULAMA ALANI	Belirlenen parklar, açık otoparklar, itfaiye istasyonları, katı atık arıtma tesisi ve düzenli depolama alanların, hayvan barınakların ve İBB hizmet binalarının çatıları
PROJE ADIMLARI	Park alanlarında yenilenebilir enerji sistemleri için uygun yerlerin belirlenmesi Yenilenebilir enerji sistemlerinin kurulması ve gerekli enerji bağlantılarının gerçekleştirilmesi

Binalarda Iso 50001: 2018 Enerji Yönetim Sistemi Standardının Kurulması

25 Ocak 2020 tarihinde Resmî Gazetede yayınlanan “Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelik” ilgili maddesinde (Madde 7-(2)) organize sanayi bölgeleri ve endüstriyel işletmeler, TS-EN ISO 50001 Enerji Yönetim Sistemi kurma ve sistemi güncel tutma ile yükümlü kılınmıştır.

Bu proje yıl içinde yönetmelik kapsamında kullanım alanı 10.000 m² veya yıllık enerji tüketimi 250 ton eşdeğer petrol tüketimine sahip 5 adet İBB binası için ISO 50001 Enerji Yönetim Sistemi kurulumunun yapılmasını ve belgelendirme için ilgili kuruma başvuru yapılmasını içermektedir. Proje ile İstanbul Büyükşehir Belediyesine ait bina/tesislerde enerji verimliliği, kullanımı ve tüketimi dâhil enerji performansının iyileştirilmesi için gerekli olan sistemlerin ve süreçlerin oluşturulacağı ISO 50001: 2018 Enerji Yönetim Sistemi standardı kurulması, uygulanması, sürdürülmesi ve sürekli iyileştirilmesi amaçlanmıştır.

Tablo 3-32: Binalarda Iso 50001: 2018 Enerji Yönetim Sistemi Standardının Kurulması – Proje Künyesi

TEMA	ÇEVRESEL - EKOLOJİK
HEDEFLER	H6. Kent içi açık ve yeşil alanları ekolojik etkinliğini artıracak ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltacak şekilde düzenlemek ve tasarlamak
GÖSTERGELER	G-24. Yenilenebilir Enerji Kurulu Güç Miktarı
	G-25. Kurulan Güneş Enerji Santrallerinin Sayısı
	G-26. ISO 50001 Enerji Yönetimi Standartı Alan Bina Sayısı
HEDEF YILI	Kısa Vade (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Enerji Yönetimi ve Aydınlatma Müdürlüğü, İstanbul Enerji AŞ, ISO 50001: 2018 Enerji Yönetim Sistemi Belgelendirme Kuruluşları
UYGULAMA ALANI	Belirlenen parklar, açık otoparklar, itfaiye istasyonları, katı atık arıtma tesisi ve düzenli depolama alanların, hayvan barınakların ve İBB hizmet binalarının çatıları

PROJE – 11: Kendine Yeten Yeşil Alanlar Projesi

Bu proje iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak ve parklardaki bakım maliyetlerini düşürmek için parklarda akıllı aydınlatma ve sulama sistemlerinin kurulması, ileri

teknolojiler kullanılması, uygun alanlarda yağmur bahçeleri (bioswales) kurularak ve yağmur suyu hasadı yapılarak depolanan suyun sulama için kullanılması gibi uygulamaların kullanılmasını hedeflemektedir. Böylece bakım gerektirmeyen, kendi kendine yeten, sürdürülebilir parklar tesis edilmiş olacaktır.

Tablo 3-33: Kendine Yeten Yeşil Alanlar Projesi – Proje Künyesi

TEMA	ÇEVRESEL - EKOLOJİK
HEDEFLER	H-6. Kent içi açık ve yeşil alanları ekolojik etkinliğini artıracak ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltacak şekilde düzenlemek ve tasarlamak
STRATEJİLER	S-4.2. Mevcut mavi ve yeşil altyapı unsurlarını dikkate alarak, yeni planlamalarda yeşil koridorlar ile bütüncül bir kentsel yeşil alan sistemi oluşturulması
	S-6.1. Açık ve yeşil alanlarda yeşil enerji kullanılması ve etkin enerji tasarımının yaygınlaştırılması
	S-6.2. Kent içi açık ve yeşil alanların iklim değişikliğinin etkilerini azaltan, termal konfor artıran, iklim duyarlı sürdürülebilir peyzaj yöntemleriyle tasarlanması
GÖSTERGELER	G-24. Yenilenebilir Enerji Kurulu Güç Miktarı
	G-25. Kurulan Güneş Enerji Santrallerinin Sayısı
	G-29. İBB sorumluluğundaki yeşil alanlarda sürdürülebilir peyzaj uygulamaları yapılan yeşil alan oranı
HEDEF YILI	Kısa Vade (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Enerji Yönetim ve Aydınlatma Müdürlüğü, İBB Yapı İşleri Şube Müdürlüğü, İBB Altyapı Koordinasyon Şube Müdürlüğü, İBB Avrupa ve Anadolu Yakası Yol Bakım ve Onarım Şube Müdürlüğü, İBB Altyapı Projeler Şube Müdürlüğü, İlçe belediyeleri
UYGULAMA ALANI	İstanbul geneli
PROJE ADIMLARI	Uygulama alanlarının belirlenmesi
	İlgili birim ve kurumlarla koordinasyon sağlanması
	Uygulama etaplarının belirlenmesi, projelendirilmesi ve uygulamanın yapılması

PROJE – 12: Yeşil Tuvalet Projesi

İstanbul genelinde açık ve yeşil alanlarda birçok kamusal tuvalet bulunmaktadır. Yapılan analiz ve sentez çalışmaları daha fazla kamusal tuvalet eklenmesi gerektiğini

göstermektedir. Bu proje ile iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak için tuvaletlerin çatılarına güneş enerjisi panelleri kurulması yoluyla kendi ihtiyaç duyduğu enerjiyi üretmesinin ve uygun tesisat donanımlarıyla su çevirimi yapılarak su tüketiminin azaltılmasını amaçlamaktadır. Proje kapsamında bu uygulamaların hem var olan kamusal tuvaletler dönüştürülerek hem de yeni yapılacak kamusal tuvaletlerde uygulanması planlanacaktır.

Tablo 3-34: Yeşil Tuvalet Projesi – Proje Künyesi

TEMA	ÇEVRESEL - EKOLOJİK
HEDEFLER	H-5. Düzenli fiziksel aktiviteyi ve sağlıklı yaşlanmayı teşvik edici, işlevsel ve estetik kamusal açık alanlar yaratmak
	H-6. Kent içi açık ve yeşil alanları ekolojik etkinliğini artıracak ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltacak şekilde düzenlemek ve tasarlamak
	H-10. Doğal ve insan kaynaklı riskleri azaltmak ve kentsel dayanıklılığı artırmak
STRATEJİLER	S-5.2. Toplumdaki tüm bireylerin erişimine uygun ve aktif kullanımına imkân verecek şekilde iyileştirme ve tasarım çalışmalarının yapılması
	S-6.1. Açık ve yeşil alanlarda yeşil enerji kullanılması ve etkin enerji tasarımının yaygınlaştırılması
	S-6.2. Kent içi açık ve yeşil alanların iklim değişikliğinin etkilerini azaltan, termal konfor artıran, iklim duyarlı sürdürülebilir peyzaj yöntemleriyle tasarlanması
	S-10.1. Açık ve yeşil alanların doğal afetlere dayanıklı (altyapı vb) tasarlanması ve afet sonrasında toplanma, acil yardım, tahliye ve lojistik için kullanılacak açık ve yeşil alanların yaygınlaştırılması
GÖSTERGELER	G-24. Yenilenebilir Enerji Kurulu Güç Miktarı
	G-25. Kurulan Güneş Enerji Santrallerinin Sayısı
HEDEF YILI	Kısa Vade (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Enerji Yönetim ve Aydınlatma Müdürlüğü, İBB Yapı İşleri Şube Müdürlüğü, İBB Altyapı Koordinasyon Şube Müdürlüğü, İBB Avrupa ve Anadolu Yakası Yol Bakım ve Onarım Şube Müdürlüğü, İBB Altyapı Projeler Şube Müdürlüğü
UYGULAMA ALANI	İl geneli
PROJE ADIMLARI	Fizibilite çalışmalarının yapılması
	Uygulama noktalarının tespit edilmesi
	Projelendirme ve uygulama

PROJE – 13: Yaşam Vadileri

İstanbul'un önemli iki ekosisteminin bulunduğu "Yaşam Vadisi" proje alanları, İstanbul ormanlarının vadilerle, vadilerin de deniz ile buluşmasını sağlayacaktır. İstanbul derelerinin çevrelerini ele alan bu projeler ile İstanbul sakinlerinin huzurla dinlenebilecekleri, çeşitli temalarla sosyalleşebilecekleri yeşil alanların üretimi amaçlanmıştır.

Toplu taşıma noktalarına komşu olan bu bölgeler yoğun yapılaşma içinde yer alan eğitim yapılarına, kamu yapılarına ve yeşil alanlara erişimin sağlanabileceği; semt sakinlerinin günlük hareket etme, dinlenme ve eğlenme ihtiyaçlarını karşılayabileceği bir ekolojik mahalle omurgasına dönüştürülmektedir. Yerel ölçekte mahalleler arası ulaşımı kuvvetlendiren Yaşam Vadileri, kentsel ölçekte her yaştan kullanıcıyı barındıran bütün İstanbul'a hizmet etmektedir.

Tablo 3-35: Yaşam Vadileri – Proje Künyesi

TEMA	PLANLAMA - TASARIM
HEDEFLER	H-2. Mavi-yeşil altyapı sistemini oluşturmak için kentsel yeşil alanlar ile doğal/kırsal nitelikli alanlar arasında entegrasyonu sağlamak
	H-3. Aktif yeşil alan miktarını ve erişilebilirliğini artırmak
	H-4. Kent genelindeki açık ve yeşil alanları bağlantılı ve bütüncül bir ağ olarak planlamak
	H-10. Doğal ve insan kaynaklı riskleri azaltmak ve kentsel dayanıklılığı artırmak
STRATEJİLER	S-2.3. Kent genelindeki açık ve yeşil alanların, mavi - yeşil alt yapı sistemi bileşenleri bağlamında "çekirdek bölgeler, tampon bölgeler, bağlantılar ve bağlantı noktaları" olarak ele alınması
	S-2.4. Dere yataklarının doğal niteliklerinin yeniden kazandırılması ve dere kıyısı vejetasyonlarının korunması, geliştirilmesi için ıslah çalışmalarının ekolojik yöntemlerle yapılması
	S-3.3. Kadastro boşluk olarak tanımlanan ve atıl durumda kalan yapılaşmamış kentsel alanların yeşil alanlara dönüştürülmesi
	S-4.2. Mevcut mavi ve yeşil altyapı unsurlarını dikkate alarak, yeni planlamalarda yeşil koridorlar ile bütüncül bir kentsel yeşil alan sistemi oluşturulması
	S-10.3. Sel ve taşkın risklerine karşı dere yataklarının doğal niteliklerinin yeniden kazandırılması ve dere kıyısı vejetasyonlarının korunması, geliştirilmesi için ıslah çalışmalarının ekolojik yöntemlerle yapılması

Yaşam Vadileri – Proje Künyesi (devam)

GÖSTERGELER	G-4. İl düzeyinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı
	G-5. Kişi başına düşen yeşil alan miktarı 10 m ² standardının altında kalan ilçe sayısı
	G-6. Kişi başına düşen yeşil alan miktarı 10 m ² standardının altında kalan mahalle sayısı
	G-7. Aktif yeşil alan bulunmayan mahalle sayısı (nüfus barındıran)
	G-8. Çocuk oyun alanı bulunmayan mahalle sayısı (nüfus barındıran)
	G-9. Planlanan ancak kamu eline geçmeyen aktif yeşil alan miktarı
	G-10. Aktif yeşil alan miktarı
	G-11. Aktif yeşil alanlara 5 dakikada erişebilen sağlıklı yetişkin nüfus oranı
	G-12. Aktif yeşil alanlara 5 dakikada erişebilen dezavantajlı nüfus oranı
	G-13. Sağlıklı yetişkin nüfus için aktif yeşil hizmet alanının kentsel yerleşim alanına oranı
	G-14. Dezavantajlı nüfus için aktif yeşil hizmet alanının kentsel yerleşim alanına oranı
	G-18. Spor olanağı bulunmayan mahalle sayısı (nüfus barındıran)
HEDEF YILI	Uzun Vadeli (2050)
PAYDAŞLAR	İSKİ, Fen İşleri DB, Raylı Sistemler DB, Yol Bakım DB, Ulaşım DB, BİMTAŞ AŞ, İSTON AŞ, AĞAÇ AŞ.
UYGULAMA ALANI	İl Geneli (21 Proje alanı)
PROJE ADIMLARI	Konsept projelerin hazırlanması
	Avan projelerin hazırlanması
	Uygulamaların yapılması

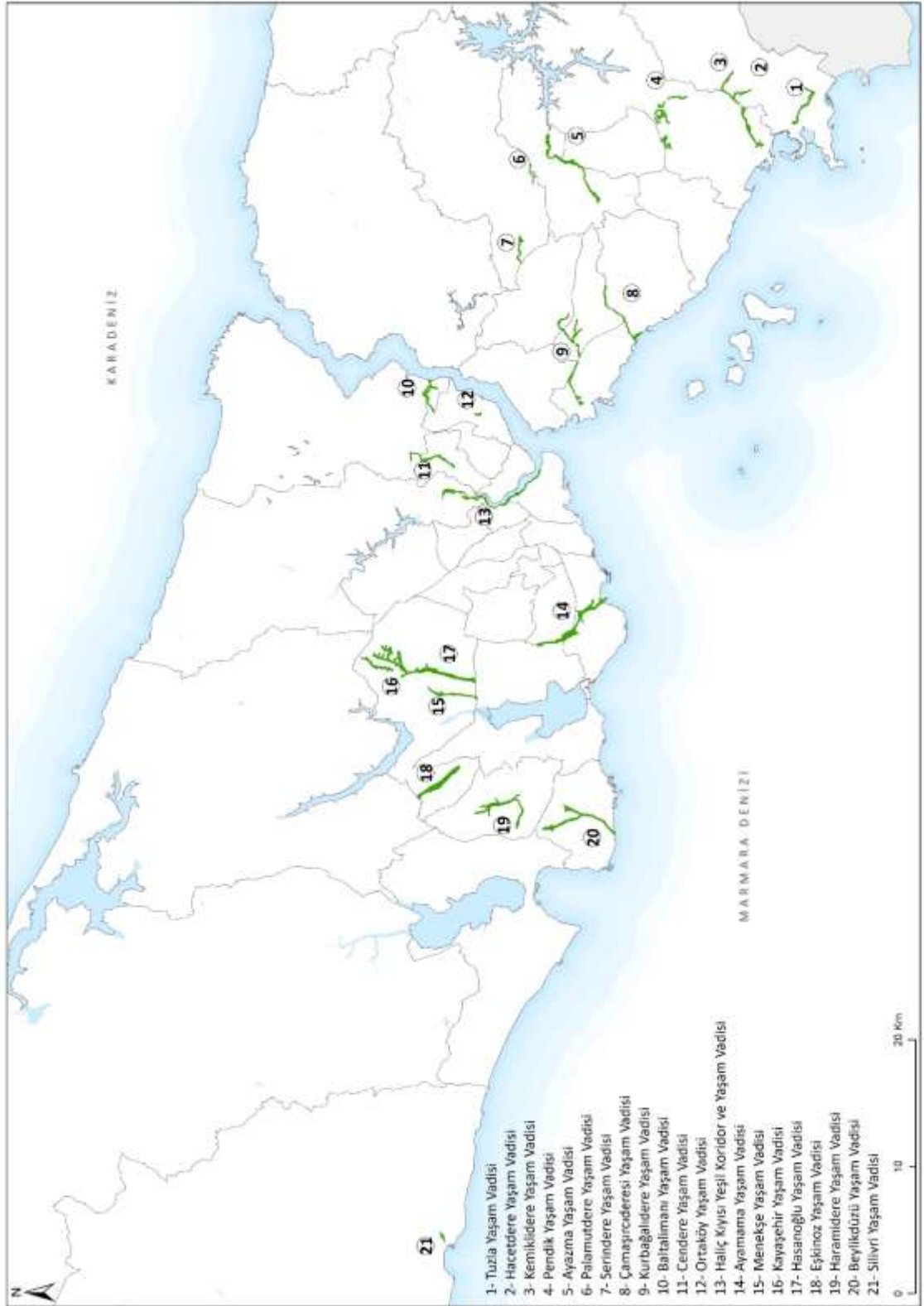

Aşağıdaki tabloda, projelendirilen ve bir kısmı uygulanan yaşam vadilerine yer verilmektedir. 2022 yılı sonu itibarıyla toplam 21 alanın %73'ü projelendirilmiş, %17'si ise uygulanmış durumdadır.

Tablo 3-36: Projelendirilen Yaşam Vadileri ve Uygulama Oranları

	PROJELENDİRME (%)	UYGULAMA (%)
1 Beylikdüzü Yaşam Vadisi	100	65
2 Haliç Kıyıları Yeşil Koridor ve Yaşam Vadisi	91	38
3 Ayamama Yaşam Vadisi	93	11
4 Baltalimanı Yaşam Vadisi	96	0
5 Cendere Yaşam Vadisi	96	0
6 Kurbağalıdere Yaşam Vadisi	91	5
7 Tuzla Yaşam Vadisi	98	0
8 Pendik Yaşam Vadisi	93	22
9 Silivri Boğluca Yaşam Vadisi	100	100
10 Ortaköy Yaşam Vadisi	100	0
11 Çamaşırcıdere Yaşam Vadisi	92	0
12 Hacetdere Yaşam Vadisi	100	22
13 Palamut Deresi Yaşam Vadisi	100	0
14 Çekmeköy Serindere Yaşam Vadisi	100	100
15 Haramidere Yaşam Vadisi	30	0
16 Ayazma Yaşam Vadisi	30	0
17 Eşkinöz Yaşam Vadisi	30	0
18 Hasanoğlu Deresi Yaşam Vadisi	30	0
19 Kayaşehir Yaşam Vadisi	30	0
20 Menekşe Deresi Yaşam Vadisi	30	0
21 Kemiklidere Yaşam Vadisi	30	0
ORTALAMA	74	17

Harita 3-1: Projelendirilen Yaşam Vadileri

PROJE – 14: Cep Parklar

İstanbul genelinde kişi başına düşen yeşil alan miktarını artırmak ve mahalle arasında atıl kalmış, mülkiyeti İBB'ye ait olan ve imar planında "park" olarak işaretlenmiş alanların kullanıcılar için yeniden değerlendirilmesini kapsayan projelerdir.

Çoğunlukla binaların arasında kalmış kullanılmayan, gündelik hayatın içine dâhil olmayan atıl alanların değerlendirilmesini kapsayan Cep Parkı projesi ile yeşil alan miktarını ve yaşam kalitesini artırmak hedeflenmektedir. Bu sayede İstanbul sakinlerine kent içinde sosyalleşme, dinlenme ve eğlenme aktivitelerini gerçekleştirebileceği daha fazla alan sağlanacaktır. Bu alanların; çevredeki kullanıcılara farklı aktiviteler sunan, zaman içinde kullanımda meydana gelecek değişimlere cevap verebilir bir esneklikte ve herkes tarafından erişilebilir bir tasarıma sahip olması amaçlanmaktadır.

Tablo 3-37: Cep Parklar – Proje Künyesi

TEMA	PLANLAMA - TASARIM
HEDEFLER	H-3. Aktif Yeşil Alan Miktarını ve Erişilebilirliğini Artırmak
STRATEJİLER	S-3.1. Yeni yapılacak aktif yeşil alanlarda mahalle ve semt ölçeğine öncelik verilmesi
	S-3.2. İmar planlarında aktif yeşil alan olarak tanımlanmış alanların kamuya kazandırılması
	S-3.3. Kadastral boşluk olarak tanımlanan ve atıl durumda kalan yapılaşmamış kentsel alanların yeşil alanlara dönüştürülmesi
	S-3.4. Yeni yapılacak park ve çocuk bahçelerinin yer seçiminde öncelikli ihtiyaç bölgelerinin dikkate alınması
	S-3.5. Kırılgan gruplar başta olmak üzere kullanıcıların yeşil alanlara erişiminin artırılması
	S-3.6. Kentsel dönüşüm ve yenileme uygulamalarında yeşil alanların artırılması
GÖSTERGELER	G-4. İl düzeyinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı
	G-5. Kişi başına düşen yeşil alan miktarı 10 m ² standardının altında kalan ilçe sayısı
	G-6. Kişi başına düşen yeşil alan miktarı 10 m ² standardının altında kalan mahalle sayısı
	G-7. Aktif yeşil alan bulunmayan mahalle sayısı (nüfus barındıran)
	G-9. Planlanan ancak kamu eline geçmeyen aktif yeşil alan miktarı
	G-10. Aktif yeşil alan miktarı
	G-11. Aktif yeşil alanlara 5 dakikada erişebilen sağlıklı yetişkin nüfus oranı
	G-12. Aktif yeşil alanlara 5 dakikada erişebilen dezavantajlı nüfus oranı
	G-13. Sağlıklı yetişkin nüfus için aktif yeşil hizmet alanının kentsel yerleşim alanına oranı
	G-14. Dezavantajlı nüfus için aktif yeşil hizmet alanının kentsel yerleşim alanına oranı
HEDEF YILI	Kısa Vadeli (2024)
PAYDAŞLAR	İPA, BİMTAŞ, Üniversite Öğrencileri, Bölge Sakinleri
UYGULAMA ALANI	Öncelik sırasına göre; B – A – C Bölgeleri
PROJE ADIMLARI	Cep Park için uygun alanların belirlenmesi
	Projelendirme çalışmalarının yapılması
	Uygulamaların tamamlanması

PROJE – 15: Doğal Yaşam Parkları

Bu proje kapsamında Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanan iki farklı proje bulunmaktadır. Bunlar:

- Büyükçekmece Gölü Doğal Yaşam Parkı Projesi
- Çiftalan-Kısırkaya Tabiat Parkı Projesidir.

Tablo 3-38: Doğal Yaşam Parkları – Proje Künyesi

TEMA	PLANLAMA - TASARIM
HEDEFLER	H-2. Mavi-yeşil altyapı sistemini oluşturmak için kentsel yeşil alanlar ile doğal/kırsal nitelikli alanlar arasında entegrasyonu sağlamak H-5. Düzenli fiziksel aktiviteyi ve sağlıklı yaşlanmayı teşvik edici, işlevsel ve estetik kamusal açık alanlar yaratmak
STRATEJİLER	S-2.1. Yer üstü, yer altı su kaynaklarının ve havzalarının korunması, ekolojik dengelerinin güçlendirilmesi S-5.1. Açık ve yeşil alan türleri ile fonksiyon çeşitliliğinin bölgenin kültürel, coğrafi ve demografik yapısına uygun şekilde artırılması
GÖSTERGELER	G-4. İl düzeyinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı G-10. Aktif yeşil alan miktarı
HEDEF YILI	Kısa Vadeli (2024) ve Orta Vadeli (2030)
SORUMLU BİRİM	Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı
PAYDAŞLAR	İSKİ, BİMTAŞ AŞ.
UYGULAMA ALANI	Büyükçekmece Gölü Çevresi ve Eyüp/Çiftalan – Sarıyer/Kısırkaya Bölgesi
PROJE ADIMLARI	Konsept projelerin hazırlanması Uygulama projelerinin hazırlanması Uygulamanın yapılması

Büyükçekmece Gölü Doğal Yaşam Parkı Projesi

İstanbul'un üç önemli içme suyu havzası olan Büyükçekmece, Terkos ve Ömerli Havzalarını "Adil, Yeşil, Yaratıcı İstanbul" sloganı çerçevesinde koruma-kullanma dengesi gözetilerek çevrelerinin aktif yeşil alan ve rekreasyon alanı olarak değerlendirilmesi amacı ile Yeşil Kuşak Ana Planı hazırlanmıştır. Projeye konu alan; Büyükçekmece, Ömerli ve Terkos Göllerinin maksimum su kotundan itibaren göl çevresinde yatay düzlemde 300

metre genişliğindeki alanı kapsamaktadır. Bu alan aynı zamanda İSKİ-İçme Suyu Havza Yönetmeliği'ne göre Mutlak Koruma Alanı'nı oluşturmaktadır. İstanbul için önemli olan bu üç havzayı kapsayan Yeşil Kuşak Ana Planı hazırlandıktan sonra, bu planın temel kararlarına uygun olarak Büyükçekmece Gölü Doğal Yaşam Parkı Projesi hazırlanmıştır. 2024 yılında uygulamanın tamamlanması öngörülmektedir.

Projenin amacı, çevre kalitesini ve kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarını artırmak, Büyükçekmece Gölü'nün mevcut su kalitesini ve doğal yapısını koruyarak sürdürülebilirliğini sağlamak, göl kenarında bisiklet ve yürüyüş yolları ile rekreatif alanlar oluşturmak, oluşturulan alanlarda kuş gözlemi gibi faaliyetlere imkan vererek İstanbul'un yaban hayatının farkındalığını artırmak, tanımlı ve kontrollü alanlar yaratarak su havzalarındaki işgal ve kötü kullanımları engellemektir.

Çiftalan-Kısırkaya Tabiat Parkı Projesi

İstanbul'da açık maden işletmeciliği yapılarak değişik tarihlerde terk edilen maden sahalarında birçok sulak alan oluşmuştur. Eyüp İlçesinin Çiftalan Köyü ile Sarıyer İlçesi Kısırkaya Köyleri arasında kalan 1.670.000 m² büyüklüğündeki kısmen doğal hale dönüşmüş, kuş göç yollarında bulunan sulak alanların korunması ve geliştirilmesi amacıyla tabiat parkı olarak düzenlenmesi planlanmaktadır.

Orman idaresine ait Çiftalan-Kısırkaya maden sahalarının kısmen doğal hale dönüşmüş kuş göç yollarındaki habitat alanların korunması ve geliştirilmesi için tabiat parkı olarak tescillenmesini sağlamak amaçlanmaktadır.

TC. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından, talep edilen arazi tahsisinin hâlihazırda gerçekleşmemiş olması nedeniyle projenin hedef yılı 2030 (orta vade) olarak belirlenmiştir.

PROJE – 16: Yeşil Alanlarda Spor ve Fiziksel Aktivite Olanaklarının Çeşitlendirilmesi ve Artırılması

Yeşil alanlarda spor programları ile; rekreasyon alanlarının tanıtımını ve etkin kullanılmasını sağlamak amacıyla yetişkinleri ve çocukları spor yapmaya teşvik etmek hedeflenmektedir. Bunu sağlamak için parklardaki aletli ve aletsiz spor alanları artırılmaktadır. Bu doğrultuda yeşil alanlara spor aletlerinin yerleştirilmesi, yürüyüş ve

bisiklet yollarının düzenlenmesi, masa tenisi gibi donatıların koyulması, spor sahalarının düzenlenmesi öngörülen aksiyonlar arasındadır.

Ziyaretçilere açık havada spor yapma imkanı sağlanarak rekreasyon alanlarının deneyimlenmesini sağlamak, insanları fiziksel aktiviteye teşvik etmek ve doğayla etkileşim yöntemlerini çeşitlendirerek yeşil alanların aktif kullanımını sağlamak amaçlanmaktadır.

Tablo 3-39: Yeşil Alanlarda Spor ve Fiziksel Aktivite Olanaklarının Çeşitlendirilmesi ve Artırılması – Proje Künyesi

TEMA	PLANLAMA - TASARIM
HEDEFLER	H-5. Düzenli fiziksel aktiviteyi ve sağlıklı yaşlanmayı teşvik edici, işlevsel ve estetik kamusal açık alanlar yaratmak H-9. Mevcut açık ve yeşil alanların koruma, bakım, onarım ve geliştirme çalışmalarını planlamak
STRATEJİLER	S-5.1. Açık ve yeşil alan türleri ile fonksiyon çeşitliliğinin bölgenin kültürel, coğrafi ve demografik yapısına uygun şekilde artırılması S-5.2. Toplumdaki tüm bireylerin erişimine uygun ve aktif kullanımına imkan verecek şekilde iyileştirme ve tasarım çalışmalarının yapılması S-9.1. Mevcut yeşil alanların ekolojik, işlevsel, estetik işlevlerinin geliştirilmesi ve kullanıcı odaklı, kapsayıcı, ergonomik yeşil alanlar oluşturulması
GÖSTERGELER	G-17. Düzenli fiziksel aktivite / spor / egzersiz yapma oranı G-18. Spor olanağı bulunmayan mahalle sayısı (nüfus barındıran) G-19. En az bir spor donatısı barındıran yeşil alan sayısının tüm aktif yeşil alan sayısına oranı
HEDEF YILI	Kısa Vadeli (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı, İston AŞ, Spor AŞ, Üniversite Kulüpleri, Doğa ve Spor Kulüpleri
UYGULAMA ALANI	İl Geneli
PROJE ADIMLARI	Fiziksel aktivite olanağı bulunmayan ya da yetersiz olan alanların tespiti Uygulamaların yapılması Oryantiring rotalarının belirlenmesi

Buna paralel olarak, gerçekleştirilecek etkinlikler ile katılımcıların parkları aktif olarak kullanması sağlanacak ve aynı zamanda kullanıcılar fiziksel aktiviteye yönlendirilmiş olacaktır. Bu etkinliklerden biri “oryantiring ile keşfet” etkinliğidir.

Oryantiring ile Keşfet

Oryantiring, kendine özgü olarak hazırlanmış haritaların kullanımı ile belirlenen hedeflere ulaşmayı amaçlayan bir doğa sporudur. İskandinav ülkelerinde oldukça popüler olan oryantiring sporu, özellikle yaş sınırı olmayan bir branş olması ve bireysel olarak yapılabilmesi sebebiyle yeşil alanlarda yapılabilecek ideal aktiviteler dahilinde değerlendirilmiştir. Bu kapsamda, rekreasyon alanlarının oryantiring haritalarının çizilmesi ile; tanıtımı yapılmak istenen unsurların hedef noktası seçilerek ön plana çıkarıldığı rotaların oluşturulması planlanmaktadır. Parkur tasarımıyla oyunlaştırmaların yapılması ile fiziksel aktivite ve oyun ilişkisinin kurulması hedeflenmektedir.

Projenin amacı, katılımcıların oryantiring ile parkları keşfetmelerini sağlarken hem fiziksel aktiviteleri teşvik etmek hem de doğayla etkileşimi güçlendirmektir. Bu sayede rekreasyon alanlarının etkin kullanımı ve tanıtımının sağlanması amaçlanmaktadır. 2024 yılına kadar (kısa vadede) 3 rota oluşturulması planlanmaktadır.

PROJE – 17: Mahalle Parklarının Yaygınlaştırılması

İl ve ilçe düzeyinde yapılan açık ve yeşil alan yeterliliği analizlerine göre, yeni yapılacak aktif yeşil alanlarda semt ölçeğine öncelik verilmesi gerekliliği ortaya konulmuştur. Mahalle parkları projesiyle, kentlilerin evlerinden beş dakikalık süre içinde yeşil alana ulaşabilmesi ve böylelikle, kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarının ve aktif yeşil alanlara erişimin artırılması, aktif yeşil alanı bulunmayan mahallenin kalmaması hedeflenmektedir. Ayrıca kentsel yaşam kalitesini ve sosyal uyumu sağlayacak diyalog mekânlarını artırmak projenin temel amaçlarından biridir.

Meri imar planlarında planlanan ancak uygulanmayan yeşil alanlar, kadastral boşlukta bulunan yapılaşmamış kentsel alanlar ve İBB mülkiyetinde olan parseller öncelikli olmak üzere 2050 yılına kadar her mahallede en az 1 adet mahalle parkının yapılmasını kapsamaktadır.

Tablo 3-40: Mahalle Parklarının Yaygınlaştırılması – Proje Künyesi

TEMA	PLANLAMA - TASARIM
HEDEFLER	H-3. Aktif Yeşil Alan Miktarını ve Erişilebilirliğini Artırmak
STRATEJİLER	S-3.1. Yeni yapılacak aktif yeşil alanlarda mahalle ve semt ölçeğine öncelik verilmesi
	S-3.2. İmar planlarında aktif yeşil alan olarak tanımlanmış alanların kamuya kazandırılması
	S-3.3. Kadastral boşluk olarak tanımlanan ve atıl durumda kalan yapılaşmamış kentsel alanların yeşil alanlara dönüştürülmesi
	S-3.4. Yeni yapılacak park ve çocuk bahçelerinin yer seçiminde öncelikli ihtiyaç bölgelerinin dikkate alınması
	S-3.5. Kırılgan gruplar başta olmak üzere kullanıcıların yeşil alanlara erişiminin artırılması
	S-3.6. Kentsel dönüşüm ve yenileme uygulamalarında yeşil alanların artırılması
GÖSTERGELER	G-4. İl düzeyinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı
	G-5. Kişi başına düşen yeşil alan miktarı 10 m ² standardının altında kalan ilçe sayısı
	G-6. Kişi başına düşen yeşil alan miktarı 10 m ² standardının altında kalan mahalle sayısı
	G-7. Aktif yeşil alan bulunmayan mahalle sayısı (nüfus barındıran)
	G-8. Çocuk oyun alanı bulunmayan mahalle sayısı (nüfus barındıran)
	G-9. Planlanan ancak kamu eline geçmeyen aktif yeşil alan miktarı
	G-10. Aktif yeşil alan miktarı
	G-11. Aktif yeşil alanlara 5 dakikada erişebilen sağlıklı yetişkin nüfus oranı
	G-12. Aktif yeşil alanlara 5 dakikada erişebilen dezavantajlı nüfus oranı
	G-13. Sağlıklı yetişkin nüfus için aktif yeşil hizmet alanının kentsel yerleşim alanına oranı
	G-14. Dezavantajlı nüfus için aktif yeşil hizmet alanının kentsel yerleşim alanına oranı
HEDEF YILI	Uzun Vadeli (2050)
PAYDAŞLAR	BİMTAŞ, İlçe Belediyeleri, Muhtarlıklar
UYGULAMA ALANI	Öncelik sırasına göre; B – A – C Bölgeleri
PROJE ADIMLARI	Mahalle parkları için uygun alanların tespiti, projelendirme ve uygulama

PROJE – 18: Paylaşımlı Kamusal Alan Uygulamaları

Okul, cami ve spor tesisleri başta olmak üzere, kamu binalarının bahçelerinin çalışma saatleri dışında kalan zamanlarda halka açık olarak kamusal kullanımının sağlanmasıyla, açık ve yeşil alanlara erişim açısından yetersiz olan mahallelerde, mahalle sakinlerinin rekreatif kullanımlara erişiminin artırılması amaçlanmaktadır. Proje kapsamında bu alanların rekreatif kullanıma olanak veren unsurlarla (ağaçlandırma, kent mobilyaları vb.) desteklenmesi hedeflenmektedir.

Tablo 3-41: Paylaşımlı Kamusal Alan Uygulamaları – Proje Künyesi

TEMA	PLANLAMA - TASARIM
HEDEFLER	H-3. Aktif yeşil alan miktarını ve erişilebilirliğini artırmak H-13. İyi yönetim prensiplerine dayalı yeşil alan yönetim sistemi (yaysis) oluşturmak, güncel tutmak, geliştirmek ve yaygınlaştırmak
STRATEJİLER	S-3.5. Kırılgan gruplar başta olmak üzere kullanıcıların yeşil alanlara erişiminin artırılması S-13.2. Yeşil alanların tanımı, kullanımı ve korunmasına yönelik yasal düzenlemelerin yapılması ve süreçlerin yürütülmesi
GÖSTERGELER	G-11. Aktif yeşil alanlara 5 dakikada erişebilen sağlıklı yetişkin nüfus oranı G-12. Aktif yeşil alanlara 5 dakikada erişebilen dezavantajlı nüfus oranı G-13. Sağlıklı yetişkin nüfus için aktif yeşil hizmet alanının kentsel yerleşim alanına oranı G-14. Dezavantajlı nüfus için aktif yeşil hizmet alanının kentsel yerleşim alanına oranı
HEDEF YILI	Kısa Vadeli (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Ulaşım Dairesi Başkanlığı, İBB İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı, İlçe Belediyeleri, Milli Eğitim Bakanlığı, İSTON AŞ, AĞAÇ AŞ.
UYGULAMA ALANI	İl Geneli
PROJE ADIMLARI	Kamusal kullanıma açılacak kamu binası bahçelerinin tespit edilmesi İşbirliklerinin sağlanması Uygulamaların yapılması

PROJE – 19: Yayalaştırma Uygulamaları

Yeşil alan bakımından yetersiz olan ve kamusal edinim açısından da zorluk yaşanan mahalleler öncelikli olmak üzere, sokakların daimi ya da belirli bir zaman aralığını kapsayacak şekilde taşıt trafiğine kapatılarak, kamusal açık ve yeşil alan olarak yeniden üretimi amaçlanmaktadır. Bunun yanı sıra kent genelindeki açık ve yeşil alanların bağlantılı ve bütüncül olmasının bir aracı olarak yaya bağlantılarının güçlendirilmesi önemlidir.

Proje kapsamında öncelikle ihtiyaç duyulan alanların tespiti yapılacak ardından bölge sakinlerinin katılımı ve pop-up uygulamalarla projenin uygulanabilirliği ölçülecektir. Kalıcı uygulamalar, yalnızca yayalaştırma odaklı değil yeşil alan unsurları ön planda tutularak yapılacaktır. Böylelikle aktif yeşil alan miktarı ve rekreatif imkânlar artırılmış olacaktır.

Tablo 3-42: Yayalaştırma Uygulamaları – Proje Künyesi

TEMA	PLANLAMA - TASARIM
HEDEFLER	H-4. Kent genelindeki açık ve yeşil alanları bağlantılı ve bütüncül bir ağ olarak planlamak
STRATEJİLER	S-4.1. Aktif yeşil alanlar arasında güvenli ve konforlu yaya bağlantılarının sağlanması S-4.2. Mevcut mavi ve yeşil altyapı unsurlarını dikkate alarak, yeni planlamalarda yeşil koridorlar ile bütüncül bir kentsel yeşil alan sistemi oluşturulması
GÖSTERGELER	G-4. İl düzeyinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı G-5. Kişi başına düşen yeşil alan miktarı 10 m² standardının altında kalan ilçe sayısı G-6. Kişi başına düşen yeşil alan miktarı 10 m² standardının altında kalan mahalle sayısı G-7. Aktif yeşil alan bulunmayan mahalle sayısı (nüfus barındıran) G-8. Çocuk oyun alanı bulunmayan mahalle sayısı (nüfus barındıran) G-10. Aktif yeşil alan miktarı G-11. Aktif yeşil alanlara 5 dakikada erişebilen sağlıklı yetişkin nüfus oranı G-12. Aktif yeşil alanlara 5 dakikada erişebilen dezavantajlı nüfus oranı G-13. Sağlıklı yetişkin nüfus için aktif yeşil hizmet alanının kentsel yerleşim alanına oranı G-14. Dezavantajlı nüfus için aktif yeşil hizmet alanının kentsel yerleşim alanına oranı
HEDEF YILI	Kısa Vadeli (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Ulaşım Dairesi Başkanlığı, İBB İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı, İlçe Belediyeleri, İSTON AŞ, AĞAÇ AŞ.
UYGULAMA ALANI	İl Geneli
PROJE ADIMLARI	Yayalaştırılacak alanların tespiti Katılımcı sürecin yönetilmesi ve pop-up uygulamalar Kalıcı uygulamaların tamamlanması

PROJE – 20: Peyzaj ve Park Tasarım Rehberi

Tasarım Rehberleri, kuralları tanımlayan, anlaşılır, açıklayıcı ve yönlendirici belgelerdir. Peyzaj ve Park Tasarım Rehberi en temelde; yeşil alan kalitelerinin artırılmasını, karakterinin ve özgün kimliğinin korunmasını amaçlayan belgelerdir. Rehberler, mekânın biçimlenmesinde yazılı-görsel detayları barındırır. Bu sayede, uygulamaya yönelik alternatifleri sunar ve uygulamayı köklü bir şekilde yönlendirir.

Bu el kitabı sayesinde hazırlanacak olan rehberler, süreç içerisinde görev alan tüm aktörlere, içerik bilgilerini kolay anlaşılır bir biçimde göstermelidir. Kalıcılığın artırılması adına, vereceği bilgileri grafikler, diyagramlar ve şemalarla ifade etmelidir.

Sürdürülebilir peyzaj dönüşümleri projelerinin uygulanması, tasarımın parkın şekline ve büyüklüğüne uygun olması, kitle-boşluk oranı, yumuşak-sert peyzaj kriterlerinin belirlendiği, bitki dikim sürecinde toprak analizlerinin de yapılması, sahil bandı ve diğer yoğun kullanımlı manzaraya açık alanlarda görsel derinliğin yeterli düzeyde tutulmasına imkân sağlayan bitkilendirme (ağaçlandırma) yoğunluğu, biyotik ve abiyotik kökenli risklere karşı kent genelinde tür çeşitliliğinin sağlanması, mümkün olan koşullarda su yüzeyleri ya da sulakların oluşturulması, uyarıcı ve bilgilendirici levhalar koyulması gibi uygulamaların yapılması hedeflenmektedir.

Tablo 3-43: Peyzaj ve Park Tasarım Rehberi – Proje Künyesi

TEMA	PLANLAMA - TASARIM
HEDEFLER	H-6. "Kent içi açık ve yeşil alanları ekolojik etkinliğini artıracak ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltacak şekilde düzenlemek ve tasarlamak
	H-8. Tarihi, doğal ve kültürel miras değerine sahip ayrıcalıklı alanlarla ilgili özgün yaklaşımlar geliştirmek
	H-9. Mevcut açık ve yeşil alanların koruma, bakım, onarım ve geliştirme çalışmalarını planlamak
	H-13. İyi yönetim prensiplerine dayalı yeşil alan yönetim sistemi (YAYSİS) oluşturmak, güncel tutmak, geliştirmek ve yaygınlaştırmak
STRATEJİLER	S-6.2. Kent içi açık ve yeşil alanların iklim değişikliğinin etkilerini azaltan, termal konfor artıran, iklim duyarlı sürdürülebilir peyzaj yöntemleriyle tasarlanması
	S-8.2. Tarihi Yarımada özgün bütüncül (entegre) peyzaj modeli yaklaşımının geliştirilmesi
	S-8.3. Boğaziçi özgün ve bütüncül (entegre) yeşil alan yönetimi yaklaşımının geliştirilmesi
	S-9.1. Mevcut yeşil alanların ekolojik, işlevsel, estetik işlevlerinin geliştirilmesi ve kullanıcı odaklı, kapsayıcı, ergonomik yeşil alanlar oluşturulması
	S-13.2. Yeşil alanların tanımı, kullanımı ve korunmasına yönelik yasal düzenlemelerin yapılması ve süreçlerin yürütülmesi
GÖSTERGELER	G-15. İçinde çeşme bulunan İBB sorumluluğundaki aktif yeşil alanların oranı
	G-16. İçinde tuvalet bulunan İBB sorumluluğundaki aktif yeşil alanların oranı
	G-23. Parklardan memnun olma oranı
HEDEF YILI	Orta Vadeli (2030)
PAYDAŞLAR	İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı, İlgili İBB Birimleri ve İştirakleri, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, Üniversiteler
UYGULAMA ALANI	İl Geneli
PROJE ADIMLARI	Tipolojilerin çıkarılması
	Rehberin hazırlanması
	Projelerde yasal bir zorunluluk haline getirilmesi

PROJE – 21: Mevcut Yeşil Alanların Ekolojik, İşlevsel ve Estetik Açıdan Rehabilitasyonu

İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı bünyesindeki parklarda her sene düzenli olarak bakım, onarım ve tadilat çalışmaları yapılırken bazı parklarda ise ihtiyaç duyulması halinde daha büyük revizyonlara gidilmektedir. Bu proje, mevcut parklarda yapılacak olan iyileştirmeleri içermektedir. Bu iyileştirmeler şu şekilde sıralanabilir:

- Sert zemin, bordür, beton imalatları, demir ve ahşap imalat ve tamirlerinin yapılması,
- Kauçuk zemin kaplama imalatı ve tamirlerinin yapılması,
- Sıva, şap ve boya imalatı ve tamirlerinin yapılması,
- Kazi, tesviye, kırım ve söküm işlemlerinin yapılması,
- Seramik ve fayans imalatı ve tamirlerinin yapılması,
- Duvar ve çatı imalatı ve tamirlerinin yapılması,
- Yalıtım işlerinin tamir ve imalatının yapılması,
- Panel çit, tel çit, jiletli tel, plastik ve alüminyum doğrama imalatının ve tamirlerinin yapılması,
- Drenaj imalatı, koruge ve drenflex boruları ile uygulama yapılması,
- Ağaç, çalı, yer örtücü ve tek yıllık bitki düzenlemelerinin yapılması.

Bu projeye, Park Bahçe ve Yeşil Alan Dairesi Başkanlığı'nın düzenli bakım uygulaması yaptığı mahallerde kullanım ömrünü tamamlamış ve güvenlik ihlali oluşturan; inşaat imalatlarının, donatı elamanlarının, tesisat sistemlerinin ve yeşil alanların onarımı amaçlanmaktadır.

Tablo 3-44: Mevcut Yeşil Alanların Ekolojik, İşlevsel ve Estetik Açısından Rehabilitasyonu – Proje Künyesi

TEMA	PLANLAMA - TASARIM
HEDEFLER	H-6. Kent içi açık ve yeşil alanları ekolojik etkinliğini artıracak ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltacak şekilde düzenlemek ve tasarlamak
	H-9. Mevcut açık ve yeşil alanların koruma, bakım, onarım ve geliştirme çalışmalarını planlamak
	H-10. Doğal ve insan kaynaklı riskleri azaltmak ve kentsel dayanıklılığı artırmak
STRATEJİLER	S-6.2. Kent içi açık ve yeşil alanların iklim değişikliğinin etkilerini azaltan, termal konfor artıran, iklim duyarlı sürdürülebilir peyzaj yöntemleriyle tasarlanması
	S-9.1. Mevcut yeşil alanların ekolojik, işlevsel, estetik işlevlerinin geliştirilmesi ve kullanıcı odaklı, kapsayıcı, ergonomik yeşil alanlar oluşturulması
	S-10.1. Açık ve yeşil alanların doğal afetlere dayanıklı (altyapı vb) tasarlanması ve afet sonrasında toplanma, acil yardım, tahliye ve lojistik için kullanılacak açık ve yeşil alanların yaygınlaştırılması
	S-10.2. Kuvvetli rüzgar ve fırtına sonrası sahil parklarında ortaya çıkan su basmalarının ve zararlarının önlenmesi
GÖSTERGELER	G-15. İçinde çeşme bulunan İBB sorumluluğundaki aktif yeşil alanların oranı
	G-16. İçinde tuvalet bulunan İBB sorumluluğundaki aktif yeşil alanların oranı
	G-17. Düzenli fiziksel aktivite / spor / egzersiz yapma oranı
	G-18. Spor olanağı bulunmayan mahalle sayısı (nüfus barındıran)
	G-19. En az bir spor donatısı barındıran yeşil alan sayısının tüm aktif yeşil alan sayısına oranı
	G-23. Parklardan memnun olma oranı
HEDEF YILI	Uzun Vadeli (2050)
PAYDAŞLAR	İSTON AŞ, AĞAÇ AŞ.
UYGULAMA ALANI	İl Geneli
PROJE ADIMLARI	Rehabilitate edilecek parkların tespiti
	Uygulamaların yapılması

Bu kapsamda mevcut park alanları rehabilitasyonuna yönelik belirlenen iki alt proje daha bulunmaktadır. Bunlar:

- Pati Parklarının Artırılması
- Kamusal Alanda Sanat Çalışmalarıdır.

Pati Parkları

Mevcut durumda İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı sorumluluğunda olan 12 adet parkta köpek parkuru bulunmaktadır. Bunlar aşağıdaki tabloda verilmektedir. Bu projeye birlikte pati parkları sayısının hem mevcut parklar hem de yeni yapılacak parklarda uygulanarak artırılması hedeflenmektedir.

Tablo 3-45: Mevcut Pati Parkları

İLÇE	PARK ADI
Maltepe	Orhangazi Şehir Parkı
Kadıköy	Acıbadem Caddesi, Natilius Önü Köpek Eğitim Parkuru
Kadıköy	Yoğurtçu Parkı
Kadıköy	Caddebostan Kara ve Sahil Parkı (Şehit Kadir Yıldırım Parkı)
Ataşehir	Ataşehir Deprem Parkı
Üsküdar	Selimiye Parkı
Maltepe	Altayçeşme Parkı
Üsküdar	Millet Parkı
Beşiktaş	Türkan Sabancı Bebek Parkı
Şişli	Maçka Demokrasi Parkı
Beyoğlu	Cihangir Parkı
Beşiktaş	Dikilitaş Parkı

Kamusal Alanda Sanat Çalışmaları

Bu proje, açık ve yeşil alanlarda öncelikle sanat envanteri çıkarılması, daha sonra sanat unsurları/eserleri (heykel vb.) ve sanat etkinlikleri artırılarak, parkların estetik değerlerinin iyileştirilmesi ve geliştirilmesini hedeflemektedir.

PROJE – 22: Anıt ve Korunmaya Değer Ağaçların Koruma ve Restorasyon Çalışmaları

Ağaçlar geçmişle bağlar kurmaya yarayan önemli sembollerdir. Yaşlı, olağan üstü boyutlara ulaşmış anıtsal nitelikli ağaçlar geçmişe tanıklık eden bir miras, bir hazine olarak algılanmaktadır. Yine önemli olaylar ve şahsiyetlerle ilişkili olan ağaçların toplum psikolojisinde derin etkiler yaratan tarihi ve mistik değerleri de estetik ve işlevsel değerlerinin çok önündedir. Yaşın artması ile bitki direncinin azalması bir olumsuzluk oluştursa da, olgun ve yaşlı ağaçlar estetik, psikolojik ve işlevsel açıdan genç ağaçlara göre daha yüksek koruma önemi taşırlar. Özellikle anıtsal nitelikli ağaçların mutlak koruma kararlarına konu edilmeleri gerekir (Dirik, 2014).

Bu proje, doğal miras niteliğinde olan anıt ağaçların korunması ve bakımı kapsamında; öncelikle İstanbul il sınırları içinde yer alan anıt ve korunmaya değer ağaçların envanterinin oluşturulması ve güncellenmesine yönelik araştırma, veri toplama, belgeleme, tespit ve analiz çalışmalarının yürütülmesi ve bu çalışmaların ortak kullanıma katkı sağlamak amacıyla basılı materyal ve/veya erişilebilir veri bankası haline getirilmesi, anıt ve korunmaya değer ağaçların gelecek kuşaklara erişebilmesi için gerekli olan koruma ve bakım önlemlerini saptayarak ağaç restorasyon ve rehabilitasyon işlemlerinin yürütülmesini kapsamaktadır.

Bu projeye;

- Anıt ve korunmaya değer ağaçların yapılacak tespitler sonucunda ilgili Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulları tarafından tescil edilmesinin sağlanması,
- Peyzaj tasarım ve planlama çalışmalarında anıt ve korunmaya değer ağaçların korunmasının sağlanması,
- Geçmişten günümüze ulaşan anıtsal ağaçların tespitinin yaparak, koruma önlemleriyle gelecek nesillere ulaştırılması,
- Ekoturizmde kullanmak için ilgili kurumlara rehber oluşturulması,
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından kabul gören şeffaf ve açık veri politikası çerçevesinde, hem Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı'na bağlı birimlerin hem de İstanbul geneli peyzaj planlama çalışması yürüten kişi, kurum ve kuruluşların dijital ortamda veriye erişim sağlayabilmesi amaçlanmaktadır.

Tablo 3-46: Anıt ve Korunmaya Değer Ağaçların Koruma ve Restorasyon Çalışmaları – Proje Künyesi

TEMA	PLANLAMA - TASARIM
HEDEFLER	H-7. Kentsel hafızayı ve tarihi alanları koruyarak kent kimliğini güçlendirmek
STRATEJİLER	S-7.3. Kent genelinde nitelikli ağaç varlığının korunması, geliştirilmesi ve tanıtılması
GÖSTERGELER	G-23. Parklardan memnun olma oranı
HEDEF YILI	Orta Vadeli (2030)
PAYDAŞLAR	İBB Kentsel Ekolojik Sistemler Müdürlüğü Tabiat Varlıklarını Koruma Şeflikleri, İlgili Orman Bölge Müdürlükleri, İlgili Koruma Kurulları, İlçe Belediyeleri, Ağaç ve Peyzaj AŞ, Boğaziçi İmar Müdürlüğü, Vakıflar Genel Müdürlüğü
UYGULAMA ALANI	İl Geneli
PROJE ADIMLARI	Anıt ve korumaya değer ağaçların tespiti ve raporlanması
	Anıt ve korumaya değer ağaçların restorasyonunun yapılması
	Anıt ve korumaya değer ağaçların bilgilendirme tabelalarının yapılması

Kentsel Ekolojik Sistemler Şube Müdürlüğü'nden edinilen 2022 yılı verilerine göre, tespiti ve raporlaması yapılan anıt ve korunmaya değer toplam ağaç sayısı; 1437, restorasyonu yapılan anıt ve korunmaya değer toplam ağaç sayısı; 2205, bilgilendirme tabelası yapılan anıt ve korunmaya değer toplam ağaç sayısı ise 56'dır. Toplam anıt ağaç sayısı 517 olup, korunmaya değer ağaç sayısı 4561 olarak tespit edilmiştir. 2024 yılına kadar (kısa vadede) bu sayıların artırılması hedeflenmektedir.

PROJE – 23: Koru ve Kent Ormanlarında Ekolojik Tabanlı Çalışmalar

Bu proje kapsamında İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı, Küçük Çamlıca Korusu ve Florya Atatürk Ormanı için ekolojik tabanlı restorasyon çalışmalarını 2021 yılı sonunda tamamlamıştır. Sorumluluk alanında bulunan 11 adet korunun daha (Atatürk Kent Ormanı, Florya Atatürk Kent Ormanı, Büyükçamlıca Korusu, Küçükçamlıca Korusu, Fethipaşa Korusu, Harem Korusu, Beykoz Korusu, Hidiv Korusu, Emirgan Korusu, Yıldız Korusu, Gülhane Korusu) doğal ve tarihi dokusunun korunması, biyoçeşitliliğin korunması ve geliştirilmesi, yaban hayatını olumsuz etkileyen yanlış aydınlatma gibi faktörlerin yeniden ele alınması, araç kullanımının düzenlenmesi ile korunun karbon oranının düşürülmesi ile ormanın yenilenerek sahip olduğu değerlerin ortaya çıkarılması, orman varlığını korunması ve iyileştirilmesi, İstanbul halkına yeşil alan kazandırılması, yaban hayatının koruma altına alınması ve kent içi orman ekosisteminin özgün değerleriyle kullanılması amaçlanmıştır.

2022 yılı itibariyle mevcut durumda 2 koruda ekolojik tabanlı restorasyon çalışmaları tamamlanmıştır. 2024 yılında bu sayının 4'e çıkarılması hedeflenmektedir. Buna ek olarak 2024 yılına kadar, hazırlanacak ekolojik tabanlı yönetim planları kapsamında, belirlenen koru ve kent ormanlarının amenaj planlarının yapılması planlanmaktadır. Yönetim planı ayrıca şu başlıkları içermektedir:

- Taşıma kapasitesinin belirlenmesi
- Flora ve fauna envanterinin çıkarılması
- Yaban hayatının korunması ve geliştirilmesi
- Gürültü ve ses kontrolünün yapılması
- Ses seviyesi değişimleri ve yaban hayvanlarının davranışlarının incelenmesi

Tablo 3-47: Koru ve Kent Ormanlarında Ekolojik Tabanlı Çalışmalar – Proje Künyesi

TEMA	PLANLAMA - TASARIM
HEDEF	H-7. Kentsel hafızayı ve tarihi alanları koruyarak kent kimliğini güçlendirmek
	H-8. Tarihi, doğal ve kültürel miras değerine sahip ayrıcalıklı alanlarla ilgili özgün yaklaşımlar geliştirmek
	H-9. Mevcut açık ve yeşil alanların koruma, bakım, onarım ve geliştirme çalışmalarını planlamak
STRATEJİLER	S-7.4. Kentsel mekan tasarımı ve uygulamalarında yaban hayatı duyarlılığının artırılması
	S-8.1. İstanbulun doğal ve kültürel bitki varlığı ve yeşil alan kültürü için referans alanların belirlenmesi
	S-8.2. Tarihi Yarımada özgün bütüncül (entegre) peyzaj modeli yaklaşımının geliştirilmesi
	S-8.3. Boğaziçi özgün ve bütüncül (entegre) yeşil alan yönetimi yaklaşımının geliştirilmesi
	S-9.1. Mevcut yeşil alanların ekolojik, işlevsel, estetik işlevlerinin geliştirilmesi ve kullanıcı odaklı, kapsayıcı, ergonomik yeşil alanlar oluşturulması
GÖSTERGELER	G-22. Ekosistem tabanlı yönetim planı hazırlanan İBB sorumluluğundaki koru ve kent ormanı sayısı
HEDEF YILI	Kısa Vadeli (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Altyapı Projeler Müdürlüğü, Sarıyer Belediyesi, Boğaziçi İmar Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları
UYGULAMA ALANI	Tarihi korular ve kent ormanları
PROJE ADIMLARI	Taşıma kapasitesinin belirlenmesi
	Flora ve fauna envanterinin çıkarılması
	Yaban hayatının korunması ve geliştirilmesi
	Gürültü ve ses kontrolünün yapılması
	Ses seviyesi değişimleri ve yaban hayvanlarının davranışlarının incelenmesi

İstanbul Ekosisteminin Flora ve Fauna Envanteri

Bu proje, ilgili kurum, kuruluş ve Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı çalışmaları ile elde edilen, Kentsel Ekolojik Sistemler Müdürlüğü sorumluluğunda bulunan 11 adet tarihi koru ve kent ormanında flora ve fauna envanterinin çıkarılması (biyoçeşitlilik haritalarının çıkarılması) ve biyoçeşitlilik haritalarının hazırlanmasıyla ilgili faaliyetleri içermektedir. Bu alanlarda bulunan flora ve fauna envanteri çıkarılarak sürekli takibi ile değişiklikleri tanımlamak ve flora/ fauna sürdürülebilirliğini sağlamak amaçlanmaktadır.

2022 yılı itibarıyla flora ve fauna envanteri çıkarılan alan miktarı 1.847.800 m²'dir. Bu sayının 11 adet koru ve kent ormanı ile 2024 yılında 3.695.600 m²'ye çıkarılması hedeflenmektedir. Mevcut durumda biyoçeşitlilik haritası çıkarılan alan bulunmayıp 2024 yılında belirtilen 11 alanda yapılması, sonrasında ise bu sayının artırılması planlanmaktadır.

Yaban Hayatının Korunması ve Geliştirilmesi

Tüm canlıların doğal ortamlarında yaşaması ve gelişmesi sağlıklı bir kent ekosisteminin göstergesidir. Antropojenik (insan kaynaklı) faaliyetlerin oluşturduğu çevre kirliliği pek çok canlı türünü olumsuz yönde etkilemekte, hatta bazı türlerin yok olmasına neden olmaktadır. Sağlıklı ekosistem için besin zincirlerinin korunması çok önemlidir. Yok olan türler nedeniyle bozulan av-avcı dengesi, besin zincirinin kopmasına ve ekosistemin yok olmasına neden olmaktadır. Proje ile yaban hayatı türlerine sürdürülebilir doğal yaşam ortamları sağlayarak kent ekosistemlerinin sağlıklı kalması amaçlanmaktadır.

Belirlenen 11 koru ve kent ormanında 2024 yılına kadar, mevcut türlerin popülasyonu ve taşıma kapasitesi ile istilacı türlerin ve mücadelesi yapılan alanların tespit edilmesi hedeflenmektedir.

Gürültü ve Ses Kontrolünün Yapılması

İstanbul'un tarihi koruları ve kent ormanları biyoçeşitlilik açısından zengin yeşil alanlardır. Proje ile tarihi korular ve kent ormanlarının maruz kaldığı antropojenik gürültü seviyesinin belirlenmesi, gürültünün yaban hayvanları üzerindeki etkilerinin tespit edilmesi, tarihi korular ve kent ormanlarında ses seviyesinin en düşük olduğu tespit edilen alanların sessiz alan olarak ziyaretçilere sunulması amaçlanmaktadır.

2022 yılı itibariyle, 87 etkinlik kapsamında gürültü ve ses kontrolü yapılmıştır. 2024 yılında bu tespitin her etkinlik için sürekli hale getirilmesi hedeflenmektedir.

Ses Seviyesi Değişimleri ve Kanatlı Davranışlarının İncelenmesi

Antropojenik seslerin tarihi korularda yaşayan kuşlar üzerindeki etkisinin araştırılması projesidir. Proje ile tarihi korular ve kent ormanlarında beslenen, üreyen, konaklayan kuşları olumsuz etkileyecek ses seviyelerinin tespiti ve alınacak önlemlerin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

PROJE – 24: Ekolojik Peyzaj Dönüşümü

İstanbul genelindeki yeşil alanlarda az su tüketimi sağlayacak, bakım gerektirmeyen, ekolojik dengeyi korumaya destek sağlayabilecek, doğal yetişen, endemik ve kentin koşullarına uyum sağlamış bitki türlerinin tespit edilmesini ve bu türlerin uygulamalarda kullanılmasının sağlandığı bir bitkilendirme modeli oluşturmayı kapsayan projedir.

İstanbul'un yeşil alanlarında bakım maliyetlerini azaltmak, ekolojik ve ekonomik sürdürülebilirliği sağlamak, su tasarrufuna katkıda bulunarak iklim değişikliğine uyum stratejileri kapsamında sağlanan faydayı artırmak amaçlanmaktadır.

2022 yılı itibariyle dikilen kurakçıl bitki alanı 2.242.525 m²'dir. Bu miktar artırılarak, kentsel açık ve yeşil alanların yanı sıra karayolu ve dikey bahçelerde de yapılması planlanmaktadır.

Tablo 3-48: Ekolojik Peyzaj Dönüşümü – Proje Künyesi

TEMA	PLANLAMA - TASARIM
HEDEFLER	H-4. Kent genelindeki açık ve yeşil alanları bağlantılı ve bütüncül bir ağ olarak planlamak
	H-6. Kent İçi Açık ve Yeşil Alanları Ekolojik Etkinliğini Artıracak ve İklim Değişikliğinin Etkilerini Azaltacak Şekilde Düzenlemek ve Tasarlamak
	H-9. Mevcut Açık ve Yeşil Alanların Koruma, Bakım, Onarım ve Geliştirme Çalışmalarını Planlamak
	H-10. Doğal ve insan kaynaklı riskleri azaltmak ve kentsel dayanıklılığı artırmak
STRATEJİLER	S-4.2. Mevcut mavi ve yeşil altyapı unsurlarını dikkate alarak, yeni planlamalarda yeşil koridorlar ile bütüncül bir kentsel yeşil alan sistemi oluşturulması
	S-6.2. Kent içi açık ve yeşil alanların iklim değişikliğinin etkilerini azaltan, termal konfor artıran, iklim duyarlı sürdürülebilir peyzaj yöntemleriyle tasarlanması
	S-9.1. Mevcut yeşil alanların ekolojik, işlevsel, estetik işlevlerinin geliştirilmesi ve kullanıcı odaklı, kapsayıcı, ergonomik yeşil alanlar oluşturulması
	S-10.2. Kuvvetli rüzgar ve fırtına sonrası sahil parklarında ortaya çıkan su basmalarının ve zararlarının önlenmesi
	S-10.3. Sel ve taşkın risklerine karşı dere yataklarının doğal niteliklerinin yeniden kazandırılması ve dere kıyısı vejetasyonlarının korunması, geliştirilmesi için ıslah çalışmalarının ekolojik yöntemlerle yapılması
GÖSTERGELER	G-23. Parklardan memnun olma oranı
	G-28. İBB sorumluluğundaki yeşil alanlarda akıllı sulama sistemi yapılan yeşil alan oranı
	G-29. İBB sorumluluğundaki yeşil alanlarda sürdürülebilir peyzaj uygulamaları yapılan yeşil alan oranı
	G-30. İBB sorumluluğundaki yeşil alanlarda ekolojik sürdürülebilir dönüşümü yapılan dikey bahçe oranı
HEDEF YILI	Uzun Vadeli (2050)
PAYDAŞLAR	İstanbul Ağaç ve Peyzaj AŞ, Yerli Bitki Üreticileri, Kooperatifler
UYGULAMA ALANI	İl Geneli
PROJE ADIMLARI	Ekolojik peyzaj dönüşümü yapılacak alanların tespiti
	Uygulamaların yapılması

Karayolu Peyzaj Dönüşümü

İstanbul'da peyzaj potansiyelini ve etki değerini artıracak tasarımlar ile biyolojik iyileştirme ve doğal bitki türlerinin kente ve otoyol peyzajına dâhil olma potansiyelleri de göz önünde bulundurularak, estetik, ekonomik, fonksiyonel ve sürdürülebilir bir yaklaşımın yeniden İstanbul peyzajına kazandırılması projesidir.

Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı bakım sorumluluğunda bulunan, karayolu peyzaj alanlarında, ekolojik ve ekonomik sürdürülebilirlik ilkesi kapsamında, bu alanlarda su tasarrufunun sağlanması, bakım maliyetlerinin düşürülmesi, doğal bitki türlerinin kullanımı ile kent ve otoyol peyzajına katkı sunulması amaçlanmaktadır.

2022 yılında, karayollarında kurakçıl peyzaj uygulamasıyla dönüştürülen alan miktarı 95.750 m², kurakçıl peyzaj uygulaması yapılan yeni alan miktarı ise 97.420 m²'dir.

Dikey Bahçe Dönüşümü

İBB sorumluluğunda bulunan yol kenarlarındaki duvarlarda alanın bakışı, sulama durumu, dönemsel renklenmesi, sürdürülebilirliği, görsel etkisi ve bitkinin gelişim süreci dikkate alınarak sarılcı bitki uygulamaları yürütülmektedir.

İstanbul'un ana arterlerinde bulunan dikey bahçelerin yıllık bakım ve onarım maliyetlerini düşürmek, su tüketimini azaltmak, hem ekolojik hem de ekonomik daha sürdürülebilir duvarlar oluşturmak hedeflenmiştir. İstinat duvarlarının yapısal görüntüsünü örtmek ve görsel etkiyi artırmak amaçlanmıştır.

2022 yılı itibariyle, dönüştürülen dikey bahçe sayısı 6, yeni yapılan ekolojik sürdürülebilir dikey bahçe sayısı 36, yeni yapılan sanatsal duvar sayısı ise 1'dir.

PROJE – 25: Oyun Alanlarının Doğal Malzemelerle Dönüşümü

Bu projenin amacı; ahşap, kum ve ağaç kabuğu gibi doğal malzemelerin kullanıldığı, mevsimsel etkilerin (güneş, yağmur vb.) en aza indirildiği, uzun süreli kullanıma imkân veren oyun ekipmanlarının tercih edildiği, serbest oyuna imkân veren alanların oluşturulduğu, çocuk sağlığı ve güvenliğinin gözetildiği sürdürülebilir bir yaklaşım benimsenerek çocuk oyun alanlarının kullanıcı ihtiyaçları ve evrensel yaklaşımlar doğrultusunda dönüşümünün sağlanmasıdır. Oyun alanlarının doğal malzemelerle dönüşümü, plastik malzemelerle oluşturulmuş olan oyun alanlarını olabildiğince doğal malzemelerin kullanıldığı oyun alanlarına dönüştürmeyi amaçlayan faaliyetleri içermektedir. Mevcut durumda 2022 yılında, doğal malzemelerle dönüşen oyun grubu sayısı 43 olup 2024 yılında 50'ye çıkarılması, doğal malzemelerle yeni kurulan oyun grubu sayısı ise 26 olup 2024 yılında 175'e çıkarılması hedeflenmektedir.

Tablo 3-49: Oyun Alanlarının Doğal Malzemelerle Dönüşümü – Proje Künyesi

TEMA	PLANLAMA-TASARIM
HEDEF	H-5. Düzenli fiziksel aktiviteyi ve sağlıklı yaşlanmayı teşvik edici, işlevsel ve estetik kamusal açık alanlar yaratmak H-9. Mevcut açık ve yeşil alanların koruma, bakım, onarım ve geliştirme çalışmalarını planlamak
STRATEJİLER	S-5.2. Toplumdaki tüm bireylerin erişimine uygun ve aktif kullanımına imkan verecek şekilde iyileştirme ve tasarım çalışmalarının yapılması S-9.1. Mevcut yeşil alanların ekolojik, işlevsel, estetik işlevlerinin geliştirilmesi ve kullanıcı odaklı, kapsayıcı, ergonomik yeşil alanlar oluşturulması
GÖSTERGELER	G-20. İBB sorumluluğundaki aktif yeşil alanlarda doğal malzeme kullanılan çocuk oyun alanı oranı
HEDEF YILI	Kısa Vadeli (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Anadolu Yakası Park ve Bahçeler Müdürlüğü Kent Donatıları Şefliği, İBB Avrupa Yakası Park ve Bahçeler Müdürlüğü Kent Donatıları Şefliği, İBB Yeşil Alan Tesisler ve Yapım Müdürlüğü Oyun ve Rekreasyon Şefliği, İSTON AŞ
UYGULAMA ALANI	İl Geneli
PROJE ADIMLARI	Doğal malzeme dönüşümü yapılacak mevcut oyun alanlarının tespiti Yeni yapılacak oyun alanları için konum tespiti Uygulamaların yapılması

PROJE – 26: Açık Ve Yeşil Alanların Kentin Direncini Artıracak Şekilde Düzenlenmesi

Bu projeyle, konutu afet ve acil durum nedeniyle kullanılamaz hale gelen afetzedelerin geçici olarak barınabilecekleri ve hayati faaliyetlerini sürdürebilecekleri alanları hayata geçirmek amaçlanmaktadır. Afet toplanma alanı olarak belirlenen açık ve yeşil alanlar öncelikli olmak üzere, açık ve yeşil alanların 2030 yılına kadar %50'sinde, 2050 yılına kadar ise tamamında gerekli donatıların sağlanması ve her türlü afete karşı dirençli hale getirilmesi hedeflenmektedir.

Dirençli parklar içerisinde; toplanma alanları, geçici konaklama alanları, depolama alanları, sıhhiye alanları, afet koordinasyon merkezi, yemek dağıtım noktası, otopark ve tır sevkiyat alanı, eğitim konferans alanı, WC, duş alanları, çeşme gibi donatıların bulunması planlanmaktadır.

2022 yılı itibarıyla, toplam şehir sayısı tuvaleti 398 olup tamamı engelli kullanımına uygundur. Bebek bakım ünitesi bulunan şehir tuvaleti sayısı ise 164'tür.

Tablo 3-50: Açık Ve Yeşil Alanların Kentin Direncini Artıracak Şekilde Düzenlenmesi – Proje Künyesi

TEMA	PLANLAMA - TASARIM
HEDEFLER	H-4. Kent genelindeki açık ve yeşil alanları bağlantılı ve bütüncül bir ağ olarak planlamak
	H-6. "Kent içi açık ve yeşil alanları ekolojik etkinliğini artıracak ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltacak şekilde düzenlemek ve tasarlamak
	H-9. Mevcut açık ve yeşil alanların koruma, bakım, onarım ve geliştirme çalışmalarını planlamak
	H-10. Doğal ve insan kaynaklı riskleri azaltmak ve kentsel dayanıklılığı artırmak
STRATEJİLER	S-4.2. Mevcut mavi ve yeşil altyapı unsurlarını dikkate alarak, yeni planlamalarda yeşil koridorlar ile bütüncül bir kentsel yeşil alan sistemi oluşturulması
	S-6.2. Kent içi açık ve yeşil alanların iklim değişikliğinin etkilerini azaltan, termal konfor artıran, iklim duyarlı sürdürülebilir peyzaj yöntemleriyle tasarlanması
	S-9.1. Mevcut yeşil alanların ekolojik, işlevsel, estetik işlevlerinin geliştirilmesi ve kullanıcı odaklı, kapsayıcı, ergonomik yeşil alanlar oluşturulması
	S-10.1. Açık ve yeşil alanların doğal afetlere dayanıklı (altyapı vb) tasarlanması ve afet sonrasında toplanma, acil yardım, tahliye ve lojistik için kullanılacak açık ve yeşil alanların yaygınlaştırılması
	S-10.2. Kuvvetli rüzgar ve fırtına sonrası sahil parklarında ortaya çıkan su basmalarının ve zararlarının önlenmesi
	S-10.3. Sel ve taşkın risklerine karşı dere yataklarının doğal niteliklerinin yeniden kazandırılması ve dere kıyısı vejetasyonlarının korunması, geliştirilmesi için ıslah çalışmalarının ekolojik yöntemlerle yapılması
GÖSTERGELER	G-15. İçinde çeşme bulunan İBB sorumluluğundaki aktif yeşil alanların oranı
	G-16. İçinde tuvalet bulunan İBB sorumluluğundaki aktif yeşil alanların oranı
	G-21. İBB sorumluluğundaki afetlere karşı dirençli parkların oranı
HEDEF YILI	Uzun Vadeli (2050)
PAYDAŞLAR	İstanbul Ağaç ve Peyzaj AŞ, Yerli Bitki Üreticileri, Kooperatifler
UYGULAMA ALANI	İl Geneli
PROJE ADIMLARI	Öncelikli olarak dirençli hale getirilecek olan parkların tespiti
	Yeşil alanların tamamında uygulamaların yapılması

PROJE – 27: Yaşlı Bireyler için Parklarda Oyun Alanları

Bu proje, mahalle parkları ve yaşlı bireylerin yoğun olarak bulunduğu bölgelerde öncelikli olmak üzere, yeşil alanlarda vakit geçirebilecekleri satranç, tavlâ gibi oyun elemanlarının koyulmasını içermektedir. Böylelikle kentliler arasında sosyal adaletin sağlanması amaçlanmaktadır.

Tablo 3-51: Yaşlı Bireyler için Parklarda Oyun Alanları – Proje Künyesi

TEMA	PLANLAMA - TASARIM
HEDEF	H-5. Düzenli fiziksel aktiviteyi ve sağlıklı yaşlanmayı teşvik edici, işlevsel ve estetik kamusal açık alanlar yaratmak
	H-9. Mevcut açık ve yeşil alanların koruma, bakım, onarım ve geliştirme çalışmalarını planlamak
	H-12. Kentliler arasındaki sosyal uyumu güçlendirmek ve sosyal adaleti sağlamak
STRATEJİLER	S-5.1. Açık ve yeşil alan türleri ile fonksiyon çeşitliliğinin bölgenin kültürel, coğrafi ve demografik yapısına uygun şekilde artırılması
	S-5.2. Toplumdaki tüm bireylerin erişimine uygun ve aktif kullanımına imkan verecek şekilde iyileştirme ve tasarım çalışmalarının yapılması
	S-9.1. Mevcut yeşil alanların ekolojik, işlevsel, estetik işlevlerinin geliştirilmesi ve kullanıcı odaklı, kapsayıcı, ergonomik yeşil alanlar oluşturulması
	S-12.1. Yeşil alanlara, kentte farklı kültürlerin bir araya gelebileceği diyalog mekânı niteliği kazandırılması
	S-12.2. Yeşil alanların tasarımında, kırılgan gruplar başta olmak üzere kullanıcıların güvenlik ve konforunu sağlayacak uygulamaların belirlenmesi ve önceliklendirilmesi
HEDEF YILI	Kısa Vadeli (2024)
PAYDAŞLAR	İSTON AŞ.
UYGULAMA ALANI	Kadıköy, Fatih, Bahçelievler, Bakırköy, Gaziosmanpaşa, Zeytinburnu, Bayrampaşa, Üsküdar, Maltepe ve Şişli ilçeleri (C – B Bölgeleri)
PROJE ADIMLARI	Öncelikli parkların tespiti
	Uygulamaların yapılması

PROJE – 28: Toplumsal Katılımcılık ile Bilinçlendirme Çalışmaları

“Toplumsal katılım” kavramı, “vatandaşlık” kavramının siyasal, sivil ve sosyal boyutları ile yakından ilgilidir. Toplumsal katılım, insanların ulusal ve uluslararası sözleşmelerden kaynaklanan haklarını siyasal, sivil ve sosyal hayatta kendisini ilgilendiren karar alma süreçlerinde kullanması ve/veya eyleme geçirmesi olarak tanımlanabilir. İstanbul’da yapılan bütün hizmetler vatandaş için yapılırken, vatandaşın süreçlere katılmadığı bir modeli uygulamak sürdürülebilir değildir. Yukarıdan aşağıya yönetim tarzı, içinde bulunduğumuz dönemin koşullarına uygun olmadığı için yavaş yavaş değişmeye başlamıştır. İstanbul’da bu değişimin yeşil alan ve parklarla ilgili kısmı ise bu proje ile hayata geçirilecektir. Katılımcı kentler, korunmasız grupların gereksinimlerini de ön plana alarak, konuyla ilgili sektörler arası iş birliğine giderek, toplumsal gelişim inisiyatifleri ve programlarını temel alan, kent çevre profilleri ve planları ile stratejilerini içeren geniş bir projedir. Proje içerisinde, mevcut alanların yenilenmesi ve optimum seviyeye getirilmesinin yanı sıra, bebeklerden yaşlılara, engellilerden, evsizlere kadar uzanan bütün kentlilerin ihtiyaçları için özel tasarlanmış alanlar da planlanmaktadır. Yeşil alanlar ve parkların kimliklendirilerek, vatandaşlar tarafından sahiplenilmesine, bu sahiplenme gerçekleştikten sonra da vatandaşların İstanbullu kimliğinin pekiştirilmesi ve kente aidiyet duygusunun geliştirilmesi hedeflenmektedir. İstanbul’daki yeşil alan ve parkların, her yaş ve kesimden İstanbullular için ziyaret edilecek bir alan statüsünden, sosyalleşebilecekleri, eğitici-öğretici-eğlendirici faaliyetlerin gerçekleştiği alanlar seviyesine çıkarılması planlanmaktadır. Sürdürülebilirlik hedefi dolayısıyla, enerji ve su yönetimi, bütün planlama aşamalarında ayrıca önemli bir başlık olarak tasarlanmıştır.

Tablo 3-52: Toplumsal Katılımcılık ile Bilinçlendirme Çalışmaları - Proje Künyesi

TEMA	SOSYAL-DEMOGRAFİK
HEDEFLER	H-7. Kentsel hafızayı ve tarihi alanları koruyarak kent kimliğini güçlendirmek
	H-11. Yeşil alanlara aidiyet duygusunu güçlendirmek için toplumsal katılımı sağlamak ve çevre bilincini artırmak
	H-12. Kentliler arasındaki sosyal uyumu güçlendirmek ve sosyal adaleti sağlamak
STRATEJİLER	S-7.2. Etkinlik (sanatsal, sportif, kültürel vb.) yapılabilecek nitelikteki açık ve yeşil alanların artırılması
	S-11.1. Doğa, yaban hayatı, çevre ve kentli bilinci gibi konularda katılım, farkındalık, gönüllülük ve bilinçlendirme çalışmaları yapılması
	S-12.1. Yeşil alanlara, kentte farklı kültürlerin bir araya gelebileceği diyalog mekânı niteliği kazandırılması
GÖSTERGELER	G-33. İBB tarafından yeşil alanlarda düzenlenen toplam etkinlik sayısı
HEDEF YILI	Orta Vadeli (2030)
PAYDAŞLAR	İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı, İlgili İBB Birimleri ve İştirakleri, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları, Kamu Kurumları, İPA Yarışmalar Koordinatörlüğü, Konkur İstanbul, Meslek Odaları
UYGULAMA ALANI	İl Geneli
PROJE ADIMLARI	Çalıştay ve Söyleşiler
	Yarışmalar
	Etkinlik ve Atölyeler
	Eğitimler
	Sergiler
	Toplam Yayın Sayısı

Tablo 3-53 Toplumsal Katılımcılık İle Bilinçlendirme Kapsamında Yapılan Faaliyetler

Çalıştaylar	İstanbul Ekosistemleri Çalıştayı
	İstanbul Oyun Çalıştayı
Yarışmalar	İstanbul Senin Haliç Kıyıları Tasarım Yarışması
	İstanbul Senin Kent Mobilyaları ve Oyun-Rekreasyon Ürünleri Tasarımı Yarışması
	İstanbul Senin Aydınlatma Ürünleri Tasarım Yarışması
	Salgınlar ve Sağlık Emekçilerini Anma Mekan Tasarım Yarışması
	Kamusal Alanda Sanat: Heykel Yarışmaları
	Yeşil İstanbul Fotoğraf Yarışması
Atölyeler	Kenti Sanatla Buluşturuyoruz <i>Park Kütüphanesi Tasarlıyoruz</i> <i>Geri Dönüştürüyoruz, Yeniden Kullanıyoruz</i> <i>Konuşan Duvarlar Projesi</i>
	İstanbul'un Çocukları Parklarını Tasarlıyoruz
	Sanat ve Tasarım Atölyeleri
	Çocuk ve Sanat Atölyeleri
Etkinlikler	Açık Hava Sineması
	Çocuk ve Uçurtma Festivali
	Kentsel Miras Avı
	Çocuklar Doğayı Tanıyor
	İstanbul Aydınlatma Festivali
	Seyyar Oyun Alanları <i>Oyun Sokakları ile Oyun Kente Yayılıyor</i>
	Doğayı Fotoğrafla Keşfet
	Yaban Hayatı Gözlem Etkinliği
	Orman Haftası Buluşmaları
	Çocuk Bilim Festivali
Eğitimler	Kent Oyunu
	Enerji Verimliliği Farkındalık Eğitimleri
	Kentsel Tarım Eğitimleri <i>Yuvamız İstanbul Kreşlerinde Tarım Eğitimleri</i> <i>Teneffüste Bir Nefes</i>
	Tarihi Büyükdere Bahçıvanlık Okulu'nun İzinde: Bahçıvan Yetiştirme Eğitimleri
	Farkındalık ve Bilinçlendirme Eğitimleri

PROJE – 29: Katılımcı Tasarım Uygulamaları

Katılımcı tasarım uygulamalarından olan “İstanbul’un Çocukları Parklarını Tasarlıyor” projesinin ilk pilot projesi olan Beykoz- Akbaba Köyü Parkı; 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nın 100. yılında çocukların hayal güçleri ile yeniden tasarlanmıştır.

Bu projenin amacı; mevcut durumda yeterli olmayan çocuk oyun alanlarının çocuklarla beraber ve çocukların önderliğinde tasarlanması ve uygulanmasını sağlayarak, katılımcı belediyecilik anlayışı ile çocuklarda aktif vatandaşlık deneyimini ve aidiyet duygusunu geliştirmek, yetenekleri ve ilgi alanlarını fark etmelerine katkıda bulunmaktır.

Proje kapsamında ilçe belediyesi, muhtarlık, ilkokul ve ortaokul müdürleri ile görüşmeler yapılarak açık çağrıya çıkılmıştır. Açık çağrıya dönüş yaparak kayıt olan 100 katılımcı ile saha çalışması, eskiz çalışması ve maket atölyesi gerçekleştirilmiştir. Farklı yaş gruplarının ihtiyaçlarına uygun metotların ve malzemelerin kullanıldığı atölyelerde çocuklara projenin tasarım ve üretim sürecinde yer alacak uzmanlar eşlik etmişlerdir.

Çocukların ve uzmanların tasarım çalışmaları sonrasında uygulama projesi çizilerek 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının 100. yılında parkın açılışı gerçekleştirilmiştir. İstanbul’un Çocukları Parklarını Tasarlıyor Projesi, çocuk oyun alanı tasarımlarında yeni nesil, dinamik yöntemlerin uygulandığı bir emsal olarak katılımcı belediyecilik adına önemli bir değer yaratmaktadır.

Katılımcı tasarım uygulamalarından olan “Kenti Sanatla Buluşturuyoruz” projesinin amacı; sanatı doğayla buluşturmak, İBB çalışanlarının sanat kültürüne katkıda bulunmak, kent içindeki yapısal kirliliği engellemek, duvar bahçe dönüşümlerinin bakım maliyetlerini ortadan kaldırarak, boş duvar görüntüsü yerine, daha uzun vadeli estetik bir değer kazandırmaktır.

Üniversitelerin güzel sanatlar fakülteleri, ressam, heykeltıraş ve grafiti sanatçıları ile birlikte işbirliği içinde olarak, herkesin eşit derecede sanat kültürüne erişebilmesini sağlamak ve İstanbul’u sanatın üretildiği, sergilendiği ve desteklendiği bir kent yapmak planlanmaktadır.

Tablo 3-54: Katılımcı Tasarım Uygulamaları - Proje Künyesi

TEMA	SOSYAL-DEMOGRAFİK
HEDEFLER	H-7. Kentsel hafızayı ve tarihi alanları koruyarak kent kimliğini güçlendirmek
	H-11. Yeşil alanlara aidiyet duygusunu güçlendirmek için toplumsal katılımı sağlamak ve çevre bilincini artırmak
	H-12. Kentliler arasındaki sosyal uyumu güçlendirmek ve sosyal adaleti sağlamak
STRATEJİLER	S-7.2. Etkinlik (sanatsal, sportif, kültürel vb.) yapılabilecek nitelikteki açık ve yeşil alanların artırılması
	S-11.1. Doğa, yaban hayatı, çevre ve kentli bilinci gibi konularda katılım, farkındalık, gönüllülük ve bilinçlendirme çalışmaları yapılması
	S-11.2. Yeşil alanların tasarlanması ve planlanması süreçlerine katılımcılık adımının entegre edilmesi
	S-12.1. Yeşil alanlara, kentte farklı kültürlerin bir araya gelebileceği diyalog mekânı niteliği kazandırılması
	S-12.2. Yeşil alanların tasarımında, kırılgan gruplar başta olmak üzere kullanıcıların güvenlik ve konforunu sağlayacak uygulamaların belirlenmesi ve önceliklendirilmesi
GÖSTERGELER	G-33. İBB tarafından yeşil alanlarda düzenlenen toplam etkinlik sayısı
HEDEF YILI	Orta Vadeli (2030)
PAYDAŞLAR	İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı, İlgili İBB Birimleri ve İştirakleri, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları, Kamu Kurumları, İPA Yarışmalar Koordinatörlüğü, Konkur İstanbul, Meslek Odaları
UYGULAMA ALANI	İl Geneli
PROJE ADIMLARI	İstanbul'un Çocukları Parklarını Tasarlıyor projesi
	Kenti Sanatla Buluşturuyoruz
	Burada Birlikte Hareketi
	Etkileşimli Alan Uygulamaları

PROJE – 30: Yeşil Alan Gönüllüleri Projesi

İstanbul genelinde toplumsal katılımı artırma ve kentte aidiyet duygusunu geliştirme amacıyla; Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı sorumluluğundaki mahalle, sahil, köy parkları, koru ve kent ormanları gibi proje özelinde belirlenen alanlarda ağaç, bank ve oyun grubu desteğinde bulunmak isteyen vatandaşlar için geliştirilen bir projedir. İstanbul sakinleri; paylaşmak istedikleri hikayelerinin, anılarının veya sevdikleri için iletmek istedikleri mesajlarının yer aldığı plaket/künye/QR gibi farklı yöntemlerin kullanılarak entegre edildiği; “ağaç”, “bank” veya “oyun grubu” satın alabilecek ve proje kapsamında bu desteklerin İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı sorumluluğundaki proje özelinde belirlenmiş alanlar içerisinde vatandaşların seçmiş olduğu yeşil alanlarımıza konumlandırılması ve bakımının yapılması sağlanacaktır. Sosyal Katılım Projelerimiz başlangıçta “Ağacım Senin”, “Bankım Senin”, “Oyunum Senin” ile devamında ise “Parkım Senin” hayata geçirilerek toplumsal katılım artırılacaktır.

İstanbul’da destekçilerin üzerinde kendi hikayelerinin yer aldığı plaketin olduğu ağaç, bank ve oyun gruplarını yeşil alanlara yerleştirerek halkın katılımcı olduğu, sürdürülebilir bir proje gerçekleştirilmektedir.

Tablo 3-55: Yeşil Alan Gönüllüleri - Proje Künyesi

TEMA	SOSYAL-DEMOGRAFİK
HEDEFLER	H-11. Yeşil alanlara aidiyet duygusunu güçlendirmek için toplumsal katılımı sağlamak ve çevre bilincini artırmak H-13. İyi yönetim prensiplerine dayalı yeşil alan yönetim sistemi (YAYSİS) oluşturmak, güncel tutmak, geliştirmek ve yaygınlaştırmak
STRATEJİLER	S-11.1. Doğa, yaban hayatı, çevre ve kentli bilinci gibi konularda katılım, farkındalık, gönüllülük ve bilinçlendirme çalışmaları yapılması S-13.3. Yeşil alanların finansal sürdürülebilirliği için bütçelerin artırılması ve kaynak geliştirilmesi
HEDEF YILI	Kısa Vadeli (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı, İston AŞ, İstanbul Ağaç ve Peyzaj AŞ, Bölge sakinleri
UYGULAMA ALANI	İl Geneli
PROJE ADIMLARI	Bankım Senin, Ağacım Senin, Oyunum Senin, Parkım Senin

Yurtdışı örneklerinin incelenerek projenin sürdürülebilir olmasına fayda sağlayacak ön araştırmaların yapılması, projenin yaygınlaştırılması için iletişim - medya çalışmaları yapılması, projenin dijital alt yapısının hazırlanması, sürecin işlem organizasyonun model olarak çıkarılması hedeflenmektedir.

PROJE – 31: Yeşil Alanlardan Memnuniyetin Ölçülmesi ve İzlenmesi

Kentte yaşayanların yaşam kalitesinin yükseltilmesi için kentsel açık ve yeşil alanlar en iyi şekilde analiz edilmeli ve planlanmalıdır. Planlamaya ışık tutacak veri havuzunda mekânsal veriler kadar kentlilerin davranış ve tercihlerini içeren katılım verileri de önemli yer tutmaktadır. İstanbulluların davranış ve tercihlerini anlayabilmek ve tüm toplum sınıflarının temsiliyetini sağlamak için şehir genelinde yaygın bir katılım hedeflemelidir.

Bu proje ile alt bölgelere yönelik kullanıcı taleplerinin tespit edilerek izlenmesi ve yeşil alanlara yerleştirilecek tabelalarda yer alan QR kodla erişimin sağlanacağı formlar ile alandan memnuniyetin ölçülmesi planlanmaktadır.

Projenin yürütülmesinden YAYSİS Şefliği altında kurulacak “İzleme ve Denetleme Birimi/Komisyonu” sorumlu olacaktır. Komisyon her yıl belirli periyotlarda İBB sorumluluğundaki açık ve yeşil alanlarda kullanıcı memnuniyetini ölçen anketler yapılmasını sağlayacak, ilçe belediyelerinin sorumluluğundaki yeşil alanlarda ise ilçe belediyelerinin aynı çalışmayı yapmasını teşvik edecektir. Anket bulguları aynı komisyon tarafından yorumlanacak, coğrafi bilgi sistemindeki envanter veri tabanına işlenecek ve iyileştirme uygulamalarını yapan birimlere raporlanacaktır. İlçelerden gelen anket bulgularının yorumlanması, veri tabanına işlenmesi ve ilgili birimlere raporlanması da YAYSİS Şefliği altında kurulacak “İzleme ve Denetleme Birimi/Komisyonu” tarafından yürütülecektir.

Tablo 3-56: Yeşil Alanlardan Memnuniyetin Ölçülmesi ve İzlenmesi - Proje Künyesi

TEMA	SOSYAL-DEMOGRAFİK
HEDEFLER	H-5. Düzenli fiziksel aktiviteyi ve sağlıklı yaşlanmayı teşvik edici, işlevsel ve estetik kamusal açık alanlar yaratmak
	H-11. Yeşil alanlara aidiyet duygusunu güçlendirmek için toplumsal katılımı sağlamak ve çevre bilincini artırmak
	H-13. İyi yönetim prensiplerine dayalı yeşil alan yönetim sistemi (YAYSİS) oluşturmak, güncel tutmak, geliştirmek ve yaygınlaştırmak
STRATEJİLER	S-5.1. Açık ve yeşil alan türleri ile fonksiyon çeşitliliğinin bölgenin kültürel, coğrafi ve demografik yapısına uygun şekilde artırılması
	S-11.2. Yeşil alanların tasarlanması ve planlanması süreçlerine katılımçılık adımının entegre edilmesi
	S-13.4. Kurumlararası eşgüdümü sağlayan, tüm paydaşların temsil edildiği bir üst kurul (YAYSİS-GGY) kurulması, yönetimi ve organizasyon belgesinin tanımlanması
GÖSTERGELER	G-23. Parklardan memnun olma oranı
HEDEF YILI	Kısa Vadeli (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı
UYGULAMA ALANI	İl Geneli
PROJE ADIMLARI	Düzenli anketlerin yapılması
	Yeşil alanların tabelalarına QR kod ile alandan memnuniyeti ölçmeyi planlayan formların yerleştirilmesi
	Anket verilerinin coğrafi veri tabanına işlenmesi
	Anket verilerinin yorumlanarak iyileştirmeleri planlayan birimlere raporlanması

PROJE – 32: Yeşil Alanlar Bellek Müzesi

İstanbul'un yeşil alan hafızasını ve yeşil alanlar kapsamındaki eserleri korumak; yeşil alan bilincini çeşitli araçlar kullanarak toplumun tüm kesimlerine yaymak amaçlanmaktadır. Bu bağlamda;

- Yeşil alanların ve ağaçların hikâyesini ve hafızasını korumak adına müzede bilgilendirilmesi,

- Kentin yeşil belleğine katkı sağlayacak; tarihi ve kültürel değeri olan, UNESCO dünya miras alanında bulunan, etkinlik veya tematik rota bakımından ön plana çıkan yeşil alanlara ilişkin bellek nesnelerin kullanılması,
- Sit alanlarında bulunan ve sit olarak tescil edilen yeşil alanların müzede sergilenmesi,
- Açık ve yeşil alanlarda bulunan tescilli eserlere dair yayın-dokümanların yer aldığı müze içerisinde yeşil kütüphanesi oluşturmak gibi adımlar hedeflenmektedir.

Tablo 3-57: Yeşil Alanlar Bellek Müzesi - Proje Künyesi

TEMA	SOSYAL-DEMOGRAFİK
HEDEFLER	H-7. Kentsel hafızayı ve tarihi alanları koruyarak kent kimliğini güçlendirmek
	H-8. Tarihi, doğal ve kültürel miras değerine sahip ayrıcalıklı alanlarla ilgili özgün yaklaşımlar geliştirmek
	H-11. Yeşil alanlara aidiyet duygusunu güçlendirmek için toplumsal katılımı sağlamak ve çevre bilincini artırmak
STRATEJİLER	S-7.2. Etkinlik (sanatsal, sportif, kültürel vb.) yapılabilecek nitelikteki açık ve yeşil alanların artırılması
	S-8.1. İstanbulun doğal ve kültürel bitki varlığı ve yeşil alan kültürü için referans alanların belirlenmesi
	S-11.1. Doğa, yaban hayatı, çevre ve kentli bilinci gibi konularda katılım, farkındalık, gönüllülük ve bilinçlendirme çalışmaları yapılması
HEDEF YILI	Orta Vadeli (2030)
PAYDAŞLAR	İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kütüphaneler ve Müzeler Müdürlüğü, Kültür A.Ş.
UYGULAMA ALANI	İl Geneli
PROJE ADIMLARI	Kentin yeşil belleğine katkı sağlayacak envanterin oluşturulması

PROJE – 33: Taktiksel Şehircilik Projeleri

Taktiksel şehircilik, kullanıcıların katılımcı bir rol üstlenerek bulundukları mekânları ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirmesini içeren bir uygulama olarak tanımlanabilmektedir. Taktiksel şehircilik, şehir tasarımında kısa süreli ve düşük maliyetli müdahalelerle uzun vade değişikliklere ön ayak olmayı hedefleyen şehir, organizasyon veya vatandaş öncülüğünde gerçekleştirilen bir yaklaşımdır.

Taktiksel şehircilik uygulamaları, yerel topluluklar, ilgili vatandaşlar, sivil toplum kuruluşları (STK'lar) ve yerel yönetimler de dahil olmak üzere birçok grup ve/veya kurum tarafından yürütülebilir. Taktiksel şehircilik, tanımı gereği, kapsayıcı ve katılımcı bir topluluk oluşturmayı hedeflemektedir.

Tablo 3-58: Taktiksel Şehircilik - Proje Künyesi

TEMA	SOSYAL-DEMOGRAFİK
HEDEFLER	H-3. Aktif yeşil alan miktarını ve erişilebilirliğini artırmak
	H-7. Kentsel hafızayı ve tarihi alanları koruyarak kent kimliğini güçlendirmek
	H-11. Yeşil alanlara aidiyet duygusunu güçlendirmek için toplumsal katılımı sağlamak ve çevre bilincini artırmak
	H-12. Kentliler arasındaki sosyal uyumu güçlendirmek ve sosyal adaleti sağlamak
STRATEJİLER	S-3.5. Kırılgan gruplar başta olmak üzere kullanıcıların yeşil alanlara erişiminin artırılması
	S-7.2. Etkinlik (sanatsal, sportif, kültürel vb.) yapılabilecek nitelikteki açık ve yeşil alanların artırılması
	S-11.2. Yeşil alanların tasarlanması ve planlanması süreçlerine katılımcılık adımının entegre edilmesi
	S-12.1. Yeşil alanlara, kentte farklı kültürlerin bir araya gelebileceği diyalog mekânı niteliği kazandırılması
	S-12.2. Yeşil alanların tasarımında, kırılgan gruplar başta olmak üzere kullanıcıların güvenlik ve konforunu sağlayacak uygulamaların belirlenmesi ve önceliklendirilmesi
GÖSTERGELER	G-11. Aktif yeşil alanlara 5 dakikada erişebilen sağlıklı yetişkin nüfus oranı
	G-12. Aktif yeşil alanlara 5 dakikada erişebilen dezavantajlı nüfus oranı
HEDEF YILI	Kısa Vadeli (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Ulaşım Dairesi Başkanlığı, İBB İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı, İlçe Belediyeleri, İSTON AŞ, AĞAÇ AŞ.
UYGULAMA ALANI	A, B, C Bölgeleri
PROJE ADIMLARI	Proje alanının tespiti
	Projelendirme
	Katılım Süreçleri

PROJE – 34: Akıllı Sulama ve Enerji Yönetimi Otomasyon Sistemleri

Teknolojik gelişmeleri takip ederek akıllı sulama sistemlerini yeşil alanlarda uygulamak, su yönetimi ve tasarrufu sağlamak amaçlanmaktadır.

Dünyada kuraklık etkilerinin daha fazla görülmesiyle bu konuda yapılan araştırmaların sonuçlarına bakıldığında Dünya Doğal Kaynaklar Enstitüsü çalışması, 33 ülkenin 2040 yılında ciddi ölçüde su kıtlığı ile karşılaşacağını belirtiyor. Türkiye şu an için su kıtlığı çeken ülkeler kategorisinde yer almasa da, değişen iklim koşulları ve artan nüfus nedeniyle bu riskle karşı karşıyadır. İstanbul genelinde, hem yeni yeşil alanlarda hem de rehabilitasyonu yapılacak mevcut yeşil alanlarda akıllı sulama yönetimi otomasyon sistemlerinin kullanılması hedeflenmiştir.

İstanbul genelinde, İBB Enerji Yönetimi ve Aydınlatma Müdürlüğü'nün alansal ve mekânsal olarak sorumlu olduğu mahallerde, mevcutta kullandığı SCADA otomasyon sistemi ile akıllı şehir altyapısını oluşturacak saha envanterini uzaktan takip sistemi ile kontrol etmek, enerji ve işgücünü etkin ve verimli kullanacak ve üst yönetim için gerekli saha raporlamasını hazırlayacak bir akıllı otomasyon sistemi oluşturmak amaçlanmaktadır.

İstanbul genelinde Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı sorumluluğundaki alanların özellikleri, bulundukları konum veya alanları, fiziki durumları, bağlı oldukları birimler vb. bilgilere ihtiyaç duyulmaktadır. Oluşturulan yazılım ile envanterin güncellenmesi, sorumluluk sahasının uzaktan takip ve kontrol edilmesi, raporlamalardan daha etkin veriler elde edilmesi gibi faydalar sağlanacak akıllı şehirler alt yapısı hazırlanmaktadır.

Tablo 3-59: Akıllı Sulama ve Enerji Yönetimi Otomasyon Sistemleri - Proje Künyesi

TEMA	YÖNETİM-FİNANS
HEDEFLER	H-6. Kent içi açık ve yeşil alanları ekolojik etkinliğini artıracak ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltacak şekilde düzenlemek ve tasarlamak
STRATEJİLER	S-6.1. Açık ve yeşil alanlarda yeşil enerji kullanılması ve etkin enerji tasarımının yaygınlaştırılması S-6.2. Kent içi açık ve yeşil alanların iklim değişikliğinin etkilerini azaltan, termal konfor artıran, iklim duyarlı sürdürülebilir peyzaj yöntemleriyle tasarlanması
GÖSTERGELER	G-27. Akıllı aydınlatma sistemleri kurulu park sayısı G-28. Akıllı sulama sistemi yapılan yeşil alan oranı
HEDEF YILI	Kısa Vadeli (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı, İBB Enerji Yönetimi ve Aydınlatma Müdürlüğü, İstanbul Ağaç ve Peyzaj AŞ., İstanbul Enerji AŞ.
UYGULAMA ALANI	İl Geneli
PROJE ADIMLARI	Revizyonu yapılacak park ve yeşil alanlarda yeni akıllı sistemlerin kullanılması Kazandırılacak yeni yeşil alanlarda akıllı sistemlerin kullanılması SCADA sistemi altyapısını geliştirecek gerekli yazılım ve ekipman tedarik sürecinin yürütülmesi Bu sistemi oluşturan paydaşlardan personel için gerekli eğitimlerin alınması

PROJE – 35: Park Ağı Projesi

Parklardaki mevcut donatıları akıllandırmak, afet sonrası toplanma alanlarında iletişim ağı hizmetini sağlamak, parklar hakkında verileri toplamak, park bakım süreçlerini bu veriler doğrultusunda yönetmek, ziyaretçi profili ve ziyaretçilerin davranış örüntülerini çıkarmak amaçlanmaktadır.

Park Ağı (Internet-of-Parks) Projesi, parktaki donatılar içerisine entegre edilen donanımlar sayesinde park hakkında çevresel verilerin toplanması ve afet vb. acil durumlarda iletişim kanalının oluşturulmasını içermektedir.

Afet öncesinde; park ziyaretçilerine park sınırları içerisinde internet hizmeti sağlayabilecek, bakım ekiplerine atık yönetimi, park ziyaretçi yoğunluğu, sıcaklık/ nem vb.

çevresel veriler toplayabilecek alt yapıya sahip olması beklenmektedir. Afet sonrasında ise kent içerisindeki potansiyel toplanma alanları olarak parklarda iletişim ve koordinasyon amaçlı iletişim kurulmasını sağlayabilecek telefon ve internet servis sağlayıcılarından bağımsız bir ağ altyapısının kurulmasını tariflemektedir.

Parklarda halihazırda olan donatılara entegre ederek altyapı ve cihaz maliyetinin düşürülmesi, halkı sistem hakkında bilgilendirerek olası bir afet durumunda sistemin kullanılmasının sağlanması hedeflenmektedir.

Tablo 3-60: Park Ağı - Proje Künyesi

TEMA	YÖNETİM-FİNANS
HEDEFLER	H-9. Mevcut açık ve yeşil alanların koruma, bakım, onarım ve geliştirme çalışmalarını planlamak
	H-10. Doğal ve insan kaynaklı riskleri azaltmak ve kentsel dayanıklılığı artırmak
STRATEJİLER	S-9.1. Mevcut yeşil alanların ekolojik, işlevsel, estetik işlevlerinin geliştirilmesi ve kullanıcı odaklı, kapsayıcı, ergonomik yeşil alanlar oluşturulması
	S-10.1. Açık ve yeşil alanların doğal afetlere dayanıklı (altyapı vb) tasarlanması ve afet sonrasında toplanma, acil yardım, tahliye ve lojistik için kullanılacak açık ve yeşil alanların yaygınlaştırılması
GÖSTERGELER	G-27. Akıllı aydınlatma sistemleri kurulu park sayısı
	G-28. Akıllı sulama sistemi yapılan yeşil alan oranı
HEDEF YILI	Kısa Vadeli (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı, İSBAK AŞ., İSTAÇ AŞ.
UYGULAMA ALANI	İl Geneli
	Prototip modüllerinin oluşturulması ve haberleşme testlerinin yapılması
	Entegre donanımların tasarlanması ve üretilmesi
PROJE ADIMLARI	Mevcut park donatıları üzerinden pilot çalışma yapılması
	Optimizasyon süreci ve halihazır sistem entegrasyonu
	“Acil durum yayın sistemi” nin kurulması

PROJE – 36: İstanbul Aydınlatma Yönetmeliği

İstanbul kent genelinde aydınlatma sistemlerine yönelik her bir aktörün belirlenmiş sorumluluk alanlarında mevzuattaki ihtiyaçları ortaya koymak ve İstanbul için bağlayıcı ve yönlendirici bir yönetmelik oluşturmaktır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülmekte olan İstanbul Aydınlatma Yönetmeliği ve Modelleme İş'i'nden, şehrimizin aydınlatma düzeyini iyileştirerek kent kimliğini ön plana çıkarmayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda tasarlanacak Aydınlatma Yönetim Sistemi, dış cephe aydınlatmaları, süs aydınlatmalar, ışıklı tabela ve reklam alanlarını bir bütün olarak ele alacaktır. Yapılacak çalışmalar araştırmalar, dünya örnekleri, ülke mevzuatı, anket, çalıştay, modelleme, İstanbul aydınlatma yönetmeliği taslağı olarak gerçekleşecektir.

Aydınlatma mevzuatında belirtilen beklentilerin ve ihtiyaçların ortaya çıkarılması, İstanbul şehrinin aydınlatma düzeyinde sürdürülebilir ve yenilikçi bir yaklaşım benimsenmesi, yasal gereksinimleri karşılayacak aydınlatma estetik, güvenli ve konforlu aydınlatma için yasal gerekliliklerin yerine getirilmesinin sağlanması hedeflenmektedir.

Tablo 3-61: İstanbul Aydınlatma Yönetmeliği - Proje Künyesi

TEMA	YÖNETİM-FİNANS
HEDEFLER	H-4. Kent genelindeki açık ve yeşil alanları bağlantılı ve bütüncül bir ağ olarak planlamak
	H-6. Kent içi açık ve yeşil alanları ekolojik etkinliğini artıracak ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltacak şekilde düzenlemek ve tasarlamak
	H-7. Kentsel hafızayı ve tarihi alanları koruyarak kent kimliğini güçlendirmek
	H-12. Kentliler arasındaki sosyal uyumu güçlendirmek ve sosyal adaleti sağlamak
	H-13. İyi yönetim prensiplerine dayalı yeşil alan yönetim sistemi (YAYSİS) oluşturmak, güncel tutmak, geliştirmek ve yaygınlaştırmak
STRATEJİLER	S-4.1. Aktif yeşil alanlar arasında güvenli ve konforlu yaya bağlantılarının sağlanması
	S-6.1. Açık ve yeşil alanlarda yeşil enerji kullanılması ve etkin enerji tasarımının yaygınlaştırılması
	S-7.4. Kentsel mekan tasarımı ve uygulamalarında yaban hayatı duyarlılığının artırılması

İstanbul Aydınlatma Yönetmeliği - Proje Künyesi (devam)

STRATEJİLER	S-12.2. Yeşil alanların tasarımında, kırılğan gruplar başta olmak üzere kullanıcıların güvenlik ve konforunu sağlayacak uygulamaların belirlenmesi ve önceliklendirilmesi
	S-13.2. Yeşil alanların tanımı, kullanımı ve korunmasına yönelik yasal düzenlemelerin yapılması ve süreçlerin yürütülmesi
GÖSTERGELER	G-24. Yenilenebilir enerji kurulu güç miktarı
	G-26. ISO 50001 enerji yönetimi standartı alan bina sayısı
	G-27. Akıllı aydınlatma sistemleri kurulu park sayısı
HEDEF YILI	Kısa Vadeli (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı, İBB Enerji Yönetimi ve Aydınlatma Müdürlüğü, İBB Kentsel Ekolojik Sistemler Müdürlüğü, İBB Kentsel Tasarım Müdürlüğü, İBB Mimari Estetik Komisyonu, İlçe Belediyeleri, TEİAŞ, Elektrik Dağıtım şirketleri (AYEDAŞ, BEDAŞ), Üniversiteler, EMO, AGİD, Türk Milli Aydınlatma Komitesi, İstanbul Enerji AŞ, Aydınlatma Gereçleri ve İmalatçılar Derneği
UYGULAMA ALANI	İl Geneli
PROJE ADIMLARI	Aydınlatma sektör temsilcileri ile yapılacak çalıştay ve seminerlerle kent geneli aydınlatma beklentilerinin belirlenmesi
	Literatür araştırmasının yapılması, dünyadaki örnek kentlerin aydınlatma çalışmalarının ve mevzuatlarının incelenmesi.
	Yönetmeliğin Mimari Estetik Komisyonu'na sunulması
	İlgili kurum, birim ve komisyonların taslak yönetmeliğe yönelik görüş ve önerileri alınarak son metnin İBB Meclisi'ne sunulması ve onaylatılması

PROJE – 37: Park Donatıları İleri Dönüşüm Atölyesi

Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı'na bağlı Anadolu-Avrupa Yakası Park ve Bahçeler Müdürlüklerinin Kent Donatıları Şeflikleri içinde kurulan, Küçükçekmece ve Kartal'da bulunan Dönüşüm Atölyeleri'nin çalışma alanları, müdürlüklerin sorumluluğundaki tüm alanlar olarak belirlenmiştir. Küçükçekmece ve Kartal'da kurulan Dönüşüm Atölyeleri, sorumluluk alanlarında bulunan her çeşit ahşap, demir, sert zemin elemanları bakım ve onarım yapılarak yeniden kullanım yolu ile parklara kazandırılmakta ve müdürlük bünyesinde bulunan alanlardaki kullanım ömrünü tamamlamış malzemeler çeşitli kompozisyonlarla dönüştürülmektedir.

Kullanıcılar için tehlike oluşturabilecek her türlü sorunun tespiti yapılarak bu sorunların yerinde ve hızlı çözüm üretilerek giderilmesi, atıl malzemenin dönüştürülerek yeniden kullanılması ile tasarruf sağlanması, kullanım ömrünü tamamlamış malzemeler ile çeşitli kompozisyonlarda ileri dönüşümünün sağlanması ile İstanbulluların dönüşüme olan ilgisini artırmak amaçlanmıştır.

Başkanlık bünyesinde bulunan alanlarda kullanım ömrünü tamamlamış malzemelerin toplanıp yönetilmesi, kendi kendine yeten, iş yapma kabiliyeti yüksek, dönüşüm konusunda ilgili anlık kararları uygulayabilen ekipler kurulması, çalışma alanlarında sorunların tespit edilmesi ve alanların kontrolü için ekiplerin oluşturulması hedeflenmektedir.

Tablo 3-62: Park Donatıları İleri Dönüşüm Atölyesi - Proje Künyesi

TEMA	YÖNETİM-FİNANS
HEDEFLER	H-9. Mevcut açık ve yeşil alanların koruma, bakım, onarım ve geliştirme çalışmalarını planlamak
STRATEJİLER	S-9.1. Mevcut yeşil alanların ekolojik, işlevsel, estetik işlevlerinin geliştirilmesi ve kullanıcı odaklı, kapsayıcı, ergonomik yeşil alanlar oluşturulması
GÖSTERGELER	G-20. İBB sorumluluğundaki aktif yeşil alanlarda doğal malzeme kullanılan çocuk oyun alanı oranı
HEDEF YILI	Kısa Vadeli (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Anadolu Yakası Park ve Bahçeler Müdürlüğü, İBB Avrupa Yakası Park ve Bahçeler Müdürlüğü, İBB Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı, İBB Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı, İBB Fen İşleri Dairesi Başkanlığı, İPA, İston AŞ, İstanbul Ağaç, Peyzaj AŞ
UYGULAMA ALANI	İl Geneli
PROJE ADIMLARI	Parklarda bulunan sorunların tespiti ve sorunların giderilmesi için gerekli malzemenin temin edilmesi Kullanım ömrünü tamamlamış malzemelerden çeşitli kompozisyonlar çerçevesinde ileri dönüşüm yapılması Atıl malzemeler ile üretilen ürün sayısı

PROJE – 38: Parklar Senin Mobil Uygulaması

“İstanbul Senin” uygulamasına entegre, Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı sorumluluğundaki yeşil alanlar ile ilgili bilgi, duyuru ve uygulamalara İstanbul sakinlerinin daha kolay ulaşabilmesi için IOS ve Android işletim sistemli akıllı telefonlara yönelik mobil uygulama geliştirilmesi projesidir.

İstanbul halkını etkileşimli bir şekilde Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı bünyesinde bulunan alanları kullanmaya teşvik etmek, yeşil alan kullanıcılarından elde edilen verilerden yararlanarak hizmet kalitesini artırmak ve İstanbul halkının bu alanlarda yapılabilecek aktivitelerden ve gerçekleşen etkinliklerden haberdar olmasını sağlamak amaçlanmaktadır.

Uygulama bünyesinde;

- Alanlarımızda gerçekleşen etkinlikler hakkında güncel bilgi ve duyurular,
- Faaliyetlerimiz hakkında bilgiler,
- “Sorun bildir” bölümü ile Beyaz Masa’ya iletilen şikayet ve öneriler,
- Yarışma duyuruları,
- Alanlarımızdaki donatı ve imkanlar ile ilgili detaylı bilgiler,
- Kullanıcı etkileşimini destekleyen modüller,
- Uygulamaya entegre edilmiş artırılmış gerçeklik fonksiyonları, gerçek zamanlı yarışma ve turnuvalar ile ilgili bilgi, duyuru ve hizmetlere kolayca erişilmesi planlanmaktadır.

Etkileşimi artıracak etkinlikler düzenlenmesi, oyunlaştırma ile halkın uygulamayı indirme ve kullanma miktarını arttırılması, parklarda sağlanan ücretsiz WiFi hizmetine erişim için uygulama indirme ve kayıt olma ön şartı ile bu sayede uygulama indirme teşviki ve kullanıcı verilerine erişimin sağlanması, puan sistemi ile alanlarda en çok vakit geçiren ve aktive yapanların görünür kılınması, bu sayede kullanıcıların alanda daha çok bulunmaya teşvik edilmesi, park yoğunluğunun takibinin yapılarak pandemi sonrası süreçte sosyal mesafe şartlarının takip edilmesi, uygulama bildirimleri üzerinden kullanıcılara anlık bilgi aktarılması, park yoğunluğunun takibinin yapılarak pandemi sonrası süreçte sosyal mesafe şartlarının takibinin yapılması, uygulama bildirimleri üzerinden kullanıcılara anlık bilgi aktarılması hedeflenmektedir.

Tablo 3-63: Parklar Senin Mobil Uygulaması - Proje Künyesi

TEMA	YÖNETİM-FİNANS
HEDEFLER	H-5. Düzenli fiziksel aktiviteyi ve sağlıklı yaşlanmayı teşvik edici, işlevsel ve estetik kamusal açık alanlar yaratmak
	H-11. Yeşil alanlara aidiyet duygusunu güçlendirmek için toplumsal katılımı sağlamak ve çevre bilincini artırmak
	H-12. Kentliler arasındaki sosyal uyumu güçlendirmek ve sosyal adaleti sağlamak
	H-13. İyi yönetim prensiplerine dayalı yeşil alan yönetim sistemi (YAYSİS) oluşturmak, güncel tutmak, geliştirmek ve yaygınlaştırmak
STRATEJİLER	S-5.1. Açık ve yeşil alan türleri ile fonksiyon çeşitliliğinin bölgenin kültürel, coğrafi ve demografik yapısına uygun şekilde artırılması
	S-11.1. Doğa, yaban hayatı, çevre ve kentli bilinci gibi konularda katılım, farkındalık, gönüllülük ve bilinçlendirme çalışmaları yapılması
	S-11.2. Yeşil alanların tasarlanması ve planlanması süreçlerine katılımcılık adımının entegre edilmesi
	S-12.1. Yeşil alanlara, kentte farklı kültürlerin bir araya gelebileceği diyalog mekânı niteliği kazandırılması
	S-12.2. Yeşil alanların tasarımında, kırılgan gruplar başta olmak üzere kullanıcıların güvenlik ve konforunu sağlayacak uygulamaların belirlenmesi ve önceliklendirilmesi
	S-13.1. Katılımcılık, hesap verilebilirlik ve şeffaflık ilkelerinin benimsenmesi
HEDEF YILI	Kısa Vadeli (2024)
PAYDAŞLAR	İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı, İSBAK AŞ., BİMTAŞ AŞ.
UYGULAMA ALANI	İl Geneli
PROJE ADIMLARI	Uygulamanın yazılacağı platform lisansının satın alınması (Unity Engine)
	Uygulamanın geliştirileceği platformlara yönelik "Geliştirici Lisans"larının satın alınması (IOS ve Andro id)
	ibbWifi ile kayıt olma sistem entegrasyonunun sağlanması,
	Arttırılmış gerçeklik alt yapısının sisteme entegre edilmesi ile bilgi ve yönlendirme sistemlerinin etkileşimli hale getirilmesi

Park İçi Navigasyon Uygulaması

Park içi navigasyon uygulaması “Parklar Senin” uygulaması altında bir eklenti olarak tasarlanacaktır. İBB yetki alanındaki büyük parkların içindeki donatıların konumlarını, yaya yollarını, giriş ve çıkışları gösteren uygulama aynı zamanda kullanıcılara park içinde düzenlenen etkinliklerle ilgili de güncel bilgiler sağlayacaktır. Vatandaşın bulunduğu parktaki QR kodu okutarak, parkın adını girerek ya da konum bilgisi çekerek çalışacaktır. Bu uygulama ile kullanıcıya navigasyon desteği sağlanırken aynı zamanda idareye de kullanıcı verisi sağlanmış olacaktır.

Parklar Arası Oyun Uygulaması

Parklar Arası Oyun Uygulaması “Parklar Senin” uygulaması içinde ya da bağımsız olarak kurgulanacaktır. Bu uygulama kullanıcılara parktan parka geçerek, parklar arasından belli bir güzergâh izleyerek veri tabanına işlenmiş işaretleri (oyun için parklara eklenmiş işaretler ya da park içinde bulunan sanat eserleri / tarihi eserler / anıt ağaçlar) bulup puan toplama oyunu oynama imkânı sağlayacaktır. Oyun tek kişilik, tanıdık gruplar halinde ya da o sırada oyuna girmiş diğer oyuncularla oynanabilecektir. Bu uygulamanın şehrin sokakları, açık ve yeşil alanları, ağaç dokusu ve sanatsal/tarihi envanter konusunda farkındalığı artırması beklenmektedir. Ayrıca oyun sırasında oyuncuların rotalarını izleyen uygulama, parklar arası yaya bağlantılarını iyileştirme konusunda da ilgili birimlere veri sağlayacaktır.

PROJE – 39: YAYSİS Şefliği Kurulması

YAYSİS-GGY Üst Kurulu çalışmaları için yürütücüsü kurumun belirlenmesi ve ön çalışmalar için İBB başkanlığı tarafından yetkilendirilmesi planlanmaktadır. Bu yetkilendirilmenin takip ve izlemesi için İstanbul Büyükşehir Belediyesi iç biriminde YAYSİS Şefliğinin kurulması amaçlanmaktadır.

YAYSİS-GGY Üst Kurulunun yetki, görev, örgütlenme/organizasyon şeması, çalışma prensipleri, alt kurulları/komisyonları, bütçe vb. konuları içeren Yönergesinin yürürlüğe girmesi sağlanacaktır. YAYSİS-GGY Üst Kurulunun ilk toplantısının yapılması ve bu toplantıda Üst Kurul Yönetim ve Yürütmesinin belirlenmesi, alt kurul/komisyonların üyelerinin belirlenmesi ve görevlendirilmesi, alınan kararların uygulamaya sokulması planlanmaktadır. Bu kapsamda;

- Standart Belirleme ve Geliştirme Birimi/Komisyonu
- İzleme ve Denetleme Birimi/Komisyonu
- Mekânsal Tabanlı Veri Elde Etme ve Veri Güncelleme Birimi/Komisyonu
- Bilim, Teknoloji ve Ar-Ge Birimi/Komisyonu
- Tanıtım Birimi/Komisyonlarının kurulması hedeflenmektedir.

Tablo 3-64: YAYSİS Şefliği Kurulması - Proje Künyesi

TEMA	YÖNETİM-FİNANS
HEDEFLER	H-13. İyi Yönetişim Prensiplerine Dayalı Yeşil Alan Yönetim Sistemi (YAYSİS) Oluşturmak, Güncel Tutmak, Geliştirmek ve Yaygınlaştırmak
STRATEJİLER	S-13.4. Kurumlararası eşgüdümü sağlayan, tüm paydaşların temsil edildiği bir üst kurul (YAYSİS-GGY) kurulması, yönetimi ve organizasyon belgesinin tanımlanması
HEDEF YILI	Kısa Vadeli (2024)
PAYDAŞLAR	Tarım ve Orman Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı, ilgili İBB Birimleri ve İştirakleri
UYGULAMA ALANI	İl Geneli
PROJE ADIMLARI	Şefliğin görev ve sorumluluklarının belirlenmesi Kurumlararası eşgüdümü sağlayan, tüm paydaşların temsil edildiği bir üst kurul (YAYSİS-GGY) oluşturulması

3.4.2. Rutin Faaliyetler

İstanbul Büyükşehir Belediyesi sorumluluğundaki tüm parklar, yeşil alanlar ve refüjlerdeki çim ekimi ve biçimi, yabancı ot temizliği, havalandırma, gübreleme ve çapalama gibi ve bu alanlarda bulunan tüm donatıların, bakımı ve onarımı, hizmet işi kapsamında müdürlük tarafından rutin faaliyetler kapsamında devam etmektedir.

Bu bölümde, Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi başkanlığı tarafından belirli aralıklarla devam eden ve strateji belgesi kapsamında oluşturulan projeler dışında, kent içi ağaçların bakımı ve budama faaliyetleri, bitki zararlıları ve hastalıkları ile mücadele, oyun alanlarında güvenlik, oyun alanlarının arttırılması ve iyileştirilmesi, hibe ve fon projeleri, park içi donatı bakım ve onarım gibi rutin faaliyetlerinin içeriğine değinilmektedir.

Kent İçi Ağaçların Bakımı ve Budama Faaliyetleri

İstanbul ili genelinde Park, Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi'nin bakım ve sorumluluğunda olan park, yeşil alan ve caddelerdeki mevcut bitki örtüsünün tespitinin yapılması, tespiti yapılan alan ve ağaçların konum bazlı değerlendirilerek silvikültürel bakım ve budamalarının tekniğine uygun olarak bilimsel yöntemlerle uygulanmasını kapsamaktadır. Faaliyet kapsamındaki eylemler şu şekildedir:

- Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi teknik personellerince alanlarının incelenerek bitki tür tespitlerinin yapılması,
- Fizibilite çalışmaları sonucunda mevcut bitkiler ve dikilmesi planlanan bitki türlerinin silvikültürel bakım ve budama ihtiyaçlarının tespit edilmesi,
- Sahada çalışan tüm personellere ağaç ve bitki kültürünün oluşabilmesi için hizmet içi ve İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Orman Fakültesi tarafından gerekli eğitimlerin verilmesi,
- Park, yeşil alan ve caddelerdeki ağaç türlerinde iklim değişikliği ve yoğun kentsel kullanım sonucu oluşabilecek zararların önüne geçebilmesi amacı ile konum bazlı budama uygulamaları seçilmesi ve uygulanması,
- Silvikültürel bakım ve budama çalışmaları sonrası açığa çıkan bitkisel materyallerin yongalama makinesinden geçirilerek alanlarda doğal bitki besini ve malç olarak değerlendirilmesi.

Bitki Zararlıları ve Hastalıkları ile Mücadele

Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi sorumluluğunda bulunan yeşil alanlarda yer alan bitkilerde görülen hastalık ve zararlılarla mücadele hedefiyle yıllık ilaçlama ve gübreleme takvimi oluşturulmasıyla iyileştirici ve önleyici faaliyetlerin gerçekleştirilmesini kapsamaktadır.

Hastalık ve zararlılara karşı önlem alınması, bitkilerin sağlıklı gelişmesi ve sürdürülebilir olması için ihtiyaç duyulan gerekli besin elementlerinin uygun zamanda ve miktarlarda bitkilere verilmesi, bulaşık bitkilerden hastalık ve zararlı yayılmaması için tedbir alınması, faaliyetlerin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi, başkanlığın sürdürülebilir ve ekolojik yaklaşımı çerçevesinde faaliyetlerin planlanması gibi stratejiler hedeflenmiştir. Faaliyet kapsamındaki eylemler ise şu şekildedir:

- Belirlenen stratejiler doğrultusunda bitkilerde görülen hastalık ve zararlılarla mücadele edilmesi,
- Çim sahalarda, mevsimlik çiçek ve lale dikim sahaları ve sert zeminlerdeki yabancı otlarla mücadele edilmesi,
- Bitkilerin ihtiyacı olan besin elementlerini karşılamak amacıyla gübreleme, toprak düzenleyiciler ve bitki gelişim düzenleyiciler kullanılarak tüm bitkilerin sağlıklı olarak yaşamlarını devam ettirmelerinin sağlanması.

Oyun Alanlarında Güvenlik

Güvenli oyun ve rekreasyon alanları oluşturabilmek için oyun alanlarının ve bu alanlarda kullanılan ekipmanların güvenlik standartlarına uygun hale getirilmesi ve denetlenmesinin sağlanması, alan ve ekipman kullanımıyla ilgili gerekli bilgilendirmenin yapılması ve alanların fiziksel niteliklerinin iyileştirilmesini kapsamaktadır.

Farklı yaş grupları ve bu yaş gruplarının fiziksel özellikleri dikkate alınarak, kullanıcılar için güvenli oyun ve rekreasyon alanları oluşturmak ve mekansal niteliğin artırılarak alandaki riskleri en aza indirmek amaçlanmaktadır.

Oyun ve rekreasyon alanlarına yönelik güncel veri ve bilginin üretilmesi, oyun alanlarının ve ekipmanlarının güvenlik standartlarına ve tasarım kriterlerine uygunluğunun sürekli olarak değerlendirilmesi, oyun ve rekreasyon alanlarının fiziksel niteliklerinin

değerlendirilmesi ve iyileştirilmesi, güvenli oyun ve rekreasyon alanlarının oluşturulması hedeflenmektedir.

- Oyun alanları ve ekipmanlarının genel şartnamelere ve tanımlanmış güvenlik standartlarına uygun hale getirilerek güvenli oyun ortamlarının oluşturulması,
- Rekreasyon alanlarının mevcut güvenlik düzeyleri, aydınlatma, vandalizm ve bakım gibi unsurların değerlendirilerek öne çıkan ihtiyaçlara yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesi,
- Gündüz ve gece kullanımları sırasındaki davranışların analiz edilerek bu periyotlar için gerekli iyileştirmelerin belirlenmesi,
- EN1176 güvenlik standartların Türkçeye çevrilmesi ve kullanımının yaygınlaştırılması,
- Personele EN1176 güvenlik eğitiminin verilmesi,
- Güvenlik standartlarıyla ilgili ulusal ve uluslararası eğitim ve etkinliklere katılım sağlanarak donanımlı bir ekibin oluşturulması,
- Mevcut oyun alanlarında güvenlik kontrollerinin yapılması,
- Elde edilen verilere göre ihtiyaca yönelik önlem ve müdahalelerin gerçekleştirilmesi,
- Oyun ve rekreasyon alanlarında gerekli bilgilendirme ve uyarıların yer aldığı özgün ve kimlikli tabelaların herkes için okunabilir ve açıklayıcı bir şekilde oluşturulması ve uygun alanlara yerleştirilmesi ile sosyal etki analizlerinin yapılması gibi eylem adımları belirlenmiştir.

Oyun Alanlarının Arttırılması ve İyileştirilmesi

İstanbul Oyun Master Planında Hedef-1 “ Oynanabilir Bir Kente Dönüşmek” olarak belirlenmiştir. Oyun ve fiziksel aktivite olanaklarını iyileştirmeyi ve çeşitlendirmeyi; rekreasyon alanlarında yenilikçi tasarım yaklaşımları geliştirmeyi; yaratıcı kent mobilyaları ile rekreasyon altyapısını güçlendirmeyi; toplumun sağlıklı gelişimi için serbest oyunu, oyun ve rekreasyon alanlarının kullanımını teşvik etmeyi; oluşturulan politika çerçevesinde sürdürülebilir yönetim ve belediye koordinasyonunu sağlamayı amaçlayan eylemleri içermektedir.

Bu kapsamda oyun alanlarının envanterinin çıkarılması, kötü durumdaki ilk 100 oyun alanının tespit edilmesi, belirlenen 100 oyun alanının yenilenmesi, yeni yapılan oyun alanı sayısını kapsamaktadır.

Oyun alanlarının tasarımında temel kalite kriterlerinin belirlenmesi ile tüm oyun alanlarının, kademeli olarak, belirlenen kalite kriterlerine uygun alanlara dönüştürülmesi planlanmaktadır. Bu kapsamda;

- Çocukların açık havada oyun oynamasını teşvik etmek için yaratıcı aktivitelerden oluşan çeşitli seçeneklere sahip alanların oluşturulması
- Rekreasyon alanlarında yüksek oranda erişilebilirliğin sağlanması
- Çim ve kum gibi doğal unsurlarla etkileşim sağlayan alanların oluşturulması
- Oyun alanlarının her yaş, cinsiyet ve yetenekte çocuk için kapsayıcı nitelikte olması
- Oyun ekipmanının güvenliği ve entegre olduğu ortamın emniyetinin sağlanması
- Nesiller arası ve kolektif oyunu teşvik eden yenilikçi ekipman ve rekreasyon faaliyetlerine öncelik verilmesi hedeflenmektedir.

Belirlenen bu kriterler ve çevre ile ilgili gereksinimler, kamusal alanlarda oyun ve rekreasyon kalitesinin optimize edilmesi adına operasyonel tasarım el kitabında dikkate alınacaktır.

Hibe ve Fon Projeleri

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Park, Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı tarafından başvurusu yapılan hibe ve fon projelerini ifade etmektedir. Proje-10 "Yenilenebilir Enerji Projeleri" altında ele alınan ProcuRe, Circular PCP ve Neutral Path çalışmaları hibe ve fon oluşturmak için geliştirilen projelerdir. 2022 yılı itibari ile 8 adet başvurusu yapılan, 2 adet kabul edilen, 4 adet ise yürütülen proje mevcuttur. Müdürlük kapsamında fon ve kaynak temini için projeler geliştirilmeye devam etmektedir.

Park İçi Donatı Bakım ve Onarım Faaliyetleri

İBB Park, Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı sorumluluğundaki yeşil alanlardaki bakım ve onarım faaliyetleri ifade edilmektedir. Zihinsel ve fiziksel zindeliği geliştirmek ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi amacıyla kurulan açık hava spor aletlerinin kullanım aşamasında bozulan, yıpranan bölümlerinin tamir ve bakımı düzenli aralıklarla yapılmaktadır.

Boyası bozulmuş yüzeylerin; park duvarları plastik duvar boyasıyla, banklar ve metal oyun grupları yağlı boya ile ahşap park elemanları ise su bazlı ahşap boyası ile boyanarak, hem görsel hem de fiziki durumlarının korunması sağlanmaktadır.

Oyun, çocuğun kendini en güzel ve özgürce ifade ettiği biçimdir. Onlara oyun oynayabileceği ortamları sunarak, gerek yeni yapılan parklara gerekse mevcut parkların eskiyen, kullanılmaz hale gelen oyun gruplarının yenilenmesiyle birlikte bunların zemin döşemelerinin bakım ve onarımı düzenli olarak yapılmaktadır.

Park ve refüjlerdeki yeşil alanların daha canlı kalmasını sağlamak amacıyla koruma altına almak için çevre ferforje ve demir korkulukların yenilenmesi, tamir ve onarımı, boyası bozulmuş olanlarının da boyaması yapılmaktadır.

Yıllık bakım, onarım ve hizmet işleri kapsamında yapılan yeşil alan ve çevre düzenlemeleri esnasındaki inşaat işleri, sert zemin döşemeleri, duvar yapımları ve onarımları, bordür döşeme veya onarım çalışmaları, oyun alanlarının zemin döşeme veya onarım çalışmalarını kapsamaktadır.

Kent genelinde mimari aydınlatma uygulanan park ve bakım onarımı yapılan yapı sayısı yıllara göre tamamlanma oranları takip edilmektedir.

3.4.3. İzleme – Değerlendirme

İstanbul açık ve yeşil alan yaklaşımı doğrultusunda 2024 – 2030 – 2050 yılları için belirlenen hedeflerin gerçekleşip gerçekleşmediğinin ölçülebilmesi için sayısal, izlenebilir bazı kriterlere ihtiyaç bulunmaktadır. Bu yüzden 33 adet performans göstergesi belirlenmiştir. Hem performans göstergelerinin izlenmesi hem de eylem planıyla belirlenen projelerin gerçekleşme durumlarının değerlendirilebilmesiyle ilgili tablolar bu başlık altında verilmektedir.

3.4.3.1. Performans Göstergelerinin İzlenmesi

Belirlenen 33 göstergenin mevcut durumları ile kısa, orta ve uzun vadeli hedefleri aşağıdaki tabloda verilmektedir. Bütüncül bir yaklaşım benimsenmesi açısından, diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılarak, İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı'nın yetki ve sorumluluğunda olmayan konular için de gösterge hedefleri belirlenmiştir.

Tablo 3-65: Performans Göstergeleri

NO	GÖSTERGE ADI	MEVCUT DEĞER	KISA (2024)	ORTA (2030)	UZUN (2050)	VERİ KAYNAĞI
G1	Kent içi (orman ve tarım dışındaki) açık ve yeşil alanların il yüzölçümüne oranı	%3,25	%3,5	%5	%10	Envanter
G2	Ormanlık arazinin toplam arazi büyüklüğüne oranı	%43	≥ %43	≥ %43	≥ %43	Arazi kullanımı analizi
G3	Tarım arazisinin toplam arazi büyüklüğüne oranı	%24	≥ %24	≥ %24	≥ %24	Arazi kullanımı analizi
G4	İl düzeyinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı	7,20 m ² /kişi	7,6 m ² /kişi	9,7 m ² /kişi	15 m ² /kişi	Yeterlilik analizi
G5	Kişi başına düşen yeşil alan miktarı 10 m ² standardının altında kalan ilçe sayısı	30 adet	25 adet	15 adet	0 adet	Yeterlilik analizi
G6	Kişi başına düşen yeşil alan miktarı 10 m ² standardının altında kalan mahalle sayısı	819 adet	800 adet	500 adet	0 adet	Yeterlilik analizi
G7	Aktif yeşil alan bulunmayan mahalle sayısı (nüfus barındıran)	79 adet	60 adet	30 adet	0 adet	Envanter
G8	Çocuk oyun alanı bulunmayan mahalle sayısı (nüfus barındıran)	107 adet	90 adet	50 adet	0 adet	Envanter
G9	Planlanan ancak kamu eline geçmeyen aktif yeşil alan miktarı	21.400 ha	21.000 ha	15.000 ha	0 ha	Meri uygulama imar planları ve gerçekleştirme durumu analizi
G10	Aktif yeşil alan miktarı	11.386 ha	13.088 ha	18.196 ha	35.221 ha	Nüfus/Yeterlilik Projeksiyonu
G11	Aktif yeşil alanlara 5 dakikada erişebilen sağlıklı yetişkin nüfus oranı	%87	%88	%90	%100	Erişilebilirlik analizi

Performans Göstergeleri - devam

NO	GÖSTERGE ADI	MEVCUT DEĞER	KISA (2024)	ORTA (2030)	UZUN (2050)	VERİ KAYNAĞI
G12	Aktif yeşil alanlara 5 dakikada erişebilen dezavantajlı nüfus oranı	%60	%65	%80	%100	Erişilebilirlik analizi
G13	Sağlıklı yetişkin nüfus için aktif yeşil hizmet alanının kentsel yerleşim alanına oranı	%55	%60	%80	%100	Hizmet alanı analizi
G14	Dezavantajlı nüfus için aktif yeşil hizmet alanının kentsel yerleşim alanına oranı	%35	%40	%60	%100	Hizmet alanı analizi
G15	İçinde çeşme bulunan İBB sorumluluğundaki aktif yeşil alanların oranı	%34	%40	%60	%100	Envanter
G16	İçinde tuvalet bulunan İBB sorumluluğundaki aktif yeşil alanların oranı	%69	%75	%100		Envanter
G17	Düzenli fiziksel aktivite / spor / egzersiz yapma oranı	%25,2	%35	%50	%60	(İstanbul Spor Ana Planı, 2021)
G18	Spor olanağı bulunmayan mahalle sayısı (nüfus barındıran)	127 adet	100 adet	50 adet	0 adet	Envanter
G19	En az bir spor donatısı barındıran yeşil alan sayısının tüm aktif yeşil alan sayısına oranı	%61	%65	%70	%80	Envanter
G20	İBB sorumluluğundaki aktif yeşil alanlarda doğal malzeme kullanılan çocuk oyun alanı oranı	%45	%100			İBB Park Bahçeler
G21	İBB sorumluluğundaki afetlere karşı dirençli parkların oranı	%0	%10	%50	%100	İBB Park Bahçeler
G22	Ekosistem tabanlı yönetim planı hazırlanan İBB sorumluluğundaki koru ve kent ormanı sayısı	0 adet	12 adet			İBB Park Bahçeler

Performans Göstergeleri - devam

NO	GÖSTERGE ADI	MEVCUT DEĞER	KISA (2024)	ORTA (2030)	UZUN (2050)	VERİ KAYNAĞI
G23	Parklardan memnun olma oranı	%43	%50	%65	%80	Ziyaretçi anketi
G24	Yenilenebilir Enerji Kurulu Güç Miktarı	3456 kWp	6244 kWp	98688 kWp	110000 kWp	İBB Park Bahçeler
G25	Kurulan Güneş Enerji Santrallerinin Sayısı	20 adet	30	35	40	İBB Park Bahçeler
G26	ISO 50001 Enerji Yönetimi Standartı Alan Bina Sayısı	5 adet	20	30	50	İBB Park Bahçeler
G27	İBB sorumluluğundaki aktif yeşil alanlarda akıllı aydınlatma sistemleri kurulu parkların oranı	%4	%9,5	%50	%100	İBB Park Bahçeler
G28	İBB sorumluluğundaki yeşil alanlarda akıllı sulama sistemi yapılan yeşil alan oranı	%0	%10	%50	%100	İBB Park Bahçeler
G29	İBB sorumluluğundaki yeşil alanlarda sürdürülebilir peyzaj uygulamaları yapılan yeşil alan oranı	%0,8	%5	%50	%100	İBB Park Bahçeler
G30	İBB sorumluluğundaki yeşil alanlarda ekolojik sürdürülebilir dönüşümü yapılan dikey bahçe oranı	%40	%60	%100		İBB Park Bahçeler
G31	Yerleşim alanında kişi başına düşen ağaç sayısı	Bilinmiyor			1 adet/kişi	
G32	Yerleşim alanında İBB tarafından dikilen toplam ağaç sayısı	50.000 adet (Bir yılda dikilen ortalama ağaç sayısı)	100.000 adet	400.000 adet	1.400.000 adet	İBB Park Bahçeler
G33	İBB tarafından yeşil alanlarda düzenlenen toplam etkinlik sayısı	329	685	2485	8485	İBB Park Bahçeler

3.4.3.2. Projelerin İzlenmesi

Belirlenen 39 projenin kısa, orta, uzun vadeye göre tamamlanma süreleri aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 3-66: Projeler ve Hedeflenen Tamamlanma Vadeleri

NO	PROJE ADI	TAKVİM		
		Kısa (2024)	Orta (2030)	Uzun (2050)
1	Tarihi Kırkçeşme Su Yolu Master Planı			
2	Biyolojik Çeşitliliğin Artırılması			
3	Kent Bitkileri Üretim Alanları			
4	İSKİ İçme Suyu Havzalarının Ağaçlandırılması			
5	İstanbul Geneli Eski Maden Sahalarının Ağaçlandırılması			
6	Kent İçinde Uygun Alanların Ağaçlandırılması			
7	Mezarlıkların Ekolojik Durumunun Tespiti ve Gerekli Alanlarda Ağaçlandırma Yapılması			
8	Yeşil Çatılı ve Yağmur Bahçeli Kamu (İBB) Binaları			
9	Geçirimli Yüzeyler Projesi			
10	Yenilenebilir Enerji Projeleri			
11	Kendine Yeten Yeşil Alanlar Projesi			
12	Yeşil Tuvalet Projesi			
13	Yaşam Vadileri			
14	Cep Parklar			
15	Doğal Yaşam Parkları			
16	Yeşil Alanlarda Spor ve Fiziksel Aktivite Olanaklarının Çeşitlendirilmesi ve Artırılması			
17	Mahalle Parklarının Yaygınlaştırılması			
18	Paylaşımlı Kamusal Alan Uygulamaları			

Projeler ve Hedeflenen Tamamlanma Vadeleri - devam

NO	PROJE ADI	TAKVİM		
		Kısa (2024)	Orta (2030)	Uzun (2050)
19	Yayalaştırma Uygulamaları			
20	Peyzaj ve Park Tasarım Rehberi			
21	Mevcut Yeşil Alanların Ekolojik, İşlevsel ve Estetik Açidan Rehabilitasyonu			
22	Anıt ve Korunmaya Değer Ağaçların Koruma ve Restorasyon Çalışmaları			
23	Koru ve Kent Ormanlarında Ekolojik Tabanlı Çalışmalar			
24	Ekolojik Peyzaj Dönüşümü			
25	Oyun Alanlarının Doğal Malzemelerle Dönüşümü			
26	Açık ve yeşil alanların kentin direncini artıracak şekilde düzenlenmesi			
27	Yaşlı Bireyler için Parklarda Oyun Alanları			
28	Toplumsal Farkındalık ve Bilinçlendirme Etkinlikleri			
29	Katılımcı Tasarım Uygulamaları			
30	Yeşil Alan Gönüllüleri Projesi			
31	Yeşil Alanlardan Memnuniyetin Ölçülmesi ve İzlenmesi			
32	Yeşil Alanlar Bellek Müzesi			
33	Taktiksel Şehircilik Uygulamaları			
34	Akıllı Sulama ve Enerji Yönetimi Otomasyon Sistemleri			
35	Park Ağı Projesi			
36	İstanbul Aydınlatma Yönetmeliği			
37	Park Donatıları İleri Dönüşüm Atölyesi			
38	Parklar Senin Mobil Uygulaması			
39	YAYSİS Şefliği Kurulması			

KAYNAKLAR

- BİMTAŞ. (2022). İstanbul için Nüfus Projeksiyonları, 2022-2050.
- Brajovic, T. (2022, 01 14). *Participation and urban green spaces: Vienna example*. Local Urban Renewal Office for the 3rd and 11th district: https://ipop.si/wp/wp-content/uploads/2016/11/Participation-and-urban-green-spaces-Vienna-example_Tamara-Brajović.pdf adresinden alındı
- Ceylan, A. (2007). *Yaşam Kalitesinin Arttırılmasında Kentsel Yeşil Alanların Önemi ve Kentsel Dönüşüm ile İlişkilendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü. <https://polen.itu.edu.tr/bitstream/11527/3680/1/7288.pdf> adresinden alındı
- ÇDP. (2016). *ÇEVRE DÜZENİ PLANI REVİZYONU*.
- Dirik, H. (2014). *Arborikültür (Kentsel Ağaç Kültürü)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi, 5200/509, ISBN 978-975-404-956-5.
- DSİ. (2022, 6 8). *İşletmedeki Baraj ve Göletler*. DSİ: <https://bolge14.dsi.gov.tr/Sayfa/Detay/1188> adresinden alındı
- Erdem Okumuş, D., & Terzi, F. (2021). Evaluating the role of urban fabric on surface urban heat island: The case of İstanbul. *Sustainable Cities and Society*(73). doi:<https://doi.org/10.1016/j.scs.2021.103128>
- Fausold, J. C ve Lilieholm, J.F . (1996). The Economic Value of Open Space: A Review and Synthesis Lincoln Institute of Land Policy Research and Utah University. Utah.
- Gao, X. And Asami Y. (2005). Gao, X. And Asami Y. Tokyo, Çin. <http://www.csis.u-tokyo.ac.jp/dp/67.pdf> adresinden alındı
- Gültürk Doğruyol, P., & Şişman, E. E. (2021). Kentsel Yeşil Alan Sistem Kurgulanmasına Yönelik Bir Model Önerisi. *Kent Akademisi*, 14(3), 593-615.
- İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar DB., Y. (2022).
- İsısan. (1999). *Isısan Çalışmaları - Klima Tesisatı No: 305*. İstanbul.
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi. (2009). *İstanbul 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı*. İstanbul.
- (2021). *İstanbul İklim Değişikliği Eylem Planı*.
- (2022). *İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi*.

- İşli, N. (2001). Karacaahmet Mezarlığı. *TDV İslam Ansiklopedisi* (Cilt 24, s. 375-377). içinde 09 27, 2022 tarihinde <https://islamansiklopedisi.org.tr/karacaahmet-mezarligi> adresinden alındı
- Kavacık, M., Zafer, S., & İnal, M. E. (2012). Turizmde Destinasyon Markalaması: Alanya Örneği. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 171.
- (2018). *London Environment Strategy*.
- Luttik J. (2000). The value of Trees, water and Open Space as Reflected by House Price in the Netherlands.
- (2019). *On Birinci Kalkınma Planı*.
- OneNYC 2050. (2019, 04). *ONENYC 2050 : VOLUME 4 OF 9 : THRIVING NEIGHBORHOODS*. OneNYC 2050 BUILDING A STRONG AND FAIR CITY: <https://1w3f31pzvdm485dou3dppkcq-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2019/05/OneNYC-2050-Thriving-Neighborhoods.pdf> adresinden alındı
- Orman Bakanlığı. (2012). İstanbul 1. Bölge Orman Amenajman ve Meşcere verileri.
- Ortakavak, Z., Uslu, A., & Korkmaz, E. (2019). Sosyal Kırılabilirlik İndeksinin CBS ile Haritalanması: İzmir İli Örnekleme. *Resilience Journal / Dirençlilik Dergisi*, 3 (1), 37-53. doi:10.32569/resilience.548233
- Özhatay, N., Byfield, A., & Atay, S. (2005). *Türkiye'nin 122 Önemli Bitki Alanları*. WWF Türkiye.
- (2011). *Step 2025 Urban Development Plan Vienna*.
- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, D. (2022).
- TÜİK. (2020).
- TÜİK. (2021).
- Yazgı, D., & Yılmaz, T. (2016). Yeşil Altyapı Kavramının İlgili Yasal Düzenlemeler İçerisindeki Yeri ve Uygulamaya Yönelik Öneriler. *Peyzaj Mimarlığı VI. Kongresi Bildiriler Kitabı*, (s. 11-20). Antalya.
- Yücel, G. F., & Yıldızcı, A. C. (2006, Eylül). Kent Parkları ile ilgili kalite kriterlerinin oluşturulması. *itüdergisi/a*, 222-232.
- 2009, İstanbul 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
- 2011, Step 2025 Urban Development Plan Vienna
- 2018, London Environment Strategy
- 2019, On Birinci Kalkınma Planı (2019 – 2023)
- 2019, OneNYC – 2050

2021, İstanbul İklim Değişikliği Eylem Planı

2022, İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi

Ceylan, A. (2007). Yaşam Kalitesinin Arttırılmasında Kentsel Yeşil Alanların Önemi ve Kentsel Dönüşüm ile İlişkilendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü. <https://polen.itu.edu.tr/bitstream/11527/3680/1/7288.pdf> adresinden alındı.

Dirik, H. (2008). Bitkilendirme ve Dikim Teknikleri (Planting and Plantation Technics). İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları No: 4729/490. ISBN: 975-404-800-1, 542 p.

Dirik, H. (2014). Arborikültür (Kentsel Ağaç Kültürü). İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları: 5200/509. ISBN 978-975-404-956-5, 566 p.

